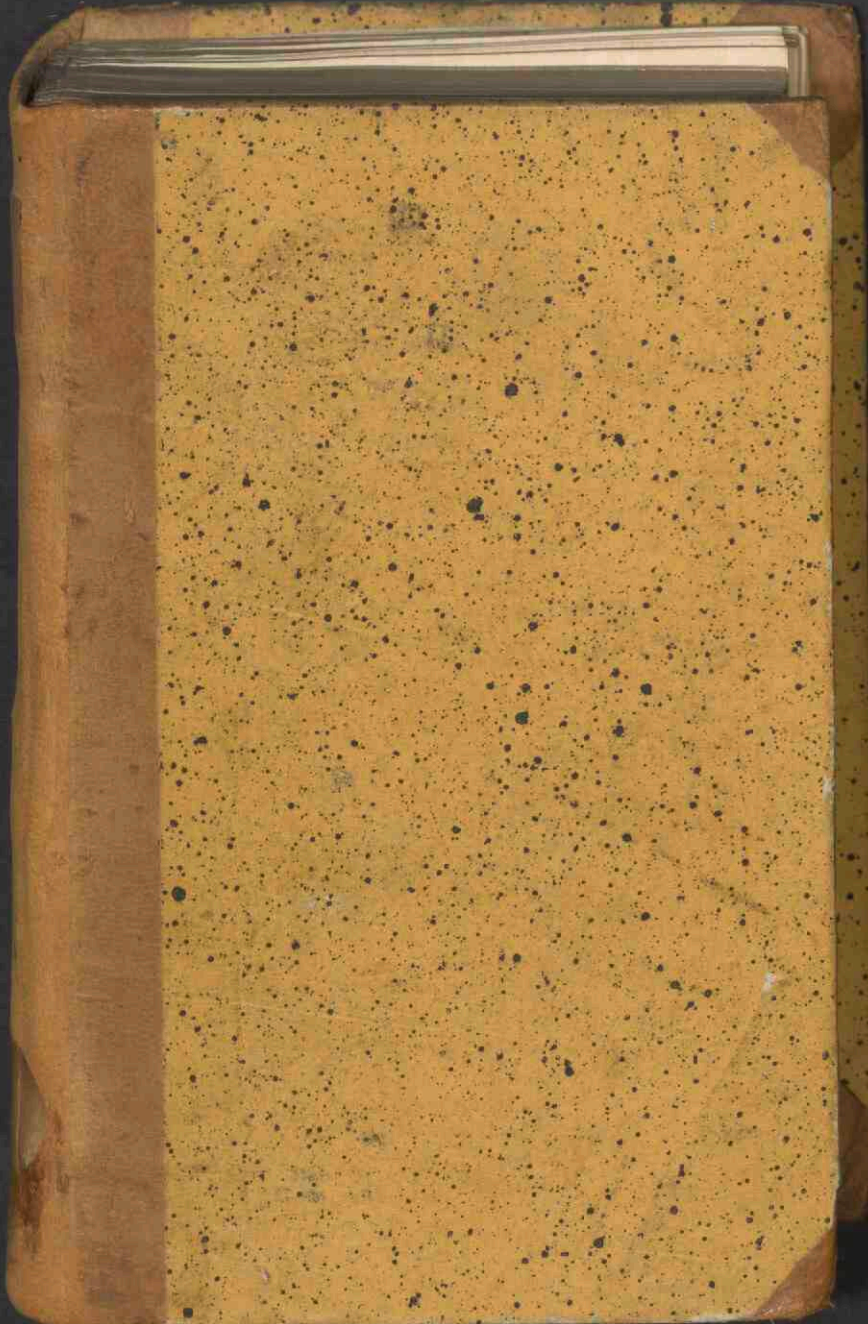

Historia uera: De vita, obitu, sepultura, accusatione haereseos, condemnatione, exhumatione, combustione, honorifica[que] tandem restitutione beatorum atque doctiss. theologorum D. Martini Bucerii & Pauli Fagij, quae intra annos XII. in Angliae regno accidit. : Item historia Catharinae Vermiliae, D. Petri Martyris Vermilij castiss. atque pijssimae coniugis, exhumatae, eiusdemq[ue] ad honestam sepulturam restituta. Cum Orationibus, Concionib. Epitaphijs, uarijsq[ue] encomiasticis carminibus, Lectu dignissimis. Omnia paucissimis hactenus uisa.

<https://hdl.handle.net/1874/433405>

**Dit boek hoort bij de Collectie Van Buchell
Huybert van Buchell (1513-1599)**

Meer informatie over de collectie is beschikbaar op:

<http://repertorium.library.uu.nl/node/2732>

Wegens onderzoek aan deze collectie is bij deze boeken ook de volledige buitenkant gescand. De hierna volgende scans zijn in volgorde waarop ze getoond worden:

- de rug van het boek
 - de kopsnede
 - de frontsnede
 - de staartsnede
 - het achterplat

**This book is part of the Van Buchell Collection
Huybert van Buchell (1513-1599)**

More information on this collection is available at:

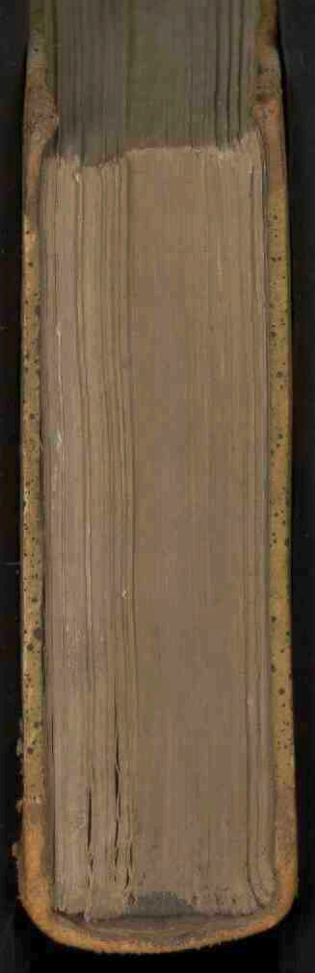
<http://repertorium.library.uu.nl/node/2732>

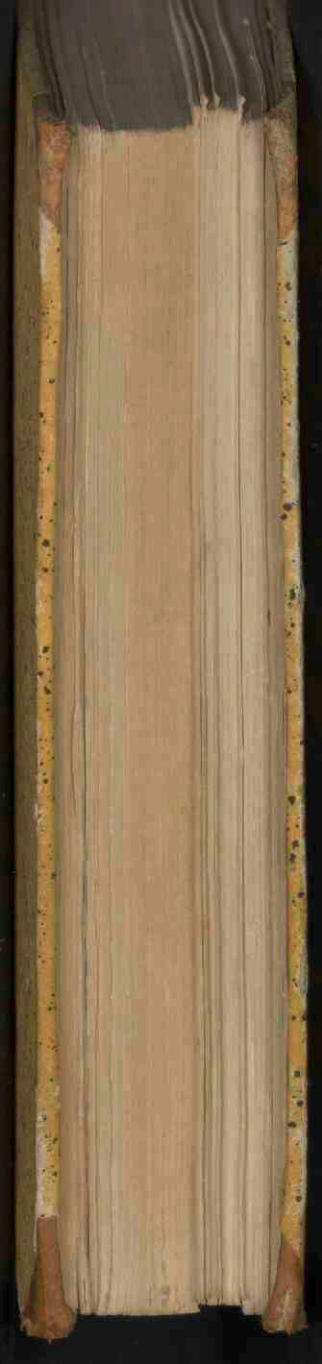
Due to research concerning this collection the outside of these books has been scanned in full. The following scans are, in order of appearance:

- the spine
- the head edge
- the fore edge
- the bottom edge
- the back board

12 27 75
100 = 100.
100 = 100.
100 = 100.
100 = 100.

11. oct.
311

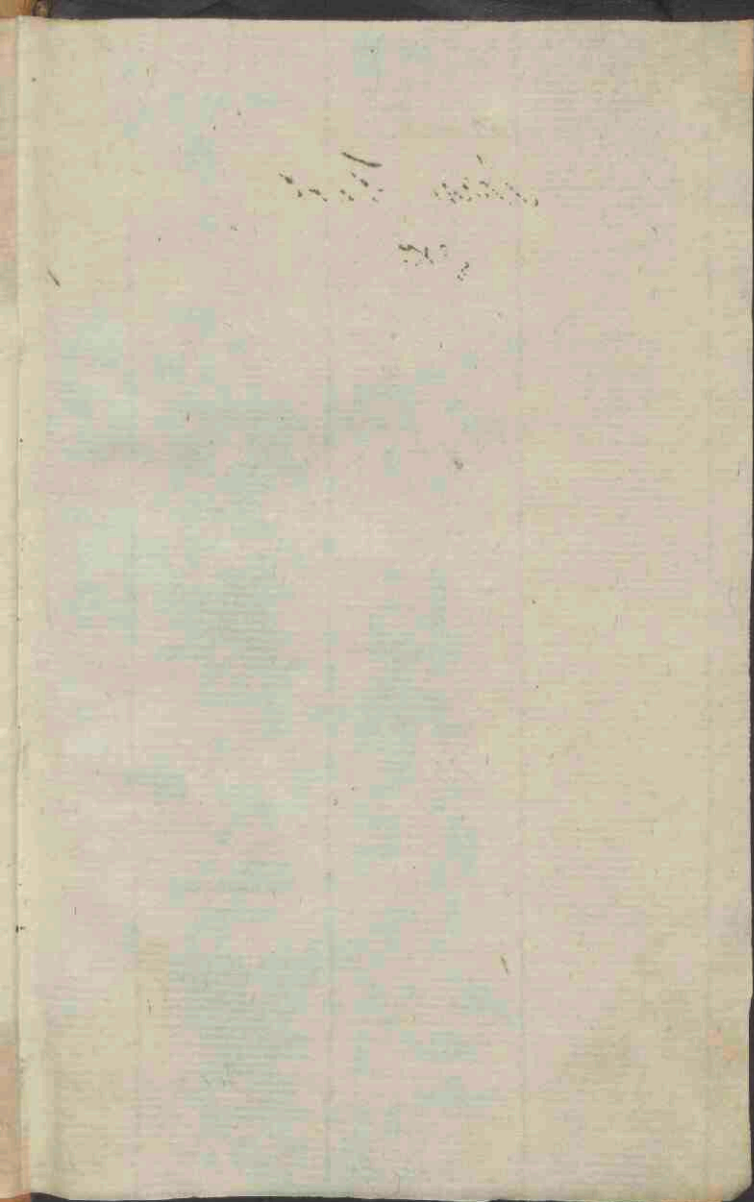

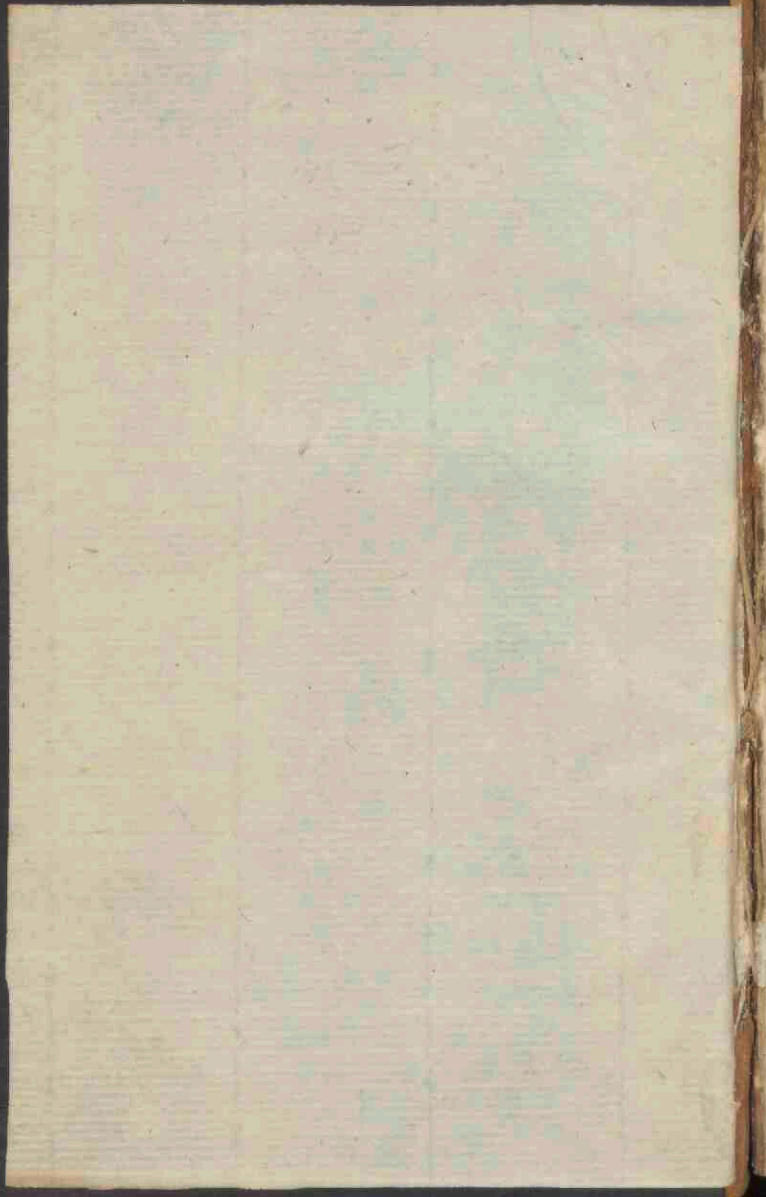

Miscellanea Theologica

Octavo no. *311*

ga

HISTORIA

uera:

DE VITA, OBITU,
SEPULTURA, ACCUSATIONE
hæreseos, condemnatione, exhu-
matione, combustione, honorificac̃
tandem restitutione beatorum atque
doctiss. Theologorum, D. MARTI-
NI BVCERI & PAULI FA-
GII, quæ intra annos XII. in An-
glia regno accidit.

ITEM HISTORIA
CATHARINAE VERMILIAE,
D. Petri Martyris Vermilij castiss. atque
pijsimæ coniugis, exhumatæ, eiul-
demq; ad honestam sepultu-
ram restitutæ.

*Cum Orationibus, Concionib. Epitaphijs,
uarijsq; Encomiasticis carminibus,
Lectu dignissimis.*

Omnia paucissimis hætenus uisa.

Ex D. Buzelii

1 5 6 2.

ALCOHOL

1850

Alcohol

OPTIMO VIRO, DO-
CTISSIMO THEOLOGO,
fidelissimo Ecclesiastæ, Dn.

MICHAELI DIL-
LERO:

CUNRADVS HVBERO
1145 S. D.

Proximis nundinis
Francofurtens. acci-
dit, Dillere dilecte,
ut Oporinus noster
hæc Anglicana, in-
stituto suo de monu-
mentis D. Martini Bucerii quasi præ-
mittenda, præter expectationem me-
am postularet: & quia exempla ipsi ex-
cudenda annum antè promiseram,
tanti amici postulatis repugnare mi-
nimè debuì: maxime cum is ex eorum
sit numero, qui memoria tenent uiri
huius probitatem, studiorum diligen-
tiam, doctrinæ excellentiam, easq; cu-
piunt uirtutes celebrari omnibus ho-
minibus,

Epistola

minibus. Tibi uerò, mi optatissime
 Dillere, idcirco hoc uolumen mitto:
 Primum, quia tibi notissimus atq; fa-
 miliarissimus Bucerus fuit, ut item
 mihi. Deinde, quia ambo illius præ-
 ceptis eruditi sumus. prætereo ius ho-
 spiti, quo te illa deuinxerat non pau-
 cis mensibus: cuius liberalitatis non
 dubito quin gratissima tibi atq; iucun-
 dissima sit memoria. Addas hic tuum
 de illo iudicium, quo tu statuis, eum
 purissimum doctorem, idq; theologū
 fuisse: nihilq; ei fuisse antiquius, quam
διδασκαλίας ἀκριβειαν, ut Chryosto-
 mus nominat. Postremò, quia notum
 mihi est tuū erga mortuū Bucerum de-
 siderium, uel luctus potius & lachry-
 me in huius uiri recordatione. Hac ip-
 sa de causa te delegi, quem in hac di-
 uulgatione appellarem, uel ut testem,
 uel ut laudatorē, uel ut patronū: imò
 ut testē, laudatorē, patronum. Nam ta-
 met si ipse hominis neq; laudē, neq; te-
 stimoniū requirit: nobis tamen & ami-
 cis & discipulis gratissimum atq; iu-
 cundissi-

Dedicatoria.

tundissimum est, à quàm plurimis & quàm optimis uiris eum testimonijs iuuari & probari, & amari, & laudari. Neminē puto latere, quanta, quamq; constantissima opinio atq; existimatio de Bucero sit in Italia, Gallia, Anglia: unde sepe mihi in mentem uenit Fabiani iudicij, qui dicebat: illum plurimum profecisse in eloquentiæ studio, cui placeret Cicero. Idem ego de Bucero statuo: M A G N O S eum fecisse progressus in Theologiæ cāpis, cui Bucerus placeat. Apparent enim, imò extant planè impressa in illius uoluminibus, quæ confecit satis multa, maximarum uirtutum uestigia, diligentie, charitatis, ueritatis, acuminis iudicij, doctrinæ. in quibus omnibus proprium quoddam attulit scribendi genus, & rationem peculiarem: qua non solum erudit legentem, uerum etiam afficit ualde suauiter sententiarum copia & delectu, argumentandi modo & genere, quod planè *διδακτικόν* atque *διηλεκτικόν* est, usque adeò, ut ui

Epistola.

deri possit, quàm eruditè probabilia
à necessarijs disiungat, quàm argumē-
tosè quę probanda sunt confirmet,
quàm subtiliter aduersaria diluat: ita
ut non acrimonia in uituperando, sed
ueritate in docēdo sit *ἑλεγκτικός*: neq;
ullum sit dialecticorum præceptum,
idq; Aristotelicū, cuius hic scriptor nō
plurima atq; perspicua exempla habe-
at. Sed quid ego ad Palladis arcē A-
thenis noctuas afferō? Atqui place-
bunt tamē tria ista quę adfero monu-
mēta: unū Bucerī, alterum Fagij, tertium
Catharinę Vermilię: quę non dubito
quin tibi chariora sint, quàm Mem-
phiticarum pyramidū (ut ille uocat)
barbara miracula. Vale mi Dillere, &
me, ut facis, in Christo amare per-
ge. Argentorati, 15. Februarij.

Anno M. D. L X I I.

CATA

CATALOGVS EORVM
quæ hoc Libello conti-
nentur.

De obitu doctissimi & sanctissimi
theologi, Doct. Martini Buceri, Iohan.
Checi ad D. Petrum Martyrem Ver-
milium Epist. 1. fol. 1.

De eadem re prolixius, Nicolai Car-
ri Nouocastrësis ad Iohannem Checum
Epistola 11. fol. 6.

Oratio funebris Gualteri Haddoni
Ll. Doctoris, Academiæ Cantabrigien-
sis Oratoris fol. 34.

Concio D. Matthæi Parkeri, S.
Theologiæ professoris, ibidem in funere
Buceri habita, atq; ex Anglico in La-
tinum uersa. fol. 53.

Iudicium clarissimi & doctiss. cuius-
dam Theologi, de D. Martino Bucero.
fol. 65.

E L E N C H V S.

*Iohannis Checi ad D. Gualterū Had
donum Ll. Doctorem Epist. 111. f. 66*

*D. Petri Martyris Vermilij etiam
de obitu D. Mart. Bucerī, ad Conra-
dum Hubertum Epist. 1111. fol. 68*

*Epigrāmata uaria cūm Græcè tum
Latine cōscripta, in mortem D. Mart.
Bucerī. fol. 71*

*Vita Pauli Fagij, eruditione & lin-
guarum cognitione clarissimi theologi,
breuiter conscripta per ministros aliquot
Ecclesiæ Argentinensis fol. 97*

*Catalogus siue inscriptiones librorū
omnium à Paulo Fagio editorū. fo. 114*

*Historia de accusatione, condemna-
tione, exhumatione, atque combustione
D. Mart. Bucerī, & Pauli Fagij, An-
no M. D. LVI. fol. 113*

*Historia de pia restitutione eorundē,
tempore restitutæ ueræ religionis, An-*

E L E N C H V S.

no M. D. L X. fol. 151

Oratio encomiastica D. Achuuor-
thi, eodē tempore publicè habita. f. 152

Concio D. Iacobi Pylkintoni do-
ctissima, ex Psalmis desumpta. f. 160

Literæ Academiæ Cantabrigien-
sis, ad Commissarios Regiæ Maiest. in
causis religionis. fol. 166

Carmina encomiastica uaria, Græ-
cè & Latinè in eosdē conscripta. f. 167

D. Petri Martyris Vermily de obi-
tu Catharinæ cōiugis suæ charissimæ, ad
Conradū Hubertum, Epist. v. f. 194

Historia de Catharinæ uxoris D.
Petri Martyris pijsimæ, exhumatio-
ne, ac eiusdem ad honestam sepulturam
restitutione, Anno M. D. L X I. autore
Iacobo Calphillo. fol. 196

Carmina encomiastica uaria Græcè
& Latinè in eandem cōscripta. f. 204.

DE IMMANITATE EORUM

qui in defunctorum hominum corpora seuiunt, *Locus ex Platonis de Repub. Lib. 5. ideo hoc loco positus, ut gentilibus etiam displicuisse, et ab omni humanitate alienam esse eam rationem, appareat.*

Ανελεύθερον δὲ οὐ δοκεῖ, καὶ φιλοχρήματον, νεκρὸν συλαῖν: καὶ γυναικείας καὶ σμικρᾶς δεικνύσας, ἢ πολέμιον νομίζειν ἢ σῶμα τὸ τεθνεῶτος ἄφραπταμῆνον τὸ ἐχθρὸν, λελοιπότος δὲ ἢ ἐπολέμει; ἢ οἶει τι διαφόρον εἶναι εἴτε εἴτε ποιοῦντας τῶν κνωῶν, εἰ γὰρ λίθοις οἷς αὐτὸν βληθῶσι χαλεπαίνουσι, γὰρ βάλλοντες οὐχ ἀπτόμηναι; οὐδ' ἐσμικρὸν, ἔφη. ἰατίον ἄρα τὰς νεκροσυλίας, καὶ τὰς τῶν ἀνακρίσεων δεικνυλύσης.

HOC EST:

An non illiberale quiddam, cogitationisq; auaræ, muliebris, ac uilis esse uidetur, cadauer expoliare, hostemq; putare

putare mortui corpus, cum aduersari-
us ipse abierit, eo quo cum pugnabat
relictio? Nūcenses eos qui hoc agūt,
differre à canibus, aduersus iactos la-
pides irascentibus, eo qui iacit dimis-
so? Nihilò equidem differre arbitror.
Quare à rapinis huiusmodi ab-
stinendum est: uictoriæ nam-
que obsunt.

I N

IN ANTICHRISTI ET
membrorum eius rabiem, pro M. BVCE-
RI, P. FAGII & CATHARINAE P.
MARTYRIS quondam coniugis, Reli-
quijs: IOANNIS Oporini, DEI opt.
max. autoritate contra por-
tas Inferorum P. Nota-
rij, Iambus.

O Antichriste, pessime
Mortalium, quos aut tulit,
Aut terra fert in posterum:
Iniurià non diceris
Crudele monstrum, & Bestia.
Quid namq; te crudelius?
Quid te (malum) ferocius?
Spernis CREATOREM tuæ
Substantiæ, ingratiſſime.
Morem geris mendacij
Patri, per omnium genus
& Te pertrahanti criminum.
Nostræ salutis uindici,

Dei

IN ANTICHRISTVM.

Dei (nefandum) filio,
Blasphemias impingere
Per te, per asseclas tuos,
Nunquam scelestè desinis.

Nec hoc satis, fidelium
Sincera summi dogmata
Cætus professos Numinis,
Instar lupi infestissimi
Ferox ubiq; dissipas:
Quæq; offeruntur omnia,
Ore impudente deuoras.

Nec innocente sic satis
CHRISTVM piè colentium
Inebriatus sanguine:
In mortuorum corpora,
Quasuis licet sæuissimas
Immanitate bestias
Vincens, apros uincens, lupos,
Canesq; cum leonibus,
Vngues rapaces inijcis.

Hos

IN ANTICHRISTVM

Hos ergo quondam mortui

*Et uos tulistis corpore,
Christi fideles Martyres:*

*BVCERE tu fortissime
Cultor Dei, cælestium*

*Sincere præco dogmatum:
Diuine & eloquentie*

FAGI sator doctissime:

*Tuq; ô CATHARINA, coniuge
Beata constantissimo*

Cultore Christi MARTYRE:

At hoc quidem beator,

*Quòd hic redemptam agni Dei
Te credidisti sanguine.*

Nunc angelorum enim choris,

Pijsq; perfruentibus

*Quiete CHRISTI prospera,
Iuncti, simul quiescitis.*

Sed tu ruis, mortalium

O Antichriste pessime,

Quos

I A M B V S.

Quos terra fert: tuæ ruunt
Iniquitatis organa.

CHRISTVS triumphat, inclytæ

Fretus potens uictoria:

Fides suæq; Ecclesie

Victoria est certissima,

Eius nec ullo gloria

Cessat uigere tempore.

Aeterna te damnatio

Manet, manet squamas tuas:

Par est enim, tuis feras

Ut digna factis præmia.

Aeterna sanctos gloria

Manet uiros, & gaudium

Nunquam Baal fœdissime

Perenne ab ipsis auferes.

ROYAL SOCIETY OF LONDON

AND OF THE

ROYAL SOCIETY OF EDINBURGH

AND OF THE

ROYAL SOCIETY OF BERLIN

AND OF THE

ROYAL SOCIETY OF GÖTTINGEN

AND OF THE

ROYAL SOCIETY OF VIENNA

AND OF THE

ROYAL SOCIETY OF PARIS

AND OF THE

ROYAL SOCIETY OF MADRID

AND OF THE

ROYAL SOCIETY OF SEVILLE

AND OF THE

ROYAL SOCIETY OF LISBON

AND OF THE

ROYAL SOCIETY OF PORTUGAL

AND OF THE

ROYAL SOCIETY OF BRAGANZA

AND OF THE

ROYAL SOCIETY OF ALCANTARA

AND OF THE

ROYAL SOCIETY OF COVILHAVIA

DE OBITU

DOCTISSIMI ET SAN

ctissimi Theologi D. Martini Bucerii, Epistola I.

DOCTISSIMO VIRO

& amico suo singulari, D. Petro

Martyri Florentino Iohannes

Checus S. D. P.

TA NATVRA FERT, VT
quos doctrina exquisita, aut
singulari uirtute uiros noue-
rimus, aut etiam necessitudi-
ne grauiore, uel beneuolentia coniun-
ctos, illorum mortem grauiter & acerbe
feramus: quia indignos illos putamus, ut
luce & spiritu communi priuentur. Ec-
nos etiam ita diligimus, ut non modo
nobis, sed ne nostrorum quidem ulli, mi-
serum & calamitosum aliquid accidere
debere iudicemus. Te autem puto Domi-
ni BVCERI grauissimi & religiosissi-
mi

EPISTOLA I. IOH. CHECI

Testimonium
pro D. Mar-
tino Bucero:

mi uiri mortem moderate & christiane
ferre: neque naturam ita uoluntati Dei
repugnantem habere, ut uehementio-
rem aliquam perturbationem in cōmu-
ni & naturali omnium exitu, in animum
tuum intrare permittas. Scis cuius esset
cum uiueret, quis in illo habitaret, quā
non sui iuris esset, qui totum se illius ser-
uituti addicebat, à quo redemptus fue-
rat. Hic cum non donatus nobis à Deo,
sed ad aliquam temporis usuram com-
modatus sit, acerbius feremus, quòd
Deus hunc euocauerit, quā gratias a-
gemus, quòd talem nobis tam diu reli-
querit: & cursus hęc ætatis fuerat, atque
adeo inclinatus, ut etiamsi longiore uita
dignus esset, natura tamen illum longi-
us prouehere non posset. Et cum constan-
tissime uitam omnium traduxerit, & ea-
dem constantia uitę quoq; finem fecerit,
quanto hoc debet familiares illius et ne-
cessarios gaudio perfundere, quòd ita à
Deo raptus sit, ut malicia mentem illius
non peruerteret, sed uitę innocentiam,
mortis constantia superaret. De diuina
autem potentia, sapientia, bonitate, quis
poterit

poterit dubitare, neque nos cum illo pug-
 gnare debere: sed nos illius magnitudi-
 ni & potentia subijcere, ut grato animo
 accipiamus, quicquid nobis à tanto au-
 thore obiectum sit: ne uel reclamando
 obstinati, uel nõ ferendo imbecilles, uel
 male accipiẽdo ingrati reperiamur. Stul-
 tissimum est autem & spiritu Christi in-
 dignũ, ut nos quicquam melius & præ-
 stantius putemus posse facere, quàm di-
 uinae prouidentia regula constituit: cu-
 ius etiam stultitia, longe omnem huma-
 nae intelligentia solertiam superat: sapi-
 entia autem à nemine cerni potest, cum
 ne in intelligentiam quidem nostram
 multis modis depressam atque obscu-
 ram, aliquid spirituale aut diuinum, ni-
 si Spiritus lumine introductum, cadat.
 Qui uerò Deum suis bonũ & propitium
 cogitant, qui omnia, non modo misera
 & calamitosa, sed etiam scelestia & nefa-
 ria ad bonum conuertit, quomodo hoc
 sibi in animum inducent, ut hoc inutile,
 damnosum & noxium suis sit: quorum
 tam arctam curam gerit, ut ne pilus qui-
 dem capitis sine illius uoluntate de capi-

Deus omnia be-
 ne operatur.

EPISTOLA I. IOH. CHECI

te decidat: Cum autem in omnibus apud Deum precationibus hoc adiungimus, ut illius uoluntas fiat, quam incōstantes & leues erimus, si, antequam res eueniant, à Deo contendimus, ut quod uelit faciat: postea autem & hoc quod expetebamus, non ferimus, & quod precabamur antea, hoc nunc idem deprecemur: eam commutationem nō ferentes, qua Deus suos ad patientiam & perpeffionem rerum exerceri atq; erudiri uult. Nā quamquam nos magnum ornamentum & columen integritatis, religionis, doctrinæ amissimus, neq; tamen ille lugendus, qui hereditatem paternam adiit, de qua nos hic cum miseria laboramus: neq; status Ecclesiæ deflendus, quæ tātum & talem in cœlum emisit: neq; nostras rationes afflictas, ut uidetur, & collapsas lamētari debemus, qui plus opis & præsidij in spiritu Christi, quam in uoce Apostoli collocare debemus. Sed hinc abducere cogitationes nostras discamus in Christū, & spiritum eius salutarem etiam atq; etiam perere, ut omni externo præsidio Ecclesia quasi destituta, internis spiritus subsidijs

Buceri mors
non lugenda.

fidijs recreetur, & in hac tanti Parentis
 nostri orbitate, autoritate spiritus leue-
 mur. Atq; hic fœliciores aliquanto nos
 Cantabrigienses sumus, quòd tantum ui-
 rum Cantabrigiæ Deus cõmendauerit,
 quòd ita altas radices disciplina Christi
 per Bucerum egerit, ut hoc laboris & mu-
 neris cursu confecto, fructum & præmi-
 um exoptatum Magister percipiat. Non-
 dum iniquitas Amorrhœorum completa
 est, nondum tibi in liberum cœlum &
 domicilium hæreditarium ire fas est, ma-
 ior tibi moles rerum, maius negotium
 miscendũ, feruore adhuc tuo carere non
 possumus: tibi elaborandũ est, ut quãto
 minore comitatu septus & munitus es,
 tanto acrius & maiore cũ cõtentione di-
 mices, & ita te pares, ut nõ unus trium, si-
 cut ille apud Historicum, sed solus om-
 nium impetum sustineas. Atque hoc
 fidenter tibi & animose suscipiendum
 est. Christus enim mundum deuicit, &
 euerit sapientiam sapientium *τῆ τῦ λό-
 γῃ συνάμει*. Sed quid ego ista, Deus
 bone, apud te? Dum tecum loquor,
 me ipse consolor, & dum leuationem

EPISTOLA I. IOH. CHECI

doloris tui meditor, aliquam ægritudi-
 nis etiam meæ medicinam quero, mi-
 nus laborans quid par sit mihi ad te scri-
 bere, quàm quid conueniens meo dolo-
 ri detrahendo uideatur. Nunc autè quòd
 me nonnulla, ut uerum fatear, lætitia affi-
 ciat, percensebo tibi, quàm honeste se
 Cantabrigia gesserit, quæ tales honores
 D. Bucero mortuo habuit, quales maxi-
 mos potuit: & ita eius funus prosequen-
 tur, ut uerum amorem quem ipsi in cœ-
 lum sublato exhibere non poterant, ad
 futuræ resurrectionis memoriam, erga-
 stulo animæ exhiberent. Sepultus est in
 celeberrimo Academiae tēplo, deducen-
 tibus illum non modo Procancellario
 Academiae, Doctoribus, alijs que qui gra-
 dum dignitatem in Academia obtine-
 bant, sed etiam cæteris omnibus, qui ad
 ingenij humanitatis que cultum capien-
 dum eo confluerant. Eadem eruditio-
 nis & integritatis opinione cōmoti Ma-
 ior oppidi, cæteri que Oppidani, nouo
 atq; insolēti, sed laudabili tamen modo,
 cum scholasticis se cōiunxerant, & quem
 admodum poterant, funus illius hone-
 stabant,

Funeris pom-
 pa celeberrima.

Sepulture locus
 celeberrimus.

stabant, uirtutis illius magnitudinem, officio tam raro & uoluntario commendantes. Itaq; ad tria hominũ millia confluerant, uoce, lachrymis, lamentis, quantum sui desiderium Bucerus reliquisset, attestantes, eum ne plebei quidem, qui illum docentem et concionantem non intellexerant, fama & prædicatione doctrinæ & religionis excitati, ab illius funere abessent. Precationibus nostro more confectis, & gratijs Deo patri misericordiarum actis, quod curriculum hoc uitæ tam pie & Christiane ab illo decursum esset, & ad ærumnarum atque angorum finem, quibus mortalium uita obsessa atq; excruciatata, iactatus, cum laude & constantia peruenisset. Ibi tum Haddonus Academia orator Legum Doctor, eloquentiæ laude præstans omnibus, ipse morbo uiscerum fractus, & de mortuo loquens ipse semimortuus, siue magnitudine calamitatis commotus, siue consuetudine tam Christiani & religiosi uiri orbatus, seu frequenti dolore tanti concursus animo percussus, grauem de re

*Tria hominum
millia ad ignus.*

*Haddonus ora
tionem habet
fuerit etc.*

B. iij. tam

EPIST. I. IOH. CHECI

tam graui, orationem habuit, ut lachry-
 mæ ubertim omnibus manarent, cogi-
 tantibus cuiusmodi Magistro essent or-
 bati, quo maiorem uix uniuersus orbis
 caperet, siue scientiam ueræ religionis,
 seu uitæ integritatem atq; innocentiam,
 seu inexplebile studium sanctissimarum
 rerum, seu laborem intollerabilem pro-
 mouendæ pietatis, seu authoritatem &
 amplitudinem docendi, siue quid aliud
 in illo laudabile & gloriosum fuit. Ille
 ardor orationis fuit, ut lachrymæ cade-
 rent omnibus, clarissimi uiri desiderium
 animo repetentibus, & sine pastore qua-
 si palantibus, præeunte Haddono, non
 modo uoce & querela, sed etiam lamen-
 tatione & lachrymis. Hunc sequutus D.
 Parkerus Theologiæ doctor, uir pius &
 grauis, concionem anglicam apud popu-
 lum habuit, qua docuit, quatenus mor-
 tui lugendi nobis essent, & quatenus
 gaudio & gratulatione prosequendi. De
 inde, quot incommoda nobis ex unius
 Buceri morte, tum publica, tum priuata,
 iruecta essent, & quibus rursus de causis
 sedato atq; æquo animo ferre hunc com-
 munem

Laudes Buceri
 pręclarissimæ.

D. Parkerus ad
 plebem habuit
 concionem.

munem omnibus uitæ exitum, sed paucis tam memorabilem, deberemus. Sic ea nocte singuli domum quasi in orbitatem & solitudinem se conferebant. Postridie eius diei ad templum rursus conuenerant, & gratijs de more actis, quod ex hoc ærumnoso solo in portum & per fugium salutis suos satis idoneis temporibus traducit, & beneficio mortis Christi in mensa Dominica proposito, ad Eucharistiæ communionem quadringenti accesserunt, mortis Christi commemoratione habita, & spe resurrectionis illius cõmunionem adaucta. Tum Redmannus Theo. D. uir eruditus & pius, concionem in maxima frequentia habuit, & quid mors esset, differuit, & quomodo uniuersa bonorum & Sapientum uita, meditatio mortis esset, nihilq; ita in auribus omnium personare debere, ut discussus ex hac fragili caducaq; uita, bonorum exempla nobis ad perpetuam de morte cogitationem proposita esse, atq; ad eum finem omnia facta, dicta, studiãq; nostra conferenda esse quid in Buce ri uita laudabile & sequendum, quid in

B v illius

D. Redmannus
sequenti die alteram habuit

EPISTOLA I. IOH. CHECI

Epitaphijs uariis
tumulus honestator.

illius morte memorabile & gloriosum
esset. Atq; hac oratione usus, finem dicen-
di fecit. Eadem aurora studiosi omnes
qui aliquid poterāt, & uel in grecis uel in
latinis literis profecerant, non quid Bu-
cero dignum esset, quem laude sua supe-
riorem iudicabant, sed quid officio suo
conueniens esset, quod sibi omni studio
colendum putabant, secum reputantes,
quibus poterant uersibus græcis, latinis,
soluta etiam oratione, tumulum illius
honestabāt. Neq; in sekorum celebra-
re magis solitum est loca quædam fertis
& corollis undiq; redimiri, quàm locus
ubi humabatur, epitaphijs & acroama-
tis distinguebatur. Hunc honorem scho-
lastici & oppidani Cantabrigienses, pie-
tatis ac literarum nomine, Bucero detu-
lerunt. Precor autem à Deo opt. max. ut
hec externę beneuolentię testimonia, ab
interno & propiore animi affectu orian-
tur, & quam ille ueram doctrinam reli-
querit, eandem studijs, sententijs, uita
persequantur, ut uir tam nobilis, si qui-
dem ullus esset in Christo quiescentiam
sensus eorum quæ hic agerentur, fructu
labo-

DE OBITU D. M. BVCERI. 6

laborum quos hic posuerat, lataretur.
De familia eius uideo te laborare D. Pe-
tre, in quo nihil est quod te exerceat.
Nam & D. Cantuariensis, reliquique illius
amici hoc in se munus receperant, ut illi
abeunti, honestis conditionibus prouideatur,
& Academia etiam quod potuit
fecit, scripsit ad Regiam Maiestatem &
consiliarios Regios in hac causa, & Rex
qua est singulari pietate & prudentia, se
iustam illius familiæ rationem habitura
rum promisit. Condonabis mihi *ἀντὶ τοῦ*

ἔξω δὲ ἵσταντι σοὶ τὸν κῆρυγι. Domina

nus IESVS te & familia
am tuam seruet.

Vestmonasterij X. Martij.
Anno Domini M. D. LI.

DE OBITU
DOCTISSIMI ET SAN-
ctissimi Theologi. D. Martij
ni Buceri Epistola II.

AD CLARISSIMUM VIRVM ET SIN-
gularem patronum suum Iohannem Che-
cum, nobilissimi & serenissimi EDVAR-
DI Sexti, Dei gratia Angliæ, Franciæ, & Hyberniæ
Regis, &c. in bonis literis institutorem,
Nicolai Carri Nouocastren-
sis Angli.

MAGNUM DOLOREM CA-
lendis Martij, uel potius in
credibilem accepimus, clarif-
sime Patrone, ex immaturo
obitu M. Buceri optimi & sanctissimi ui-
ri. Quem siue fatalis nobis casus aliquis
eripuit, siue is perenni quodã studio suo
extinctus occubuit, non lugere qui possu-
mus: cum adhuc ei per ætatem, tametsi
seni, aliquot superesse anni uiderentur,
quibus diuino ipsius ingenio perfrui po-
tuissetem. Et quanquam hic dolor cum
multis

multis nobis fuit communis, qui maxima frequentia, publico luctu declararunt, qualem & quantum uirum, quamque omnibus charum amisiffemus: tamen ad nos præcipue, qui illum ut præceptorem reuerbamur, ex eius interitu mœror peruenit: cum quo morte perempto, duabus præstantissimis rebus orbatum sumus, exemplo innocentia, & excellentis utilitate doctrina. Etenim eo tempore cessit è uita, quo maximus ab eius doctrina fructus expectabatur nōs hominibus, quibus in primis opus esset tali uirtutis magistro: ea denique causa, quæ D. Martini Buceri, id est summi artificis, & in omnes partes comparati, facultatem atque acumen desideraret. Quo magis uenia danda est huic pio dolori nostro, & omnes qui præstantissimi hominis diuinæ uirtuti fauent, in eiusdem societatem luctus uocandi sunt. Quamquam, quid dico uocandi: cum dubium non sit, quin ad quoscumque fama peruenit tanti uulneris, si nō eius quem constat esse beatissimum, tamen nostra causa, à quibus ablatum est, in mœrore sint futuri.

Quæ morte
Buc. amissa.

EPISTOLA II. NIC. CARRI

Buceri & Chetiamor.

futuri. Tere ipsum arbitror, Clarissime patrone, qui ætate non multis, doctrina antecellis omnibus, qui q̄ princeps nostrorum hominum in omni genere putaris, principem Germaniæ cū magno nostro incōmodo auulsum, ægre moleste q̄ ferre. Quis enim illo charior tibi? Quis dilexit te magis? Cui maiora prestitit, uel obseruantie, uel charitatis officia? Quem tu æque atq̄ illum cōplexus es: ut mihi & is beatus, qui talem uirum obseruauit, & tu scelicissimus uidearis, qui cum sanctissimo homine & eruditissimo magistro tam arctam coniunctionem habere uoluisti. Veruntamen si te absentem fortè non tam grauitè ipsius mors perculsit, quàm nos iam pridem nostrasque cogitationes afflixit: siq̄ eodem modo reliqui, quorum oculi abfuerunt, tardiores ad luctum sint: ferendum id quidem in eo est, quod nihil à communi sensu & more alienum accidit. Acrius enim ferire solent, quæ aspectu, quàm quæ auribus sentiuntur. Et ipse oculorum dolor stimulos habet uehementiores, quum ad communem luctum

ma

maior aliqua necessitudo accesserit.

Nos eum lugemus amissum, cuius eruditissima uoce frui, quem adire, quem alloqui, quocum etiam coniunctissime uiuere solebamus. Vos ereptum doletis, quem non ita saepe audire, non oculis aspiciere, non conuenire poteratis: a cuius uos sanctissimo conuictu, cum locorum interuallū se iunxerat, tum uita civili prosecutione districta auocauerat. Quamquam sit par, uel si uultis maior in eū uester amor, dummodo hoc cōcedatis, causas amoris nos habere et iustiores et uberiorēs. Qui certe cum in eum incredibilis esset susceptus ex ipsius charitate erga nos, ex eo quod cū utilitas ad nos peruenerat, ad eum labor & sollicitudo redierat: optimo iure ingrati haberemur, si aut eius mortē nō lugeremus, quę orbitatem nobis attulit, aut uitam literis nō exornarem, qui nostra causa uitam amisit. Dicam enim uerè quod res postulat. Nos Buce

Labor & sollicitudo Buceris

laua

EPIST. IL NIC. CARRI

laudandi officium pertinet. Quod tametsi ab omnibus iam factum est, quibus ipsius uirtus & doctrina chara fuit, tamen eorum maxima pars, uoce id magis & fronte, quam scripto declararunt. Ego autem, quæ mihi de ipsius diuina uirtute cogitanti in mentem uenerat, ea neq; pro eius erga me beneuolentia reticere potui, neq; pro mea in te obseruantia non ad te perscribere. Sed id quo facilius fiat, & ut in toto hoc tempore quo nobiscum fuit, omnium ipsius præclarorum & factorum & institutorum ratio constet, atque omnes intelligant, qua fide, quo studio, quibus laboribus in hac quasi perpetua sui muneris uigilia, uersatus sit, & ut ipse quoq; distributis temporibus, notatis generibus, singula persequi & cõmemorare queam, Complectar primum huius nostræ molestiæ principium, (non quod id te latere existimem, sed ut intelligas, non solere nos excellentium hominũ obliuisci) deinde progressionem, in qua & offensiones ualerudinis, & reditus sæpe uarij uulnus etiam ipsum attingam, quo maximus nobis

Carril gratitudo erga Buce-
rum.

Ordo dicen-
dorum

nobis iniustus dolor, & summum allatum desiderium est: & causas intexamur, cur necesse fuit in tali nos mœtore esse. Quæ cum omnia audieris, nec me, ut spero, reprehendes, qui luctum nostrum mandavi literis: & omnes nos, quod ita luxerimus, pio amicorum officio perfunctos iudicabis. Ergo initium nobis huius luctus prebuit is annus, quo Londino discedens Cantabrigiam redijt. Secum enim Londino morbum extulerat, qui in ipso itinere ingrauescens, cum se, nulla interposita medicina, multorum dierum consuetudine corroborasset, graviter eum afflixit, & plures uno tempore corporis partes obsedit. Aderat frequens intestinorum dolor, pungebat calculus, afflictabat eum stomachus vitioso fastidio cibos respuens, tum alvi tanta siccitas, ut quamquam ventriculus crudis humoribus oppletus, summopere frigeret, tamen ibi gravissimo ardore ureretur. Fons omnium malorum caput ita colliquefactum, ut rivus à se humorum dimitteret: qui cum per reliquas partes corporis, tum musculos etiam ser-

Centes,

Morbus Bucerii qualis.

EPIST. II. NIC. CARRI

Diligentia &
studium etiam
in moribz.

pentes, magnoperè vires eius eneruauerant. Iacuit ita toto corpore oppressus aliquot menses, cum interea nullum propè tempus passus est sibi uacuum esse à studijs: semper aliquid aut scribens, aut legens, aut secum ipse meditans, aut alios erudiens. In quo genere tanta flagrabat erga omnes charitate, ut cum publice se ostendere, & fontes ingenij patefacere propter ualitudinem nò posset, domi tamen suæ quasi scholam quandam aperiret. Quò cum multi boni uiri confluere, perfecit, ut eos non solum occupatis temporibus se audiendo occupatos teneret, uerum etiam illa solenni ludorum festiuitate, quibus homines grauitè & seuerè leuissimum morem reprehendendo, ab otio & ludis domum ad se seuocaret. Nondum eius diuina uox è domesticis parietibus dimanauerat, nò uirtus, non doctrina maiori quasi Theatro proposita erat: sed iam tū omnis integritatis et scientiæ officinam domi intruens, futuræ cum diligentie tum etiam copie ac uarietatis certissimū signū dedit:

ea q̄

ea quæ cum non amplissima uiderentur priuatis
 parietibus lecta, tamen domo et e pau-
 corum cœtu in lucem & frequentiam edu-
 cta, omnem omnium opinionem ipsa specie
 & nouitate & genere interpretandi do-
 cendi quæ accuratissimo facile superabant.
 Nam cum hac domestica laude multorum
 animos incredibili audiendi studio ad se
 conuertisset, & ad quintum Id. Ianuarij
 nondum recuperata ualetudine, nec con-
 firmatis uiribus, processisset in publicum:
 dici non potest, quo concursu, qua fre-
 quentia summorum, mediocrium, infir-
 morum, ipsius conspectus celebrabatur:
 quanta cum expectatione exorsus: quam
 attente auditus sit: quam breui tempore
 plurimorum mentes occupauerat: qua
 fide, quo studio, qua autoritate docuit.
 Nemo tam improbus est repertus, qui si
 minus sua uellet, tamen omnium causa
 putaret, tam sanctum hominem, tanta
 pietate & doctrina præditum, authorem
 nostris studijs & adiutorem fuisse da-
 tum. Idque ab uniuersis non opinione ta-
 cita, sed perspicua admiratione declara-
 ri uidebatur. Sic enim eius non mens

Quo primum
 tempore cepit
 prælegere.

EPISTOLA II. NIC. CARRI

*Eius authoritas
in docendo.*

solum, uerum etiam nutus obseruaba-
tur, ut unus existimaretur, qui uoce præ-
ire, sententia moderari, authoritate im-
perare reliquis deberet. Quid enim pa-
rum ne authoritatis in eo fuit, cuius uox
quasi sacrosancta habebatur: a quo quic-
quid exibat id ratum confirmatumque ui-
debat. Aut ulla potest esse authoritas,
nisi cum alicui ipsius probitatis & do-
ctrinæ causa fides adhibetur: aut nõ huic
tantum tributum fidei, ut solus propè
multis annis extiterit, cui de omnibus re-

*Doctrina excel-
lentis.*

bus cum maxima laude sit assensum: Ha-
bit diuinus uir, sicuti te meminisse arbi-
tror, cum permultas excellentium uirtu-
tum expressas imagines, tum ab his do-
ctrinæ & literarum fontibus ita instructus
erat, ut si tam bonus uir nõ fuisset, quam
illum fuisse omnes gaudemus, tamen
uel hac commendatione studij, ad sum-
mam peruenire existimationem potu-

Integritas uitæ.

isset. Sed ita omni integritatis laude cu-
mulatus fuit, atque ita propria quadam
rectus innocetia sua, ut cum in uita quod
reprehenderetur nemo posset notare,
præceptionibus eius non obtemperare
turpe

turpe putaretur. His nonnullum momen- Senilis pruden-
tia.
 tum addidit senilis prudentia, & ex om-
 ni parte communitum ingenium, usus es-
 tiam plurimarum & maximarum rerum:
 qui cum omni ætati prudentiam affert,
 tum uerò senectuti ornamentum adiun-
 git. In hoc nostro quantum effecerat, de-
 clarauit studium florentissimæ ciuitatis
 Argentoratensis, à qua ita dignissimus
 est iudicatus Ecclesiæ procuratore pro-
 pter sciētiam, ut idem habitus sit dignis-
 simus senatu propter prudentiam. Hæc
 autem in illo omnia uultu, oculis, uoce,
 magis eminentia. Etsi enim per se ista au-
 thoritatem non faciunt, cum illis tamen
 quæ dixi, afferunt aliquid dignitatis.
 Vox igitur grandis & canora, cum ora- Vox atq; Vul-
tus.
 tionis forma congruens, quæ plenis &
 sonantibus uerbis cōstabat: is oculorum
 obtutus, ea frontis & porrectio & con-
 tractio, ut quam alta mente præditus es-
 set, facile appareret. Non me præterit re-
 sidere aliquando in uultu mendacium,
 & oculis fingi probitatis significatio-
 nem solere: Sed hominum non impro-
 borum ingenia, non fallacibus signis sua
 C iij rum

EPISTOLA II. NIC. CARRI

rum effigiem cogitationum in uultu representant. Quibus igitur e rebus uniuersis authoritas comparatur, eas eiusmodi in se habuit, ut si acervatim in eo non coisissent, tamen singulariter per se satis ad permouendum momenti habere uiderentur. Sed parum profuisset in docendo authoritas, nisi liberior quedam admonendi obiurgandi que ratio accessisset. Quam licet facere in Gorgia irridet Soerates, tamen in his perditissimis temporibus, tam multorum socordia & mollitie nisi adhibeatur, nec in uita integritas, nec in studijs constantia reperiri poterit. Hac ille medicina usus in sanandis nostris moribus, (sed neque tam immoderate, ut *ἄρα σοφιστῶν* sophistæ, neque tam lente & frigide, quam solent nostri *ἰατροὶ*) primum amicos ipsorum pudore, deinde inimicos & reluctantes, cum sanctissime uitæ exemplo, tum seueriore obiurgatione in officio continebat. Ad quod si hoc quoque adiungerem, quàm frequenter in ipsa occupatione obeundi muneris sui, omnium mentes & studia inflammaret, posito ante oculos cum graui querela

Cetera

Hinc in notandis hominum moribus libertas.

Germaniæ casu, commemoratis cladi-
 bus, quibus Ecclesia uastata, literæ que
 deletæ sunt, rem nimis peruulgatam at-
 tingerem, & modum fortasse Epistolæ
 tam multa persequendo egredeter. Qua-
 re si de diligentia pauca annotaui, sa-
 tis uidebor de disse significationis, quan-
 tum damni ipsius morte perceperimus.
 In quo illud mihi primum difficultatis
 obijcitur dubitanti, utrum magis ornandus
 sit, quod ipse semper occupatus esse
 uoluit, an quod alios ociosos esse nõ per-
 misit. Vtraque sane laus præclara, & habuit
 utraque plurimas commoditates. Nam
 si utile fuit à tali magistro erudiri, certe
 etiam optandum fuit, ut à quàm creber-
 rime fieret: & si quicquid excellit, eo ma-
 gis eminet, quo sapius usurpetur: huius
 profecto diligentie qui præclarissimarum re-
 rum notitiã in aures nostras inculcabat,
 cuius opera & assiduitate multarum diffi-
 cultatum molestie remouebantur, que satis
 magnæ laudes reperiri possunt. Quo die
 schola, si liceret, quo tẽplũ ipsius uoce ca-
 ruit? quãdo nõ multo amplius, quã lege
 ei præscriptũ fuit, præstitit? Nos si quæ de-
 C iij tot

Diligentia Buc-
 ceri maxima.

EPISTOLA II. NIC. CARRI

Ocium Angli-
cum carpiunt.

tue à studijs intermissio, quam libenter amplectimur: is nec relaxationes ferebat, & in repetendo, moras grauiter reprehendebat. Memini aliquando mihi eum referre, cum ex te diceret auduisse, si nihil agendo doctrina comparari posset, præstantissimos in omni literarum genere futuros Anglos. Quam uocem is quoque recte, ut mihi uidebatur, nostrorum hominum ingenia & mores animaduertens, usurpare solebat. Et cum tuam in eo prudentiam ac uirtutem collaudans, qui notato uitio, à tuis id moribus quam longissime abesse uoluisti, tum ipse hoc in nobis delicatum fastidium non ferens, licet peregrinus & afflictua uoletudine, tamen nec nouitatis offensionem pertimescens, nec suarum uirium rationem habens, & uerbis acriter reprehendere, & exemplo accusare nunquam destitit. Fœlicissimus quidē in eo, quod omnes eius conatus, facta, consilia, cum per se fuerunt salutaria, tum præclaros semper exitus habuerunt. Quis enim eo hortante ad eō dissolutus extitit, qui se ad senectiorem morem non reciperet?

Cuius

Cuius ille aures fabellis assuefactas & nugis, nō ad grauiora ἀγκυραῖα traduxit: Quem ludis, spectaculis, uoluptatibus deditum cognouit, cui non illo oculo suo grauissimo terrorem incussit? Itaq; dici nō potest, quā celeriter hominum studia commouerat, & ab otio ad negotium, à ludis ad libros, à domesticis latebris ad publicas disceptationes pertraxerat. Sed huius diuinæ charitatis & studij non diuturnum tempus fuit. Siquidem triginta ferè dies, non amplius, in hoc curriculo uersatus erat, cum ecce tibi subito siue quod affectæ ualetudini non pepercit, siue quod plus laboris sumpsit, quā ferre potuit, in eundem paucis diebus morbum relabatur, e quo se paululum recreauerat. Sed quemadmodum ad eundem scopulum bis allisa nauis, grauius secūdo quā primo ictu periclitatur: ita is antequam è superiore ualentinis naufragio se plane collegisset, ad idem saxum reiectus, maiore periculo ac duriore conditione cum redintegrato morbo confligit. Nam primus morbus quamuis satis pœnæ sumpsit de sanctis

Secundus Buce
ri morbus.

EPISTOLA IL NIC. CARRI

fimo homine, qui omni morbo uacare
 debebat, tamen neq; tam crudelis fuit, ut
 penitus affligeret, neq; tam perpetuus, ut
 nullum respirandi locum daret. Hic uero
 terrior quàm Phalaris, qui uno impetu
 totum corpus obruebat doloribus, sic
 autem assiduus, ut semper premeret, &
 cum aliquid faciendi, tum colloquendi
 etiam potestatem eriperet, hunc sedate,
 ut omnia, tulit. Veruntamen angebatur
 impediri uoluntatem suam nostris stu-
 dijs commodandi. Quorum tanto de-
 siderio flagrabat, ut tam molestum esse
 morbi cruciatum diceret, quàm quod eo
 cogeretur, nihil agendo contabescere.
 Ex quo illa eiusdem crebra uox clarissi-
 mo uiro digna, qua se optauit aut cele-
 nter emori, aut utilem Ecclesiæ fieri. Sed
 quod postremo loco uoluit, id ei pri-
 mum accidit. Quoniam ex hoc quoq;
 morbo graui & diurno cum cœpisset
 paululum ad se redire, una cum uere ali-
 quam quasi ualetudinem recuperauit:
 tamen eiusmodi, qualis ex tanto naustra-
 gio nix sane expetenda, uel diurna
 forte uideretur. Sed ut naua, quamuis
 portum

Patientia Bu-
 cxi in morbo.

Reditus ad ua-
 letudinem.

portum nō conspiciant, tamē sedata tem-
 pestate in spem salutis ueniunt: ita is sub-
 lata morbi grauissima ui, bene de reli-
 quo sperare, et integrā sibi polliceri uale-
 tudinem cœpit. Veruntamen in eadē fe-
 reparte peccauit, qua hi de quibus dixi,
 nauē. Etenim ut illorum animi procellis
 franguntur, serenitate negligentes fiunt:
 ita is represso morbo, quasi neglexit uale-
 tudinē, & totam curam ac cogitationem
 defixit in eo, ut sui quam simillimus, id
 est, occupatissimus esse uideretur. Et qui-
 dem certe cōstat nunquam illum esse ui-
 sum magis occupatum, quam illa æstate
 fuit. Cuius in ipso ardore (ut cætera non
 attingam) cū magna nostra comitia ha-
 berentur, et omnes eum priuatim amici,
 publica uoce magistratus, uniuerso con-
 sensu cunēti ad solennes Disputationes,
 non præsētia tantum sua, uerum etiam
 opera, studio, & professione honestan-
 das deposcerent: concessum est ei priuile-
 gium, totius Academiæ maximo plausu
 (id quod ante eum nemini) ut absq; ullo
 publico ritu & usitata ceremonia, quo-
 niam id postularat, inauguraretur. In
 eis

Actiua acade-
 miæ comitia.

Bucerus sine ce-
 remonia coop-
 ratus in nume-
 rum doctorum
 Theologiæ.

EPISTOLA II. NIC. CARRI

eis autem ita se gessit, ut cum primo Co-
 mitiorum die ipse responderet, secundo
 disputaret in maximis et grauissimis cō-
 trouersijs, nihil relinqueret, quod cuius-
 quam animum posset aliqua dubitatio-
 ne retardare. Sed ut in peruulgatis artifi-
 cijs solet esse inter se artificum cōtentio,
 & peritissimo atq; optimo plerumq; in-
 uidetur: ita doctissimi uiri laus in aliquo
 inuidiosorum numero effugere repre-
 hensionem nō potuit. Fatale hoc nescio
 quid est, ut Virtutis comes inuidia sit, &
 præstans atque egregia doctrina semper
 habeat obtrectatorem. Auxit in hunc in-
 uidiam nouitas, quæ multis sæpe claris
 hominibus obfuit: huic autem obfuisse
 nunquam, nisi eiusmodi fuissent quibus-
 cum differebat, qui omnia docere, nihil
 discere didicissent. Itaq; tametsi exaudi-
 ta fuit ab omnibus summa cum admira-
 tione diuini hominis uox & oratio, tan-
 tam q; ex eo sermone, etiam inimicorum
 iudicio, laudem adeptus erat, ut nihil
 unquam in nostra schola præclarior esse
 factum constaret, sparsæ sunt tamen in
 rus maleuolorum calumniæ, & sacrificu-
 lorum

lotum aures istiusmodi uoculis opplere,
 quibus de nostri Buceri fama & ingenij
 & doctrinae permultum detrahebatur:
 omnis uerò laus in eam partem confer-
 retur, ut Iungus, quo cum ei certamē fuit,
 obruisse eum acumine suo, & copiosissi-
 mis disputationibus ac maxima scientia
 fregisse diceretur. Qui rumor ita hunc
 non mouit, ut aliquando in multis cau-
 sis iratior, ita Iungum incendit, ut nun-
 quam in ulla elatior esse uideretur. Cuius
 rei satis magnum nobis indicium pre-
 buit, cum (priusquam Oxonia Bucerus
 noster rediret, quo uisendi Petri Marty-
 ris causa profectus erat) commotus scilicet
 nonnulla gloriola, & praedicatione
 suorum fratrum, interpretandi sibi do-
 cendi quae manus assumeret: in quo non
 fuit contentus quae uidebantur afferre,
 famam quoque Buceri laedere uoluit, &
 maxima corona idem in sanctissimum
 uirum cōuicium effandere, quod uulgo
 per sacrificorum ora iactari audierat. Hic
 homo lenissimus, & patientissimi sto-
 machi, licet omnium contumelias & iur-
 gia multos annos ferre didicisset, tamen

Iungus Buceri
 aduersarius.

ægre

EPISTOLA II. NIC. CARRI

ægrè tulit ab inimico doctrinam suam in
 inuidiam uocari. Nam cetera, ad ea assue
 factus, sic perpetuo ferebat, ut uita potius
 quàm oratione, refellenda existimaret.
 In literis si quid reprehenderetur, id sibi
 quouis modo palam præstandū arbitra-
 retur. Quapropter & apud nos multa
 publicè cum assensione omnium bono-
 rum, & de eadè re priuatim ad uos. Sed
 tuo maxime aduentu, utriusq; hominis
 ingeniū perspectum fuit. Nam cū ambo
 coram te sisterentur, & alterius summa
 grauitas, singularis prudentia, excellens
 in omnigenere doctrina probaretur: alte-
 rius cachinni & puerilis sermo uehemen-
 ter tibi displicerēt: ita uterq; à te discessit,
 ut noster Bucerus honorifice tractatus,
 Iungus ignominia notatus uideretur.
 Quod quamuis ei accidisse ipsius causa
 nollem, præsertim cum et ingenio & lin-
 gua ualeat, & multa cōmode faciat: tamē
 sic omnes existimabant eam pœnam ho-
 mini fastidiose arrogāti debitā fuisse. Sed
 quam tu, pro summa humanitate tua, &
 illa qua omnibus præstas moderatione
 animi, non inflixisses, nisi & is se nimi-
 um

Comparatio
 Iungi & Buce-
 ri.

um pueriliter gessisset, & tu lædi præ-
 stantissimi uiri famam ac nomen mole-
 ste tulisses. Itaque sapientiæ fuit, quòd
 tantum crimen non es passus supplicio
 carere: moderationis, quòd quæ-
 esse nolebas: humanitatis, quòd quæ-
 lecunque fuit, id te inuitum statuere uia
 debamus: ut si nunc, quòd nonnulli cri-
 minantur, durius cum eo agatur, id si-
 bi sua temeritate acciuisse, non uos ue-
 stra seueritate imposuisse putandum sit.
 Sed redeo ad nostrum, qui præclarissi-
 mis iactis fundamentis eius controuer-
 siæ, & omnibus quæ in eam pertinerent
 conquestis rationibus, ita uno Libro
 sententiam suam complexus est, ut ue-
 stro iudicio, quibus statuendi potestas
 fuit, nihil plenius perfectius que dici aut
 scribi uideretur. Quapropter cum minia-
 m à ferendum putaretis, à sedato docen-
 di munere hominem moderatissimū ad
 iurgia & lites auocari, repressa aduersa-
 rij contentione, reliquum ei tempus li-
 berum & uacuum ad cætera studia re-
 liquistis. In quo pergratum ei fecistis,
 homini cum ab omni litigioso cõgressu
 alie

Liber Buceri
 contra assertio-
 nem Iungi.

EPISTOLA II. NIC. CARRI

alienissimo, tū in ipso ardore aduersario-
rum & disputationis æstu, sedatissimo.
Quæ res eo maiorem illi laudem affere-
bat, quo in meliori causa iustius commo-
ueri incendi q̄ iracundia poterat: eo sc̄o-
diorem maculā inussit aduersarijs, quo
in rebus sepe leuiculis, aliquando etiam
apertissimè falsis uociferari, & clamores
profundere impudentissime cōsuerant.
Sed hunc morem hic noster non conui-
tj̄s incessans, sed uerbis deplorans, à se
quàm longissime remouerat: & ut ab
omni liberorum colloquio ac christia-
norū disputationibus abessent, magno-
pere & frequenter optare solebat. Si qui-
dem hanc unam dicebat præcipuam pe-
stem aduersariorum animos & studia
occupare, quæ usq̄ eo sensus omnes uer-
borum temeritate obrueret, & mentis ac-
rationis lumē offunderet, ut cum in pro-
fundissimis erroribus demersi iacerent,
tamen seueritatem manibus tenere, & in
sinu conditam habere arbitrarentur. Ver-
rissime quidem, ut mihi uideretur, sentiēs
cum ad perspicendum quid in quaq̄ re
uerum sit, nihil pacato tranquillo q̄ ani-
mo

A. aduersariorum
maximū ut sum

mo accommodatius, nihil irato et incenso magis aduersarium esse queat. Nam ex eo fit, ut dum aduersarij cum clamore & impetu & conuitio, sæpe etiam ferro, flamma, cruce, ueterem ut aiunt, possessionem & maiorum ius tueri ac retinere uolunt, ardore animorum & precipiti quodam studio ad inanitatem & inscientiam deuoluantur, sæpe etiã in turpitudinem christiano homine indignam. Multa solebat noster Bucerus huius rei exempla proferre. Sed ego ex omnibus unum attingam, quod & propter rei ipsius notitiam, et eius quem nominabat auctoritatem, mirabile uideatur necesse est. Cuius enim iracundiæ est, sic disputando effervesce, ut prius in manibus, quàm in uultu perturbationis notæ deprehendantur? Aut quem tu hominem existimes, qui cum amplissimi muneris procurationem sustineat, & regis Maiestatis legatus ad publicum totius penè Europæ conuentum consilium cõmittatur, non animi moderationem, sapientis consilij gubernatricem, sed alterius partis odio inflammatam cõtentionem

D adferat.

Stephanus Gardinerus quondam Vint. episcopus.

EPISTOLA II. NIC. CARRI

adferat. Hunc ego nominarem, nisi ita omnibus esset notus, ut nullus ferè nunc sermo in circulis uerferet, nisi quomodo ille se gesserit & gerat. Sed retulit mihi noster Bucerus, cum in Ratisponensi consilio, quo is mandato Regio profectus erat, permulta à grauissimis uiris sapientissime agitata & acutissime disputata essent, hunc præ cæteris omnibus (tamen si ad eum Conuentum aliquot præterea fatis graues inimicitias secū attulissent) sic furia quadam percitum fuisse, ut merite uix cōsisteret. Sic autem secum & cum Alesio rixari, atque ita conuictio incalere, ut in dextra eius manu, inter pollicem & indicem, id quod Bucerus in nemine se dixit unquam animaduertisse, uena quædam intumescens, tam celeri & perspicuo motu palpitaret, ut omnes qui illam aspexerant, ad pugnandum quàm ad disputandum, ad arma quàm ad consilium paratiorem uenisse diceret. Quod si idem semota iracundia, uel ipse per se considerare, uel ab alijs audire uoluisset, quid inter *πατριάρχην* & *βασιλικήν* inter-
 esset, nam de his sermo fuit, neque tum
 ulla

Portentum in
 Gardinero.

ulla extitisset inter eos acris concertatio:
 & conuitorum, quibus postea sanctis-
 simum hominem concidit, occasio fue-
 issent sublata. De quibus nihil dicam, nisi
 me magnoperè dubitare, utrum Buce-
 rus sanctior, moderatior, patientior fue-
 rit, qui tot falsis criminibus commotus
 non est: an ille impudentior, qui non est
 ueritus in totius orbis oculis manifestis-
 simum mendacium defigere. Nam pro-
 fecto, si unquam nostris temporibus in
 ullo cōtinentia fuit, in Bucero fuit: quem
 is libidinosum senem in conuitoriore li-
 bello uocat, nos temperantissimum &
 moderatissimum hominem, sanctis-
 simum uirum cognouimus, cuiusq; uitam
 cum contemplamur, doctrinam uirtu-
 tis assequi, uerba cum audiremus, ueri-
 tatis uocem in auribus nostris insonan-
 tem percipere solebamus. Quo uti-
 nam nobis licuisset diutius perfrui. Non
 uerendum sanè fuisset, ne pro tem-
 perantia uoluptates, pro mansuetudina
 iurgia, pro moderatis moribus, iras-
 tos & truculentos animos abstulisse-
 mus. Sed nunc siue nostro, siue suo

Conuitorium
 Gardineri in
 Bucero.

EPISTOLA II. NIC. CARRI

Immoderatus
Buceri labor
in studijs.

sublatus uitio est, quod uel nos ad imi-
tandum tardiores eramus, uel is ad do-
cendum laboriosior et promptior, reuo-
care certe non possumus: pro uirtute ta-
men eius singulari optare licet, ut ali-
quid à studijs temporis seiunxisset, atq;
ad uires & ualentinē cōtulisset. Quod
si uoluisset facere, neq; illum tam inopi-
nata mors, nec nos tam inexpectatus do-
lor attigisset. Sed hoc semper in summi
uiri laudibus uitium fuit, quod se immo-
deratus maluit laboribus frāgere, quā
ullum momentum perdendo, suæ saluti
& nostræ utilitati consulere. Nam quid
commemorem huius prætergressi hye-
mis labores? quid nocturnas uigilias?
quid matutinas excubias? quid perpe-
tuas commentationes? cum uno tempo-
re pluribus operibus satisfacere uellet, cū
idem & publicè nos doceret, & domi re-
gnum Christi literis mādaret. Qui liber,
si cætera non essent, quòd eius à nobis
discessu multa desideret, satis causæ ha-
bere debet, cur grauiter mœreamus. Con-
tinebat enim absolutissimam & perfe-
ctissimam totius Christianæ doctrinæ
effigi-

Liber Buceri
De regno Chri-
sti editus.

effigiem, non coloribus expressam, sed lineamentis informatam: sed qui pulcherrima specie prodisset, si eius migratio conatum non impediuisset. Vniuersum de omnibus rebus proposuerat sibi erudire hominum cœtum, & in totum orbem diulgare doctrinam iudicij & opinionis suæ: quod etiam ante prouocatus aliorum calumnijs fecerat, neq; apud nos destitit, licet afflictâ ualitudine, fractisq; uiribus, idem usq; ad extremum spiritum facere. Quando enim illum uel Buc. professe
semper uoluit. ingrauescens senectus, uel temporum difficultas, uel obtrectatorum conuitia, uel debilitas, uel morbus retardare ac reprimere potuerunt, quo minus omnes uias quibus Ecclesiæ orbitati succurri posset, experiretur? Quis illum adiuit unquam, qui otiosum offendit? Quis conuenit, qui non melior uir discessit? Ipsa prandia & cœnæ sanctissimis colloquijs, eruditissimis disputationibus sermonibusq; refertæ. In hac ille constantia & perpetuitate studij, cum aduersante ualitudine perseveraret, cumq; nec amicorum consilijs, nec fidissimæ coniugis

EPISTOLA II. NIC. CARRI

crebrae hortationi parere uellet, et homo occupatissima mēse atq; ardore incredibili perpetuo aliquid agendi, ualitudinem contemneret, cui nostram utilitatem semper anteposuit. Idibus Februarij in eum morbum incidit, qui mortem, quam secum annum iam amplius circumtulerat, paucis post diebus attulit: & quæ aliquot post annis maturiore aetate obrepisset, nisi in operibus nimium festinans & properans, antè in medio spacio defatigatus corruisset, quàm cursum sibi propositum conficere potuisset. Graue nobis omnibus spectaculum, domesticis uero suis etiam luctuosum, cum summa totius corporis debilitate, eneruatis membris, afflicto uentriculo, ita perpetuo singultu cruciaretur, ut agere cuiusquam congressum colloquiumq; ferret. Non quod uel de humanitate erga nos, uel pietate erga omnes aliquid esset diminutum: sed sensit preclarus uir & omni seculorum memoria dignus, sensit extremum sibi diem imminere. Itaq; non iam cum alijs, quos omnes sciētia uincebat, sed secum ipse loqui ac meditari coepit.

Tertius morbus qui sine uitæ attulit.

Taciturnitas in morbo qualis.

cœpit. Memini, cum M. Ioan. Bradfor-
 dus sanctus adolescens, et huic nostro cha-
 rissimus, singulari quodam cōmemoratio-
 nis genere usus esset, et Christi seruatoris
 ac dñi nostri promissa explicaret, horta-
 retur q̄ ut qui uir esset, cogitaret quid do-
 cuisset, qua semper constantia, qua fide,
 qua pietate usus esset, et ut tū precipue cū
 maxime urgere, totā mentē, cogitatio-
 nem, curā in Deū conijceret, esse unū qui
 nobis nostra peccata prestiterit, qui à tene-
 bris ad lucem, à desperatione ad spem, à
 morte ad uitam reuocauit: memini in-
 quam paulo cōmotiorem esse factum,
 & ut uidebatur iracundius respondere,
 Se nolle mentem ab ea cogitatione in
 qua esset, cuiusquam sermone uel cohor-
 tatione distrahi: obseruari oculis Chri-
 stum crucifixum, habitare Deum in cor-
 de, nihil meditari nisi cœlum, nisi cele-
 rem ab hoc corpore discessionem. Idq̄
 tum multo magis cōfirmavit, cum medi-
 corū hortatu iussus cibū capere, negauit
 se id facturum, q̄ aliud uite genus medi-
 taretur. Sed cum illi instarent, ut cogita-
 ret non sibi se, sed multorum utilitati esse

Vitæ huius cor-
 tempus in Buc.

D iij natum:

EPISTOLA II. NIC. CARRI

natum: geramus igitur morem inquit.
 Ita summus & sanctissimus uir cum se
 intueretur, mori maluit quàm uiuere,
 quod eam quam expectabat, quàm qua
 fruebatur uitam, beatiorem cognosceret:
 ad nos cum respiceret, uitam poscebat,
 motus scilicet incredibili charitate, qua
 omnes sanctos & Christi Ecclesiam com
 plectebatur. Quoties ego illum audiui
 deplorantem Germaniæ uastitatem, idq;
 grauissimis uerbis, cum cælum contem
 plans, à Deo opt. max. precaretur, ut &
 suæ gentis eum misericordia caperet, &
 non pateretur Angliam in ea uitia dila
 bi, quæ iam pridem Germaniæ cladem
 attulissent. Vereri se, quòd in tanto ardo
 re multorum cognoscendi Dei & restau
 randæ Ecclesiæ, cum disciplina deesset,
 qua improbi castigarentur, et ordo in mi
 nisterio retineretur, non posse diu bo
 nos eorum conatus progredi. Hæc illæ
 sæpe quidem, sed tum uehementissim,
 cum extremo halitu Ecclesiam hanc no
 stram quasi filiam complexus pius pater,
 Regiæ Maiestati atque omnibus bonis
 commendauit, optauitq; nobis audien
 tibus,

Caritas erga
 Ecclesiam Chri
 sti eximia.

NOTA.

tibus, ut quæ ad Regiam Maiestatem de
disciplina Ecclesiæ scripserat, locum & se-
dem in hoc florentissimo regno, & sine
controversia Dei domicilio, reperirent.
Sperare se, si id foret, nullam huic Reip.
calamitatem, nullam deformitatem eue-
nire posse: & timere ni foret, ne non tam
paucorum studio restaurandæ Ecclesiæ
Deus placari, quàm multorum improbi-
tate & luxuria irritari uelit. Atq; hæc eius
charitas erga uniuersos. Sux constantiæ
testes edidit breues sententias, quas ut
commodum ei uidebatur, ad amicorum
mentes confirmandas, & bona piæque
de se opinione imbuendas, proferebat.
Veluti cum Bradfordus, de quo ante
mentionem feci, concionatum iret, se q;
dixit uelle in precibus eius meminisse,
collachrymans, Ne inquit, abijcias me
Domine in tempore senectutis meæ, cū
defecerit uirtus mea: tum addidit, Casti-
get fortiter, abijciet autē nunquam, nun-
quam abijciet. Raro quidem ille loque-
batur, quod tota mente in Deum desi-
xus erat, agre etiam patiebatur alterius
uocem: attamen ne tacendo stuporem

Liber Buceri
de disciplina
Ecclesiæ.

Constantia
Buceri.

Psal. lxxj.

D V nobis

EPISTOLA II. NIC. CARRI

nobis afferret, aliquando paucissimis
 uerbis, sed suauissimis et plenissimis con-
 solationis, utebatur. Quemadmodum
 cum admoneretur, ut se armaret con-
 tra periculosissimum tempus, & con-
 tra diaboli impetum obfirmaret, qui
 tum maximam ei conaretur molestiam
 exhibere: Nihil habeo, inquit, cum dia-
 bolo commune: in Christo solummo-
 do sum: Et, Absit, absit, ut nunc consola-
 tiones dulcissimas non experiret. Iam
 illud mihi pretermittendum non uide-
 tur, quod medicis ac reliquis eius amicis
 metuentibus, ne deficiente luna, uires
 quoq; ipsum deficerent, & morbi ui opa-
 primeretur: cum postridie paululum re-
 creatus uideretur esse uegetior, atq; ad eum
 pro suo more uenisset Bradfordus, et me-
 dicorum timorem, sollicitudinem amico-
 rum, ex eo lunæ defectu ac cœli perturba-
 tione explicasset, porrexisse dicitur tres
 digitos, et oculis in illud sempiternum cœ-
 lum elatis: Ille, ille inquit, regit & mode-
 ratur omnia. Qua autem patientia, qua
 magnitudine animi fuit, cum continuis
 acerrimisq; doloribus ureretur, omnes
 qui

Defectus lunæ.

Patientia in
 morbo.

qui uerum fateri uolunt, commemorare
 possunt: nos qui cum eo magis assidui e-
 ramus, tale mansuetudinis et tollerantig
 spectaculum perpetuum uidimus, quale
 ut crebro uideamus optandum est: et ue-
 rendum ne nunquam posthac simile ui-
 suri simus. Nullum auditum fuit eius la-
 chrymabile uerbum, nulla querela uale-
 tudinis, nulla uox significatrix doloris.
 Ita cōstanter et moderatē perpetui crucia-
 tus immanitatem pertulit. Vitæ simili-
 ma mors, quam si noris, quomodo sit
 mortuus nescire non potes. Timidē mo-
 ri nequit, qui uiriliter agrotat: nec inui-
 tus discedit, qui abesse cupit: nec cui
 mors optabilis est, ei uita potest esse sua-
 uis. Sic uixit, ut nemo melius: ita est mor-
 tuus, ut nemo beatius: sic egrotauit, ut ne-
 mo dolentem uideret: sic demigrauit, ut
 nemo morientem cerneret. Dignissimus
 tali et uita & morte, quarū altera glorio-
 forum laborum plena, altera omni sensu
 uacua fuit. Etenim sic uitā cū morte com-
 mutauit, ut ipse sua spē quasi efflare a-
 nimam, nō mortis uiolentiā extortā, di-
 mittere uideretur. **Vulnus attingi quod
 fecit**

Mors beata
 Buceri.

EPISTOLA II. NIC. CARRI

fecit dolorem, sed ita ut causas quoque possis uidere, cur fecerit. Nunc de luctu dicam, in quo si nos soli fuimus, ferendum, si cum multis, latandum etiam præstantissimi uiri funus à multis esse deploratú. Sed quomodo, qua frequentia, quo genere, à quibus, id quoq; dicendum uidetur. Primum, quia potuit abesse meor ab eius funere, cum quo exquisitissima doctrina in tumulum illata est: aut quomodo deesse sepulturæ honor, in cuius laudem omnes erant honores effundendi: Semper hoc usitatum apud omnes gentes, ut in clarorum uirorum funeribus omnis celebritas quæreretur: adessent amici qui exequijs darent operam: conuocarentur uicini, qui amicorum studium adiuuarent: ciues euocarentur, ut frequentia & comitatu funus cononestarent: pompa in sepultura, quæ nec uulgaris, nec temporis causa constituta, sed & singularis & iure tributa esset. In huius diuini hominis sepultura tantus est concursus omnium factus, tanta frequentia stipatum funus, is comitatus omnium generum ætatis, ordinis, ut uicini

Celebritas in
funere Buceri.

Omnium erga
Bucerū mortuum
beneuolentia.

citi non accersiti, sed sua sponte parati:
 ciues non aliena uoce euocati, sed per se
 effusi: honores non quæsi, sed allati:
 non flagitati, sed condonati esse uideren-
 tur. Neque tamen defuit amicorum uo-
 luntas, & magistratuum diligentia, ut
 amplissimus Vir amplissimè supremo
 die suo efferretur. Siquidem à Procan-
 cellario mandatum, à præconibus edi-
 ctum, ut omnia collegia adessent, in
 funere eum honorem mortuo tributuri,
 qui esset tantæ præstantiæ & uirtutis me-
 moria dignus: ut quoniam is semper
 nostram utilitatem pluris fecisset quàm
 ualitudinem suam, & plurimis maxi-
 misq; ornamenti Academiæ nostram
 affecisset, hac una in re, cum in alia non
 possent, quàm maximæ ei gratiæ habe-
 rentur. Hoc ita gratum omnibus fuit, ut
 tamen non inexpectatum neq; nouum.
 Ut autem esset ea celebritas quæ deceret, Dies & locus
sepulturæ. primum diem sepulturæ selegerunt, quo
 maxime populus uacaret: deinde locum
 eiusmodi, qui & frequentia celeberrimus
 esset, & ipsa specie atq; forma nostrorum
 templorum augustissimus: horam & a
 reli-

EPISTOLA II. NIC. CARRI

reliquis negotijs uacuum, et huic functioni accommodatam. Eam cum instare campana significaret, ita subito cunctæ se familiæ eiecerunt, tantæq; concursatio fuit muliercularum et pueroꝝ, tam frequens uirorum cœtus, ut omnis illa uia, quæ est ab eius domo usq; ad templum Mariæ, quo funus ducebatur, omnibus ex partibus oblita oppleta q; teneretur: tanta autem singulorum admiratio fuit, cum propter exquisitos in eius funere honores, tum propter incredibile oppidanorum frequentiam, uno in loco, uno tempore collectam, ut & noster luctus augetetur, quorum calamitatis tot essent spectatores, & illi misericordia commouerentur, quod eam lugendi causam haberemus. Inde uero perpetuum per agmen funus ad templum deductum est, cum quo tanta est ingressa multitudo, tanto concursu et iactatione, ut celerrime uniuersum compleretur, maxima q; pars coacta sit in ipso uestibulo & aditu templi consistere: ita ut ipse populus quasi ualuatum loco ad excludendum introeuntes oppositus esse uideretur. Hic qua
 si

si laudis prænunciij, ualuis ipsis affixi uer- Epitaphia ual-
 sus & numero & uarietate & elegantia uis affixa.
 conspiciendi. Horum numerosam præ-
 dicationem, posito funere, præclara ora-
 tione subsequutus est noster Haddonus,
 qua diuini hominis desiderium sic re-
 fricabar, ut multorum lachrymas, per
 omnium ora peragrantem moestitiam
 cerneres. Eâ quod melius ex ipsius scrip-
 to, quam ex meis literis cognosci potest,
 eisdem uerbis quibus ad me aliquot die-
 es post perscriptam misit, interposui.

D. Gualteri Haddoni oratio.

Multæ fortassis auribus, nulla pos-
 test maior contra terrores mortis
 disciplina percipi, quam hoc ipso
 præsentè funere, luctuosissimo quidem
 illo & ærumnosissimo, sed tamè ad com-
 munem naturæ nostræ fragilitatem poin-
 derandam aptissimo. Charissimi pa-
 tres & fratres, patrem nostrum & fratrem,
 excellentissimum doctorem D. M. Bucerum
 cognouistis uiuum, intuemini mortuum: ui-
 distis hominè, cadauer cernitis: audistis
 Theolo-

EPISTOLA II. NIC. CARRI

Theologum præstantissimum, truncum sine sensu contemplamini, uiuus magister erat ad uitam Bucerus, idem mortuus præceptor sit ad mortem: uiuens & spirans assidue nos erudiebat ex Ecclesiarum & scholarum pulpitis Bucerus, nunc mortuus clamat ex pheretro, inuocat ex fascijs. Quid clamat? quid docet? quod ferè nunquam meminisse possumus, cum tamè semper in animo inherere debeat: Exuendam hanc mortalem uitam, induendam immortalem: deponendum præsens & laboriosum tabernaculum, ut sumatur ad æternitatem perpurgatum corpus. Denique exeundum ex hoc seculo, ut transferamur in aliud: migrandum ab hominibus, ut iungamur Deo. Quæ si nobis omnia debet omnibus funeribus occurrere, singularis animaduersio in hoc diuinissimo præceptore nostro M. Bucero esse debet. Deus enim naturam eius omnibus doctrinarum luminibus & uirtutum ita compleuerat, ut unus nostra ætate dignissimus immortalitate uideri posset: recidit tamen ad cineres, ut surgeret ad coronam, & corpore corre-

psit

Funera quorum
admovent.

psit in terram, ut spiritu subuolaret in cœ-
 lum. Nos igitur, nos fratres & uehemen-
 ter quidem allaborare decet, ut excellen-
 tissimi præceptoris nostri uitam imitemur,
 mortem expectemus, subeamus la-
 bores, consecremur præmia, toleremus
 contumelias, ascendamus ad gloriam.
 His itineribus præceptor noster ante-
 gressus est, eisdem uis erit nobis subse-
 quendum. Qua in re certiorē ut cursum
 tenere possimus, utinam tempus & uale-
 tudo mea ferrent, ut hunc uobis eximi-
 um uirum particulatim, & omnibus
 membris expingerem. Sed non licet: se-
 nimortuus enim de mortuo loquor, de
 familiari familiaris, amicus de amicissi-
 mo. Quapropter et morbus diligentiam
 impedit, & familiaritas minuit authori-
 tatem, & amicitia uix aliquid conari si-
 nit. Magnū enim & planē incredibilem
 præceptoris nostri morte dolorem acce-
 pi, neq; dubito quin omnes acceperitis,
 quibuscumq; uera Dei religio & uitæ ho-
 nestas curæ est. Non enim unus erat ex
 doctoribus plebeis, sed singularis ex om-
 nibus Theologiæ principibus: nō quem

Exemplum uirg
 Buceri imitan-
 dum.

Singularis Do-
 ctor Bucerus.

E multi

EPISTOLA II. NIC. CARRI

multi laudate, sed quem omnes admira-
 ri: non quem omnes amici exeterent,
 sed quem uniuersi inimici reformidarēt:
 non ad quosdam Christianos, sed ad to-
 tum Christum: non ad certos homines,
 sed omne humanum genus adiuuādum
 natus & procreatus. Multum uideor di-
 cere, tamen cum immensitatem eius bo-
 nitatis & doctrinæ animo colligo, supe-
 rat eius doctrina meam orationem, uita-
 tus etiam cogitationem. Sed de uita non
 loquar, quam licet propius aspicere po-
 teram, propter meam interiozem cum
 eo consuetudinem, tamen nimis mihi
 longū esset: & amicus frustra laudarem,
 quod nemo unquam ausus est inimicus
 reprehendere. De literis hoc unum sum-
 matim ponam: Quæ in alijs singula sin-
 gulis, ea in uno pariter uniuersa cōsedis-
 se. Augustini fuit in illo acumē, Hierony-
 mi linguarum uarietas & doctrina, disci-
 plina Cypriani, Ambrosij authoritas, O-
 rigenis scientia, Chrysoftomi in docēdo
 perspicuitas, Bernardi integritas in uita:
 uel hæc in illis priscis Ecclesiarum heroi-
 bus uberiora si fuerint (uti fuisse confite-
 or)

Bucerī excel-
 lens doctrina.

Or) tamē particulas ex omnibus excellen-
 tissimas noster Bucerus tanto studio arri-
 puit, tot ornatūmētis perpoliuit, ut si non
 unus cū omnibus, tamen separatim cum
 singulis comparari possit: aut in illo au-
 gusto ueterum choro si non præsideat,
 in hominibus nostri seculi, omnibus ex
 partibus inter alios emineat. Sed infini-
 tas eius laudes oratione non sequar, ad
 quas pauci, aut ne pauci quidē peruenire
 possunt, imitationē eius uitę ac fidei uo-
 bis iterum atq; iterū diligentissime com-
 mendo, ad quas omnes se quantū pos-
 sunt, conformare debent. Quam ad-
 rem si uita Buceri magnum momentum
 attulit, mors certē maius afferre debet,
 qui præsens & domesticus testis ante
 oculos iacet, præsēntis uitę occidentis,
 & futurę nascentis. Bucerus si solus
 testis est, ne curetis: si maximus, contem-
 nite. Sed Prophetę mortui sunt, & Ap-
 postoli magnis & immensis cœtibus,
 si multitudo spectatur, si dignitas Do-
 minus noster Iesus de gloria diuina se
 ipse depressit, ut non solum mortem,

EPISTOLA II. NIC. CARRI

Christus primi-
tias mortuorū.

sed eam infamem & tetram oppeteret,
 ut primum communis mortis, deinde e-
 tiam aeternae uitae in illo exemplum cer-
 neremus. Primus igitur ad Christum re-
 spectus est, quem Paulus primitias mor-
 tuorum uocat, quoniam primus uiam
 ex morte ad uitam nobis communiuit.
 Secundus ad Apostolorum & martyrum
 cateruas, quos Dominus noster Iesus
 Christus ex horum corporū gurgustijs,
 ad aeternam perpetuae foelicitatis do-
 mum ipsdem itineribus euocauit. Tertius
 in hoc ipso desigatur Doctore Martino
 Bucero, quem ad Apostolorū ordinem
 aggregare possumus. Cum enim illo-
 rum in uita fidem & doctrinam sequi-
 tus sit, non dubito, quin gloriam in mor-
 te sit assequutus. His igitur exemplis ita
 nos ipsos instruamus, & tam altè men-
 tes nostras exaggeremus, semper ut sur-
 sum sint: tum enim fidentibus animis,
 cum opus erit, ad mortem gradiemur, &
 ad illam haereditatē perueniemus, quā
 Deus communis noster clementissimus
 pater, propter Iesum Christum omni-
 bus reseruat, qui sinceris moribus & uera
 fide

fide ad illum confugiunt. Hæc cum ille
 depressa ac lamentabili uoce, & uultu
 tristiore dixisset, mirifica *συνπρόθετα* omni
 um animos occupauerat. Quid multa?
 Quas laudes D. Haddonus ex inferiori
 loco & ad nostros & ante humationem
 mortuo tribuerat, easdem ex superiori lo
 co, iustis persolutis humatoq; corpore,
 persequutus est D. Parkerus singulari or
 ationis uarietate, maxima totius populi
 admiratione. Atq; ille non solum eas sibi
 partes sumpsit ornandi ac defendendi
 nostri Buceri, quas paulo ante D. Had
 doni præocupauerat oratio: uerum etiam
 & gratulandi & lugendi modum
 rationemq; præscripsit. Cuius neq; ne
 cesse mihi erit singulos locos attingere,
 neq; si id quidem maximè uellem, com
 mode in hoc loco facere possem: omni
 no ut præteream, cum ipsius singula
 ris diligentia, tum amor erga Bucerum
 eximius, coëgerunt: quorum altero per
 fecit, ut omnia, si persequeretur de formare
 eius scripta, non ad aliorum aures trans
 mittere uideret: altero & nobis detraxit
 sollicitudinem, qui nostras uires contem

D. Parkeri
 conuoluerat
 subijcietur.

EPISTOLA II. NIC. CARRI

nehamus, & cæterorum studia ac uoluntates adiuit, qui uniuersum illius decursum orationis cupiūt cognoscere. Vnum tamen prætermittere nullo modo possum: cuius recordatio propter utilitatem præceptionis semper debet in animis nostris inhærere: & in quo non maior putabatur uis ad reprimendas (quanquam hoc studiosè faciebat) quàm ad prouocandas & extorquendas lachrymas inesse. Etenim proposita primum fœlicitate nostri Buceri, & collaudato sanctorum cœtu, enumeratis præmijs, quibus uita integerrimè acta solet affici, uenit nos sanctissimi uiri mortem lugere: siquidem præclare cum eo esse actum, qui laboriosissima uita perfunctus, & plurimis deuoratis molestijs, tanquam è fluctibus in portum, & turba & colluione hominum, in sempiternam pacem & cœtumsanctorum receptus sit. Rursus commemoratis pœnis, quam impiorum hominum & non obediētium sceleribus infligit Deus, nostra quæ ante oculos posita tarditate, qui tam salutarem nuncium negligenter complexi sumus, quorum quæ

è dita

Buceri in morte
fœlicitas

Nostra tarditas
qualitas

è dissolutissimis moribus sit ereptus ad
 conse quētis grauiorem pœnam tempo-
 ris, in stitissimam esse oblatam dixit moe-
 rendi lachrymandi q̄ causam: eam q̄ si de
 labi pateremur, ac non omni mente &
 sensibus ad luctū, lachrymas, suspiria, ge-
 mitus conuerteremur, fore, ut obduta-
 tos nostros animos non ferens Deus, li-
 cet iam pridem ex huius morte magna
 ruina quatefecisset, multo tamē posthac
 atrocioribus supplicijs sit excruciaturus.
 Constituisse uidelicet eum quasi præcipu-
 um quendam inter nos architectum, qui
 diem, qui horam nullam intermitteret
 aliquid semper comportandi, quod ad
 domum Dei ædificandam uideretur esse
 idoneum: nos, nos Cantabrigienses par-
 tim temporibus assentientes, ad idem o-
 pus deuolutos esse, uix tamen ad unum
 lapidem porrigendum manum admo-
 uere: partim inuidia, cecitate, et ueteribus
 superstitionis fecibus oppressos motus-
 ciere, uim parare, qua fundamenta sub-
 ruere, tecta et parietes deijcere possimus.
 Itaque alterius partis simulatam indu-
 striam, odium alterius infinitum diutius

Bucerus archi-
 tectus domus
 Dei.

ἡρώδης

Papistæ.

82 EPIST. II. NIC. CARRI

ferre Deum non potuisse : ac propterea hanc nobis pœnam sceleris si perseueremus, sin reuertamur & doleamus, medicinam erroris adhibuisse. Atq; ita uniuerso hoc loco in Buceri scœlicitate gratulationis, in nostra miseria luctus & lachrymarum copiosè sane, & accurate explicato: de præstantissimæ uirtutis & incomparabilis doctrinæ laudibus multa adiecit, quarum aliquæ partes à me paulo superius tactæ, ab eo fulissimè pertractatæ erant: quarum q; ego umbram & speciem paucis uerbis sequutus sum, is eminentem & expressam effigiem dicendo erat assequutus. Quam orationē (quòd breui speramus in uulgus exituram) optamus etiam ut eorum manibus teratur, quidiuinis Buceri nostri laudibus fauēt. Nam ex ea nō solum afficientur uoluptate, cum in mentem redierit sanctissimæ conjunctionis recordatio, uerum etiam multo magis lætitia efferentur, cum eius integerrimos mores, uitæ exemplum innocentissimæ, authoritatis, diligentie, frugalitatis, modestiæ, continentiæ, omnis deniq; uirtutis imaginem oculis suis propositis

positam uideant. Nam de inuidis non laboramus, quos cum nihil ita exedit, ut alienæ uirtutis prædicatio, eis nec iucunda memoria, nec grata præstantissimi uiri imitatio esse potest. Sed de D. Parkerō satis, cuius eruditam uocem malo te & reliquos ex ipsius scriptis percipere, quàm me referente cognoscere. Is igitur cum perorauisset, discessum est, & reliqua celebritas in posterum diem dilata. Quo die cum de more sacra peracta essent, nec satis magnæ optimo & sanctissimo uiro laudes tribui potuisse uiderentur, qui omnium studia & conatus exquirendarum laudum uirtute superaret: rogatus est D. Redmannus, ut quoniam auctoritate & existimatione reliquis præire uideretur, uellet sibi eum locum sumere, et pro concione aliquid de clarissimo uiro loqui. Quod cum is se facturum libenter recepisset, sic processit, tanquam à quo populus aliquid egregium, pro ipsius pietate erga bonos, expectaret. Neque is omnino in eo plebis opinionem fefellerit. Siquidem ex eius oratione creuisse etiam uidebatur existimatio & gloria no-

D. Redmannus
Bucerum laudat.

EPISTOLA II. NIC. CARRI

stri Bucerii. Quæ quanquam uberrimam
 in se laudis segetem continebat, ita ut us-
 nam aliquam eius particulam ornanti,
 deesse oratio non posset, tamen eo ma-
 gis tū ipsius uirtuti gratulabamur, quod
 ne is quidem, cuius interdum actionibus
 repugnabat, & à quo dissentire putaba-
 tur, ullius rei uituperandæ aut calumni-
 andæ materiem reperire poterat. Quæ
 propter si hominum opiniones & iudi-
 cia spectes, florem attulit & speciem or-
 namenti superiorum oratio, huius uerò
 etiam defensionem. Nam quæ à ueteri-
 bus amicis & omni studio coniunctissi-
 mis proficiscuntur, gratiæ nonnunquam
 & beneuolentiæ concedi putantur: sed
 cui repugnes, ab eo prædicari & ornari,
 id uel singularis in te ipso uirtutis indici-
 um habet, quæ omnem reprehensionem
 effugit: uel laudatoris probos mores si-
 gnificat, qui paucarum rerum dissensio-
 ne semota, reliquas nõ solet debita com-
 mendatione fraudare. Vtrumuis ut fue-
 rit, equidem præclare nobiscum agitur, &
 cum Bucerum in oculis gerimus, cui ni-
 hil uituperationis loco obijci potuit,
 tum

Defensio Buce-
 ri, a dissenti-
 ente,

tum D. Redmāni probitati gratulamur,
 qui è nonnulla inter ipsos de arduis re-
 bus discordia, iniuste eum lædendi oc-
 casionem noluit arripere. Nam hac
 mente, ut uidebatur, prodiens, tot lau-
 dibus nostrum Bucerum conuestiuit, ut
 si uspiam macula in eius uita extitisset,
 tamen his illius ornamentis obruta pla-
 nè, deletaque fuisset. De quibus si to-
 ges, difficile mihi omnino est, eadem
 uarietate & copia, qua is erat usus, distri-
 butè, dispositè que repetere. Scis enim
 propositis quibusdam capitibus, si quid
 incurrat, quod ad rem augendam mi-
 nuendamue pertineat, quod ad exci-
 tandum, deterrendum, obiurgandum,
 refellendum, commiserandum spectet,
 quàm mirabiliter id solet & magnifi-
 cè tractari à nostris artificibus, præsertim
 in eo genere peritis, & uernacula nos-
 tra domesticaque lingua exercitatis,
 ut mihi instituenti ad te actorum qua-
 si commentariolum aliquod scribere,
 non eodè sint artificio et ubertate lingu-
 la exponenda, qua ab illis, quorū facta et
 dicta

EPISTOLA II. NIC. CARRI

Comparatio
Euceri & Au-
gustini.

dicta percenseo, explicata perpolitá que
erant. Quare licet capita quædam degu-
stanti, de reliquis coniecturam facere. E
quibus sit mihi primum illud, in quo pa-
rem se dicebat Bucero & Augustino lau-
dem tribuere: quorum in utriusq; libris,
cum multa diuinitus conscripta reperian-
tur, tamen & à Bucero cum uiueret quæ-
siuisset, & ab Augustino si reuiuisceret
quæsiturum esse, reprehédens neutrum,
sed non utrique omnibus assentiens, pla-
neq; de multis dubitans, quomodo ipsi
suas sentétiâs & scripta interpretarentur.
Nam & in Augustini uoluntibus esse
permulta cum structura uerborum impe-
dita, tum sententiarum acumine, dicen-
di quoque ratione fortasse non nimium
perspicua, quasi aliqua caligine offusa: et
ex Buceri scriptis existere nonnunquam
eisdem ferè de causis dubitationem. Lice-
re igitur de utriusque nonnullis locis he-
sitantem, ab utroq; quid uterque uolue-
rit, sine contumelia sciscitari. In hanc sen-
tentiâ plura: sed nihil præclarius, quàm
quod idem uberrimè laudatis his Com-
mentarijs, quos in D. Pauli epistolam ad
Rom.

Rom. & in Davidis hymnos edidit, illud quasi corollarium adiecit: habere uide licet eos in se tam plenam & perfectam undique doctrinam Christianæ religionis, interpretationemque tam luculentam & perspicuam, ut cum illorum ueterum augustissimorum hominum & uirorum doctissimorum monumentis, quorum iam multis seculis consecrata literæ atque artes fuerunt, quosque religionis & sacrorum interpretes cuncti hos mille annos amplius asciuerant, omnibus ex partibus conferri comparati que posse existimaret. De reliquis, & gaudere se dicebat, quod in multis sibi à Bucero quum uiueret, esset satisfactum, nec dubitare, quin si longior ei uita superisset, pluribus esset satisfactorus. Itaque facile pati à plerisque, uel omnibus potius, deplorari excellentissimi uiri interitum, sibi tamen affirmare propinquiores eum dolorem esse, quam cæteris, non solum quia charior eius uita esse cœperat, à quo tam multa didicisset, uerum etiam quod deinceps à quo discat, habiturum neminem. Simul & illud dolorem auxisse suum, quod

Commen. in
Epi. ad Rom.
& Psalmos.

Redmanno a
Bucero satisfactum in multis,

EPISTOLA II. NIC. CARRI

Crebro ad se
inuitavit Red-
mannum Buce-
rus.

Facilitas Buce-
ri in congressi-
bus.

Veritatis ma-
gis quam victo-
riae cupidus Bu-
cerus.

quod talem non obtrectatorem, sed au-
thorem conatus ac diligentiae suae amis-
sisset, qui & crebro eum domum inuita-
ret, & ad omnem congressum se huma-
nissimum praeberet, hancque in praeci-
pui eius ornamentis laudem repones-
bat, pluribusque uerbis praedicabat,
quod non difficilis ad eum aditus, non
superba responsa, non insuauis, sed sine
aculeis sermo: tum humanitas, consue-
tudo, consilium, auxilium prompta om-
nibus, sibi uero etiam paratissima fuere.

In ipso colloquio mentem laudabat
simplicem & apertam, & sine furo me-
ditatas defensiones, & in concedendo,
si quid dandum esset, facilitatem, in refel-
lendo, si minus placeret, lenitatem. Om-
nino hoc à se animaduersum dicebat,
nunquam illum fuisse uictoriae magis
quam ueritatis cupidum, nec cuius in spe-
ciem gloriosior responsio, sed cuius pro-
babilior esset, curasse, uictrixque si trium-
pharet ueritas, se uictum aequo animo
tulisse. Postremo, nunquam eum ad-
isse, nunquam cum eo fuisse congressum,
quin melior, probior, sanctior uir dis-
cederet,

cederet. Nos igitur cum huius testi-
 monium habemus, quem nostro Bu-
 cero aduersarium, quem inimicum ple-
 ri'que putabant, quid Papistæ uociferen-
 tur magnoperè curabimus: & cum Red-
 mannus Theologus laudauerit, quid
 Gardinerus iuriconsultus loquatur om-
 nino spectabimus: Sit huic Bucerus ho-
 mo uanus, mendax, nullius conscien-
 tiæ, nullius fidei: Certe Redmanno,
 cum frequentissima corona, doctissimis
 uiris audientibus concionem haberet,
 grauis, constans, sanctissimæ uitæ, nul-
 lius in se uestigium perfidiæ habere ui-
 sus est. Auocat Gardinerus, uel con-
 uito potius abarceat ab Ecclesiarum mi-
 nisterio Bucerum: at Redmannus ora-
 batum eius opera ministerium lugeat: Po-
 stulat impudenter Gardinerus, ut sibi re-
 concilietur et redeat in gratiã: offendisse
 aliquem aliquando negat Redmannus.
 Ceteret igitur cum Gardineri impuden-
 tia, Redmanni uerecundia: huius mode-
 stia, cum illius conuicio: cumque infinito
 illius odio, spectata huius erga Bucerum
 beneuolentia

Redmannus
 Gardinero &
 omnibus Papis-
 tis opponitur,

Gardinerus in
 Bucero, po-
 stremo libro.

EPISTOLA II. NIC. CARRI

beneuolentia. Sed me quoque dices in-
 calefcere. Equidem commoueor ab ho-
 mine ingenioſiſſimo, & cum acumine
 tum etiam dicendi facultate præſtanti,
 diſcerpi conuitio Sanctiſſimum uirum:
 quem nos ut patrem colebamus, ut præ-
 ceptorem audiebamus, ut hominem no-
 bis chariſſimum, cui & nos uiciſſim cha-
 ri eſſemus, complexi ſumus: & doleo in
 tam excellens ingenium tam depraua-
 tum morem incidiſſe, quod alio qui mo-
 deſtia excultum, detracta que ambitione
 præiudicatae de ſe opinionis nutricula,
 omnibus qui noſtro hoc ſeculo excellen-
 tiſſima fuerant, præſtare facile potuiſſet.
 Sed hunc eadem labes oppreſſum tenu-
 it, qua ſolent præſtantiſſima plerumq;
 ingenia obrui: & quæ ſi Sacrae literæ non
 eſſent, tamen uel unius teſtimonio Pla-
 tonis euelli penitus è noſtris moribus de-
 leriq; deberet. Siquidè præclare eſt apud
 eum, *τυφλόται πῶδι' ὁ φιλόμενος ὁ φιλῶν.*
 Quique ſe nimium amat, & ſuo affenta-
 tur ingenio, prauum ſe bonarum & ma-
 larum rerum, honeſtarum & turpium,
 falſarum & uerarum iudicem præbet.
 Pluriz

Gardineri in-
 genium.

φιλαυβία

mentis & lachrymis nos dare, nisi malle-
 mus belluina natura præditi, quàm ratio-
 nis cōpotes censerī: Ethnici potius, quàm
 Christiani: inuidi quàm beneuoli: spe &
 fide inanes, non intelligentes conditio-
 nem nostram sc̄elicem, incerti de salute,
 quàm cōstanter credentes Dei uerbo, &
 omnes nostras affectiones, cogitationes,
 et actiones ad eius normā dirigentes im-
 becillitate nostra penitus superata. Verū Conclatio lo-
 corum in specti-
 em pugnantū.
 quomocunq; Scripturę quædam à no-
 bis stare uidentur, atq; probant modicū
 fletum: quædā rursus flere omnino inter-
 dicunt, eo modo quo supra commemo-
 ratur: Sic alio sensu ingemiscere non so-
 lum permittitur nobis pro nostro arbi-
 trio, sed etiam commonemur & prorsus Eccle. xxx viij.
 iubemur, Fili in mortem produc lachry-
 mas, & quasi dira passus incipe plorare.
 Ipsemet sapiens, qui modo dixit, Modi-
 cum plora super mortuum, iam uidetur
 nobis iniungere non minimum plorare,
 & ad tempus: Sed producere lamenta,
 atq; in longum tempus lachrymas pro-
 fundere ablit, ut cui tribuatur nomen sa-
 piētis, opinemur uno eodemq; libro sen-

CONCIO D. MAT. PARK.

tentijs (licet capitibus non nihil distent in
 ter se) secum discrepare, & pugnancia pre
 cipere. Experiendum igitur nobis est, an
 sententiam eius elicere possimus. At si suo
 rum uerborum est sibi ipse interpres, au
 dacter sine periculo eius iudicio ad herea
 mus. Hac ipsa sententia in qua sic scribit,
 Modicum plora super mortuum, quia re
 quieuit: Iterum dicit, Supra mortuū plo
 ra, deficit enim lux eius. Ut igitur sibi ipse
 consentiat, hoc uelit necesse est, quod,
 quemadmodum respectu ipsius dolere
 non licet, quia fruatur requie: sic mutata
 ratione, nimirum consideratione nostri,
 qui priuamur luce, aspectu, et contempla
 tione eius morum, uite, & excellentis do
 ctrinæ, iustissimam et maximam causam
 habemus non solum dolendi, sed diutis
 sime protrahendi luctum, quasi accipien
 tes graue aliquod detrimentum, & iactu
 ram uix tolerabilem. Et quo lux cum ful
 gebat illustrior erat, et ea re usus magis ne
 cessarij, hoc magis ista ratione præbetur
 materies lamétationi cū mœstiore iactu
 re conétplatione. Quod lumen extingui
 tur in hoc Doctore nobilitato tum excelsa
 lenti

Non respectu
 Buceri, sed no
 stri dolendum.

lenti doctrina, tum sanctitate morum &
 uitæ: quibus omnibus in ipso obitu maxi-
 me floruit. Quã ardens & lucens in his
 utrisq; enituit in Ecclesia Christi multorũ
 annorũ spacio: Et licet inuidia iam cęcutit
 & parum uidet ad solis conspectum, ta-
 men inimici absq; magna infamia & de-
 decore cõtradicere non ualebũt, cũ de eo
 testimoniũ perhibebunt ij, qui uel quoti-
 dianã uitę consuetudinẽ cum illo habue-
 rũt, uel obseruarunt assiduũ eius & ue-
 hemens in illis rebus prouehẽdis studiũ
 circa quas ratio uitæ, quam sibi delegit,
 uersabatur: cuius rei gratia et testẽs certio-
 res, & locupletiores censei debent. Cu-
 iusmodi sal se prestitit castissima sua disci-
 plina, tum uina uoce prolata, tum etiam
 doctissimis eius scriptis in uulgus emissis
 testata: quam porro exquisita fuit doctri-
 na, & prope singulari: quanta uis oratio-
 nis: quæ in sententijs pondera & graui-
 tas, quibus omnibus studiose condidit re-
 ligionem, & ad suam uetustatem atque
 pristinum robur restaurauit posteriõ-
 bus his seculis multis modis misere dila-
 ceratam: Quamuis liuor sese indicat qua-

Liuoris propri-
 um in præcel-
 lentes uiros.

CONCIO D. MAT. PARK.

lis sit perpetuò erga illos, qui quadam singulari præstantia eminent inter ceteros: tamen nostra posteritas mox secutura uiderit, quàm iusta sit causa, cur æstiment inuidiam ut inuidiam, & plurimi faciant uirtutem atq; doctrinam pro debita illorum dignitate. Sed priusquam expendero hanc duplicem in eo gratiam, qua Deus illum maxime insignem & commendatissimum inter mortales reddidit, optarem, nos maxime, qui sumus ex Academia, quorum consolationi Deus pro sua clementia & fauore erga hanc Academiam labentem & propè cadentem ante præfiniuit, ut in maturitate & uite suæ & doctrinæ apud nos ætatem ageret maiore cura & diligentia consideremus tremendum omnipotentis Dei iudicium in hoc proposito suæ uoluntatis, qui eum tam cito à nobis præripuerit. Hinc (certum est) habituros nos nimis iustam causam acerbè ferendí eius obitum non sua causa, sed nostra: & non leui suspitione metuendi iram et ultionem diuinam in extinguendo hoc nobis tam optabile, et necessarium lumen: Sed aperte confitendum

cum

cum debita peccatorum agnitione, & sub-
 missa poenitentia, qua denuo placetur
 Deus, & nostri misereatur. Alioqui me-
 tuo, ne quid grauius postea sequatur,
 Auerrat Deus, ut qui hic profiteamur sa-
 cratissimam Dei disciplinam, simus ita stu-
 pidi atque sine sensu, ut hinc grauissimam
 Dei indignationem non animaduerta-
 mus, uel nostris commodis tantopere in-
 uideamus, ut ista nihil commoueant. Tum
 illud nobis uere crimini daretur, quod
 hominibus sui temporis obijcit Ieremias
 Propheta de malitioso et manifesto con-
 temptu Dei in illos animaduertentis, Do-
 mine percussisti eos, & non doluerunt:
 attriuisisti eos, & reuerunt accipere disci-
 plinam: indurauerunt facies suas supra
 petram, & noluerunt reuerti. Et tandem
 non erubesceremus unam cum perditis ho-
 minibus ad Dei Prophetam hec fari, No-
 lite uidere: & aspicientibus, Nolite aspi-
 cere nobis ea, que recta sunt: Loquimini
 nobis placentia, uidete nobis errores.
 Auferte a me uiam, declinate a me semi-
 tam, cesset a facie nostra Sanctus Israel.
 Et cum eo processerit improbitas, impu-
 dentia,

Ierem. vi

Esaie xxxi

CONCIO D. MAT. PARK.

Matthæ xxliij.
Luce xxix.

dentia, & durities nostra, nonne pro me-
ritis hæc in nos prolata audiamus, Ecce
relinquetur domus uestra deserta, Ecce
uenient dies in te, & circumdabunt te ini-
mici tui uallo, & cingent te, & solo equas-
bunt te, & filios tuos, qui in te sunt, & nõ
relinquent in te lapidem super lapidem:
eo quod non cognoueris tempus uisita-
tionis tuæ. Deus misereatur nostri, &c.
Petra tractare hoc unum grauissimum ge-
nus diuinæ castigationis, sublationem
scilicet eorum per mortem, è quibus
pendet gregis utilitas & tutamentum,
& per quos populus conseruatur, si-
cut ex Scripturis colligere licet, patefa-
ceret nobis indubitata argumenta, cur
in hac manifesta Dei offensionis signi-
ficatione nosmetipsos deploraremus:
& taperet ad metuendum de nobis,
& dolendum acerbe, nostram in Deo
ἀχαρισίαν & ingratitude. Vnum
huius rei exemplum cogitationi & me-
morijs uestris subiiciam. Præponite
ante oculos præfactum illum, semper
murmurantem & duræ cervicis popu-
lum

Castigatio gra-
uiss. in præcel-
lente raptu.

lum Israëliticum, quibus Deus præpo-
 situs fuit Mosén ducem & gubernatorem: &
 ut prætermittam illorum perperam fa-
 ctorum ingentem aceruum, & Dei eti-
 am quàm plurimas uindictas, quas il-
 lis inflixit: & quomodo etiam eorum
 dux & imperator Mosés præsto semper
 aderat ad auertendam Dei iram: cuius
 gratia & precibus, illis persæpe scelera
 remisit Deus: quàm præcellens rector fu-
 it, quàm resplendens lumen illis se præ-
 stitit, tota ratio eorum, quæ in imperio
 gessit, abunde satis prædicat. Contra
 quem, ad magnum eorū commodum à
 Deo principem designatum, conspi-
 rauerunt Corach, Dathan, atque Abi-
 ron, eum que despectui habuerunt,
 imò, sua potius ipsorum commoda,
 quibus per Eum gaudebant. Quàm
 grauiter tum in eos iram suam & in-
 solitam ulciscendi rationem exercuit De-
 us, Aperuit tellus os suum, & deglu- Numer xvi.
 tuit eos, & tabernacula eorum, & om-
 nes, qui cum eis erant, descenderunt
 uiui ad inferos cum uniuersa supellestite.

CONCIO D. MAT. PARK.

Quod Dei horribile exemplum cum ad huc spernerent: & in fremitu suo atq; prauitate contra Moſen ſuum principem & dominum perſtarent: ad tremendum exemplum omnium murmurantium in uirum, præſertim tam egregium qui ad ſingularem gregis (ſi aduertere potuiſſent) commoditatem, et conſolationem datur, effecit Deus, ut ignis ſuper illos ſubito decideret, quo uno die deuorauit uirorum quatuordecim milia ſupra ſeptingentos. Deus tam horribiliter hanc ſeditionem in eos uindicauit, maxime, ut cõpelleret ad eius ſingularis beneficij agnitionem, conſtituendo Moſen ſuper eos præfectũ et rectorem: arbitratus hoc ſupplicij genere redditurus illos magis gratos, & beneficio ſuo quietius gaudentes. Sed cum omnipotens Deus hæc ſupplicia minora eſſe, quàm ut per illa docerentur humanitatis & gratitudinis officia, poſt multa in illis corrigendis tentata, cogebatur in grauiffima ſua indignatione ulterius progredi, & ob illorum flagitia contraxit uitam Moſi, quod per illum noluit ut in promiſſam terram ducerentur.

Ceſſit

Cessit itaq; Moses uita, antequã uel unũ
 pedis uestigium impressissent in ea. Ve-
 rum quã utile fuisset illis, si mansisset in
 uita ob grauem & senilem prudentiam,
 qua rerum usu & experientia plurimum
 ualebat: Quã idoneus ob sanctitatem
 uitæ, & pias cogitationes ad auertendã
 ab illis iram Dei: Quantum porro illis
 profuisset, in terram semel ingressis, ad
 usum sacrificiorum rituum & ceteronia-
 rum, quas uel ore uel scriptis traditio-
 nis apud illos reliquisset: Quã omnino
 necessarius, D. Mart. Bucerus uir præfer-
 tim omni modo perfectus ad promouẽ-
 dam Dei gloriam: Nihilo minùs tamen
 sustulit illum Deus: lumen, quod in illo
 fuit, extinxit, & noluit sub eius alis & um-
 bra incederemus, indignissimos repu-
 tans, qui uel minimi participes essemus
 istiusmodi beneficiorum. Et si, (quod ue-
 rum est) quo grauius sit peccatũ, eo acer-
 biorem meretur pœnam: non erit diffi-
 cile tum iudicare, è quo genere sit uindi-
 ctæ, quod hoc tempore à nobis bonus pa-
 stor diuellitur, splendens lumen extingui-
 tur, & nobis ea lux aufertur, qua periculo

Bucerus uir ne-
 cessarius.

CONCIO D. MAT. PARK.

fas & obscurus huius uitæ semitas tute
 incedebamus. Perpendamus ista di-
 ligenter (charissimi) & simili in genere
 cum Israelis ultionis diuinæ doceamur
 iram Dei ex animo fateri. Antea nos
 difficiles & morosos in hunc et Deum
 murmurando præbuimus. Hodie cum
 Israël sentimus grauissimam Dei ultio-
 nem, qua nos propterea uindicat. Fui-
 mus antehac ingrati & inhumani in ac-
 cepto lumine huius tam præclari & ex-
 cellentis Doctoris: ob id deletur. Fe-
 runt, illum uixisse inter ingratos & im-
 mansuetos peccatores: Itaque præripi-
 tur illis. Adhuc quidem ille uiuit: Sed
 ita ut cum Deo agat æuum, & transla-
 tus sit à molestissimis huius uitæ labori-
 bus, quos nostra causa libentissime pet-
 tulit, & iam sibi, & sua causa requie-
 scit. Fauet illi Deus, quod ita festina-
 bat sceleratorum cœtu et contubernio
 eum abducere: At nobis irascitur, quos
 putat indignos tali possessione. Si hæc
 diligenter in hunc modum considera-
 ta nihil mouent (quibus tamen scio non
 minime

Ratio mortuos
 pie lugens.

minime commoueri unumquemque pi-
 um) at grauioris causæ respectu est, cur
 hunc casum acerbè moleste que feramus:
 non mortuum (ut dictum est) ita do-
 lendo, quasi mors esset illi malum: sed
 uniuersam doloris causam in nos trans-
 ferendo: idque ex sententiâ Christi,
 qui noluit Hierosolymitanos illum lu-
 gerent, sed se & filios suos. Filiaë Hierusa-
 lem nolite flere super me sed super uos
 ipsos flere, & super filios uestros. Cau-
 sam quare deflerent se et filios suos hanc
 ibi addit. Quia si in uiridi ligno (ait)
 hæc faciunt, in arido quid fiet? Ista
 igitur cogitatione, unusquisque no-
 stum qui hic adsumus, sibi caueat, &
 hac occasione sibi oblata ex huius op-
 timi patris casu & interitu ad timorem
 adigatur. Nam si omnipotentis DEI
 recondito iudicio, & tamen iusto, tam
 acerbam sententiam contra suam fami-
 liam prolatam audiamus, ut illi de diu-
 rurnitate uitæ aliquid imminuere mi-
 netur: quàm propè imminet illorum
 exitus, qui Euangelio non credunt?

Lucæ xxiii

Si illi

CONCIO D. MAT. PARK.

Si illi, quem dū uixit tam intime dilexit
 decorem domus eius, in qua edificanda,
 reparanda, & quouis modo ornanda di-
 ligentissimus & maxime laboriosus stru-
 ctor erat, uita contrahitur, ut quiesceret à
 uehemēti animi applicatione & studio,
 quo Dei ædificiū promouendi effere-
 batur: quī fuit, ut nobis, nobis (dico) uite
 longinquitatem polliceamur, quam no-
 stri quidam traducunt otiosam? Unde ne-
 cesse est euenire, ut ex spolijs bonorum et
 patrimonij Christi crucifixi uictitent &
 sustententur. Quidam omni cogitatio-
 ne, omnibus neruis et uiribus contendūt
 uiolare gloriam edificij, et quantum in il-
 lis est muros subuerrere, ut omnibus syl-
 uestribus feris, qui deuorent, spoliānt, &
 crudelissime interficiant, pateat ingrel-
 sus. Si hæc uiridis arbor, quæ copiosum
 fructum reddidit suo tempore, et ad aque-
 rium sata erat, irrigata uitalibus aquis,
 quas profunde hauserat ex fonte uite flu-
 ente per solum exile et macrum aliorum,
 produxit fructum tam continuum, pium
 et durabilem, tum ad Dei gloriā, tum ad
 nostram consolationē et emulationem:
 nihilo

nihilominus tamen in hunc modū flo-
 rentem & frugiferam radicitus extraxit:
 quę fata nos manere dicemus, ficus plane
 mortuas & aridas, sine fruge, sine flore, in-
 dignos qui super hoc solū quod pedibus
 calcamus, diutius moramur. Ille uerò e-
 rat haud dubie arbor uiriditate herbescē-
 te, & fructu ualde bono, et ob id non pro-
 fus excinditur, sed tantum de loco mo-
 tus est, ut in amantiori solo collocetur. At
 quid de nobis iudicemus, tantum tribu-
 los et carduos in uita ferentibus, & tamē
 quouis tempore irrigatis rore cęlestis gra-
 tię & uerbi Dei: Cur non absq; ulla dubi-
 tatione timeamus, ne securi sententię di-
 uinę excindamur, & in ignem proficia-
 mur? Intelligite insipientes in populo, et Psal. xlix.
 stulti aliquando sapite. Intelligite hæc,
 qui obliuiscimini Deum, ne quando rapi-
 ar, & non sit qui eripiat. Ne dicatis inter Math. liij.
 uosmetipsos, Patrem habemus Abra-
 ham. Dico enim uobis, omnis arbor, quę
 non facit fructum bonum exciditur & in
 ignem mittitur. Timete terribiles uoces Math. xij.
 Domini, Auferetur à uobis regnum Dei,
 & dabitur genti facienti fructus eius. Pro-
 spice ti-

CONCIO D. MAT. PARK.

spicetibi Cantabrigia, cui Deus misit pro-
 phetas suos, Sapientes & scribas ab ulti-
 mis finibus terræ: ne ueniat super te om-
 nis sanguis iustus, qui effusus est super ter-
 ram. Resipisce tu que occidis Prophetas,
 & maledixisti lapidas eos, qui ad te missi
 sunt. Audite, quod præterea sequitur, Ecce
 relinquitur uobis domus uestra deser-
 ta. Bonas ergo facite uias uestras, & stu-
 dia uestra, & nolite confidere in uerbis
 mendacij, dicentes, Templum Domini,
 Templum Domini, Templum Domini
 est. Nam ecce uenit Dominus in sanctis
 millibus eius, ut faciat iudiciũ aduersus
 omnes, & redarguat omnes ex eis, qui
 sunt impij de factis omnibus, quæ impie
 patrarunt, deq; omnibus duris quæ lo-
 quuti sunt aduersus eũ peccatores impij.
 Qui habet aures ad audiendum audiat.

ADHORTATIO AD
preces.

Ut igitur uelum ignorantia cordibus
 nostris detrahatur, & discutiatur ab oculis
 inuidia caligo: ut profunda cogita-
 tione & consideratione hunc tristem casum pro
 sum pro

sum pro occasione à Deo oblata confiteamur: ut omnis uerborum acerbitas, omnis gloriatio, indignatio, maledictio, obrectatio, maleuolentia cum omni malitia abijciatur, coram Deo clemente, & misericorde nos prosternamus, & pijs precibus ab eo misericordiam inuocemus. In quibus commendo uobis Ecclesiam Catholicam, Sanctam Dei communionem, ut cum digna confessione, & gratiæ atque donorum Christi sponsi & capitis gratia acceptione, progrediatur in cognitione eius uoluntatis, & in Domini nostri & saluatoris fide persistat. Orate insuper pro omnibus ijs, qui per errorem atque infidelitatem manifesto deprehendantur extra Ecclesiam: uel qui hypocritica simulatione habentur de eadem, cum sint reuera synagoga Saranæ, ut uocem Christi summi pastoris unanimes audiamus, & efficiamur unum ouile, unus grex, uno ore & corde gloriam tribuentes Deo patri domini nostri Iesu Christi. Orate pro Ecclesia Angliæ

Pro Catholica
Ecclesia.

Pro errantibus

CONCIO D. MAT. PARK.

Pro Ecclef.
Regius

Anglicana & Hybernica & ambarum su-
premo capite pxime à Christo illustriss-
mo et clemētissimo Domino nostro, Re-
ge Eduardo eius nominis sexto &c. Po-
stremo gratias agamus pro fratribus no-
stris & sororibus, qui è miserijs huius ui-
tæ emigrarunt sigillo fidei signati. Pre-
cemur etiam pro nobis ipsis, ut quemada-
modum patres ueteris testamenti uersa-
bantur in continuis uotis et expectatione
primi aduentus Seruatoris nostri in car-
ne, ut abundantis benedictionis, quam
certo cognoscerent illum adducturum,
participes forent: & mundo patefactum
corporeis oculis uidendi illum amore &
desyderio capiebantur: Sic et nos sub No-
uo Testamento sobrie, pie ac iuste uiua-
mus in hoc mundo, acerrima cupiditate
secundum aduentum manentes: & unā
cum dormientibus fratribus plenam re-
demptionem corporum nostrorum eius
glorioso corpori conglutinandorum si-
tientes, consociati Abrahamo, Isaaco, Ia-
cobo etc. inter quos uobis numero hunc
præstantem & reuerendum patrem D.
Martinum Bucerum, pro quo fidenter
gratias

Pro seipsis.

gratias agamus Deo, quod in sanctitate
 requiem suā inceperit, quod pura & in-
 corrupta doctrina super uerbum Dei, su-
 per confessam fidem Apostolorum, &
 Christi Catholice Ecclesie fundata exte-
 terit, huic uitae & moribus cōstanti pro-
 fessione consentiens: quod permanse-
 rit fortis & immutabilis usq; ad extremū
 spiritū. Nam uenia misericordiae & pro-
 missionis omnipotētis Dei audacter pro-
 nuncio eum in Abrahami sinu summa
 frui foelicitate et requie cum sancto coetu
 Electorū Dei. Et hoc de eo affirmo, Scio
 quia resurget in resurrectione in nouissi-
 mo die, certissima scientia: ea nimirum,
 quae proficiscitur à fide: Scio, quod cum
 Christus seruator noster praedicat se esse
 resurrectionē & uitam: &, Qui credit in
 me, etiam si mortuus fuerit, uiuit: rur-
 sum, Omnis qui uiuit et credit in me, nō
 morietur in aeternum: Scio (inquam) &
 credo ex fiducia quam habeo in Dei uer-
 bo, & testimonio quod de eius fide, uita
 & moribus, & constanti nominis Chri-
 sti usq; ad extremum uitae diem confessio-
 ne, quod quāuis dissoluitur ad tempus,

Notandum cont-
 tra calumniato-
 res.

NOTA

K quod

CONCIO D. MAT. PARK.

quod ad corpus attinet, tamen spiritu ui-
uit cum Deo, & nouissimo die in plausi-
bili iustorum resurrectione rursum con-
glutinabitur, ut cum Deo tum cor-
pore tum animo gaudeat &
uiuat in perpetuum.

Hic factæ sunt tacite preces.

IUDICIUM CLARISSIMI ET DO-
ctissimi cuiusdam Theologi de D. Mar-
tino Bucero.

MARTINVS BVCERVS FIDELISSI-
mus Ecclesię Christi doctor, præter recon-
ditam eruditionem, copiosam quę multa-
rum rerum scientiam, præter ingenij per-
spicaciam, multã lectionem, alias quę mul-
tas ac uarias uirtutes, quibus à nemine fe-
rè hodie uincitur, cum paucis est conse-
rendus: plurimos antecellit: hanc sibi
propriam laudem habet, quod nul-
lus hac memoria exactiore dili-
gentia in Scripturæ inter-
pretatione uersa-
tus est.

D. GVAL.

68
D. GVALTERO HAD

DONO LEGVM DOCTORI IO-
annes Checus. S. D. P.

EPISTOLA III.

ERVMNAE ET MISERIAE
nostræ, quibus non modo
quotidie iactamur, sed fluctu-
amus etiam, sunt magnæ le-
uationes ægritudinum & solatia morbi
tui. Arbitror te nunc non modo in finem
vitæ mortem intueri, sed etiam in finem
mortis Christû, cuius siue uiuimus, siue
morimur, serui sumus. Habes exemplû
bonorum & religiosorû uirorû, quorum
tu discessum diserta uoce lamentabaris,
qui tibi aditum ad Christum communi-
uerunt, ut si cui relinquenda hæc lux esset,
cuius usura nobis omnibus chara esse so-
let, non tot & nobilioribus hortationi-
bus instrui posset, si uniuersæ antiquitatis
monumenta euolueret, quàm tu ante o-
culos penè collocata habes: longitudo
morbi, quæ multa præmeditatione seda-
torem omnem dolorem facit: frequens
de morte & necessaria cogitatio, quæ isti-
us vitæ oblectationes tollit, & puerilem

K ij uitæ ac

EPIST. III. IOAN. CHECI

uite ac uoluptatis sensum imminuit: mag-
 ni et graues impetus morbi, qui uires fran-
 gunt, & te in meditationem mortis ne-
 cessario deducunt: mors Buceri, cuius si
 dignitas uite è mortis faucibus illum eri-
 pere non potuit, quid speremus de cæte-
 ris: quorum laus, etsi magna, maior ta-
 men & dignior illius laus esse nõ potest.
 Sed quemadmodum pueri, sic tu fortas-
 sis, cum domo egredientes parentes ui-
 dent, lamentantur, flent, petunt ut foras
 cum illis eant: serui, quorum uilia & do-
 mestica in ædibus opera sunt, ne petunt
 quidem ut domo exeant: quia illis neq; li-
 berũ est petere quod impetrare non pos-
 sunt, neq; sciunt quid foris agere debeãt,
 minime uel asueti ad externa, uel periti.
 Tu Bucerum præeũtem cernis, in disces-
 su semimortuus clamas, non audit ami-
 cus, non abis quo uis: est qui audiat for-
 tassis, et post parentem tuum te deducat,
 & interea quosdam morbi aculeos au-
 get, qui dolorem tibi inurant, qui corpo-
 ris quasi carceris tædium tibi inijciant, ut
 animus liber & solutus, in cœlum quasi
 in domicilium subuolet, & his commu-
 nibus

M Buceri laus
 maxima.

nibus & quotidianis grumnis, quę uitam humanam nimis moleste premunt, liberet. Hæctū uidens quid aliud cogitas, quàm, pater domo egressus, me euocat, sequendum est: sic me uoluntas, sic natura iubet, sic Deus sapiens & bonus uult: cuius ego bonitatem sentio filius, sapientiam mortalis, presentiam creatura. Atmas te contra furorem carnis, quę si non sepulta prorsus, at fracta morbis est, et docet nisi æterno architecto reficiente, corrigi inueteratum malum non posse, & quęrendum aliud domicilium quo migremus, cum ruinam huius imminentem et propendentem uideamus. Quanquam quid dico domicilium? regnum tibi, id quę hereditarium, & amplissima ditio parata est, quam Christus amissam suis redemerat, culpa illorū præstita, & spiritu donato. Hic tu fortasse: non omnes qui his cruciatibus strati iacent, continuo etiam de ualitudine desperare debent. Non est necesse certe, sed prudentiæ est ita in omnes partes providere, ut ne quid nec opimum accidat, de extremis cogitare, de amissione non laborare, de meliore statu

EPIST. III. IOAN. CHECI

tu non desperare. Neq; enim uiuendum sine spe, nec moriendū cum cura: ne uel uita misera sit, quę solatio spei egeat: uel mors acerba, cuius aduentu angamur. Duodecim enim horę diei sunt, quibus expletis, sol occidit, non expletis, lamen mortalibus sua uī diffundit, nec ante occidit, quā tempus à Deo præscriptum aduenerit: nec diutius heret, quā cursus illius designatus finis impellitur. Ne pilus quidem in terram cadit, sine cœlestis patris uoluntate, quo iubente defluunt cuncti, resistente consistunt: ut intelligamus uitam & mortem nutu & authoritate Dei gubernari, nec metuendum quod ille prouidet, nec fugendum quod affert, nec detrectandum quod iuber. Sed mihi ad hæc neque tempus propter occupaciones, neq; tibi propter ualetudinem. Dabis igitur ueniam si hic

listam. Bene uale in Christo, Haddone. 19.

Martij. Anno

1551.

Docto

DOCTO ET INTE

GERRIMO VIRO, CONRADO

Huberto, collegę & amico.

charissimo, S. D.

EPISTOLA III.

REDERE FORTASSE POS
 ses, Huberte in Christo cha-
 rissime frater, idemq̄ uene-
 rande Collega, quod ad te
 hactenus minime scripse-
 rim, tui memoriam ex animo meo dele-
 tam. Verum istud caue putes, si quid in te
 Christianę charitatis reliquum est, ut mul-
 tum esse confido: & de tua erga me singu-
 lari beneuolentia nihil immutatum esse
 arbitror. Antea sane non scribebam: quia
 uiuebat tuus, imò meus Bucerus. Ille (cõ-
 pertissimum id habeo) non deerat offi-
 cio: ad te cum primis, & ad alios in Chri-
 sto fratres Argentinens. perpetuo scribe-
 bat: & mihi subinde, ut amantissimus
 collega, quę agerentur per literas indica-
 bat: quare cum ab eo istud genus officij
 quàm diligentissime obiretur, mea ope-
 ra nõ opus esse iudicaui. Verum nunc il-

K iij le ad

EPIST. IIII. D. P. MART.

Ie ad Deum nostrum, & Christum IESUM
 in pace migravit, communi omni-
 um bonorum luctu & incredibili mœ-
 rore. Adeo sum ob illius mortem fractus
 & consternatus, ut plusquam dimidia
 parte mei, & ea quidem potiori, mihi ui-
 dear mutilatus. Quam ob rem gemitis
 & lachrymis penè conficior: & præ do-
 loris acerbitate me amplius apud me ip-
 sum esse nō arbitror. Obijt ille pridie Ca-
 lend. Martias, qui strenuè bella Domini
 permulta uicit. In pace Deus illum ad se
 uocauit: neq; passus est, ut in manus ini-
 micorū incideret. Felix ille quidem nunc
 est; sed nos deflendi sumus, qui casibus
 grauissimis, & miserijs infinitis adhuc su-
 mus expositi. Deus hunc nostrum nun-
 quam satis laudatum patrem atq; docto-
 rem ad aliquod tempus dedit commo-
 dato: modò cum illi uisum est ad se reuo-
 cavit. Nostrum est iudicia eius non accu-
 sare, sed ad misericordiam eius prouocā-
 dam, precibus omni studio atq; conatu
 inniti: hoc intentis uotis petendo, ut pro
 militibus emeritis, quos per mortem ex-
 authorare subinde pergit, strenuis rursus
 bellato-

bellatoribus iam uacuas acies expleat. O
 me miserum, dum Bucerus in Anglia fu-
 it, aut in Germania simul uiximus, nun-
 quam mihi sum uisus exulare. Nunc pla-
 ne mihi uideor solus esse desertus. Habui
 haecenus fidū comitē in hac uia, qua pa-
 riter atq; coniunctissime ambulabamus.
 Modo ab homine unanimi, & qui uere
 secundum cor meum erat, morte amaris-
 sima, quæ intercessit, sum diuisus. Vere
 manus Domini tetigit me. Viuit ille, ac su-
 orum laborum fructus dulcissimos perci-
 pit. In meliorem uitam est à Deo trans-
 plantatus: charos reliquit, sed à charioris-
 bus in æternis tabernaculis exceptus.
 Quod erat putridum et corruptibile abie-
 cit, et immortalitatis æternæ stolam indu-
 it. Ah quàm ille perpetuo Argentinensem
 Ecclesiam in ore habebat: quas pro ea cu-
 ras gerebat: licet procul esset, & quo ad
 corpus ab ea uideretur disiunctus, erat ta-
 men spiritu (credas mihi uelim) semper
 uobiscum. Venit ad me huc Oxoniū ela-
 psa æstate, atq; in domo mea per unde-
 cim dies fuit: qui sermones: quæ confa-
 bulationes de uobis omnibus optimis in

EPIST. IIII. IOAN. CHECI

Christo fratribus intercesserunt & Dum
 una loqueremur, in medio uestrum Ar-
 gentinę uidebamus nobis agere. De redi-
 tu cogitabamus: uerum ille me anteuera-
 tit, & non in Argentinę nostram, sed in
 auream celorum Ecclesiam se recepit: il-
 la est nunc æterna sedes & beata domus
 à Deo illi concessa, unde nulla unquam
 ui poterit eijci: neq; ulla ratione uolet
 emigrare. Deum immortalem precor, ut
 cum illi fuerim in uita coniunctissimus,
 non diu me patiatur ab eo per mortem
 diuelli. Alia complura sunt que liberet ad
 te scribere, uerū doloris pondere ita pre-
 mitur animus, ut etiam grauetur manus,
 et cum uites ad scribendum ulterius non
 sufficiant, precor, ut mei sis memor: &
 quando non es amplius ad D. Bucerum
 scripturus, me tuis literis quandoq; resi-
 ce atque recrea. Et literas quas hic inserui
 uenerabili Capitulo S. Thomę nomine
 meo reddas, omnesq; Collegas in Domi-
 no salutes. Deinde D. Hedionem atque
 Theobaldum Nigri, necnon Iohannem
 Garnerium Ecclesię nostrę peregrinorū
 optimum pastorem. Vxor mea & Iulius
 te tu

DE OBITU D. M. BVCERI. 70

te tuamq; familiam omnem salutant.

Opto te in Christo bene ualere, & for-

tiori animo ferre casum D. Buce-

ri, quàm ego ferre possim.

Oxonij. viij. Martij

Anno 1551.

Non sine honore humatum est sanctū
cadauer: tres enim Doctores, magna fa-

cundia, et ingenti spiritu funebres in eius

funere habuerunt orationes: om-

nisq; turba tū scholasticorum,

tum ciuium in exe-

quijs affuit.

Tuus ex animo

Petrus Martyr.

EPIGRAMÆ

EPIGRAMMATA VARIA

CVM GRAECE TVM LATINE

conscripta, in doctissimum & sanctiss.
Theologum D. Martinum Bucerum.

IN MORTEM PATRIS VENERANDI D. MARTINI BUCERI Epitaphiū Henrici ducis Suffolciensis .

VITA Suavis erat multis, uiuente Bucero,
Vita peracris erit multis, moriente Bucero.
Voce Dei docuit delectauitq; Bucerus,
Morte docet, uita docuit CHRISTVM esse sequendum.
Talia discenti nec mors nec uita nocebit.
Hec pius hic docuit uitaq; & morte Bucerus.
Plangite tam clarum patrem, uitamq; sequendo
Fingite: Sic coelum capiet, quos terra tenebat.

IN EVNDEM Caroli Brandoni fratris Ducis Suffolciensis .

ET puer, extinctum cogor deflere Bucerum.
O utinam lachrymæ possent reuocare Bucerum.
Sed dolor hic frustra, potius peccata dolendum
Nostra: Deus nobis iratus sustulit illum.
Plecti=

Plectimur, & merito, rapitur super astra Bucerus,
 Elysijs fruitur campis, pius ille triumphat.
 Nos gemimus casum: nam nos miseri sumus omnes.
 Solus enim sc̄elix qui corpore liber abiit.
 Anglos ergo puer doleo, bene nanq̄; Bucero est.
 Ille uiget sc̄elix, miseri nos uiuimus omnes.
 Corpore uexamur ualde, manet ille quietus.
 Et sedet in regno CHRISTI, cœloq̄; locatur.

In eundem Dom. Ioan
 nis Sheffeldi.

Vita quæ Christum sapit est beata:

Vita sed Christum sapuit Buceri:

Ergo ter felix fuit & beata

Vita Buceri.

Qui DEO fidens moritur, beatus:

Occidit fidens Domino Bucerus:

Mors fuit felix igitur Buceri

Vltima nostri.

Vita erat felix, fuit & beatus

Morte, quis totum neget hunc beatum?

Quis neget talem merito tenere

Sydera cœli?

In eundem Ioannis Checi.

Vita

EPIGRAMMATA

Vita grauis misero, grauior mors: sed tibi tanto
Mors nec uita potest esse Bucere grauis.
Vita fuit Christus, mors lucrum, uiuere cessas
Naturæ, at Christus uita perennis adest.
Alma fides Christi, quam tu super astra ferebas,
Te super astra eadem sustulit alma fides.
Cumq; tui mores, pietas, doctrina probentur,
Mors tua non grauis est, & grauis est eadem.
Mors grauis est nobis orbatis Lumine tanto:
Non grauis est tibi, quæ uita beata tibi est.
Doctrinæ studium, uitæ constantia, mortis
Exitus, ô idem sit mihi CHRISTE precor.

In eundem Antonij Cooci,

Bucero nocuit, nocuit præsentia Paulo.
Non oculus sed mens optima quæque uidet.
Corpore sublato, tantum diuina supersunt:
Hac Martine tui parte perennis ades.
Gratus odor CHRISTI, mors, uita & scripta, labores,
Non peritura die, stant monumenta tui.

In eundem Gualteri Haddonii,

Germanis ô flende tuis, ô flende Britannis,
Omnibus ô terris flende Bucere iaces.

Te schoa

Te schola nostra suum desiderat orba magistrum,

O schola sublato debilitata duce.

Membra quidem Christi sunt nobis multa relictæ,

Sed caput his membris quod fuit, illud abest.

Et caput excellens, quo toto doctius orbe

Non fuit, & non est, nec fore credo potest:

Vita fuit similis doctrinæ sanctæ probatæ,

Vtraque laus illi propria semper erat.

Summe Deus lucem nostris infunde tenebris,

Pectora scripturis, imbue cæca sacris.

Qui fuit & tuus & noster, nunc desijt esse

Noster, & in cæli parte Bucerus inest.

O Martine uale CHRISTI præclare minister.

O Cantabrigiæ gemma Bucere, Vale.

Est tua conditio felix, qui fecibus ægri

Corporis abiectis, gaudia mentis habes.

Nos miseri, nostro qui te pastore remoto,

Ibinus incertis inscia turba uijs.

Tu Deus ô nostri communis pastor ouilis

Martino similem præfice quæso uirum.

Sic simul in cælo ciuis potes esse Bucere,

Et simul in terris esse Bucere potes.

APOCAL. XIII.

Beati mortui, qui in DOMINO

moriuntur.

EIS

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΕΙΣ ΤΟΝ Μαρτίνο Βυκλήρου

Επιτάφιον τῷ Νικο-

λάχ κάρου.

Τις ὄτος ὄσι τύμβος;
 τις ἔνδρον ὄσινε κρός;
 Βρέταννος ὄσι τύμβος,
 Γέρμανος ἔδ' ὄνε κρός.
 ἀλλοτρίτι χώρα
 ἀλλότριος τίθηκεις
 ὄμίδιοι σύγχοι
 ἀλλότριοι λέχονται.
 ποῖος μὲν ὄν; προφήτης.
 τέχνην ποίησεν μάθησας;
 θεῖον θεῖος θεῶν ὄν.
 τί ὄν φυγὰς παρορμῆ;
 φεύγει ὄπλα κρατῶν ὄν.
 τί ὄν θέλε προθύμως
 θεηγόρος προφήτης,
 θεῶν ὄν πῆρ τεθνήσκει;
 μαιφόντος ὄλέθρου
 μία σφαγὴ θανόντος
 ἔπω παύειν δυνάτο.
 καὶ δὲ ὄν μίρτι καλόν
 αὐτῷ πόρει μάθημα;
 βίος βίου κράτιστον.
 ὄσθεις φθόνος λέγοντι.
 καὶ δὲ

καὶ δὴ κακὸν κρατῶντι
 ποιοῦν τῶν ἐκβαλόντι ;
 ἴδεν κακὸν . γένεσθαι
 ἀνδρῶν ἐδλόμουχοῖος τ' ἡμ
 κρηῶν λέγειν ταλιθῶς
 καὶ ὁ βαρὺς ἐλαύνων
 ὑμῖς πρᾶτοι δέχοντες .

ΤΟΥ αὐτοῦ εἰς τὸν αὐτὸν .

Τί ξενε θαυμάσεις ; χθόνιον πρὸς τὸν χθον' ἴοντας ;
 παύε δὲ θαυμάζωμ, οὐδὲρ ἀκνήδες ὄρας .
 ἴστω γὰρ προσέργας λυγρὸς κατ' ἐσθρ' ἴστω πότμος .
 ἴστω κηλείης ἴστωρ' ἐμαρψε μὸρ ὁ .

ΤΟΥ αὐτοῦ εἰς τὸν αὐτὸν .

Γερμανου μάντην τύμβος κατέκρυψε Βρέταννος
 αὐτὶ δὲ ἄν' θείων γήιν' ἀμειβόμεν ὁ .
 τὸνομα ; Βρηννος, μῦθον θεῶ ὅσε μάθησας
 ἐκ μεγάλης σόματος ἴστωρ' εἶπε βροτοῖς .

IN eundem Roberti Pemberi.

Moriamur, ut resurgamus .

Hanc carnem fragilem ac miseram deponere leti
 Debemus, cum nos hinc Deus ipse uocat .

EPIGRAMMATA

Certa resurgendi spes, mortis mitigat omnem
 Horrorem, mentes recreat illa pias.
 Hac spe robusti uita migremus ab ista,
 Quando datam repetet, qui dedit ante Deus.
 Cogitat assidue hæc qui secum commoda uite
 Præsentis, minus hic expetit atque minus.
 Vanæq; fallacis contemnet gaudia mundi,
 Negliget et falsas, quas habet orbis, opes.
 Non splendore unquam capietur honoris inani,
 Seria quem mortis cura metusq; mouet.
 Diuitijs & honore licet Solomona beatum
 Exuperes, hinc te mors trahet ipsa tamen.
 Inuitum trahet hinc te mors, ducetq; uolentem,
 Ducat ut ad uitam te quoque perpetuam.
 Vera tibi pietas uitam sit culta per omnem:
 Illecebras carnis subde, domaq; tuæ.
 Vera fides fructus tua proferat, atq; frequentes,
 Vana nec in labris sit, natet atque tuis.
 Buceri exemplo cunctis prodesse labora,
 Sis patriæ & ciuis commodus ipse tuæ.
 Bucero tanquam gnauo, fidoq; ministro
 Commisit CHRISTVS quinq; talenta sua.
 Reddidit hæc eadem Domino duplicata fidelis,
 In Domini intrauit gaudia & ipse sui.
 Ille quidem grandæuus erat, seniorq; sed annis
 Mathusalem ut possit uincere dignus erat.
 Doctrius

DE OBITU M. BUCERI.

74

Doctrina excellens eius sic commoda plura

Orbi adduxisset, plura pijsq; bona.

Errores studuit ueteres euellere cunctos,

Quos retinent monachi, quosque Papisimus habet.

Errorumq; loco pietatem inducere ueram,

Hæc mens Buceri, propositumq; fuit.

Auxit sic commissa sibi sua quinque talenta,

Laudet eum ut Dominus iure, probetq; suus.

Seu commissa tibi duo sunt, unumue talentum,

Tu tibi commissi muneris esto memor.

Effice & inuigila, seruus bonus atque fidelis

Vt Domini uerbis ritè uocere tui.

Vt tibi dicatur uox & ter amabilis illa:

Intrato in Domini gaudia uera tui.

Quiescat in pace Ecclesie.

In eundem Eduardi Bouingtoni.

Fit Bucere tuam Cantabria mœsta sepulchrum

Christicolis tristi proh dolor interitu.

Vix tamen n̄ mis̄erū Bucerum credimus esse:

Alter pars tantum: corpore nempe iacet.

In eundem Christophori Carleli.

Quisnam est qui uehitur coelum sublimis in altum?

Dic quis? & unde uenit? quis in aurea subuolat astra?

L 2 BUCERUS.

EPIGRAMMATA

Bucerus, quem firma fides ad sydera tollit.
Quocirca letus superum nunc sede triumphat.

Eiusdem in eundem.

Felix Martino fruitur Germania magno
Dum sua respondent uocibus acta suis.
Supremi nostras ui numinis actus in oras,
Cum magna magnum fruge peregit opus.
Sed Deus impuros non passus cernere mores,
Aurea de medijs tollit in astra malis.

Eiusdem in eundem.

Corpus sepulchro conditum
Quiescit imo puluere,
Auris quo ad uit alibus
Reddat supremus arbiter.
Animus triumphat gaudio
Magna corona caelitem,
Gestit benigni numinis
Fretus nitore fulgido.
Quod occidit, non angimur,
Sed nostra quod Respublica
Suo carebit lumine
Quo clara fulsit undique.

Lustris

Lustravit almo lumine
 (Quod ex Deo ter maximo
 Hauserit) suam Germaniam
 Primum, dein Britanniam.
 Vbi dimicavit acriter
 Morbos premens & uulnera,
 Inseuit altis mentibus
 Præcepta præstantissima.

ΤΟΥ αὐτοῦ εἰς τὸν αὐτὸν.

Τὴν πράξει Βούκκερον πολίτην οὐρανῶ;
 μορος ἢ ὁ θάνατος θεῶν ἀθανάτου
 χηρῶν δίδουσι παύλας πόνων, καὶ αἰώνιον
 ζῶν. κακοῖς ἀρχῶν πόνων ποινὰς σκοτῶς.

ΤΟΥ αὐτοῦ εἰς τὸν αὐτὸν.

Τὴν ποσὶ ὁ δὲ πᾶσι ἔραθεν ἐπ' αἰθέρα ὀρνύτην ἐυρύην
 ὅθεν ἐκνυκλαίσει πρὸς αἰθῆρα ἄγγλοι.
 τίς δ' ὁ νέκυς; Βούκκερ. ποῖ δ' ἢ ποθεῖς ἰσαθ' ὁ δὲ ἔμει;
 τὸν κόσμον προλιπὼν βασιλείαν θείαν ἰκάνει.
 πᾶσι ζῆν ἢ σῶσθαι καὶ ἀγέρας ἕματα πάντα,
 αἰνῶσας τριάδι δὲ φαυλάτα διαρκετὶ αὐγῆν.

In eundem Vuilsoni.

EPIGRAMMATA.

Bucerus Tauros cornu percussit acuto,
 Et præfractorum conatus fregit inanes.
 Centauros profligauit, Scyllasq; bifformes,
 Turgentes Papæ cristas lacerauit atrocis:
 Pontificumq; minas, cæcis quos otia pascunt
 Lustris, compressit: procerumq; coërcuit iras.
 Et simulachrorum cultum diffregit, inertes
 Dissulit errores, compleuit pectora luce.
 Discussit tenebras, reuocauit lumina Phœbi,
 Romanum fregit crebris cum cornibus Hydrum:
 Cuius ab imperio pendebant horrida monstra
 Eckius insignis scortorum laude sacerdos,
 Et Maluenda minax, Pigijs sua commoda querens,
 Desperans Latomus, solatia nulla receptans.
 Quas omnes pestes domuit, uirusq; repressit.
 Prætereo reliquas labe, quas carmine nostro
 Complecti pigeat, quia uicti terga dederunt
 Iuppiter, atq; serunt, quam commeruere, repulsam.

Εἰς τὸν αὐτὸν Εὐρείου Αἰλάνου.

Ἀπέρχεται Βόκρηθ ὦν αὐτὴ μέγας.
 ὠνοῖς μέγας, λογω μέγας, πῖσις μέγας.
 Βόκρηθ ὠ θρίνη νεκρὴ Γερμανία.
 Βόκρηθ ὠ κλαίει νεκρὴ Βρεταννία.
 Ἀργεντορατὴ ζῶντα. Ἐμφύγοντα μὲν
 Κανταρ

Κανταβρυγία δὲ θυθάνοντ' ἄκοντ' ἔτι.
 τυραννὸς αὐτῷ ἔχθρος ὠρ' ἀληθείας,
 δόξος ἀμύντορ' ὠθεία θεῶ πακῶς,
 παντῇ γε κέρφοντ' ἄγνων μ' ἀκρυβίς
 ἐκκλησίας διδ' ἀσκαλου δ' ἀφαίρετ',
 ὠχρίσανε, τοῖς ἄχι διακρύεις;
 κατ' ἀντιχρίστου θυθάνοντ' ἐναύδρειον.
 πρόβατα θεῶ τῶν ποιμένα ἔσενάζετε;
 πτωχοὶ πένκτου θυ τροφὸν ἄχι πένθετε;
 τῶς ἀποδάλεις πάντας πρέπει τῶν ἀποδ' αἴου
 γνώσει τ' ἐπισάτην ἐπισήμους χρεῖον,
 καὶ τῶς διδ' ἀκρυβίς διακρύειν διδ' ἀσκαλου.
 ἄκ' ἄδιν οὐδεις μὴ κάλως μίσωμ τρέπεις
 καὶ μὴ θεῶ ἄγνωμ διώκων θείσκειαν,
 ὅς ἔσενάγμους ὀνη ἀλίσκεται πῶλιν
 Βυθάνου ἴσθη τῶ μέρου τυχόντ' ἴδωμ.

In eundem Ioannis Tomsoni.

Morte patris gnatus graue damnum sustinet, atque

Discipulus, quando is, qui docuit, moritur.

Vrbis quando cadit pastor bonus, omnia moerent.

Sic seruus dominum cum cecidisse uidet.

Non pater aut doctor, non pastor, non Dominus nunc

A nobis talis tan subito abripitur.

Ast heu iam patriæ pater, omnis doctor & orbis,

Publicus hinc pastor concidit ac Dominus.

Martinus

EPIGRAMMATA

Martinus cecidit Bucerus, mortuus ille est,
 Cunctis perfacilis, cum grauibusq; grauis.
 Splendidus ingenio, doctrina cuncta peragrans,
 Vitaq; digna Deo, qui bona tanta dedit.
 Omnis grex Christi, cuncto dispersus in orbe,
 Hoc sentit uulnus, ccepit & occidere.
 Nulla cicatricem magni huius uulneris ætas
 Delebit, quanta hinc (heu dolor) orta mala:
 Palpandum nunc est manibus nam cuncta tenebris.
 Nigrescunt, lapsa est maxima stella cadens.
 Iam cadat in luctum uir, foemina, doctus, & experts,
 Rex cum nobilibus, cum iuvene atque senex.
 Hæc tamen esse potest nobis solatio cunctis,
 Corpore quod presso, scandit ad astra anima.
 Illius hoc uitæ, mortis ratio docet isthuc,
 Firma fides probat hoc, unica spesq; DEO.

In eundem Ioannis Frerî.

Ingens Dei clementia
 Et multiplex benignitas,
 Nobis nec expectantibus
 Vatem dedit sanctissimum.
 Doctrina cuius integra,
 Mores probi sic omnibus
 Palam nitere cœperant,
 Ut iure summum dicerent.
 At uita

At uita turpis fontium,
 Libido perditissima,
 Decreta Iouæ negligens,
 Nobis eum nunc sustulit.

Etenim Deus mortalium
 Nefanda facta puniens,
 Morbo graui mox afficit,
 Pōnitq; uitæ terminum.

ΤΟΥ αὐτοῦ εἰς δὲ αὐτὸν.

Βῆκρος οἱ τέθνηκε τὸ θεῶν σῶμα.
 θνητῶν ὅν ἔδειξ ὥστε βλέψεται πάλιν.
 τί διακρύβεις θανόντα ἑστῶν ὠφένη,
 ἔλπει φῦς ἀνθρώπων ἄγγελος βίον,
 καὶ τὸ θεῶν θέλημα πράττω γυναικίως,
 λάοι διδάσκει τῶς λόγους χριστὸν μόνον.
 θνήσκει γέρον φύσει κάτω βροτῶν νόμῳ.
 νῦν δὲ βροτῶς λιπῶν ἀνωθι ναίει τῶ.
 τί δὲ κλαίεις; κῶσμον θανῶν ζῆσαι θεῶ,
 αὐτὸν τὸ ὄψιν εἰσορῶ σὺν ἄγγελοις.
 μὴ ζῆν νομίζω ἀγνοεῖς θείαν γραφην.
 Πισὸν τὸ ῥῆμα, ζῆ πάλιν πισὸς αἴης.

ΤΟΥ αὐτοῦ εἰς τὸν αὐτὸν.

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ

Τίς; πόθεν δὲ νέκυσ; Γερμανῶ, τόνομα τῷδε
 Βόκηρῶ. σὺ δὲ τίς; Ἀγγλος ὁ κήρα κλαίων.
 Ἐπεὶ τί μὴ θεννῆς; ὅτι ζῶν φιλίστατο πολλοῖς,
 εὔρ δὲ θανῶν ὄργην δέκνυσι πᾶσι θεῶ.

In eundem Thomæ Gardineri.

Vixit Bucerus, & diu hic uixit Deo,
 Nunc mortuus multo magis uiuet Deo.
 Viuus loquutus est Deum patrem suum,
 At mortuus uidet Deum patrem suum.
 Corpus iacet terrena moles & cinis,
 Mens uiuit, & uiuit Dei ad nutum excubans.
 Dum uixit, en nobis erat coniunctior,
 At mortuus, factus Deo coniunctior.
 Ita exiit mundum, Deo ut se iungeret:
 Quem nos sequamur, & feramur mentibus,
 Quô non datur nunc nostra ferri corpora.
 Dum uiueret, pure didicimus iuere,
 Nunc mortuo, discamus ex illo uiuere.

Ἰλερμῶ Βοϊτῶνῶ.

Οὐ μὴ σιγήσω σὺ γόος Γερμανία.
 Ἐμὴ ὄδυσμας σὺ λυγρὸς Βρεταννία.
 σὺ ἔστειράδαι φθέγματῶ Βόκηρε σὺ,

κλαίει Βριταννία, κλαίει Γερμανία.
 καὶ ὡς θαυμασὸν τί αὐ βροτοῖς ἔχοι,
 σε πατέρα γ' ἢ μὲν εἶχε, ἢ δὲ σ' ἐκγονομ.
 ἄρ' ὅσα καὶ τὸ φθέγμα σου ἀληθινόν.
 τὸ φθέγμα γὰρ τὸ φθέγμα αὐτὸ καὶ θεῶ.
 ἢ χάρα γ' οὐρῆτις τανῦν ἰδὸς βοῶ,
 ἰδὸς βοῶν δικαίως δαίη δλοκῆ.
 ἀλλ' ἴσ' ὡ ἀλλὰ μὲν νομαῖς ἀρκεῖν ἰδὸ.
 ὅμως Βριταννία, ὅμως Γερμανία.
 δὲ οὐκ ἰδὸ, τρεῖς οὐκ ἰδὸ διαρκεία.
 οὐκ ἀρκεῖσι ὁδυμὸς, οὐδὲ δάκρυα,
 κλαυθμὸς μὲν οὐ, στενάγματ' οὐ διαρκεία.
 ταύταις ἀπαντα ταῦτα φερέ' εἰν δλοκῆ.
 μὲν ὅ μὴ Βόκρηε σὸν φερετὴ δλοκῆ.
 εἶχομ σε γὰρ ζήσαντα πωισὸν ποιμνία,
 ἀρχηγέτην πωισὸν, πωι διδάσκαλον.
 διδάσκαλον λόγῳ, βίῳ διδάσκαλον
 Νῦρπαντελῶς ἰδὸ, ἔτ' οὐκ ἔχουσι σε
 ἀρχηγέτην, οὐ ποιμνί', οὐ διδάσκαλον.
 τὸ σῶμα κείνου τι οὐ λέγει μ' ἔχει.
 οὐ γὰρ πάρεσ' ὄνδ'ε, ὄνδ'ε ἀπερχεται.
 ἔσ' ὅν λέγει, ὅχ' ἢ παροιμία λέγει
 ἔτ' ἔσ' ἔλυθε γνταῦθ', ὁ κῶν οἴκεται.
 βοῶσι δ' ὅρ' πᾶσαι νομαῖ ἰδὸ ἰδὸ,
 πᾶσαι μὲν οὐ χρισὸν βελοντῶ ἀγνοεῖν.
 ἀλλ' ἢ Βριταννία, καὶ ἢ Γερμανία

δίκηρ

EPIGRAMMATA

Δίκην λυγρῶς βοῶσι πολλ' ἰδὲ.

In eundem Iohan. Culpeperi.

Concidit insignis summæ pietatis alumnus,
 Qualem nulla dabunt tempora longa uirum.
 Mæonio ueteres tribuunt miranda poetæ,
 Hoc præcone Dei sed fuit ille minor.
 Propter doctrinam si collaudetur Homerus,
 Quid nos Bucerum concelebrare uetat?
 Illius ingenium miratur Græcia felix,
 Bucerus multum præstitit ingenio.
 Ille fuit uates, uero mendacia iungens,
 Bucerus uates, nil nisi uera docet.
 Fontibus illius multi sua scripta rigarunt,
 Hic sancta mentes religione rigat.
 Sed quid confertur cæco Bucerus Homero,
 Qui uitæ nobis lumina tanta dedit?
 Artibus ingenuis aditinxit dogmata sacræ
 Legis, qua Christum noscere quisq; potest.
 Scripturæ præstans interpretis atque magister
 iam cœpit nostris liber abesse malis.
 Bucerum peperit magnum Germania quondam,
 At nunc Bucerum terra Britannia tegit.
 Subuolat in cælos animus terrena relinquens
 Gaudia quæ semper spreuerat ille pius.
 Ille De=

Ille Deum planè confessus uoce diserta,
 Nos docuit uerum religionis iter.
 O si nunc possis iterum Bucere renasci,
 Ut nostris iterum præficerere scholis:
 Quàm iucunda foret tua tum præsentia nobis,
 Letitiam cunctis cum tua uerba darent!
 Sed tibi pergratum fuerat mortale cadauer
 Linquere, quò posses regna tenere poli.
 Horribiles alijs mortes in parte putabas
 Lucri felicitis, quæsticuliq; boni.
 Et certe mortis nil formidabile telum
 Te læsit, uerum commoda magna dedit.
 Nos mala, nos pestes, nos hæc incommoda pungunt,
 Et nobis solis mors tua sancta nocet.
 In uerbo Christi tua nos doctrina regebat:
 Quis nos sic post hac ducere quæso potest?
 Lumina prætulerat nostris tua mentibus ætas,
 Dum rectis studijs tempora quæque dares.
 Exemplo uitæ quis nunc, & moribus abnis,
 Erudiet, prohibens turpia facta sequi?
 Est igitur nobis tam iusti causa doloris,
 Quàm tibi lætitiæ uir uenerande, datur.
 Quàm Cantabrigiæ charus Bucere cadebas,
 Funeris id mæror significare potest.
 Sed quia nobiscum non es post ista futurus,
 Quæsumus, ut similem det Deus ipse uirum.

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ
 ΤΟΥ αὐτοῦ εἰς τὸν αὐτὸν.

Ἡ Κανταβριγία παρῆχει θεῖ σῶματι σῆμα
 Βυκῆρα, ψυχῆν οὐρανόσ αὐτοῖ ἔχει.
 ἀθανάτῃ αὐτὸς ζωῆσ ἡμᾶξι θεῖ ἄε,
 ἀθάνατον νῦν Δι Βίον ἔδωκε θεός.
 θῆκε δέ μιν χρισὸσ γραφίωυ χαρίεσ ατοῦ ἡμῖν
 κήρυκα, ὡσ ποιμὴν ἡμᾶλα σφωδρὰ καλός.
 τηλικὸν ἡμετερώ τίσ δώσει ποιμένα λαῶν
 ἢ τίσ τοιῦτοῦ πῆμψι ὁδὸν ἀγοῦ ὁδοῖ
 ῥήματα νῦν χρισὸ τίσ ἐρμηνεύσει ἡμῖν
 τίσ δύναται παυλῶ μουσικὰ πάντα νοῆν
 ἴσκει φύλαξ, τείχη, ξίφιον, δόρυ, ἔγχος Ἰησοῦ
 ἐνθύνωυ κραδίασ τίσει ἀναῶ.
 ἀλλὰ θεοδμήτου ἡμεῖσ μὲν ἀνάξιοι ἀνδρὸσ
 ἡμεῖ ἀμαρτιῶυ πλῆρεις ἀειχροτάτω.
 νῦν μελανοπτερύγων κεύθεισ γῆ μῆτερ ὀνέρωυ
 αὐτὸν, σκολῆξι δώσεται σῶμα τροφήν.
 Βυκῆρα θάνατοσ πᾶσι μὲν γὰρ πῆμα Βριτανῶν
 ἡμῖν μὲν λυπήν, αὐτῷ ἔδωκε χαράν.
 φῶσ λίπε τῶ κόσμῳ ἄστρον κῆ σῶμα γεῶδεις,
 σῶμα δέ, φῶσ, ζῶν κτεύθειτ οὐρανόθι.
 Εσχῆρα θάνατῷ γόνερον μέλοσ ἔσιρ ἀπάει,
 δεῖνα φέρεσ πάθει, καὶ ἀμὲ γαρ δὴ ἄχθῃ.
 αἰδοῖσισ δέ κακῶν μάλλον μετὰ ταῦτα διοκῆσθῃ.
 εἰ μὴ οἱ ἴσοι ἀνδρῶ διδοῖτο θεός.

In eundem Richardi Kytchini.

Contra quam deceat clamare, & uelle capillos

Vellere lugubri uoce, pudore caret.

Martinus uere martyr, uerbiq; minister

Quod sua templa petit, lachryma multa cadit.

Iustior ille tamen luctus, si forte leuare

Vel damnum possit, uel reparare bonum.

Sed quando exacta fatorum lege tenemur,

Que licet & poteris, disce ferendo pati.

Mortalis morti non imperat, omnibus illa

Librata uitas lance ferenda rapit.

Expulit hunc mundus, quem mox excepit olympus,

Mortalisq; suo desinit esse lucro.

In iuvene & puero mors immatura putatur,

Nunc in maturo seua fit illa uiro.

Est quod eos doleas, in quibus spes magna relucet,

Nec florens arbor uere reuulsa placet:

Sed grandes fructus maturi temporis aui

Cum tolli uideas, proh dolor, ille dolor.

Aerumnas Martine tuas quis fleret acerbè?

Accidit hoc nobis uulnus, & omne malum.

Temanet eterna cum Christo gloria uitæ:

At nos uita breuis, luce carente die.

Tu Cantabrigiam testem Martine repone,

Dum summi uentant tempora iudicij.

Hæc

EPIGRAMMATA

Hec urbs nanque tuum decus, hoc insigne relinquet
 Testatum superis, omnibus aucta modis.
 In nullo ueterum quos fama adiunxit olympo,
 Inuenies similem pondere et arte uirum.
 Quod studium, quantusq; labor susceptus ab illo est,
 Expertus nisi sis, credere difficile est.
 Qui Cantabrigiam summis muniuit alumnis,
 Tempore quàm paruo profuit ille bonis.
 Qui flexit iuuenes, qui consummauit adultos,
 Qui CHRISTO iunxit relligione senes.
 Qui prius ut uates, & mens præfaga futuri
 Quò uenere patres, accelerauit iter.
 Quique prius terræ, coelo nunc nascitur alto,
 Quòque prius cunctos ipse uocauit, abit.
 Anglia si ex humili uis esse augusta, tuorum
 Tale uiri exemplum, transfer in omne decus.

In eundem Petri Perusini.

Dum patris in folio Christus regnabit, & illi
 Parebunt homines, angelicq; chori:
 Dumq; erit æternum quicquid manauit ab ore
 Illius, & quicquid Biblica scripta docent:
 Semper erit celebris tua laus, & fama Bucere:
 Semper & ingenij fulgida imago tui.
 Ergo cur doleam? quòd tandem liqueris orbem,
 Vt tandem summo perfruerere bono.

Num pote=

Num poteras olim magis inclarescere mundo?

Haud quaquam. hoc plenè iam tibi contigerat.

Num uita hæc aliquid, quod delectaret, habebat?

Nil certe. Est cunctis illa referta malis.

Viue igitur foelix: & qui, dum uita manebat,

Orbis eras splendor, nunc decus esto poli.

In eundem Thomæ Vvilsoni.

Proh dolor, horresco: pater & præceptor honesti

Occidit, eximius præco Bucerus abit.

Anglia tam claro luget spoliata Bucero,

Turbaq; doctorum congemit interitum.

Tristibus infœlix resonat clamoribus æther,

Aula gemit, lugent oppida, uilla, schola.

O dolor, ô gemitus uehemens, ô uiuere triste,

Vita pio pestis, mors erit ipsa lucrum.

Tollitur excellens lumen, tenebrasq; sequentes

Conspicor, in tenebris (proh dolor) error inest.

Sic solet iratus uitij graue mittere fulmen

Iupiter, haud grauius numina fulmen habent.

Discite mortales uitam contemnere, Christum

Noscite uenturum, tempus abire iubet.

Fata ferunt nullum, cum tollunt fata Bucerum.

Si fuit in terris uir bonus, ille fuit.

Strenuus æternæ pastorq; & præco salutis:

Vita clarus erat, morte beatus erit.

EPIGRAMMATA

In eundem Ioannis Goodrici.

Insignem pietate uirum mors seua Bucerum
 Sustulit, ut nostris poena sit ille malis.
 Dum praesens fuerat, caecis erroribus acti
 Non sumus, amplexi commoda tanta uiri.
 Absentem cupimus uotis, sed uota iuuabunt
 Nulla, nec ad uitam sedula uota uocant.
 Doctrinae plenus, morum, uitaeq; probatae,
 Nil nisi de Christo siveuerat ille loqui.
 Christus in ore fuit, Christum pia lingua docebat,
 Christum expresserunt splendida facta suum.
 Ergo Bucere tuis haec restant praemia factis,
 Mortuus ut uiuas, nec tua fama cadet.
 O uir summe uale, uerae uirtutis amator.
 Cuius in exequijs Anglia tota gemit.

In eundem Osvaldi Metcalfi.

Laude Bucerus celebris perenni
 Hoc iacet pressus tumulo, sed exit
 Fama per latum uaga, clara spargens
 Facta per orbem.
 Angliae splendor, patriae decusq; :
 Namque turgentis fera monstra Papae
 Sustulit, recti pater atq; uerae
 Religionis.

Deflect

DE OBITU M. BUCERL

82

Deflet hunc Clio, reliquæq; muse,
Ingemit Pallas, lachrymatq; Phœbus,
Atq; diuinam cupiens salutem
Anglica pubes.

Eiusdem in eundem:

Anglia quid luges Bucerum morte peremptum?
Cum Christo superos possidet ille polos.
Carminè lugubri tua dicas turpia facta,
Bucerum nobis hæc rapuere mala.
Flagitijs motus, mortalibus arma mouere
Vult Deus, & pœna nos grauiore premet.
Inditium est iræ Bucerus morte peremptus:
Noluit hunc Dominus tanta uidere mala.
Anglia te desle, luge tua facta nefanda,
Bucerum magnum quæ rapuere tibi.
Buceriq; memor, docuit quæ dogmata constans
Persequere, & colito cum pietate fidem.
Hic honor est illi summus: sic ira recedet
Magna Dei, uanas reddet & ipse minas.

In eundem Ioannis Bacheri.

M 2 Martinus

EPIGRAMMATA

M artinus nimium matura morte Bucerus
 A blatus, iusta est immensi causa doloris.
 R es ò quam misera est nobis, miserandaq; semper,
 T empore quæ nullo queat euanescere prorsus.
 I nsando siquidem memorans horresco dolore:
 N obilis heu perijt toto Martinus in orbe,
 V eridicus uates patris omnipotentis, & huius
 S edulus interpret: custos, quoq; religionis.
 B ellator uero pro Christi dogmate sanctus,
 V irtutis cultor, uitæ præceptor honestæ:
 C onsilij plenus, quamuis mirabilis arte,
 E xcellens fidei columen, fidusq; satelles:
 R egibus optatus, summoq; affectus honore
 V ixit principibus, ducibus, clarissimus heros.
 S ed mærent omnes Martini morte Buceri.

In eundem Gulielmi Harvardi.

Doctos semper habet Germanos Anglia charos,
 Germanusq; Anglos ardet amore pio.
 Hoc natura dedit, dedit hoc quoq; gentis origo,
 Cum tu Germanis traxeris Angle genus.
 Sed neq; natura, nec gentis origine tantum,
 Buceri quantum creuit amore hic amor.
 Bucerus fuerat qualis si forte requiris,
 Te sua scripta docent, sed pia uita magis.

Artia

Artibus ingenuis nunquam Germania talem,

Quamuis præclaros, ædedit illa uiros.

Hunc sibi dilectum semper, post fata sepultum

Anglia clara tenet, atq; obiisse dolet.

In eundem Henrici Vvrichtij.

Angliarumpe moras, lugubrem sumito uestem:

Quò ueniunt clades, perueniatq; dolor.

Suscepti merito Buceri morte dolores,

Prodantur luctu, flebilibusq; modis.

Luctus & in magnæ dominetur mœnibus aula,

Et resonet luctus nobilitata domus.

Oppida mœrebunt, urbes, uillæq; lociq;

Deserti, & lachrymis Anglia tota fluat.

Et quos damna præmunt communia, luctus eosdem

Coniungat, luctu regio nulla uacet.

Tu quoq; præ reliquis, Academia mater, euntem

Doctorem lachrymis fac comitere tuis.

Magna etenim fuerant ad te uenientia ab illo

Commoda, quò melior causa doloris erit.

Occidit (heu) tua laus crudeli funere, uoce

Orba pij patris, qua resonare soles.

Scilicet impietas hominum, scelerataq; uita

Hoc facit: & tantum sustulit illa uirum.

Ingratos homines, CHRISTI sententia tanta

Censuit indignos commoditate uiros.

EPIGRAMMATA

Vindictæ scelerum nostrorum funera iustæ
 Extant, irati signa tremenda Dei.
 Anglia rumpe moras, superum prostrata precare
 Irarum finem, disce timere Deum.
 Buceriq; tui celebrentur funera luctu,
 Et iustis tanti quæis decet esse uiri.
 Optima quæ docuit, factis imitare: sequentes
 Verba, manet similis uita beata uiros.

In eundem Iohannis Semani.

Anglia, si qua dies tristis tibi fulserit unquam,
 Hic tibi iure dies, Anglia, tristis erit.
 Afficis ut dirum torsit mors impia telum,
 Ut tetigit nostræ languida membra scholæ?
 Aspicias & sanctis quàm magna est facta ruina?
 Quid mors seua nimis sic tua tela iacis?
 Sponte tua mittis iaculum reuocasq; uolucres:
 Vel fit fortuito, uel Deus alter agit.
 Seu tu, seu fortuna facit, seu fecerit alter,
 Non tu, non alius, fors neq; cæca bene.
 Sic inuisa fuit diuini uita Buceri?
 Quid magis huic reliquis cur moreretur erat?
 Scilicet & mores puri, pura, integra uita:
 Tam purum impura hæc non bene uita decet.
 Germanis splendor charus, lux grata Britannis
 Inclusus tumulto sancte Bucere iaces.
 Pascebas

Pascebas uerbo populum, nunc corpore uermes

Pascis, depastus pastor & ipse bonus.

Heu nos interea miseros, quæ cura remordet,

Linquimur ut puppis, quam regit unda maris.

Quis tua præterea, Deus optime, uerba repandet?

Quis populo nomen dicet in orbe tuum?

Quis tua membra leget totum diuisa per orbem?

Pauperies uestri nunc ubi cura iacet.

Fleto tuos casus, deplora fata Buceri,

Maxima nam uitæ pars fuit ille tuæ.

Sed merito patimur, nam numinis ultio summi est:

Sic uitium pensat numinis ira grauis.

Sic neq; desistet, nec sic sua dextra quiescet:

Iam fortem gladium uibrat utraq; manu.

Intendit ualidum brachio fortissimus arcum.

Spicula cui resonans plena pharetra dabit.

Anglia si regum metuisti bella potentum,

Bellantem metuas Anglia parua Deum.

Ipsa Deum ueniam non ficta uoce rogato:

Sic placida ueras audiet aure preces.

Lumina quodq; boni clauserunt fata Buceri,

Sæpius exclama, sancte Bucere uale.

Omnibus una uia est, duce te Martine sequemur:

Quam mihi præmonstras, hanc sequar opto uiam.

In eundem Thomæ Levvsi.

Ergo hic (ut uideo) iugis est mutatio rerum:
 Vel quasi bulla sumus, uel leuis umbra sumus.
 Nempe Bucerus abest: quid ages mors impia nobis,
 Si sis tam sancto sœua cruenta uiro?
 Viuus erat dudum, qui nunc est truncus inanis,
 Proq; pijs ouibus, corpore pascit humum.
 Hunc igitur iubeant iterumq; iterumq; ualere
 Omnes quos tangit relligionis amor.

In eundem Gulielmi Templei.

Turba quid ah facies? quo consolante dolores
 Ferre potes? lachrymis finis an ullus erit?
 Quid facies rector carens orbata Bucero?
 Quis tibi Scripturas qui reserabit erit?
 Ah mihi quid facies? quo præceptore carebis?
 Quis leget in nostris dogmata sancta scholis?
 Scilicet interijt, non amplius ille docebit,
 Non leget in nostris amplius ille scholis.
 Vltima fata uidet: nil ars operosa medentum,
 Nil gemitus nostri, uota precesue iuuant.
 Christi abijt miles, cecidit doctrina refulgens,
 Vox cecidit resonans, cana senecta ruit.
 Occubuit pastorq; ouium, terrorq; malorum,
 Occubuit nostri fida columna status.
 Cuncta hæc in cineres sati grauis intulit hora,
 Omnia mors rapida carpsit acerba manu.

Ergo

Ergo est creptum nostrum solamen, & acris
 Cernitur in nobis ira furorq; Dei.
 Hinc tam dira fames, hinc est discordia fratrum
 Hinc ille lachrymæ, bella facèsque fluunt.
 Scilicet in causa est irati numinis ira.
 Anglia mature disce timere Deum.
 Anglia, quid cessas, quid cessas Anglia? funde
 Vota DEO, sceleris penituisse decet:
 Posce Deum ueniam, ueniam dabit ille roganti,
 Si modo qua debes mente rogare uelis.
 Lugeat interea Britannica turba Bucorum,
 Pastoremq; suum: uirq; puerq; gemat.
 Grata dedit certe nobis Germania lumen,
 Lumen ad extinctum quod dedit illa gemat.
 Sed bene res cecidit: sic stat diuina uoluntas:
 Sic Deus æternus, sic sua fata uolunt.
 Quicquid fata iubent, nobis parere necesse est,
 Semper & est iusto gratia danda Deo.
 Det Deus, ut simili fœlix hæc turba Bucero
 Fiat: spero pias audiet ille preces.
 Nempe suo rectore carens, iactata procellis,
 In subitos scopulos cœca carina ruit.
 Credula turba sumus, uarijsq; obnoxia morbis:
 Vna feret nobis mille pericla dies.
 O si uiuisset longæui Nestoris annos,
 Non esset nostra terra beata magis.

EPIGRAMMATA

Donec erat sanus, cecinit præconia Christi,
 Voce Deo fidus, pectore fidus erat.
 Pauid oues Domini, coelestia dogmata sparsit:
 Lumen erat cæcis, regula certa bonis.
 Audiit hunc foelix Academia nostra docentem,
 Ter quinos menses, uerba stupenda Dei.
 Lang; eger Martinus erat, non amplius illum
 Audiit in nostris turba stipata scholis.
 Sæuit hyemis nimium, cæli inclementia uires
 Fregit, & ad lectum fata inimica trahunt.
 Vt cecinit Christum morborum mole grauatus,
 Quàm cupijt nostris liber abesse malis?
 Quàm petijt ueniam, quàm forti pectore dixit:
 O Deus hanc animam suscipe, quæso, tibi.
 Vox deerat: mentis superabat sola potestas:
 Sustulit ad summum languida membra patrem.
 Seminecesq; manus tendens ad sydera, uitam
 Liquit, & hic quicquid terreus orbis habet.
 O ego sic moriar, sic ô mea lumina condam,
 Sic Pater omnipotens det mihi posse mori.
 Corpus apud nos est, cælum est possessio mentis:
 Ter quater ô foelix, cui dedit ista Deus.
 Sexaginta unum transegit fortiter annos:
 Atq; hîc Martini meta suprema fuit.
 Fine sui extinctum uidit Februarius: atqui
 Martius ad tumulum mortua membra tulit.
 Mille

Mille & quingentis sit quinquagesimus unus
 Additus, & presens funeris annus erit.
 Quid memorem fletus, Haddoni tristia uerba?
 Quid Mariæ templum, funus id intus habens?
 Sic tegitur paruo tam gloria magna sepulchro:
 Sic locus exiguus nobile corpus habet.
 Ergo hunc perdidimus: sed qualem nulla tulerunt
 Secula, sed qualem secula nulla ferent.
 lamq; Bucere uale: celebris tua fama per æuum
 Non cadet: ò iterum sancte Bucere uale.
 Tu quicumq; leges defuncti scripta Buceri,
 Dij faciant fructu non pereunte legas.
 Qualis at ille fuit, talis sis moribus ipse:
 Sic bene, sic fructu non pereunte leges.
 Ipsa ut cœpisti solers Academia perge:
 Sordibus abiectis, nil nisi sancta tene.
 Iusta manus Domini tetigit te: uulnera passa es
 Iusta: Deum ueniam posce, petita seres.
 Perge bonis auibus noctesq; diesq; beata
 Artibus ingenuis, moribus esto bonis.
 Exemplar propone tibi, propone Bucerum:
 Adiunges studijs commoda quanta tuis.
 Disce timere Deum: sic foelicissima fies,
 O nimium foelix qui facit illud, erit.
 Ah miseros qui sceda colunt, qui numina temnunt,
 Quos derisorum turba nefanda capit.
 Franget

EPIGRAMMATA

Franget eos Dominus, conatus reddet inanes,
 Contundet forti pectora dura manu.
 Pone truces animos: elatos numina frangunt.
 Solum submissos suscipit ille Deus.
 Sic dabitur summi penetrare in limina coeli,
 Vita ubi perpetua est, & sine fine salus.

Eiusdem in eundem Ecloga.

- Germa. Anglia quid mœsta es? quid mentis conscia nostræ
 Plangis, & ex animo toties suspiria ducis?
 Quicquid id est, timeo: ne sit communis utriq;
 Hic luctus uereor: que s' mibi singula pande.
- Anglia. Ille (ah non adsunt misere mibi uerba loquenti)
 Ille, inquam ille suis cecidit, Germania, fatis.
- Germa. Cur toties illum geminas charissima, paucis
 Dic mihi cur toties, illum, tam mœsta loquuta es?
 Fare, nec ulterius uerba imperfecta relinque.
- Anglia. Flenda mihi, lugenda tibi, Germania dico.
 Mœsta loquor, nobis communia damna duabus:
 Ille tuus, flos ille tuus, quem grata dedisti
 Tu mihi, crudeli prostratur morte Bucerus.
 Illum (ô falsa essent) non amplius ipsa uidebis.
- Germa. Me miseram, cecidit mea gemma, mea inclita proles?
 Lux mea surrepta est, perijt mea sola uoluptas?
- Anglia. Flere licet. quid flere iuuat? quis numina frangat?

Fata

Fata quis auertat? sic stat sententia Parca.

Sic est: ast utinam morientia lumina & ipsa
Clauissem, & poterat propria tellure reponi.

Siste tuas lachrymas, animum deponere noli:

Idem animus nobis, eadem doctrina, uoluntas
Vn.: tuum, quodcunq; meum est, uerè esse putabis.

Sic iacet extinctus propria tellure Bucerus.

Vt mihi grata manes, sic sum tibi grata uicissim.

Inque uicem meritis pariter certamus utraq;
Det Deus ut nullis amor hic decreseat in annis.

Germ.

Anglia.

Germa.

In eundem Gulielmi Thulesij.

Quid fles Bucerum gens Anglica funere raptum?

Num lachrymis illum posse redire putas?

Frontem porge tuam, miseras depone querelas,

Viuit, non moritur uir pietatis amans.

Non solum pateris damnum, Respublica Christi

Tota quidem passa est, sparsa ubicunq; fuit.

Quamuis putidula corpus putrescat in urna,

Mens erit eterno consociata Deo.

Scauit, & in cineres illud mors uertit inanes:

Non mors, non daemon hanc uiolare queunt.

Non moritur, posthac mors non dominabitur illi,

Quicquid enim uiuit, uiuit id omne Deo.

Occurrens sponso superas rediuiuus in auras,

Coelestes epulas concelebrare parat.

EPIGRAMMATA

In eundem Nicolai Karuilli.

Doctorum genitrix Academia summa Britannis,
 Qua doctis grex est nulla repleta magis.
 Ah quoties uolui meritas te soluere grates,
 Fundere saluifico carmina leta Deo?
 Ah quoties uolui ut maculis circumlita nullis,
 Susciperes grato pectore uerba Dei?
 Sed tibi contemptus Deus est, contemptaq; uerba,
 Verba quibus ueniunt gaudia, uita, salus.
 Sustulit ergo Deus quem miserat ipse prophetam,
 Quod tulit in culpa est crimen (iniqua) tuum.
 Cuius amor summus concesserat, ecce Bucerum,
 Sustulit ardescens illius ira tibi.
 Tam cito sublatus cum sit, tua crimina desle:
 His tua sunt tantis crimina digna malis.
 Et nisi premissam uitam, moresq; nefandos,
 Contemptum uerbi deseruisse uelis:
 Ah grauiora magis, multo grauiora sequentur
 Vulnera, lis, bellum, pestis, acerba fames.
 Ergo tuam causam lachrymeris, deq; Bucero
 Exultans, Christo carmina digna seras.
 Mortuus hic uiuit, uiuit per secula cuncta,
 Inque Dei uiuit perpius ille manu.
 Quod moritur nobis flendus, flendusq; uidetur,
 Quod modo preceptor nunc iacet ille cinis.
 Quod

Quod Domino uiuit, corrupto corpore solum,
Gaudia, non lachrymæ, sunt incunda tibi.

In eundem Gulielmi Lechei.

Non animi uires, non nomen, non decus amplum,
Mors minuis: tantum pectus & ossa teris.
Bucerus uiuens Christi deuicerat hostes,
Nunc cœli sedem, liber ab hoste, tenet.

In eundem Francisci Neutoni.

Pone graues fletus, mentem nec confice luctu:
Mors etenim secum gaudia magna tulit.
Aerumnas uitæ tristes hæc depulit omnes,
Numinis inque domum mors patefecit iter.
Et quamuis corpus condatur puluere terræ,
Mens tamen in cœlis iungitur ipsa Deo.
Ipsius hoc meruit uirtus clarissima semper,
Omni quæ uita sedulo culta fuit.
Iustus erat, constans, patiens, pariterq; benignus,
Et lenis cunctis, & moderatus erat.
Quid reliquas dotes memorem, quibus undiq; foelix
Omni doctrina cultus, & arte fuit?
Omnibus ingenuis sic floruit artibus ille,
Ut nequeat Pallas nunc reperire parem.

EPIGRAMMATA

Et fuit in primis sacra studiosus in arte,
 Legit sincerè uerbaq; sacra Dei.
 Atq; Deum semper tanta pietate colebat,
 Ut merito Diui nomen habere queat.
 Quem nunc omnipotens in cœlum sustulit altum,
 Proq; suis factis præmia digna dedit.

In eundem Alexandri Nouelli.

Cognita Germanis, bene cognita sancta Britannis
 Vita Bucere tua, & lingua Bucere tua.
 Cognita sunt latum sanctissima scripta per orbem,
 Queis pia nulla magis, docta nec ulla magis,
 Sed Cantabrigiæ, non toto cognitus anno,
 Conditus es tumulo magne Bucere breui.
 Sic Cantabrigiæ, fatorum lege, Bucere
 Cognitus & decus es, conditus & dolor es.

Eiusdem in eundem.

Extinctum nollem quisquam putet esse Bucerum,
 Mens uitam in supero lumine cuius habet.
 Extinctum nollem quisquam putet esse, quid ergo?
 Corporis est placidus somnus, eritq; breuis.
 Extinctum nollem quisquam putet esse perennis,
 Fama uiri uiuit, scriptaq; docta uigent.
 Extin

Extinctum ne ergo quisquam putet esse Bucerus,
 Scriptaq; cum uiuant, fama que, mensq; uiri.
 Tristis abesto dolor, uiuenti gratulor: ille
 Nam mundo uiuit, uiuit & ille Deo.

In eundem Gulielmi Lodouici.

Bucerus, mortis limoso clausus in antro,
 Terræ concessit, quod modo terra fuit.
 Innocue uixit, multos & uiderat annos
 Conspiciuus, sacri gloria magna chori.
 Teutones hunc celebrant docti, celebrantq; Britanni:
 Vtraque flet tellus, Pieridesq; gemunt.
 Personuit Christum sanctæ tuba maxima legis,
 Lumina Scripturis, lumina clara dedit.
 Exemplar uitæ, sermonis norma, trilinguis,
 Doctrinæ solidæ, flosq; decusq; fuit.
 Mors iter in cœlum, mors lucrum & uita perennis,
 Ossa dedit terris, sydera habent animam.

In eundem Ioannis Herdi.

Ergone Bucerus iam desijt esse superstes?
 Et uerbi interpres desijt esse sacri?
 Nos miseros, quibus est uoces audire negatum,
 Quis docto sanctus protulit ore senex?

N

Nostram

EPIGRAMMATA

Nostram deploro sortem, sed gratulor illi
Nunc patriam quod habet, qui prius exul erat.

In eundem Petri Bellopoelij.

Si nescis, Lector, quisnam fuit ille Bucerus,
Quem fatum nobis eripuisse uides.
Exitit idem qui nunc est: nisi ducere tandem
Illum uulgari conditione placet.
Ipsa quidem occubuit moles, sed spiritus auras
Hac præteruectus intonat altus humo.
Exhibuit nobis hominem Germania, Virtus
Auxit: at Anglorum Regis alumnus obiit.
Nec lis ulla quidem est fuerit Germanus an Anglus,
Qui se sydereo uouerit ipse polo.

Eiusdem in eundem.

Immortalem animum tibi cum natura, Bucere,
Eiusq; insignes expediisset opes:
Corporis effigiem quandam addidit: extulit & te
Tandem ad conuexi mystica uerba Dei.
Hec sine non magna subiijsti laude: sed in quo
Sic abes, ô fidei fax memoranda tuæ.
Vna quidem nos angit res, quod mortuus ipse es,
Cum te uellemus, non potuisse mori.

Quanquam

Quamquam propterea minimè lugemus: habemus
 Quòd luctum impediât, ni superesset amor.

Heret enim rediuiuus amor, neq; flaccida certè
 Cuiusquam nostrum fallere membra potest.

Hocq; magis, quod pauci extant quos amulo sacræ
 Scripturæ uirtus auferat, & teneat.

Hinc te uniuersi fœlicem ducimus, ut qui
 Perpetuo hanc quodam uolueris orbe rotam.

Id tua uiuendi ratio testatur, id ipsa
 Religio, & mortis prodita signa tuæ.

Vixisti moriens, uiuens in fata ruisisti:
 Vita fuit tibi mors, mors tibi uita fuit.

Vita odium confluxit iners, mors abstulit: ecce
 Illa tibi iam lux, hæc tibi tanq; salus.

Præter te similesq; tuos quàm deniq; pauci,
 Electere quos non plebs ambitiosa queat.

In eundem Bartholomei Traheroni.

O nulla moriture die, cur mortuus esse
 Diceris? hæc potius mors tibi uita fuit.

Viuis, nunc demum uiuis, nec es antea uisus
 Viuere, sed uere mortuus esse mihi.

Non es tu nobis, sed nos tibi lumine cassi,
 Et mortis telo saucia turba sumus.

Tu nostram fleres mortem, si gaudia tanta
 Queis frueris, sinerent, non tamen illa sinent.

EPIGRAMMATA.

Ergo Bucerus uiuat, nostramq; fleamus
Mortem, ut uiuamus, uiuit ut ille pius.

In eundem Nicolai Vdallii.

Siste gradum Lector, si nescis, ecce, Buceri
Quo cernis tumulo corpus & ossa iacent.
Cuius fama, decus, libri, facundia, uirtus,
Implebant orbem, quem breue marmor habet.
Nec dicendus erit tamen interijisse Bucerus,
Cuius non poterunt scripta diserta mori.
Et meliore sui regnat iam parte Bucerus,
Tam pia mens stygios nescit adire lacus.
Discessu indoluit Germania tota Buceri,
Sed magis defunctum terra Britannia gemit.
Quid Parcas, quid fata sibi uoluisse putemus,
Cum talem nobis eripuerit uirum?
Anglia si uiuo fuerat te indigna Bucere,
At saltem cineres excolat illa tuos.
Quod nisi naturæ cessisses legibus, in te
Forsitan haud noster cognitus esset amor.
Nunc fueris cunctis quàm charus & utilis idem,
Luctus hic, & passim carmina fusa docent.
Anglia te fuerat foeliciter usa magistro,
Exemplo, uiua uoce, librisq; fruens.
Sed iam tempus erat requie mutare labores,
Per quæ obitum in campos mittier Elysios.
Ergo

Ergo Bucere uale, cæloq; fruare beatus,
Nos quoq; dum iungat mors superata tibi.

In eundem Gulielmus Buclæus.

Lis est, Germanus fuerit ne Bucerus, an Anglus,
Vtraq; gens causam quo tucatur habet.
Mundanum celebris fecit Germania ciuem,
Cœlestem ciuem terra Britanna facit.
At cœlum mundo longè est præstantius: ergo
Conditio melior terra Britanna tua est.

In eundem Martini Fargani.

Qui simul interitus hominum metitur, & ortus,
Quid non Buceri funera grata putet?
Natus erat moriturus: at hinc migravit in altum,
Vitam uicturus postmodo perpetuam.
Quanto igitur rebus præstant æterna caducis,
Tanto mors uitæ est anteferenda suæ.

FINIS EPIGRAM-
matum.

EPICEDION SCRIP
PTVM REVEREN
DO VIRO D. MARTINO
BVCERO.

Autore Christiano Loz
richio Germano.

ANNO DOMINI
M. D. LI.

PARCE Deus, nec perde tuum qui nomen adorant:
Vita quibus nati est sanguine parta tui.
Sed castas admitte preces, moueare querelis:
Totq; fatigatis casibus asser opem.
Sicut enim lapsis laterum compagibus, imbrem
Accipit equorea naufraga puppis aqua:
Sic uarios dudum Germania passa tumultus,
Hei miserè externo milite fracta cadit.
Quas non sustinuit miseranda clade ruinas,
Acer ut in nostros seuit Iberus agros?
Quà propè porrigitur glaciale terra sub Arcton;
Squalet adhuc suso triste cruore solum.
Turcaq; qui Tanais superans prius impius undas,
Indomitas Asia milite cepit opes:
Nunc

DE OBITU M. BUCERI.

92

Nunc quoq; Pannonios lacerans crudeliter agros,
 Tristia Rhene tuis castra minatur aquis.
 Quin etiam proprijs fracti languescimus armis:
 Nostra perit nostris ignibus usta seges.
 Sed magis una graues geminat iactura dolores,
 Ne mala sint numeris ulla minora suis.
 Inuida Musarum cultos mors scuit in hortos,
 Et uaria doctos tollit ab arte uiros.
 Nam qua clade iaces patrie diuine Lutheræ?
 Quo sacra religio uindice tuta fuit.
 Sic quoq; te Capito, sic te facunde Grynæe,
 Eripuit studijs inuida parca bonis.
 Sic tua, magnanimi Cruciger comes arte Lutheri,
 Ossa cubant gelido nuper humata solo.
 Quid querar in gracilem ut mutatus Fagus umbranti,
 Funus in externa triste tegatur humo?
 Vtq; pius mox hunc Bucerus ad astra secutus,
 Clauserit hei uitæ fata suprema suæ.
 Parce Deus: tristem quid adhuc non contrahis iram?
 Parce: grauis quoniam causa doloris adest.
 Sustulit hei nobis Bucerum Parca: nec isto
 Funere causa mali tristior esse potest.
 Hei nimium dubij sunt iura potentia fati,
 Arbitrio cuius uita stat, atq; cadit.
 Dignus erat Pylios qui uitam ferre sub annos,
 Imperio cecidit mors truculenta tuo.

EPICEDION C. LOT.

Ne tamen infœlix prorsus tegat urna iacentem,
 (Si quis cui superest sana iacere potest)
 Ipsius haud fictas complectar carmine laudes:
 Manibus inferias triste poema ferens .
 Scilicet hæc illi pietas debetur, ab isto,
 Quo teneras Christi tempore pavit oues .
 Quo tamen ingenuas complectar carmine dotes ,
 Grande leues elegi non patiuntur onus .
 Ergo Selestadij grauida cum matris ab aluo
 Iffet in hæc mundi tempora natus homo :
 Qua ueteres quondam Tribochi sedere : minorum
 Alsatiam uerso nomine turba uocat .
 Protinus excolitur studijs, curaq; parentis,
 Iuit ad excultos urbis ab arte uiros .
 Iamq; breui spatium linguam formare Latinam
 Ceperat, & Latio purius ore loqui .
 Inuitum, specie cum relligionis honesta,
 Dominicis ipsum fratribus addit auus :
 Quinq; ter ætatis plenos ubi fecerat annos,
 Et data iam tumulo membra parentis erant .
 A quibus ut uenit Budorinam missus in urbem,
 Nicer ubi Rheni non procul auget aquas .
 Quam princeps olim fertur posuisse Rupertus,
 Accipit imperij cum diadema, scholam .
 Protinus occultas naturæ discere uires,
 Ponere & ingenua tempus in arte iuuat .
Quatuor

Quatuor ut surgant genitalibus edita causis,

Fœta repentina quæ uice terra parit:

Vnde trahant homines generis primordia: & omne

Quod leuis hic aër, terra, fretumq; fouet.

Quid ferat ignito metuendus crine cometes,

Imperijs, terret cum graue sydus humum.

Iuppiter ex ima cur nube tonitrua torquens,

Concutiat rauco triste fragore solum.

Vnde leues capiant uires alimenta; uenti:

Frigora cur Boreas, cur ferat Auster aquas.

Dura quid immitti concresecat in aëre grando:

Vrantur gelida cana quid arua niue.

Obstanti uarios pingens in nube colores,

Nuncia Iunonis cur bibat Iris aquas.

Vnda uagi senis cur defluat æquoris horis,

Sextaq; stagnantes hora redncat aquas.

Mox & in æthereas mens altius euolat arces,

Et uicina Dijs sydera nosse cupit.

Vt duo sint, quorum uicina primus ab Arcto,

Imus ab opposito dicitur axe polus.

Hos ut cæruleus circum uoluatur olympus,

Sentiat impositum nec tamen axis onus.

Venit ubi propius rutilos ad Apollinis ignes,

Luna magis fuscis cur uideatur equis.

Cur eadem medium coeli dimensa uolumen,

Protinus aurata turgida fronte micet.

EPICEDION C. LOT.

Cur caput inuoluat cœca caligine fratris,
 Dum caret usura luminis orba sui.
 Et quid equos densis immergat Apollinis umbris,
 Fraternalis quoties dura resistit equis.
 Certa recurrentis cur tempora quatuor anni,
 Cur grauis autumnno continuetur hyems.
 Quid uehat aut Procyon: aut quid nymbosus Orion,
 Pendula quid pluuias Libra reducat aquas.
 Mox superas casto rimatur pectore sedes,
 Autorisq; pio flagrat amore Dei:
 Sydera qui mentis formosa coercent aptis,
 Ut peragant cursus lege coacta suos.
 Incipit ergo sacros studiosè uoluere Vates,
 Qui pia perpetuæ uerba salutis habent.
 Cumq; forent isto, Romani fraude tyranni,
 Tempore Dædaleis obruta sacra dolis:
 Ipse Deum, sordes, fucataq; dogmata linquens,
 Purius absterfo cepit amare luto.
 Nam ueluti roseum Phœbo properante sub ortum,
 Præuius auroræ Lucifer ire solet:
 Sic tibi, qua populos inuicte Lutheræ doceres,
 Currere uicinum cepit Erasmus iter.
 Atq; sacris aliquo ueterem tenuis addere lucem,
 Multaq; de turpi tollere scripta situ.
 Hic igitur docti monumenta legebat Erasmi,
 In quibus æthereæ semina lucis erant.
 Oraq;

Oraq; Cecropijs mox applicat impiger undis :
 Nec mora : Palladia uictor in arce fuit .
 Iamq; satis clara pietate probatus & arte ,
 Inter honoratos ceperat esse uiros :
 Fama ducis quando Friderici uenit ad aures ,
 Sceptra Palatinæ qui gerit ampla domus .
 A quo conspicuis ornatus honoribus : aulam
 Imbuit antiqua relligione ducis .
 Iamq; aliquot Belgis Christum monstrauerat annos ,
 Crimina perpeffa tollere nostra cruce :
 Eius ut infirmes Monachi petiere cruorem ,
 Vera quibus pietas lufibus esse solet .
 Ergò suo cupidos ne sanguine tingeret enfes ,
 Vincula concessa uitat iniqua fuga .
 Suscipit hospitio propriam Franciscus in arcem ,
 Gloria Siccingæ non moritura domus .
 Hic erat & generosus eques, uatesq; disertus ,
 Huttenus, Latij pestis acerba Papæ .
 Qui duo, cum nondum defuncti morte fuiffent ,
 Præfidium fidei dulce labantis erant .
 Otia quapropter nactus tranquilla : legebat .
 Omnia quæ sacrum scripta uolumen habet .
 Quinq; ter exierant à Christo secula nato ,
 Et quatuor lustris additus annus erat :
 Carolus imperij proceres conscribit in urbem ,
 Quam propè Rhenanum Vangio littus habet .
 Cuiq;

EPICEDION C. LOT.

Cumq; aliqui cuperent fulgorem extinguere Christi,
 Vt phœbi lucem noctua ferre nequit:
 Iussus erat fidei causam recitare Lutherus,
 Ante ducum & magni Cesaris ante pedes.
 Hunc quoq; Bucerus fidei de rebus agentem,
 Audit, & audito comprobat acta uiro.
 Contulit interea cum magno multa Luthero,
 Ista Conuentus donec in urbe fuit.
 Purius hinc igitur firmato pectore cepit,
 Dulcia de nostra uerba salute loqui.
 Vt pater, ut sit imago patris, quiq; halitus exit,
 Missus ab amborum pectore, cuncta fouens:
 Filius humanos ut tantum sumpserit artus,
 Verus ab illæsa uirgine natus homo:
 Quo mortale genus patrio donaret olympo,
 Ipse feram Solyma passus in urbe crucem,
 Et phlegetont eo mox uictor ab amne reuersus,
 Suscitât è putri propria membra solo.
 Hic est nostra salus, ait, hic est certa salutis,
 Ianua: si firma suscipis ista fide.
 Sic fassus forti Bucerus pectore Christum,
 Iustifica saluos nos decet esse fide.
 Falsaq; degeneris condemnat numina Papæ,
 Artificumq; manus quos statuere Deos,
 Cepit & in Solymam mentem demittere linguam,
 Possset ut in linguis arbiter esse tribus.

Inde

Inde sacris reddit detractum nuper honorem,
 Vatibus, & cultus induit arte noui.
 Multaq; præterea nobis monumenta relinquit,
 Quæ nullus toto nescit in orbe locus.
 Quæ legit immensas Germania lata per oras,
 Quæ legit Hesperij littus utrunq; maris.
 Flauaq; de nostro semota Britannia cælo,
 Atq; Lycæonio terra propinqua polo.
 Cumq; ita Buceri nomen caneretur in orbe,
 Magnaq; conspicuis fama uolaret equis:
 Aemula Massylie uocat Argentina magistrum,
 Ad gnatum ut reuocet pectora mœsta Dei.
 Hic ubi Rhenigenas deuoluitur Ellus in undas,
 Et uitreo Rheni flumine pingit aquas.
 Hic ubi Dardanij dictus de nomine Iuli,
 Teutonicas Latio milite fregit opes.
 Primus in hac igitur factus sacer urbe minister,
 Diuini populum munere lactis alit:
 Qualiter infantem teneris nutricula succis,
 Pascit, & infirmos instruit ire pedes.
 Instauransq; scholam, munus subit ipse docendi,
 Atq; animos docta frangit ab arte feros.
 Nam, nisi prima bonis formetur in artibus ætas,
 Quæ ratio uitæ, quæ pietatis erit?
 Ipse sacras igitur pueros dum duxit in artes,
 Sustinuit magni grande laboris onus.

Primaq;

EPICEDION C. LOT.

Primaq; Bucero debetur gratia : Musis
 Quod datur hospitium dulcibus iste locus.
 Lamq; diu tumidi iactatos turbine ponti,
 In portum ciues traxerat ipse suos :
 Cepit ut Augusta te ritè uocatus in urbe,
 Palanti dudum Chrifte docere gregi :
 Hic ubi finitimis Lycus Alpibus errat in agris,
 Boiaq; de Sueuo separat arua solo.
 Quin multos Christo populos, hinc indè docendo,
 Afferit, & pulsus purgat ouile lupis.
 Quid loquar, ut toties sit dura pericula passus,
 Inuictò contrà cum ruit ore Papam ?
 Vllanec ingenuam fregere pericula mentem:
 Deiecit nullus fortia corda metus.
 Ciuica Mars quoties accenderet improbus arma,
 Raucaq; militiæ classica signa darent.
 Mittite sæuiciam, dicebat, mittite reges
 Arma: quid in proprias bella mouetis opes?
 Arua suos dulci fructus sub pace ministrent.
 Quid tuba terribiles excitat unca sonos ?
 Pace uigent pietas, & iura tenacia recti,
 Martius econtrà tollit utrumq; furor.
 Sed si bella iuuant, & partus ab hoste triumphus,
 In Mahometigenum uertite tela genus.
 Hunc procul à patrijs depellite finibus hostem,
 Pace domi leges semper alente sacras.

Sæpius

Sæpius ad tales uoces furor arma remisit.

Et data sunt phœtreis tela soluta suis.

Dum loquor: ingenti Germana mota tumultu,

In sua Germano milite fata ruit.

Non ita fracta fuit diurnis languida bellis,

Cepit ut Ausonio subdere colla iugo:

Vt nunc per proprias fecit sibi uulnera uires,

Vulnera quæ nullo sunt coitura die.

Mox etiam rigidis aliud cessantibus armis,

Passa fuit fato flebiliore malum.

Prodigiosa citò pauidum Sphinx uenit in orbem,

Orcum quam peperit passa Chimæra uirum.

Non forma una illi: nunc hanc, nunc induit illam,

Intuituq; necat uisa repente suo.

Hei mihi quam cœco multos ænigmate captos,

Turpiter ad Stygias præcipitauit aquas.

Hæc quoq; Bucerum pestis ne ledat: ad Anglos

Ipsæ sacro ductus numine carpit iter.

Nec minus hic magno defungitur ipse labore,

Dum docet in templo, dum docet inq; scholis.

Turpis est hæud unquam mentem timor abstulit illi,

Impiger in casus quoslibet ire fuit.

Doctus erat seruare sacrum sociale cubilis,

Castaq; nec socij fallere iura thori.

Nec fuit in placido uentosa superbia uultu,

Turpis ab ingenuo pectore fastus erat.

EPICEDION C. LOT.

Sacra sub Aonidum quin æra merentibus armis,
 Munificam toties ipse ferebat opem.
 An tamen & pietas, & tot benefacta malignis
 Dignum æuo fatis eripuere senem?
 Non ita: sed tenues nuper dilapsus in auras,
 Mors auxit titulos inuidiosa tuos:
 Siue peregrini uitium fuit æris illud,
 Siue latens mortis causa rapacis erat.
 Antè sed ætheream quàm mortuus iret in arcem,
 Has humili castas concipit ore preces.
 Mi Deus, in trino quem nomine credimus unum,
 Suppliciter fusas accipe quæso preces.
 Cuius ab ardenti descendit natus olympo,
 Sanguine quò tollat crimina nostra suo.
 Quem colo, quem docui, cuius liuore cruento,
 Eluitur quicquid pectora sordis habent.
 Da ueniam misero, peccati deme reatum,
 Mitis & omne mei criminis aufer onus.
 Iamq; meam soluens de tristi carcere uitam,
 Ad patrios animæ dare remeare polos.
 Dixit: ubi membris animam subducit, & actam,
 Lenis in ætherea collocat arce, Deus.
 Hic, ubi terrena iam mole solutus, ador at,
 Angelicis iunctus coetibus ipse Deum.
 At tibi, sancte pater, nos candida soluimus ora,
 Quo sine spes populo non uenit ulla tuo:

En tua

HISTORIA DE AC-
CVSATIONE, CON-
DEMNATIONE, EXHVMA-
tione, atque combustione excellen-
tissimorum Theologorum D.
Martini Buceri, & Pau-
li Fagij.

ANNO DOM. M. D. LVI.

ARDINALIS POLVSTRIS
ennio postquam in Angli-
am redierat, ab ceteris Regni
negocijs reuocata paululū
cogitatione, compositaque, per omnes
partes Religione Pontificia, quæ iam ali-
quot annis, Regnante Edoardo sexto,
antiquata, in desuetudinem abierat, ad
Academiam Cantabrigiensem, quæ &
ipsa quoq; in primis reformatione uisa
est indigere, primo quoq; tempore ani-
mam adiecit. Quippe inutilem fore la-
borem iudicauit, qui in purgando reli-
quo corpore poneretur, si pars illa, unde
reliqua membra alimēti subsidium hau-
erant, in ægitudine relinqueretur. De-
lecti

HISTORIA COMBUST.

Inquisitores
quinque consti-
tuti.

lecti ad hoc negocium, Cuthbertus Sco-
tus, non ita multo ante inauguratus Ces-
trensium Episcopus: Nicolaus Ormane-
tus Italus, Archipresbyter plebis Bodolo-
ni, Veronensis diocesis, in utroque iure
professor: Thomas Vvatsonus, electus
Lincolniensis: Ioannes Christopherso-
nus electus Cistrensis: & Henricus Co-
lus Collegij Etonensis Præpositus. Cur
his potissimum, hæc res demandata sit,
suberant causæ satis idoneæ. Quod enim
Ormanetum spectat, notum erat, esse
eum hominem magno in pretio apud
Iulium tertium: (erat is eo tempore sum-
mus Pontifex, cuius negocium ista Lega-
tione procurabant.) & ipsum propterea
ad hoc Anglicanum iter, cum Polo Car-
dinali, de industria designatum, quod
sine illius cognitione, in quo maximè
Pontifex consideret, nihil quod esset ali-
cuius momenti & ponderis, geri uoles-
bat. Ceteri uel propter experientiam re-
rum Academiae huc missi sunt, uel è reli-
quis uidebantur maximè idonei, quibus
ea causa credi deberet: quoniam Ponti-
ficiæ religionis, rerumque ad eius stabili-
tatem

tatem pertinentium, acerrimi propugnatores habebantur. Non deerant, qui suscipiebantur Scotum, Vvatsonum, & Christophersonum, quoniam odium esset ipsis cum illius Academiae nonnullis, à quibus paulo antè se lesos esse putabant, nunc autem propter tempus occasionem esse animaduertendi in eos pro arbitrio suo arbitrarètur, profectioem istam studiosè procurasse.

Hi sic designati, intereà dum ad uiam sese comparant, literas præmittunt ad Andream Pernum eius anni Procancellarium. Huic mandant, ut ad undecimum Ianuarij diem, intra horam octauam & decimam, denunciaret eorum nomine, adesse omnes ordines Academiae in Ecclesia beatæ Mariæ uirginis: (est is locus propter publicos Academiae conuentus & coitiones celebris, non longè ab eius oppidi Cantabrigiensi foro situs, quo si quando uel sacra publicè facere, uel pro concione aliquid dicere oporteat, omnes cõuocantur): iubèt ut se ipsum in primis pararet, moneret præterea uersos quorum interreat, ut Academiae

Ciratio præmissa instituta actioni.

HISTORIA COMBUST.

ipsius, adeoq; reliquorum Collegiorum
 statuta, priuilegia, libros, monumenta
 deniq; omnia, quæ cuiusquam ipsorum
 essent, peruestigarent: eaq; ad eum diem
 illis exhiberent: & iuxta se quoq; unus
 quisq; eo loco sisteret. Ipsos illo in tem-
 pore ad futuros, & simul quæ ad hoc ne-
 gocium reformandæ Academiæ oppor-
 tunaessent, in medium allaturos: porro
 quæ è re ipsius fore, quæq; ab illis fieri
 oporteret, prout Canonicis institutis
 magis uideretur conuenire, apertis uer-
 bis demandaturos. Has literas locis
 maxime idoneis Procancellarius affi-
 gi curat.

Academie per-
 turbatio de fu-
 tura reforma-
 tione.

Erat in expectatione reformatio ista
 iam aliquot menses. Nunc uero post-
 quam de ea certo constaret, mirum in
 modum animi singulorum permoue-
 bantur. Alij, quod adesse nunc tempus,
 in quo liberè, non dicendi solum, sed
 agendi etiam quiduis in suos aduersa-
 rios, qui Pontificias antea nugas proie-
 cerant, licere existimarent, mirificè exul-
 tabant. Alij, qui ipsos fore in periculo
 cernebant, se diligenter circumspicere, et
 rationes

rationes omnes, quibus expectatis diffi-
cultatibus se explicare possent, inire cœ-
perunt. Nonnulli, certorum hominum,
qui apud illos formidabiles Legatos gra-
tiosi fore cognoscebantur, amicitias am-
bite: quidam offensas suas agnoscere,
precarique ueniam ab his, à quibus ipsi an-
tea affecti essent iniuria: plerosque depre-
hendere licebat, qui magno quidem stu-
dio cōplecti se ueram doctrinam antea
simulabant, sed uita & moribus uehe-
menter eam deformauerant: & que spi-
ritus esse debebat libertas, eam ad suas
transulerunt cupiditates, ut quiduis sibi
licere putarent: ij purgandi sua scelera,
hanc esse unicam rationē arbitrati sunt,
si aliorum, quorum antea amicitias se-
quebantur, accusatores foret. Se quidem
ipso, quò & fidem faciant, se non dissi-
mulanter religionem Pontificiam secta-
ri, & maiorem apud Legatos gratiam
ineant, ad ordines sacerdotales, primo
quoque tempore transituros pollicentur.
Fore enim hanc rem intellexerant Lega-
tis illis ualde gratam: qui sic quidē com-
parati erant, ut sicut neminem, qui sese

HISTORIA COMBUST.

offerre uellet, repellerent ab illo ordine, ita ingeniosissimum quemque maximo conatu eò adhortarentur.

Cur suscepta
reformatio
Academiæ.

Diximus initio, uisum esse Cardinali, Academiæ opus esse emendatione. Eius rei hæc erat ratio: uel quoniam illa, ex longa multorum annorum memoria, deiecto Pontificis iugo, ad sanam doctrinam, quæ hæreseos insimulata est, cœpit propendere: uel, quia & propter recentem schismatis memoriam, & propter doctrinam D. Martini Buceri, qui non ita multò ante, publicè in ea Academia sacras scripturas interpretatus est, quam plurimos cernebant tantum corruptio- nis & macularum, ex ista contagione imbibisse: ut, sicut in publico incendio diffusa flamma, nisi maturè remedium adhibeatur, haud facilè uideretur multis deinceps annis posse extingui. Esse autè uerendum, si negligeteretur, ne ut in agris corporibus ferè fit, malum hoc uires sumeret, & partes quæ adhuc sincere essent, uicinitate conspurcarentur. Fuit hoc Anno salutis humanæ, supra millesimū quingentesimū, quinquagesimo sexto.

Ve

Ut igitur medicinam huic morbo facerent, ueniunt Cantabrigiam, quos diximus, Legati Januarij die nono. Illis, dum adhuc sunt in uia, non longè ab ipso oppido, ex Præsidiibus Collegiorum nonnulli occurrunt, & pro ut decebat, humaniter primò ad ipsum oppidum, inde ad hospitium usq; deducunt. Excepti sunt in Collegio Trinitatis à Ioanne Christophersono, eius domus præfecto, paulo antè electo in Cicestrensem Episcopum. Inuitati alius alio, ubi subesset aliqua ratio officij declarandi, aut ostendendæ uoluntatis: Colus à Regijs, Vvatonus ab Ioannensibus. Cæterum siuè propter familiaritatem cū Christophersono: siuè propter amplitudinè domus ipsius, quæ, cum omnes capere posset, hoc ipso uisa est magis opportuna ad inuenienda consilia, & facilem accessum conuenientibus præbebat, huc omnes diuertunt.

Inquisitorum
aduentus, &
ubi excepti.

In ipsorum aduentu, habita est coram illis oratio gratulatoria, à socio quodam illius domus, qui aliorum omnium nomine, pergratum esse eorum aduentum.

Oratio in eorum aduentu
habita.

HISTORIA COMBUST:

rum, multis uerbis testificatus est: se, uero in primis, & collegas suos, per magnas agere gratias, quod tale iudicium de illis fecissent, apud ipsos præcipuè hospitium deligendo. Hoc facto suo, & animos eorum, ad meliorem spem amplioris cuiusdam beneuolentiæ erga ipsos accendisse, et ista sua præsentia, Collegium ipsum non mediocriter cohonestasse. Itaque ab ipsis uicissim ea studia, quæ ad summam obseruantiam pertinerent, licere illis expectare. Huic respondet Vuatlonus, istam, ad humanitatis officia, propensionem animorum & uoluntatû, sibi suisque pergratam esse: adhortari porro, ut in eadem uellent constanter persistere, et cum opus sit progredi etiam. Tam abesse autem, ut hunc illorum cursum tardare uellent, ut sua sponte sic currentes, concitatus etiam uti currant, sint incitaturi. Non frustra inductos, ut de illorum beneuolentia sperarent: Se quidem, ipsorum gratia, nihil non esse facturos, quod è re illorum esse possit.

Hoc die, quoniam sub uesperum uenerant, etiam sol ad occasum festinaret, nihil præ-

Nil præterea est actum. Diem sequentem,
 erat is Ianuarij dies decimus, ad seipſos
 recreandos ab itinere, & reliqua compo-
 nenda dederunt. Verum, ne is omnino
 inanis præteriret, duo illa templa, beatę
 Marię uidelicet, ubi D. Martinus Bucerus, Templa beatę
uirginis & Mi-
chaelis inter-
dicta sacris.
 & Diui Michaëlis ubi Paulus Fagiſ ſe-
 pulſi ſunt, hoc die ſacris interdunt. Hi
 iam antea è uita deceſſerant, Fagiſ, uix-
 dum ingenij & eruditionis prima indi-
 cia dederat, cum ad ſuperos emigraret:
 Bucerus ſuperuixit paucos mēſe, in qui-
 bus, cum ſcribendo, tum legendo & con-
 tionando publicè (in quo nunquam ſibi
 aut ſuę ualeſtudini laborioſus ſenex in
 uerbo Domini perpercerat) tãtam omni-
 um admirationem conquiſiuit, ut illius
 & ſingularẽ uitam, & doſtrinam ſince-
 ram, neq; amici unquam ſatis laudare, ne-
 que inimici, uel leuiter reprehendere po-
 tuerint. Eius rei certiffimum ſit indici-
 um, pompa funebris, quę tanta omni-
 um ordinum celebritate et applauſu con-
 decorata eſt, ut nihil, ad illius amplitudi-
 nem, quocunq; modo poſſet accedere.
 Huius tota actio, à Nicolao Carro homi-
 Q 5 ne

HISTORIA COMBUST.

ne erudito, commentariolo quodam ad clarissimum uirum D. Io. Chelum equitem perscripta, ab eodem adiecta epistola consolationis plena, super illius obitu, ad ornatissimum uirum Petrum Martyrem, agentē tū Oxonię, transmissa est.

A funere Bucerii et Fagii, ad istorum legatorum aduentum, intercesserunt iam quatuor anni, plus minus. Inde ab eo tempore, quo est mortuus Edoardus sextus beatissimus Rex, ad illum diem, nunquam desierunt sacrificuli suas missas, et omne genus suorum sacrorum, illis locis celebrare. Idque quantum poterat intelligi, sine scrupulo. Cæterum ubi uenissent isti, que antea pro sacris sunt habita, nunc ceperunt denunciari prophana: itaque conuentus illos, qui deinceps sacrorum causa fierent, ad capellam collegii Regii, que reliquis omnibus multis partibus magis erat conspicua, indicunt. Venerat nunc dies undecimus, in quo se Academię Procancelanus, collegiorum prefecti, atque adeo omnes omnium domorum ordines, se se Dominis illis legatis sistere iubebantur. Conueniunt igitur magno numero ad Collegiū Trinitatis: ubi eos exceptos

esse hospitio, supra demonstrauimus: parati, quò illi ire uellent, inde prout de cuit, eos deducere. Ibi tum Ioannes Stok sus, publicus orator Academię factionis papisticę, (neq; enim alij eo tempore ad ullos honores promouebãtur) uerba ad eos facit nomine cæterorum. Et cum antea haberet actionis capita quędam à Cestren. & alijs quibusdam illi præscripta, multa de Academia, multa de ipsis, nonnulla etiam de religione præteritorũ temporum, quę nulla neque oratione, neque concione prætermiſſa est, testificatur.

Primum quidem Academiam, quę in expectatione aduentus ipsorum aliquandiu sollicita fuerat, eandem nunc presentia illorum ualdè recreatam, libentissimè uultus eorum intueri dixit: et ad demonstrandam hanc uoluntatis suę testificationem, uniuersam se suosq; omnes effudisse: conuenisse in illum locũ totam Cantabrigien. frequẽtiam, adesse ibi omnes ordines, de quorum certa & explorata sibi ad hanc rem uoluntate, illud publica fide, apud eorum amplitudinem, in se recipere, eos & singulos separatim, & coniunctim omnes, optatissimum hunc eos

Oratio Ioannis Stocksi oratoris Academię.

HISTORIA COMBUST.

rum aduentum, mirificis studijs, & consentientibus animis gratulari. Illud enim omnes animis suis habere persuasum, si mul negotium hoc, quod eo die auspiciantur, ad Academię rationes fore accommodum: & in re ad cõmunem salutem tam necessaria, nullam eorum operam, nullum laborem defuturum. Multa esse ad hanc opinionem confirmandam, at tamen cetera prætermittendum, ea tantum oratione attingere uelle dicebat, quæ ita cum præsentis negotio cohererent, diuelli ut ab eo disiungiq; nulla ratione possint. Atque esse illa quidem numero certa & finita, sed re & uirtute ualdè immensa, nulla ut ullius dicendi facultate possent plenè comprehendi. Ista donec breuiter recenseret, precatut faciles sibi aures præberi.

Indè tum aliud dicendi initiũ sumens, orditur ab ipso cardinali Polo: hunc religionẽ oppressam restituisse, ruinas Reipub. suffalsisse, decreta legesq; maiorum iam diu antiquatas, quasi postliminio re duxisse ait: Istum, istum Polũ, Anglum, uere nostrum Moysen, legationis istius esse

esse authorem: à cuius excellenti uirtute,
 plurima in omnes suæ patriæ partes, cō-
 moda dimanarunt. Quo uno uinculo ne-
 cessitudinis, etsi omnibus temporibus,
 optima sperare ab eo, Academiæ liceret,
 quod ex corpore esset ipsius Reipub. sub
 esse tamen arctiorem atq; interiorem cau-
 sam, quæ illi cum Dominatione ipsius
 separatim intercesserat. Superiore ipsam
 anno, eius procurationem in se huma-
 nissime quidem recepisse, quàm sanè
 liberali custodia ita septam se tenere uel-
 le, literis confirmabat, ut non solum in-
 commoda, si quæ essent, quibus afflige-
 rentur eius studia, submoueret, sed ad-
 iiceret etiam ea omnia ornamenta, quo-
 rum splendore augeri dignitas Acade-
 miæ, aut maxime etiam illustrari posset.
 Hanc rem & spem antea nostram con-
 firmasse: & nunc in illam cogitationem
 nos adduxisse, ut putaremus omnem il-
 lius humanitatem, in hanc unam uisita-
 tionem esse collectam: in qua quidem,
 ea se ab illis expectare omnia, quæ di-
 uinissimi Cancellarij summus amor,
 præter communem charitatem, Acade-
 miæ

HISTORIA COMBUST.

miæ, quasi pupillæ suæ, propriè pollicetur. Optare quidem se, ad esse hoc tempore ipsum Cardinalem, si id sine Reipublicæ detrimento fieri posset, & Academiam suam, è tenebris & profunda nocte emerfam, ipsum suis radijs, & claro ueræ religionis splendore, illustrare: Verum optioni suæ publicam utilitatem repugnare: qua, quoniam esset impeditus sanctissimus sedis Apostolicæ Legatus, ipsos uicarios prudenter substituisse, quorum & naturas, propter prudentiam: et personas, propter dignitatem: & uoluntates, propter educationem, apertissimas ad hanc ipsam rem existimauit. Quapropter illud uerè, & ex animis omnium qui ad essent, se affirmare posse dicebat, ipsos esse uiros, quorum religionem omnes amarent, uirtutes colerent, uoluntatem, fidem & consilium, ad salutem publicam implorarèt. Postquam enim singulari, & præstantissima uirtute Cardinalis Poli, ex superiorum temporum caligine & tenebris, Lucem in Reipub. respicere ceperimus, unà certè grauissimæ ætatis nostræ mala sensisse. Quibus

Quibus profecto infinitis & miserrimis
 etsi antea premeremur, tamen ad cala-
 mitatis magnitudinem accessisse eius-
 dem ignorationem: atq; adeo eius opi-
 nione, eo esse magis miserabiles iudican-
 dos, quod & tam turbulenta tempesta-
 te iactati, neq; moueri quidem nos: &
 tam graui conscientię & hæresis morbo
 oppressi, neq; agrotare nostras mentes
 intellexerimus. Valdè periculosam esse
 ægritudinem illam, quæcunq; sine dolo-
 ris sensu, naturam conficit, & affectos
 prius sæpè extinguit, quàm agrotare se
 fateantur. Huiusmodi morbo Academi-
 am laborasse, & quæ ad alias fortasse res
 satis erat solers & ingeniosa, in hac causa
 religionis, propter caput Ecclesię læsum,
 unde omnis sentiendi facultas esset,
 omnino stupidam & sine mente fuisse:
 quoad tertio antè hunc anno, diuina
 Sanctissimi patris Iulij tertij clementia,
 Angliæ fermè emortuæ miserata, nos
 iterum Ecclesiæ inseuit, uitam sensus q̄
 recreauit: (cuius ope conualescens Bri-
 tannia, quàm certa gehennæ pericula
 effugerit, iam facilè intelligere: Idem
 nunc

HISTORIA COMBUST.

nunc Academiam acutius cernere, nee quidquam mali usquam accidisse putare, quo sane regio illa, in hac religionis uastitate & schismate, non sit miserime afflicta.

Longum fore, recensere euerfa monasteria, spoliata Deorum immortalium delubra, stragem sacerdotum, caedes nobilium, tumultus et motus populi, totius regni egestatem. Quae etsi aliudè possent accidere, tamen cum tam grauija essent, ut opprimerent, ultionis & uindictae potius, quam probandi causa infligi in malos & nocentes putat. Interim si concederentur ista fortunae esse ludibria, grauiora multo fuisse passos, religionis & conscientiae detrimeta. Pietatem in Deos, unam cum ipsis artis exulasse, uirginalem sacerdotum professionem ad libidinem solutam esse, animos iacuisse quasi consopitos, quos nullae ceremoniae excitarèt, mentes ipsas uarietate opinionum ita distrahibus implicarentur. In his fuisse duos precipuos fontes, ex quorum riuulis & hausisse Academiam paulo liberalius, et ipsa po-

ipsa portione, ferè inebriatam se confiteri. Priorem, ortum habuisse ex illa nostri uolenta diuulsione à catholicæ Ecclesiæ unitate, re non dissimili illius pugna, quam olim in intestina ciuium discordia, Menenius Agrippa, de corpore humano memorabat. Posteriolem, ex immensa palude, & cœno Vvicleniano emanasse: quem celebris apud ipsos, immò miserabilis de Sacramento altaris disputatio patefecerat. De cuius rei ueritate, plerosq; suo sensu abundantes, pro arbitrio quemque suo statuisse: Se uero philosophos, nec illos quidè optimos imitatos, ex Epicureorum schola, ad scripturæ lumen aliquid attulisse. Etenim quæ Christus præcisè omnino, & sine exceptione, de corporis sui uera & perpetua præsentia dixisset, id ipsos ita interpretatos esse, ut mancam & alienam Christi uocem iudicarent, nisi illa Epicuri propria particula (quasi) adderetur: & quod Christiani corpus & sanguinem, illi nunc Epicureos, quasi corpus, & quasi sanguinem, dicere.

Sed non esse illius temporis præterita

R nimium

HISTORIA COMBUST.

nimium meminisse, optare etiam, aliis
 quando æterna obliuione deleri posse,
 nè ulla tantæ labis memoria propagare-
 tur ad posteros. Leuiter tamen esse at-
 tingendâ: generatim quidem, quòd er-
 rantibus confessio esset salutaris: mem-
 bratim uerò, quoniam Academia his
 uulneribus à censoria potestate confe-
 cta, à censoria medicina ad salutem re-
 duci postularet. Ipsam pro se & suis,
 spondere, omnes fore in illorum au-
 thoritate, quos assiduis concionibus,
 ita ad pœnitentiam reduxerat, ut eos &
 ad sanam religionem fidissimè transi-
 uisse, & in eadem diligenti præsentis ui-
 tæ usu, superioris ætatis damna sarcitu-
 ros, iustissimè debeant sperare. Nam &
 primos in isto cursu acerrimè in eo con-
 tendere, quòd tam uoluntariè suscepe-
 rant, & eos qui tardius egressi quasi po-
 meridianis horis, ad hoc certamen accel-
 serunt, ea certè prebere immutatæ uo-
 luntatis indicia, ut quomodo temerè &
 inueuiliter à uera religione defecerant,
 ita nõ nisi maturos & cum iudicio ab hæ-
 resi ui-

res uidentur descivisse. Vniuersis uerò si-
mul restitutam & desideratam religio-
nem magis placere, quàm si assidue per-
cepta, neq; ad tempus aliquod obscura
ta fuisset.

Quapropter Academiam supplicem
& prostratam, primùm à Deo immorta-
li ueniam petere, precariq; ab eo, ut illum
diem ad suorum salutem cõseruandam,
& ad illam Rempubicam constituen-
dam illuxisse pareretur: deinde pro se,
pro suis, pro uniuersis, pro singulis hanc
petitionem ad eorum celsitudines affer-
re, ut superiorum annorum offensas, ex
inscitia et errore profectas, præsentì ho-
minum industriæ uellent condonare. De
reliquis uerò, ita pro summa prudentia il-
lorum & singulari erga ipsos amore sen-
tentiam ferrent, ut causas eorum aut iustit-
ia bonas inueniret aut, clementia ipso-
rum bonas esse faceret. In utroq; benefi-
cium fore par, siuè Academiam pro cau-
sæ æquitate indicarent, siuè pro amoris
abundantia innocẽtem eam esse uellent.

Omnes eos qui adessent, pro referenda

HISTORIA COMBUST.

gratia, summam in sacris modestiam affi-
duam in literis operam, perpetuum uere
religionis amorem, sempiternam illius
beneficij memoriam, repromittere.

Responsio Epi
scopi Cestren.

Vbi ille perorasset, Cestrensis ad ea re-
sponder, ualdè sibi gratū esse, quòd tam
apertam uoluntatis suę erga ipsos signifi-
cationem Academia dedisset: ingentes
uero agere gratias eo nomine: orare de-
niq; , ut quę uerbis & oratione de se ipsa
prolixè esset pollicita, ea re ipsa & factis
prestare uellet. De ipsorum quidem bene-
uolentia nihil esse cur dubitent. Non e-
nim eò ipsos uenisse, quòd grauius quida-
& Cardinalis ipsius, & suas quoq; cogita-
tiones omnes, ad beneuolentiam, pacem
atq; concordiam spectare: neq; quidquā
uehementius expetere, quā ut ij qui ab-
errarunt ac defecerunt, in uiam redeant.
Reuerendissimum Cardinalem, quem
optaret adesse, & ipsum quoque idem
optasse, neq; quidquam illum magis cu-
pere, quā Academiam, pupillam suam
(agnoscere enim libenter tutelę officij)
suis manibus, & labentem sustinere, &
erige.

erigere etiam iacentem. Valdè sibi dolere preteritorum temporū contagionem, tam graues morbos uulgasse, ut eorum afflatu Academia & ipsa attracta sit. Multo illum libentius uisendi ac salutandi illius causa, quam castigandi occasione uenire uoluisse, si per negotia regni licuisset: nunc autem cum hoc illi integrum non esset legationem istam instituisse, in qua uicaria ipsorum opera usus sit, qui quoniam esse Academiam in precio apud illum sciebant, magis diligerent, et quoniam eiusdem aliquando fuissent alumni, uehementius complecterentur.

Ad summam huius negotij spectare, ut qui aberrassent faterentur sua delicta, & in uiam redirent. Permagnum enim ad sanitatem progressum fecisse, qui se deliquisse agnoscerent. Itaq; prudenter ab illo positum esse, nolle se uel Academiae, uel aliorum quoq; hominum delicta omnino excusare, sed fateri culpam, & agnoscere, non esse nulla quæ corrigi debeāt & emendari. Ideo autem se missos ut lapsos erigant, & resipiscentes in gratiam recipiant: et in ea res si fortè apud

R 3 quos.

HISTORIA COMBUST.

quosdam (quod nō sperent) minus pro-
 fecerint, ipsos tamen pro suo officio ni-
 hil esse reliqui facturos ad summam di-
 ligētiam. Esse apertius quā ut dissimula-
 lari amplius possit, multos multa facere
 proteruē, ac insolenter sumere sibi ma-
 gnos spiritus. Se quidem grauiter illud
 & moleste, prout decet, ferre, cupere eti-
 am ei malo medicinam facere. In quos
 si quid acerbius statui uideretur, esse id
 suis meritis, non ipsorum uoluntati as-
 signandum. Neque illos qui sani essent
 oportere aliorū castigatione quicquam
 permoueri: pertinere hoc non solum ad
 eluendam illam maculam, quę nunc in-
 hareret Academiae, sed etiam ad pluri-
 morum salutem, qui ex illorum conta-
 gione multum accepissent incommodi.
 Se quidem magis ad clementiam quā
 ad seueritatem ullam inclinare: sed quo-
 niam tam graues morbi non possent le-
 nibus medicamentis curari, ueniendum
 esse necessario ad uehementiora. Quod
 si se ad sanam mentem reduci uniuersi
 cuperent: optare enim se ut omnes resti-
 piscant,

piscant, & salutaribus consilijs mature
 acquiescant) quòd si possit impetrari, si
 & errorum suorum iam tandè tædium
 capere posset, & patrū, suosq; antiquos
 mores uellent pro illis sumere, licere sibi
 ab illis omnia humanitatis & beneuo-
 lentia officia expectare in hac tota refor-
 mationis actione, quam nunc se aiebant
 auspicari. Tantummodo faceret Acade-
 mia, quod esset suatum partium, ipso-
 rum benevolentiam neq; publicis neq;
 priuati cuiusquam causis ulla ex parte de
 futuram pollicebatur.

Finitis his ad Collegium Regis ab om-
 nibus ordinibus deducuntur: ubi decan-
 tatur missa de spiritu Sancto, magna ce-
 lebritate: nihil ei negotio defuit, quod
 ad ornatum facere posset. Hoc loco ani-
 maduersum est à nonnullis, Nicolaum
 Ormanetum (Datarium uulgo appella-
 bant) qui licet dignitate à Cestrensi, qui
 Episcopus erat, uinceretur, auctoritate
 tamen reliquos superabat, dum missa ce-
 lebraretur, nunc stando, nunc sedendo,
 quandoq; procumbendo in genua, ce-
 remonias quasdam obseruasse, quæ po-

Missa ad Col-
 legium Regiæ
 decantatur.

HISTORIA COMBUST.

stea ab omnibus reciperentur: in quib. tū
 ille suo exemplo cæteris præibat. Sed de
 his infra cum erit opportunum, pluri-
 bus dicemus. Ab hoc loco ad Ecclesiam
 Dinæ uirginis, quam antea sacris interdi-
 ctam esse demonstrauiamus, unà cum Do-
 minis Legatis omnes proficiscuntur: ubi
 licet propter prophanatū locū, celebra-
 ri missa non potuit, tamen sermo habe-
 batur ad Populum, pro concione dicit
 Pecokus, sermone Latino. Quo finito
 Procancellarius, unà cum Præfectis Col-
 legiorum, unusquisq; suo ordine, de no-
 mine citatur.

Concio Pecok-
 ki in ecclesia
 D. uirginis.

Citati Præfe-
 cti collegiorū.

Roberti Bressel
 exceptio.

Ibi tum Robertus Bresseius, pruden-
 tia & canitie conspicuus senex, Preposi-
 tus Collegij Regij, recitato post Pro-
 cancellarium eius nomine, adesse se qui-
 dem sicut cæteri dixit, uerum quoniam
 illius domus castigatio omnis, cognitio-
 ni Lincolnensis Episcopi, non Principis
 solum, sed rescripto etiam ipsius Ponti-
 ficis reseruata esset, graui multa impo-
 sita, si alienos reciperet: se quidem pro
 officio suo protestari, nisi eorum manda-
 tum, iurisdictionem in Collegium il-
 lud

lud, aut testatis uerbis, aut sensu perspi-
 cuo illis daret, non adesse se respondit.
 Hanc illius exceptionem indignissimè
 omnes tulerunt, se quidem plenam eius
 rei procurandę potestatem habere à Car-
 dinale, cuius cognitione, neq; persona
 cuiusquam, neq; locus esset ullus exem-
 ptus. Itaq; malè illum fecisse, quòd eorū
 authoritatem tam omnibus notam uo-
 carer in questionem. Cestrensis uisus est
 cæteris esse cōmotior. Id erat, quoniam
 Bresseius præposituræ illius dignitatem,
 inuito illo, & omnibus modis contra ni-
 tente, paulo antè obtinuerat. Accensitis
 demum præfectis, digressi ad aliquod
 tempus, quisq; domum suam petit: iussi
 adesse in publicis Academiæ scholis ad
 primam eius diei horam. Huc ubi ordi-
 nes Academiæ conuenissent (uulgo Re-
 gentes et non Regentes dicuntur) quod
 reliquū erat eius diei, perlegendis rescri-
 ptis principū, indulgentijs Pontificū dis-
 quirendis, cæterisq; Academię peruestigā-
 dis monumentis, ibidem transigunt.

Die sequēti, qui erat Ianuarij dies duo-
 decimus, conueniunt ad Collegium Re-

R s gium

Cestrensis cur
 iratus Bresseio.

HISTORIA COMBUST.

gium, inquirendi causa. Quod uel reli-
 quis prepositum est, propter dignitatem
 loci: uel, quoniam illa domus pre omni-
 bus, alijs, ex longa iam ante memoria
 non carere uno aut altero heretico (ut
 appellabant) iudicata sit. Ad presens au-
 tem, quamuis plurimi iam pridem se-
 ipsos inde subduxerant, paucos tamen
 superesse existimabant. Modum quo uel
 lent excipi, singulis Collegijs, cum fieret
 inquisitio, ipsi antea prescripserant. Is
 autem erat eiusmodi. Prefectum cuiusq;
 domus, & eius reliquos omnes tam so-
 cios quam scholares, uestibus Ecclesiasti-
 cis indutos (capas nuncupant uulgo) ad
 exteriorem domus ianuam, quae esset
 uersus oppidum, illis occurrere preci-
 piunt: ipsum Prefectum ornari illo ha-
 bitu, quo uestiuntur qui Missam cele-
 brant, nisi quod superius capam induer-
 et, ut reliqui. Ordinem progrediendi
 hunc esse iubebant: praecedere prefe-
 ctum, reliquos sequi suo quemq; loco,
 proximè ad prefectum eos, qui ordine
 essent cæteris, huius praeferi crucem &
 aquam

Modus quo
 excipiebantur
 Inquisitores.

aquam lustralem, qua uellent aspergi.
 In ipso autem occurſu, demurmuratis
 preculis quibusdam, cum iſta pompa
 ad ſacellum ſe deduci iſtituerunt. Non
 nullis uidebantur plus ſibi honoris ſu- Legati Papam
preſentabant.
 mere, quàm pro hominum conditione
 cōuenire: alij uerò, quoniam nunc non
 Cardinalis modo iuriſdictionem uen-
 dicabant, ſed ipſius etiam Pontificis di-
 tionem poteſtatem q̄ prætexerent, qui
 plus eſſe quàm homo putabatur, multis
 partibus eſſe minus acclamabant, quàm
 eius ſanctitas poſtularet: pertinere au-
 tem ad ipſius dignitatem, quicquid Le-
 gatis ſuis impenderetur honoris.

Iam aderat hora qua decreuerant ue-
 nire, & cum in ipſis eſſent Collegij fori-
 bus conſtituti, ubi Præpoſitum cum reli-
 quis expectabant, & à nemine eſſet illis
 occurſum, progreſſi indè ad templi oſti-
 um, ſubiſtunt paululum: ibi cum Præpo-
 ſitum & ceteros ſeſe, quantum poſſent,
 cernerent ornantes eo modo, quo ab il-
 lis antea diximus fuiſſe præſcriptum, ſu-
 perueniunt cum adhuc illi loco non mo-
 uiſſent. Ibi tum Præpoſitus excuſare pri-
 mum

HISTORIA COMBUST.

mum se, quòd paratior non esset agnos-
 scere cum primis hoc illius officij fuisse,
 deindè ualdè sibi placere eorum aduen-
 tum: & primum quidem pro seipso, de-
 inde nomine quoq; reliquorum, sum-
 mam in his quæ communem utilitatem
 spectarèt, qualia demum ab ipsis se dixit
 expectare, obseruantiam polliceri. Cæte-
 rum quòd in Ecclesia Diuæ uirginis su-
 periori die fecisset, eandem quoq; exce-
 ptionem nunc illis opponere, quod ne
 grauius ferre uellent uehementer orate.
 Se quidem, quum pro officij sui ratione
 hoc faceret, multò iustiorẽ causam ha-
 bere qua debeat excusari. Non dum per-
 orauerat, cum statim Cestrensis contra-
 cta fronte, uultuq; irato admodum, lo-
 quentis adhuc uocem intercipit; nec esse
 illi opus dicit repetere, quæ esset ante
 protestatus, nec ipsis ad ea iterum respon-
 dere, quibus abunde satisfecissent. Ve-
 hemèter se uereri, ne eorum causa nimis
 bona sit, ita ipsos tergiuersari, ita quære-
 re suffugia. Nimitum sic fieri plærunque
 ab ægrotis, qui grauiora medicamenta,
 propter doloris sensum, diffugerèt. Qua
 si uea

Robertus Brel-
 teus iterum ex-
 ceptionem op-
 ponit.

Cestrensis re-
 spondit.

si uero à quocunq; tandem concessa immunitas tanta sit, ut Pontificis authoritati possit obistere: Quin etiam ipsa Pontificis rescripta pro se quidem et suis facere: contra se uero minimè posse opponi. Itaq; monere ut discedat ab ista inutili discepratione, & se suosque ad id quod agebatur, componeret.

Post hæc itur ad Missam, qua magna solennitate peracta, primū quidem templi altare adeunt, ibiq; salutato suo Deo, quesitoq; an omnia essent circa eum salua, mox omnes templi interiores domos perambulant. Bona ecclesiastica, cruces, calices, libros missatiles, quidquid esset uestium, quidquid ornamentorum sibi exhiberi postulāt. Perlustratis omnibus, uocatisq; singulis eius domus & socijs & scholaribus de nomine, ad hospitium Præpositi cōtendunt: ubi ipsum primo Præpositum, mox ceteros suo quemq; ordine (delato primum iurejurando, ut ad postulata respondeant de scientia) examinant. Sed hoc sacramentum quidam recusarunt admittere, tum quoniam Collegio primam fidem dederant, tum eti-

am

HISTORIA COMBUST.

am quoniam iniquissimum esse iudicarent, contra seipsos iurare. Esse hoc quidem contra publicas leges, cogi quemquam seipsum prodere: uix recipi fidem cuiusque ad se defendendum, cum perspicua argumenta deessent, multo esse iniustius, uim afferri alicui seipsum uti accuset. Sed & hi, post multam altercationem, tandem cum conditione salutis fidei prius Collegio prestitæ, admittuntur ad iurandum. Tridui fuit ibi facta inquisitio.

Consultatio
Præfectorum
de Buceri ex-
humatione.

Iam hic tertius erat dies ab eorum aduentu, & Buceri Fagijque causa uisa est nunc longius differri: plurima enim futura erat illis actio super ea re. Et quoniam presens causæ status explicationem consilij requireret, conueniunt Procancellarius & præfecti Collegiorum ad publicas Academiæ scholas: ubi quid tandem uideretur opportunum fieri, singuli sententiam dicunt. Post multam consultationem, ab omnibus itum est in hanc sententiam. Ut quandoquidem Martinus Bucerus, dum adhuc uiueret, non solum perniciosam erroneamque doctrinam inter ipsos sparsisset, sed fuisset etiam sectarius, primique nominis hæreticus.

hereticus, errasset ipse ab Ecclesia Catho-
 lica, dedissetq; alijs occasione ab eadem
 deficiendi: D. Legatis, publico Academię
 nomine, supplicatio fieret, ut demortuũ
 iam antea illius corpus, primo quoque
 tempore exhumaretur: id esse necessariũ
 um dicebant, ut de doctrina posset co-
 gnosci: quæ quidem subiecta quęstioni,
 si minus sana deprehenderetur, ex ipsa
 lege fieret contra eum processus. Esse
 contra regulam factorũ Canonum, eius
 corpus Ecclesiasticę sepulturę tradi, im-
 mo uerò etiam pertinere ad apertam ho-
 noris Diuini contumeliam, sacrarumq;
 legum uiolationem, coniuñtũ esse cum
 nonnullo animarum etiam periculo, &
 offensione fidelium, hoc præsertim tam
 difficili & exulcerato tempore: nec uerò
 esse ferendum, ut quibus nihil ex mori-
 bus, nihil ex legibus cõmune esset cum
 cæteris, sepulturę religione participarēt.
 Itaq; uindicandam esse cum primis Dei
 gloriam, infamiam contractam ex hoc
 facto, quàm celerrime ab ipsis depel-
 lendam. His nihil relinquendum loci
 esse, in quo ipsis etiam fieret elementis
 in

HISTORIA COMBUST:

iniuria: expiandum locum, et cōcedendum hoc quicquid esset conscientijs infirmorum. In hoc nunc tam insignne documentum dandum esse mortalibus, ut ne deinceps aliquis aliquando simile quicquam audeat. Id ipsum de communi singulorum consilio cum Fagio quoque decernunt faciendum.

Andreas Pernus Procurator Academiae institutus ad causam exhumationis Buccini & Fagii.

Christophersoni vox de Perno.

Supplicatio Academiae Legatis porrecta.

Huic scripto mandatum attexunt, quo Andreas Pernus Procancellarius cum legitima auctoritate publicus Academiae procurator designatur. Erat is ei negotio maximè idoneus, uel propter magistratum, quem eo tempore gerebat, uel quoniam ipsius Christophersoni testimonio è reliquis omnibus maximè Catholicus censebatur. Supplicationem istam confirmatam suffragijs ordinum Academiae, & obsignatam sigillo publico die sequenti, qui erat tertius decimus Ianuarij, Procancellarius Legatis porrexit. Facetè obducta causa subornatur iste qui hoc ab illis precibus contendat, Nimirum nisi ita fecisset, non erant utiq; facturi. Sed fucus hic statim deprehenditur. Fuit illi actionis huius formula iam antea

antea ab ipsis Legatis descripta. Sed forte cogitabant facti illius inuidiam isto modo ab ipsis depellere. Venit ad Legatos Procancellarius, sicut die superiore conuenerat, ad horam septimam ante meridianam, & iam uix dum aduentus sui causam exposuerat, cum non solum postulata impetrat, sed hoc ipso quoque tempore sententiam de utriusque & condemnatione, & exhumanatione iam ante ab ipso Ormaneto Datario pulchre descriptam accipit. Hæc sententijs ordinum Academiae comprobanda erat. Conuentus itaque ad hanc rem indicitur in horam nonam.

Coactis ordinibus, postulata proponuntur de condemnandis Bucero & Fagio: causæ afferuntur in medium eæ, quas paulò supra ab ipsis diximus præfectis in sua consultatione die superiore adductas. Itaque ineunt suffragia ordines, dictis sententijs placere illis renunciatur. Perlecta tum condemnationis sententia, iterum rogatio fit, ut sigillo publico obsignari possit sententia. Id quod summa sanè facilitate obtinetur. Neq; erat pro-

Sententia con-
demnationis a
Datario scri-
pta.

HISTORIA COMBUST.

fecto mirum: iam enim ex quo Edoardo Rege mortuo ad sororem eius Mariam imperium deuolutum est, profligatis illis, qui Pontificiam religionem proiecerant, in quib. propè solis residebat quid quid erat in reliqua Academia aut ingenij, aut eruditionis, tanta hominum fex eorum loco surrogata est, ut indoctorum sacrificolorum iam omnia plena esse inciperet: quibus nihil fuit antiquius, quàm nomen Buceri per ora hominum quocumq; modo traducere. Supererant etiam adhuc nonnulli, qui postulatis eorum contradicerent (sed hi quoniam: ut saepe fit pars maior meliorem uicerat) proficere nihil poterant. Est enim hoc positum in more in illis rogationibus, ut quod à pluribus decretum est, id nomine singulorum publicetur: & quod maior pars repudiauerit, id perindè uideri, quasi à nemine fuisset comprobatum.

Sententiæ commune Sigillum
Academice affigitur.

Die sequente Baconus aulae Gonuilli præfectus, Procancellarium, Iungum et Harueyum Doctores, Ssynbornum et Maptidum, &c. domum ad se inuitat prandendi causa. Hi statim à prandio instrumta

strumento illi condemnationis, cui præterito die affensi essent ordines, Academiae sigillum publicum curant affigi. Idemque non ita multo post ad ipsos Legatos domi suæ deferunt. Quod illi cum accepissent, quoniam diligentius perspicientibus ex omni parte minimè visum est placere, quædam ex eo eradunt, alia de nouo intertextunt, permutant nonnulla, ex integro toto conscribendo nouum exudant laborem.

Ad hoc ferè tempus, è Collegio Regio quidam ex his, qui tum fortè aderat, cum templi ornamenta, & cætera quæ in suis sacris utuntur sacrificuli, Legati perlustrarent, audissetque Ormanetum oleum illud quo inungere suos infirmos solent, iubere exhiberi, quod ut uerosimile erat, non antè ille uidisset, post eorum discessum cupidus ista cernere, accedit ad locum, templi custodia tenebatur: percontatur ubi sit, cum inspexisset ubi nam esset illud spissum lac, quo unà cum oleo utebantur, postulat ubi esset exhibitum, & propius considerasset, propter odorem auersus, cogi illud Lac in case-

Sententia iterum describitur de nouo correctæ.

HISTORIA COMBUST.

um iubet, quod nisi facerēt, fore breui fo-
tore suo molestissimum. Cæterum huius
dicti paulo post grauissimam multam
subiuit: nusquam enim deerat Doegus
aliquis Idumæus, qui ista ad Saulem de-
ferret: habebant enim ubiq; suos emissar-
tios, qui passim obrepebant hominum
cœtibus.

Exequiæ in
Collegio Re-
gio, & ibi quid
actum sit.

Nondum erat expiatum templum D.
Virginis, neq; locus purgatus ab offibus
& emortuo cadauere M. Bucerii. Quare
exequiæ & iusta illa anniuersaria, quæ R.
Redo militi ex more impendi solebant,
ad Collegium Regium indicuntur. Ibi
cum adessent Legati, Cestrensis nõdum
persolutis sacris indè exiens, euocat ad se
quendam ex his qui aderant, quem hu-
iusmodi sermone, statim ubi uenisset,
adoritur. Non est, inquit, tibi ignotum,
non longè nunc abesse eum diem, quo
Bucerii cadauer iuxta legis præscriptum
exhumandum sit, & quod de illo adhuc
superest, ut sit omnibus insigne docu-
mentum, flammis (sic enim postulare sa-
ctos Canones) committendum, & me-
moria ex omni posteritate condemnan-
da

da. Quoniam autem superior illius pompa funebris magna celebritate decorata est, nobis uideatur necessarium, ut hæc illius exustio non minori solennitate & apparatu celebretur. Hoc nos in primis cogitamus, hoc ad omnes ordines pertinet: turpe est enim & non ferendum, tantum officij præstitum esse hæreticis: itaque interest singulorum mutatae uoluntatis suae iudicia omnibus modis ostendere. Neque uero (inquit) mirum debet uideri, si in mortem quoque ista inquisitio extendatur: nam si in criminibus maiestatis licet memoriam accusare defuncti, non immerito & hi debent ipsis reis per uelionis nocentiores subire tale iudicium. Cum sepelirentur, inquit, habitæ sunt publicæ orationes ad Ordines Academiae, pro cõcione dictum est ad plebem. Simile quiddam nos hoc tempore cum exurentur, cogitamus. Te autem, cuius in dicendo facultatem intelligo, maxime uolui ad hanc rem deligere, quam cum laudi tibi sit futura, scio non inuite subiturum: quod me quidem attinet, eo te libentius (inquit) ad hoc negocium

HISTORIA COMBUST.

euocaui, quoniam cupio tibi illo bene consulere. Vnus est in tota Academia, cuius, cum adhuc esset iuuenis, tutelam gerebam, Nic. Carrus, hunc, quoniam illi hoc nomine faueo, tibi in ista causa socium adiungam, ut uel ex eo intelligas honoris causa tibi hoc negotium esse delatum.

Huic ille, cum haberet hanc eius orationem ualdè suspectam, ad hunc modum respondit: optare quidem melioribus huic causæ reseruari ista de se iudicia, nec illi hunc honorè iucundum esse, neque orationem eius fidem habituram, neque præterea inuenire se posse, quod contra tantum uirum, præsertim in istam sententiam, cum probabilitate posset dicere. Vitam quidem hominis non nosse, quantum autem aliorum sermone posset intelligere, fuisse eiusmodi morum uitæque illius institutionem, ut nè inimicis quidem reprehendi occasionem præbuerit. De doctrina uerò, non esse facultatis suæ iudicare: utcumque putaretur deprauatæ religionis, de qua ille sententiam ferre non posset, cum inter tam eruditos homines

mines questio esset, esse tamen hoc in cōfessio, Bucerum singulari quadam scientiæ & ingenij dexteritate fuisse: quam, esset nō ferendę impudentiæ, conari imminuere. In summa, restare ad æstimationem tantæ causæ magis idoneos adhiberi defensores. Se quidem, neq; ætate satis granem, neq; ingenio promptum, neq; facultate satis instructum ad hanc causam esse. Si quis usus illius esse posset, nihilo minorem rebus alijs posse capi.

Instat ille acrius: & cum nihil hoc genere sermonis proficeret, in iram uersus, prodit tandē se suaq; consilia. Non enim hoc ille percipuū agebat, ut in Bucerum aliquid diceretur (quanquā & illud quoque ex occasione fieri cupiebat) sed ut ij, quos de religione suspectos habebat, cōtra se ipsos dicerent. Itaq; addit, tu inquis, in illius funere eius laudes epitaphijs et acroamatis mirificè extulisti, qua propter nunc quoq; uelis nolis, tibi in contrariam partem dicendum erit, idq; se et collegas suos dixit imperare. Post multa respondit alter, de suo nihil extare huiusmodi, quod si posset in medium adduci,

HISTORIA COMBUST.

satis facturum eorum uoluntati, si non posset, nullo modo uelle se adduci, ut contra eum diceret. Tandem cum non posset ostendi illius scripta, Cestrensis ab incepto desistit.

Iam iterum exscripta erat condemnationis sententia, ad quam denuo obligandam, ordines Academiae ad quintum decimum Ianuarij diem conuocantur. Qua perlecta rogatio promulgatur de affigendo sigillo, sicut antea diximus fuisse factum, quae et statim obtenta est. Post haec dimittuntur inde ordines, iussi primo quoque tempore in aede Diuae uirginis adesse: quo & Legati ipsi se conferunt. His, ubi consedissent, Harueyus L. L. Doctor mandatum, quod erat de inquisitione super haeresi facienda, tum primum a Cardinali transmissum, coram multitudine representat. Quod Vincetius de Noalli, qui erat Ormaneto a commetarijs, clara uoce legit, ut ab omnibus possit exaudiri. Hoc facto, Andreas Pernus, quem supra Academiae procuratorem institutum fuisse demonstrauimus, sententiam condemnationis publico nomine illis exhibuit.

Harueyus manus
factum, Cardinalis
representat Legatis.

buit: qua perlecta publicè rogat, uti denuntiare per literas suas uellent, adesse Bucerum & Fagium, uel si qui ipsorum causas agere uellent, & sese in tertium ab indè diem iudicio sistere: ut postquam sui copiam fecissent, quid de ipsis præscripto legis fieri oporteret, melius posset decerni. Hanc sententiam de communi ordinum consilio, se quidem iam antè in publico cōuentu, prout iuris ratio postulat, pronunciaſſe affirmabat. Annuerunt eius postulatis legati: & die sequenti editum, de in ius uocando, promulgatur: hoc publicus eorum prece, Vincentius de Noalli, recitatū prius coram certis testibus designatis illi negotio, locis opportunis, uidelicet ad ianuam templi Diuæ uirginis, ad ualuas publicarum scholarū, & ad crucem, quæ in medio oppidi illius foro erecta est, affigi curat. In hoc edicitur, ut qui Bucerum & Fagium tueri et defendere, qui eorum doctrinæ patrocinari uellent, ij se ad decimum octauum diem eius mensis in ecclesia D. Virginis, quæ erat iudicij sedes futura, coram Dominis legatis sisterent: fore enim ut ibi

Pernus postulat ut Bucerus & Fagius uocentur in iudicium.

Citatio primas

S 5 quan

HISTORIA COMBUST.

Testes iurati
aduersus Buce-
rum, & Fagium.

quantum satis esset, quisq; audiretur. Mul-
tis uerbis edictū hoc proponitur. Iam res
ad iudiciū festinabat : itaq; postridie eius
diei, qui erat decimusseptimus dies Janu-
arij, Procācellarius accersit ad se, ad do-
mū Diui Petri cui ipse p̄erat, Iungū, Se-
gisuycum Doctores, & cum his Bollocū,
Taylerum, Percarum, & Redmanum,
(non eos quidem qui in funere ipsius Bu-
ceri honorificè de illo p̄dicauerunt, sed
longè dissimiles uiros) Vuhitlocum, Mit-
chum, & paucos alios : hi consilia com-
municant de testimonio dicendo aduer-
sus Bucerū & Fagium, quo hereseos con-
uinci possent. Quoniam enim iudicio
contendebatur, & fieri poterat, ut rei de-
fensores haberent, testibus, qui de doctri-
na deponerent, opus esse existimabant.
Quid ista cōsultatio tandem pepererit,
non satis constabat.

Inquisitorum
solicitudo pro
expensis Col-
legiorum.

Habebant Domini Legati, (ut erant
in omnibus æquissimi) impendiorum,
quæ cuiusque Collegij forent, ubi fieret
inquisitio summam rationem. Quare,
nè aut supra modum, aut ultra uires su-
as cuiusquam liberalitas extenderetur,
edixit.

edixerant iam in initio, ne alicubi illis plus quam tria cibariorum genera in suis refectionibus parerentur. Non absimilem modum Cardinalis ipse, in Synodorum quodam provinciali, toti Ecclesiasticorum ordini in suis conuiuijs paulo antè indixerat. Vbi igitur ad Reginenses inquirendi causa decimo octauo die uenissent, & ultra præscriptam formam unicus capus apponeretur eis in mensa, eum cum magno stomacho reiecerunt. Homines frugi, qui unius capi apparatus tantoperè commoti sunt: penè mēstruo tantū spacio præter has priuatas refectiones, de publicis Collegiorum pecunijs plus minus centum libras quotidiano uictu obligauerunt. Vt merito posset Academia detorque in illos Væ illud Seruatoris, qui calicem quidem excolaris, Camelum uero integrum deglutitis.

Math. xxij.

Hoc ipso die Procancellarius Legatos adiens, erant apud Reginenses uti diximus, commonefacit eum esse diem illum, quo eos qui Bucerum & Fagium iudicio defendere uellent, in æde Diuæ Virginis adesse iusserant, per literas suas

die

HISTORIA COMBUST.

die sexto decimo publicatas. Rogatigi-
tur ut sui copiam faciāt, si fortè quisquam
experiri iudicio uellet. Huic illi facile as-
sentiuntur. Itaq; cum eò Pro cancellarius
pro officij ratione illos deduxisset, Edi-
ctum monitorium, quod ab eisdem pau-
lo antè acceperat, promulgandum illis
exhibet: quidquid eius ratio postularet,
se dicens diligēter esse exequentum. Con-
sidentibus hic illis, cum pro reis prodi-
ret nemo in iudiciū, Iudices seorsum
euocant Iungum, & Segisuycum Do-
ctores, item Bullocū, Taylerum, Maptya-
dum, Hunterū, Percarum, Redmanum,
quos paulo antè nominauimus, Bro-
vnum, Gogmanum, Ruddum, Iohan-
sonum, Mitchum, Rauenum, & Carrū,
eum ipsum, qui sanus Buceri antea ad ot-
natissimum uirum D. Ioa. Checum mili-
tem, cum ipsius Buceri singulari quadam
commendatione descriptum emiserat.
Hi fide prius iureiurando data, testimoni-
um contra hæreses & doctrinam Buceri
& Fagij dicere iubentur. Sic iuratis dies il-
lis statuitur ad redeundum uicesimus se-
cundus.

Testes alij iura-
ti contra Buce-
rum & Fagi-
um

Inter m

Interim Ormanetus, et Vvuatsonus domi in suo hospitio subsistunt, ad excipendum eorum testimonia, quos paulo ante ad Collegium D. Petri conuocatos, cum Procancellatio de eodem negotio consilia sua communicauisse, supra ostendimus: qui quidem quid deposuerint, diximus etiam non constare. Cestrensis & Colus hoc die Catharinenses inuisunt, ubi nihil actum esse comperimus, quod opere precium esset commemorari.

Sedentem ad Collegium Trinitatis Ormanetum, Ioannes Dalus Reginensis adit, iussus antea ab illo Pixidem, qua impanatus Pontificis Deus includi solet, secum adducere: habere enim se dixit Ormanetus, thesaurum quendam (lintheus is erat panniculus, quem Pontifex ipse suis manibus sacrum fecerat) hoc se dono ipsis daturum pollicetur. Dalus autem male intellecto Ormaneto, pro pixide, calicem & azimum panem, (hostiam uocant) quem sinu suo inuolutum secum adduxit, eò fert. Vbi uenisset salutauit hominem benignè Ormanetus: ecquid tulisset quæ ille imperauerat, rogat: cui

Reliquiæ dono
datæ Collegio
Reginensi a
Datario.

HISTORIA COMBUSTI

cui cum tulisse respōderet, proferri iubet. Profert ille calicē et panem. Hęc cum uideret Ormanetus, refugere paululū admirabundus cœpit, stupidū appellans, et insanienti nō admodum dissimilem: quid ista uellent percontatur, se nihil horum postulasse, planē indignum esse qui tanto munere fruere tur. Cæterum quoniam daturū se iam antea promiserat, præstiturū etiam ne fides desideretur: itaq; productum linteum in calice, & panem simul, cum multa ceremoniā deponit, iobens et propter rei sanctitatē, & uerō etiā propter authorē, pro ut decebat, apud ipsos cum debita ueneratione asseruari.

Mandatum Inquisitorum de exhibendis suspectis libris.

Sub hoc ferē tempore Legati præfatis Collegiorum mandarunt, ut quisque quantum haberet librorum, una cum authoris nomine, describi faceret. Vnumquemq; autem, quo maiori fide res ageretur, sacramento astringi iuebant. Impios enim illos libros nefandorum hereticorum aduersus uenerabilem Orthodoxorum sectam, decretaq; sanctissimorū Canonū scriptos, habere aut legere, aut describere, nemini esse licitū. Itaq;

Itaq; curarent diligenti studio requiri, ut publicè comburi possent: monere se quidem hæc, quod minimè oportebat: potni enim ista potius quàm excuti debere dicebant: hoc nõ Canones solum iubere, sed angustissimos etiam Imperatores, Theodosium & Valentinianum alicubi descriptis Hæreticorum, speciatim de libris Nestorij decreuisse. Hoc mandatum alij exactissima diligẽtia, alij quoniã iniq; quũ iudicarũt, remissè satis exequuti sunt.

Diem decimũ octauum iudicij diem fuisse supra posuimus. Eo autem die cum neq; rei se iudicio sisterent, neq; defensores haberent, sententiam tamẽ dicere Legati noluerunt, quod quidẽ propter contumaciam absentiu potuerũt tamẽ: cum esset perẽptorius is dies, sed homines ad æquitatẽ et clementiam propensissimi, maluerunt gratiẽ aliquid dare, quàm seuerus uti suo iure uideri. Quare edictum Vinctius iterum publicat, & eisdem locis quibus antea affigit. Eius sententia à superioriori nihil uariãuerat, nisi quòd iudicij diem in uicesimum sextum eius mensis reijceret: quo die de publicãda sententia cum

Citatio reorum
secunda *

HISTORIA COMBUST.

tum Procancellario paulo antè ad se accessito conveniunt. Quem quo nihil celeberrimatis huic negotio deesset, monere iubet oppidi Praetorem, ut cum omnibus suis ordinibus adesse ad eum diem vellet, quod & diligenter Procancellarius fecit.

Inquisitio
apud Anlam
Clarensem.

Dum hæc fierent de Bucero & Fagio, non destiterunt interim alicubi, prout res postulabat, inquisitiones fieri. Cùm igitur ad hoc ferè tempus venirent ad Anlam Clarensem, et Sacellum ingredi rentur, quod primum ubiq; facere consueverant, animadvertunt nullum in altari Sacramentum (sic enim uocant) suspensum esse: quòd cum indignè ferrent: Orator manetis accessitum Praefectum monet quantum sibi suæq; domui piaculi contraxerit hoc facto suo: utcumq; enim illi uix turpe sit, ipsis tamen nefas uideri, idque inexpiabile. Attonitus Senex cum circumspiceret quid posset responderi, uolens purgare culpam adauxit eandem: Locum esse prophanum dicit, quod nullis adhuc ceremonijs sacrum esset factum. Mirari illi eò magis, & num ille, aut

aut alius quisquam Missas ibi celebrasset, querere: quibus cum & a se et ab alijs sapissimè esse factū fateretur: O te miserum senem, inquit Ormanetus, & te & illos omnes in grauissimam excōmunicacionis sententiam coniecisti. Permotus sic in initio Ormanetus, hominem diligenter excutit, quot haberet Ecclesiastica beneficia, ubi sita essent, cuius gratia aut indulgentia plura simul occuparet, qua excusatione tam longè illis abesset. Vide ri enim illi eum maximam anni partem in Academia agere, procul ab ea cura, quam in se sumpsisset. Ssynbornus sic erat attonitus tam subita Ormaneti perturbatione, ut ipse factus perturbatior, neque ad ista, neq; ad alia quæ Collegij eius statum spectabant, uerbum unum potuerit respondere. Quapropter Socius eius domus, qui tum erat cæteris prouestior, uices præfecti in eo negotio subiit.

Dies hic nunc erat uicesimus secundus, quem paulò supra iuratis testibus Iungo, Segysvico &c. deponendi sua testimonia diximus fuisse præstitutum. Qui

HISTORIA COMBUST.

tamē eo die sedentibus ad ædem D. Vir-
ginis legatis, neq; comparent, neq; publi-
ce quidquam contra reos opponunt: ses-
orium si quid obiecerint constare nõ pos-
tuit. Nam eadem fide publicare testimo-
nia sua prohibiti sunt, qua ad testifican-
dum accesserunt.

Testes sacra-
mento adacti
de non vulgan-
do suis testimo-
nijs.

Sessione ista nihil est actum, nisi quòd
Procancellarius edictum de inius uocan-
do, nudius tertius ab eis acceptum, resti-
tueret: cuius sententiam se dicebat, prout
illi imperauerant, in contumaciam reo-
rum publicasse: & ut quartum ab inde
diem dicendæ sententiæ condemnatio-
nis uellent statuere, ab eis contenderet:
quod & sine difficultate impetrauit. Nã
hoc ipsos antea sic conuenisse supra mon-
strauimus. Et tamen sic uideri interim be-
nigni & clementes uolebant sanguinarij
isti carnifices, ut nihil illi antè decerne-
rent, quàm prius iste turpissimus aliorũ li-
bidinis minister magnis precibus hoc ab
illis postularer. Quasi id nemo posset de-
prehendere fucum esse: aut quasi ut anis-
mos, sic oculos quoq; nostros, ne quid
quam cerneremus, abiecissemus à nobis.
Sic

Dies iudicij a
Legatis præ-
scriptus.

Sic illi in omnibus obducta causa fidem sibi præstruebant, ut cum opere precium esset cum magna mercede incautos deciperent. Nolebant sanè uideri id agere, quod ipsis esset in animo propositum: itaque celandi occasiones undecumque circumspiciebant: sed latere non poterant.

Circa hoc tempus proponunt edictum, ut præfectus cuiusque Collegij, de communij suorum consilio, quantam quaque domus haberet pecuniæ uim, quantum annui redditus perciperet, quantum ex illo in usus necessarios ipsius Collegij, quantum in sociorum stipendia & uictum quotidianum, quantum ex quacunque causa in alias res impenderetur, quantum etiam superesset in annos singulos, & de eo quid fieret quod residuum esset, reuocatis ad calculos omnibus quæ ad hoc negocium essent necessaria, ordine describi facerent. Quod, ne propter insolentiam & rei nouitatem hominum mentes in uarias cogitationes deduceret, hoc ante ipsos fecisse Collegium Etonense, & fecisse hoc Collegium Vintonense, & complures alios dicebant. Se autem cu-

T a pere

HISTORIA COMBUST.

perere hoc cognoscere, quo fieri posset ipsi manifestum, an hi quibus esset eorum bonorum concredita administratio, fidem quam quisque præstare debebat, integram persoluissent. Hoc præ se quidem ferebant isti tam solliciti & diligentes aliorum bonorum curatores: Verum hanc iactatam magis causam, quam veram esse satis cognitum est. Erat enim illud ipsis in animo Ecclesiasticorum vires inquirere: quas, quoniam in studio suarum partium qui essent de principibus huius negotij, fore non dubitabant, exploratas iam antè in omnem fortunæ eventum esse uolebant.

Neque uerò inanem coniecturam hanc esse, aut pendere leui aliquo momento, putare quisquam debet, qui quantam armorum uim, quantum apparatus bellici congestum domi apud se, aut sub confederatorum custodia, Ecclesiasticorum ordines quidam haberent, maximè uero Episcopi, penes quos erat eo tempore rerum summa, non ignoraret. Quæ quidem cum non alio, quàm ad uim spectarent, hoc præsertim tam exulcerato tempore,

pore, quid habet absurdi, uicium Academiae, quæ et ipsa pro uirili sua quiduis periculi, & oneris pro obscæna illa superstitione subire parata erat, ad eundem quoque euentum fieri explorationem. Sed benigne respexit nos Deus, qui eorum secures à ceruicibus nostris depulerit. Cæterum ad Bucerum & Fagium reuertamur.

Iam aderat iudicij dies, & Academiae Dies Iudicij omnes ordines sese ad hoc spectaculum effuderant: aderat Prætor oppidanus cum suis, omnes in æde Diuæ Virginis coniecerant, ut ibi quid tandem de his hominibus à Legatis decerneretur, possent cognoscere. Expectante multitudine prodierunt tandem Legati, & suggestum quendam, qui ceteris paululum eminebat, paratum ad hanc rem conscendunt. Vbi sedentibus illis, Pernus Procancellarius actor fabulæ, edictum quod ultimè de inius uocando publicatum fuisse diximus, composito ad magnam grauitatem uoluto, cum his uerbis porrigit. Reproduco, inquit, uobis Reuerendis patribus Cõmissarijs Reuerendissimi D. Cardinalis Poli, attexuit quòd reliquum erat eius ti-

HISTORIA COMBUST.

tuli, hanc citationem executam secundū effectum eiusdem. Pro se quidem nihil prætermittens, quo istam causam facere posset commendatiorem. Quæ cum ille dixisset: assurgit continuo Cestrensis, & perlustrata paululum multitudine, ad hunc ferè modum exorditur.

Cestrensis oratio ante sententiam condemnationis.

Videtur, inquit, quàm multis uerbis Academia à nobis contendat, quàm impensis precibus postulet, ut Baceri & Faggi, qui præteritis hisce annis, apud uos perniciosissimam doctrinam euulgauerunt, non hæreticos solum denunciare (uti sunt quidem) uerum etiam ut eorum demortua cadauera, quæ ad hunc usq; diem apud uos sepulturæ honorem obtinent, exhumari, & sicut sacris est Canonibus optimè constitutum, ignibus, aut si quid illis grauius possit esse, imponi mandare uellemus. Neq; uerò molliter hanc rem, aut per dilationes nobiscum agunt ordines Academiae, sed ita urgent, instant, ut ne laxamentum quidem ullum nobis dent. Et quanquam sane hæc quidem causa sit eiusmodi, ut ipsa hominū illorum indignitas impetare hoc à nobis

bis debuerit, multo magis his tam saluta-
 ribus postulatis permoti, par est ut conce-
 damus. Vt cunq; enim nos ipsi ad clemē-
 tiam animis propenderemus, qua nihil
 nobis neq; charius, neq; optabilius esse
 profitemur, lex ipsa tamen ad uindictam
 insurgit, ut priuatæ animorum nostro-
 rum charitati, publica omnium uestrum
 salus, quam lex prospicit, præiudicare de-
 beat. Neq; uero est committendum, ut
 uixdum ex naufragijs prioris culpæ cla-
 disq; emergentes, hoc tam inexpiabile
 nefas animos infirmorū diutius torque-
 re permittamus. Tum Academiae etiam,
 tam uehementer istud à nobis conten-
 denti, aliquid tribuere oportet. De nobis
 ipsis non est opus multa ut dicamus. Si
 cupidè ad hanc causam accessissemus, li-
 cuisset quidem post primam denuntia-
 tionem uenire ad sententiam: cæterum
 quoniam defendi reos uoluimus, & ex-
 periri iudicio, secundam publicauimus.
 Si uindictam sequeremur, licuisset etiam
 in uiuos sæuire: ex quibus (proh dolor)
 nimium sunt multi, qui hanc doctrinam
 complectuntur: si sanguinem spiraremus,

HISTORIA COMBUST.

minimè is quidem in cadavere & exiccatis ossibus quarendus erat. Itaque nulla nostra voluntate, huc nunc hoc tempore accessimus, sed partim quidè precibus huius Academię adducti, partim uerò indignitate causę ipsius permoti, maximè autem omnium solliciti de uestra salute, quam omnibus modis integram saluamq; asseruari cupimus. Vos enim huic rei causam dedistis, uos confessionis huius occasionem præbuitis, apud quos hodiernus dies hoc spectaculo insignis, & ad omnem posteritatem memorabilis esse debet. Quo, non excutere modo eas fordes, quas ab istis contraxistis, sed cauere etiam in posterum, ne tam turpiter prolambamini, potestis discere. Quanquã Deus prohibebit hæc, & uobis mentem dabit uti prohibeatis.

Quod illos attinet, quorum causa iudicio agitur, obducebant quidem Euan-gelii nomen, sed re ipsa nihil aliud moliebantur, quàm latrocinia & imposturas. Eo erant autem nocentiores, quoniam his tam turpibus factis tam pulchri & sancti nominis præsidium quærebant.

Quama

Quamobrem minimè quidem dubitan-
dum est, quin cõtumeliam hãc ex se qui-
dem impiam, ex uobis pernitiosam, ex
authoribus infamem & abominandam
siculturus Deus. Quod si ille (ut est tar-
tissimus ad uindictam) conuere ad
tempus uelit, nos tamen in quibus cura
Dominici gregis incumbit, impunitis
his tam execrandis sceleribus, ne ad hor-
ram quidem possumus quiescere.

Condemnatio
Buceri et Fagii.

Hac ubi dixisset, sententiã de scripto re-
citã, nec non Bucerum & Fagiũ de here-
si condemnat: cadauera effodi de sepul-
chris iubet, & sacris exauthoratos ma-
gistratui seculari (ipsis enim innocenti-
bus hominibus, & remotissimis à san-
guine, & occidendi studio, neminem
interficere licebat) in manus tradit. Fa-
cinus indignum, quod Academia nun-
quam expiauerit: quem uiuum omni-
bus honoris insignijs decorasset, mor-
tuum contumelijs lacerare quàm indi-
gnum erat: quem uiuum summis obse-
quijs, ut præceptorem & uitę optimum
ducem prosequuta uenerata quę esset, mor-
tuum ut pessimum impostorem, & de-
uia

Academice in-
gratitudo maxi-
ma.

HISTORIA COMBUST.

ula abducentem detestari, quàm minime
 sane ferendum, ei mortuo non par-
 cere, qui uiuus sibi ipse, quò illis prodesse
 posset, & senex & ualeudinaris nonq̃
 pepercit: quid hoc erat monstri? Nihil il-
 li toto tempore quo decumberet affixus
 lecto suo magis doluit, quàm quòd tum
 & ipsis, & ecclesiæ Dei esset inutilis: et ta-
 men mortuus, neq; apud discipulos obse-
 quium, neq; apud Christianos sepultu-
 ram inuenit. Si humanitatis ratio hoc à
 nobis imperrare non potuit, ut parceret-
 mus memoriæ, aut reuereremur cineres:
 crudelitatem hanc tamen & immanem
 barbariem, ipsa natura & gentium ius,
 quo uocatus in Regnum fide publica ue-
 nerat, arcere ab illius ossibus debebant.

Conclio habita
 ab Andrea Per-
 no contra Bu-
 cocum

Ceterum hanc Academię infamiã pub-
 licè sic contractam Andreas Pernus Pro-
 cancellarius suo sermone adauxit. Is post
 recitatam à Scoto sententiam, pro con-
 cione ad populum dicit: Sumens sibi il-
 lud Psal. 132. Ecce quàm bonũ, et quàm iu-
 cundũ. &c. Vbi exorsus à cõmendatione
 concordie et mutue cõiunctionis animo
 rum, coherere istã nullo modo posse di-
 cebat.

cebat, nisi & è capite, quod Romanenses
 Pontificem esse uoluit, sumeret origi-
 nem, & simul eodem quoque resideret.
 Vbi multis uerbis usus esset hoc loco, trā-
 sijt tandem ad Bucerum, quem tantis
 contumelijs onerat, ut nullo modo e-
 ius nomen potuisset turpius traduci:
 dedisse illius doctrinam causam diuul-
 sionis Reipublicæ: nec ullum fuisse tam
 grande malum, quod eius occasione
 non fuisset inuectum in hoc Regnum.
 Qualis uerò esset hæc doctrina, etsi om-
 nibus constare possit ex his quæ scripta
 sunt ab ipso, se tamen manifestius no-
 uisse, id que **ex ipso auctore** seorsum di-
 dicisse aiebat. Atque hic perfidiam ipse
 met suam omnibus prodidit. Nam cum
 haberent illi sermones inter se priuatim,
 optasse Bucerum aiebat sæpenumero,
 uti alio quouis nomine quàm quo esset
 uocaretur: id uerò propterea factum ab
 ipso esse, quasi grandis mali sibi cōscijs,
 latere hoc pacto orbem, & sermones
 hominum diffugere potuisset. Addit
 etiam inter alia sensisse Bucerum, quod
 & ipsi indicauerit, **DEVM** non solum
 boni

Pernus quibus
 de rebus Buce-
 rum accuset.

HISTORIA COMBUST:

boni authorem & fontem esse, sed & mali etiam: & quidquid esset eiusmodi, & ab ipso tanquam origine & fonte promanare: hanc doctrinam synce-
ram quidem esse, se tamen propter va-
rias hominum offensiones quas pare-
ret si uulgaretur, proferre ad aures ho-
minum non fuisse ausum. Attexit
multa, in hanc sententiam, partim de
primatu Pontificis Romani, de nuptijs
hominum ecclesiasticorum, & de repu-
dijs: de mordacibus item usuris, quas
eas licere inter Christianos sentiret, &
alijs permultis. In quibus cum impuden-
tissime de Bucero mentiretur, quod illi-
us scripta perspicue indicant, non tam
illius nomen maledicendo læsit, quam
sibi ipse inexpiabilem infamie maculam
turpissime metiendo de tanto homine
inussit. Quanquam quid opus est testi-
monium erit instar multorum: In-
crebuit fama, authores habuit ex illius fa-
miliaribus, illum aut statim dimissa con-
tione, aut paulo antequam eò accede-
ret, percussio dextra manu pectore penè
cum

Pernus quid
uere sentiret
de Bucero.

cum lachrymis, domi suæ uehementer optasse, daret illi aliquis Deus, ut eius anima iam tum cum Bucero ageret. Satis enim sciebat, fuisse huius uitam eiusmodi, ut si alterius cuiusquam, illius in primis animam cælo dignissimam ipse iudicaret.

Dum iste ad populum sic diceret, interim ualuarum Templi uersibus oppletæ sunt, quibus ineptientes adolescentuli, qui Bucerum de facie uix norant, tamen eius nomen turpiter maledictis figunt: quidam etiam aliquantulum prouectiores, sed ipsis adolefcētibus magis imprudentes, eidem quantum possunt, tanquā importuni canes, quibuscum bene fuisset actum si eis crura frangerentur, oblatrant. Ut autem uideri possent numerus esse, quo plurimum se iactant Romanenses, pellexerant ad hoc negotium quam plurimos, qui Bucero omnibus modis fauebant, eiusque nomen, prout decebat, reuerēter colebant: qui tamen, ut eorum crudelitatē hoc prætextu diffugere possent, inuitissimis animis parcē illum mo diceque uellicabant.

Versus scripti
in Bucero &
Faginæ.

Peractis

HISTORIA COMBUST.

Sententia con-
demnationis
missa Londinū
cum literis Le-
gatorum.

Breue de com-
burendo Hæ-
retico.

Peractis his, Pernus, quasi re bene ge-
sta à Legatis humanitatis causa ad pran-
dium inuitatur ad Collegium Trinita-
tis : ubi post remotam mensam senten-
tiam condemnationis magna celerita-
te describi faciunt, quam, affixo ei sigila-
lo Cestrensis Episc. Londinum die se-
quenti, unà cum nonnullis ex illis uer-
sibus & famosis libellis (sic enim uoca-
re licet) transmittunt. His addunt lita-
ras suas, quibus & quousque progressi
essent in isto negotio Cardinalem do-
cent, & simul petunt, ut mandatū quod
ex lege erat (uulgo appellant Breue de
comburendo hæretico) ad Smythum
pratorem oppidanum curaret quàm
primum mitti. Nisi enim prius literis
illis regijs esset illi cautum de indem-
nitate, facere nihil uolebat. Quod au-
tem nuncerat reliquum faciendum, do-
nec mādatum illud uenisset, perfici non
poterat. Dum nuntius hic erat in iti-
nere, libros quos antè iusserunt per-
quiri, duci ad se imperant, nam illos
unà cum Bucero & Fagio in ignem mit-
tere decreuerunt.

Et ad

Et ad hoc tempus, Vvatsonus, nactus Vatsoni con-
cia die Purifi-
cationis D. Vir-
ginis. occasionem ex eo quod dies esset solen-
nis, quo purificatæ Virginis memoriam
celebrare consueuerant, pro concione ad
populum dicit, de illo Psal. Suscepimus
Deus misericordiam tuam in medio tem-
pli tui. In qua Bucerum & Fagium, eo-
rum que doctrinam multis contumelijs
aspergit. Istos dicit, & qui cum his senti-
rent omnes temporum nostrorum hære-
ticos, quos ex Germania ferè omnes pul-
lulasse dixit, inter cætera quæ pernitiose
in hominum mentes infunderet, de pro-
ficiendis Cæremonijs contentiosissime
docere: cum tamen & Apostolus ipse iu-
beret omnia ordine fieri, & ex illo D. Vir-
ginis & Iosephi, quod hoc die ab ipsis
factum est, satis constaret ipsos cum in-
fantulo Seruatore obseruasse hos ritus,
& cæremonias, quas Catholici homi-
nes docerent. Ipsos enim eo tempore,
cum accensis cereolis, processionaliter
(ut uocant) cum magno decore ordine
que ad templum accessisse. Nos tamen
ista omnia cum illis hæreticis & secta-
rijs turpiter deridere. Hoc cum ille de
Christo,

HISTORIA COMBUST.

Christo, Maria & Iosepho diceret, quidam ex his qui audierant, facetus homo & lepidus, uersus ad eum qui illi astabat: & hoc si uerum sit (inquit) quod hic nunc prædicat, quis horum quæso te crucem reliquis prætulit? Nam is abesse non potuit istis cæremonijs. Neque uero iste solus hominis stulticiam sic risit, sed et alij quam plurimi manifestam illius impudentiam, in de prædicandis his tam uanis et ineptis superstitionibus, illuserunt.

Christophersoni subita ægritudo.

Dum ille sic alloquitur populum, Iohannes Christophersonus Cistrensis electus, qui unâ cum reliquis aderat, subita ægritudine correptus, inter turbam semi mortuus prolabitur: uixque post aliquantum temporis ad se reuocatus, interim multa temerè & insanienti non dissimilis, balbutiebat. Hoc alij inde esse rati sunt, quod ob malè administrata Collegij bona, apud cæteros Legatos grauitè delatus, indignissimè ferret se ab illis corripì: quos ex eo sibi infensos esse cognouit, quoniã Ormanetus scriptum quoddam illius, quo prædium eius Collegij leuiro suo locauerat, cuius, conditiones iniquos

iniquiores uise sunt, corā illo discerpserat.

Redierat circa hoc tempus nuntius, quē supra diximus cū literis legatorū paucis ante diebus Londinū missum esse: & mā datum de exurendis his hominibus secū adduxerat. Quo accepto diem sextū Fe-

bruarij perficiendo negotio statuerunt: iam enim longo tempore res inter ma-

nus hæserat. Hic igitur dies ubi uenisset, Procancellarius à legatis accersitur: quæ-

ritur ab illo, quo loco res essent, ecquid omnia ad hoc negotium essent parata?

Cum esse ab illo intelligerent, iubent ad exitum rem deduci. Ille igitur accepto se-

cū Marshallo notario publico restā pergit ad templum D. Michaëlis, ubi Paulum Fagium sepultū fuisse diximus. Hic euocatos Andream Smythū, Henricum Savverum, & Henricum Adamum, parochianos, iureiurando astringit de effodiendis Fagij ossibus, & deducendis ad supplicij locum: sacramenta Marshallus excipit. Idem quoq; Rogero Smytho & Gulielmo Hasello pretorianis, & Ioanni Cappero ædituo eius ecclesiæ, eadem fide de Bucero faciendū imperauit. Smy-

Exhumatio &
ustio D. Buceri
& Fagij

HISTORIA COMBUST.

thus Pretor oppidanus, qui futurus erat eorum Lictor (nam ipsis in causam sanguinis sese intrmittere nō licebat) impetrauerat quibusdam ex suis adesse cum armis, quibus stipata cadauera, circumligatis funibus, hominumq; humeris imposita (erāt enim inclusa tabulatis Bucerus quibus sepultus erat, & Fagius, nouis) in medium oppidi forum cum magno comitatu deportantur.

Vbiusti Bucerus & Fagius.

Locus hic iam antè erat paratus, ubi et truncus magno pondere in terram defixus extabat, cui cadauera ligarentur, & cōportata magna ligni strues, qua posset comburi. Huc ubi uenissent, eriguntur tabulata inclusis cadaueribus, & hinc atque inde ex utraque parte defixa sudis, perinde ac si tum uixissent, circumducta longa catena ex ferro, postquam flammas se diffudisset, librorum, quos unā condemnauerant, magnus numerus in eam coniectus est. Conuenerat hoc die in oppidum multitudo rusticorum, (erat enim dies commercij

etis publicis emendis uendendisque rebus consuetus) hic cum quosdam ad supplicium duci cernerent, & percontando iam ante mortuos fuisse cognoscerent, partim quidem Legatorum crudelitatem & saeuitiam in putrida cadauera detestantur, & horrent: partim uero stultitiam ridet illius apparatus. Quid enim arma? (inquiunt) quasi à non sentientibus sit formidanda uis: aut quid illa catena qua astringuntur? laxius comburi posse sine periculo: non enim nunc uerendum esse dicebant, ne aufugerent. Ita quisque qui ex multitudine erat, aut actius, aut lenius, prout cuiusque se rebat animus, facti grauitatem culpabat: uix pauci eorum qui uel ipsi parum sana religione erant, factum probabant.

Rasticorum
nox de uisione
Buceri & Fa-
gii.

Interea dum hi flammis torrentur, Vvatsonus suggestum conscendit in Ecclesia D. Virginis, & ibi doctrinam eorum, ut impiam & minus orthodoxam pro concione traducit. Hanc doctrinam dedisse causam omnis mali, quod in Remp. ex iam longo tempore inuectū sit.

Concio Vvat-
soni in uisione
horum.

V = Intae

HISTORIA COMBUST.

Intuemini enim inquit horum deinceps annorum uel secundas res, uel aduersas, inuenietis omnia aduersae euenisse sequentibus hanc fidem, foeliciter spernentibus. Quas inquit uidimus regni expilationes & rapinas, donec falsis dogmatibus religio deformabatur: Publica omnium ciuium subsidia & regni bona ad quorundam libidines profundi turpiter, ordinem omnem dissolui, remitti disciplinam, sacrificijs solennibus statos dies negligi, quodque amplius esset, loca ipsa dirui, diebus uetitis carnem & id genus aliam interdictam alimoniata passim sine scrupulo ædi, in cõtemptum uenire sacerdotes, Missam proscindi conuictijs, sacramentis Ecclesiæ nullum deferri honorem, omnes ordines ad tantam licentiam & impunitatem propendere, ut nõ longè omnia à deflagratione & ruina abesse uiderentur. Interim nomen Euangelij sic obduci dixit, ut quasi propter ipsum dogmati fides haberetur, cum nihil ab ipso alienius, aut ad diuini uerbi contumeliam magis pertineret. Quid enim in illo sanctissimo Dominici corporis mystico sacra

Calumniarum
cumulus in Bu
gelicos.

sacramento præter azymum panem in esse docuerunt, & adhuc reliqui docent, cum Seruator ipse corpus suum hoc esse perspicuis uerbis affirmaret. Quàm periculofam esse doctrinam, de fatali rerum omnium & absoluta necessitate: hanc illos tamen sic euulgauisse, ut nullum omnino in rebus delectum relinquerent, neque nunc interesse, utram in partem quis quidquam statueret, cum secus atque res facta esset, decernere nequaquam posset. Hanc opinionem esse propriam eorum, qui Deum mali authorem facerent, & homines in tantam futuram æternitatis securitatem ex hac persuasionem traducerent, ut interim nihil neque ad uitam neque ad mortem interesset ullius, quid à quoquam in hac uita gereretur. Hos errores, qui ne inter Ethnicos quidem locum inuenerint, ab illis magna contentione defendi.

Hæc, & alia quamplurima, criminose & falso coniecit in Bucerum, cuius doctrinam sicut ab ipso est tradita, aut intelligere noluit, aut uoluit calumniari. Quamquam non ignorauit quidem, quæ à Bucero tradebantur, quæ non alia fuerunt

HISTORIA RESTITVT.

Scotū & Vvat ab ijs quibus & ille antè, & Scotus etiā
sonum subscri- am regnante Edoardo sexto, manuum
pisse ante Buā suarum subscriptione assensi erant. Dum
gelicæ doctri- iste ad populum diceret, multi eorum
na. qui antea uersus conscripserant, nonos
affigunt quibus in eosdem Buceram &
Fagium, quasi ranæ palustres, conuicia
turpiter eructant.

Huius fabulæ hic erat actus postre-
mus. Et tamen supererant adhuc pau-
ca, inter quæ faciendâ erat restitutio tem-
plorum Diuæ Virginis & Michaëlis,
quæ sacris interdicta esse monstrauimus.
Quæ & facta est diè sequenti per Ce-
strensem cum magna ceteremonia, pro ut
ius postulat. Sed Deus ille impanatus,
quem Buceri cadauer inde effugauerat,
nondum eò redierat: neq; uero fas illi
erat, nisi cum multa celebritate prius de-
duceretur. Hunc toto hoc tempore quo
aberat, apud Legatos in Collegio Trini-
tatis hospicio exceptum, ibiq; peregrina-
tum fuisse existimauimus. Nam illo om-
nes ordines diè octauo Feb. conueniunt,
ut hoc officij et humanitatis in reducen-
do eum domum illi præstarent. Inter
quos

Restitutio tem-
plorum inter-
dictorum.

quos Cestrensis ipse, dignus propter honorem Episcopale, qui proximè ad eum accederet, exceptum deferebat indutus cappa, et magno holoserico pãno obuolutus, quo et ipsum quoq; idolũ implicauerat. Dederat hũc Academię ad eũ usum paulo antè Ormanetus Datarius. Cum iste nunc rediret, non recta ibat & uia compendiosa, qua solent alij: sed magnam oppidi partem circumiens, longo itinere multas per plateas circumducto, uix tandem post horam tẽplum ingreditur. Nõ absimilem credo morem ab Romanis illis ueteribus obseruatum fuisse in suis Lustris, cum ad omnia puluina Deorum suorum fierent supplicationes. Ordo hic erat: preibãt Magistri Regentes, qui magna uoce canebant, Salue festa dies. &c. Sequebatur proximè ad eos Cestrensis, illi circumfunduntur Ormanetus cum suis Collegis, et Prefecti Collegiorum quisq; suis manibus oblongos cereolos arduentes præferens. Quos exiguo post interuallo subsequuntur reliqui ordines Academię: postre Praetor cũ suis oppidanis subiuit. Antè

Processio solennis ordinis Academię & Oppidanorũ

HISTORIA COMBUST.

omnes ibant præcones, acclamantes his qui occurrebāt, ut se ad sacrosanctam hostiam humiliter inclinarent, si quis detrectaret, carcerem statim minabantur. Cū ista pompa deductus eorum deus, & maioribus hostijs Buceri & Fagij placatus, tandem resedit. Multis uerbis precante Scoto Cestren, uti is dies illi omnibusq; qui tum adessent foelix faustusq; esset, & ex eo tempore, placato nunc Deo, & cæteris rebns benè constitutis, ad pacem & concordiam, maximè eam quæ esset religionis, omnes se uellent cõponere. Post hæc dies paucos, in mulctandis his, quibus uisum est, transigunt. Illis partim adimunt suffragij ius, aut mandando honores alijs, aut sumendo sibi: quibusdam interdiciunt tutelæ cura, ne teneram adolescentum mollitudinem corrupta doctrina & hæresi insicerent: alios alijs modis, iniustissimè quidem nonnullos, & præter omnem æquitatem castigant.

Quidam ex Academicis mulctari.

Decreta Inquisitorum publicata.

Postremò decreta quædam, quibus Academiam deinceps institui uolebant, publicè proponunt: in his multa de electionibus magistratum Academiæ, & de manu

de mandandis honoribus, de publicis
 prælectionibus & de disputando, de cu-
 stodia, & administratione bonorum
 Academiæ, deq; alijs permultis rebus ca-
 uent. In primis uerò religionis causam
 diligenter agunt: in qua tam multi fue-
 runt, ut omnia partim apertis blasphe-
 mijs, partim ridicula superstitione re-
 dundant. Hic modum præscribunt
 quot quisq; Missis diebus singulis inter-
 esse, quot quæq; dicere oporteret: quan-
 do intrare ad sacra, & in introitu quomo-
 do ad altare, quomodo ad præfectum se
 inclinare: quid ibi facere, et quousq; quis-
 que permanere deberet: quot & quas
 preculas quisq; dicere, quid & quomo-
 do canere, & cum secretè sacrificulus sibi
 obmurmuraret, quid interim alij medi-
 tari, quando sedere in Missa, quando sur-
 gere, quando flectere genu, quando ex-
 clusiuè, quando inclusiuè, nihil non su-
 perstitiosissimè statuendo, facetè ludifi-
 cati sunt. In his ordinati isti magistri or-
 dinis causa edicunt, quemq; indui super-
 pellicio non attrito, non lacero, sed mun-
 do: nequè quis nasum illo tergeret, uehe-

HISTORIA RESTITVT.

menter prohibent. Atque hæc illa sunt quæ supra diximus, quosdam animaduertisse Ormanetum in templo Collegij Regij suo exemplo obseruauisse, quæ nunc publicè omnibus grauissima multa imposta negligētibus indicebantur.

Constitutis ad hunc modum rebus omnibus, cum se iam compararent ad discessum, Academia pro tantis beneficiis, quorū memoriā uix post multos annos excidere passura erat, humanitatis aliquod officium erga illos uicissim ostēdere cupiens, Ormanetum & Colum, (nam reliqui præter Christophersonum, qui iam electus Episcopus præcesserat hunc ordinē, antea in istam dignitatē cooptati erant) doctoratus honore insigniuit: quē illi benignè se accipere significabant. Sic tandem dimittuntur homines pacifici, qui ad cōponendas lites & dissidia uenerant: qui sic quidem unumquemq; ad alterius accusationē extrimulando, tantos in hominū animis hiatus in suo discessu reliquerunt, ut ad hunc usq; diem non satis coierint.

Edixerant Legati isti antequam Academia

*Ormanetus &
Colus Doctores
inangrati.*

demia discederent, describi à Præfectis
singulorum Collegiorum decreta sua,
quæ præter publica edicta priuatam cu-
iusque domus administrationem certis
quibusdam formulis continebant. Hæc
Svynbornus, quem diximus præesse au-
læ Clarenſi, interrogatus à quodam ex
suis, qua re, pellibus nè an papyro uellet
inſcribi. Non intereſſe reſpondit, quæ
nam eſſet illa materia: papyrum, aut ſi
quid eo haberent minus permanens, ſatis
cõuenire: fore enim dicebat, ut quid
uis eius generis diutius multò extaret,
quàm decreta illa uires haberent. Neque
feſellit hominẽ ſua diuination: poſt enim
ferè biennio benignè reſpiciens nos De-
us, Reginam Mariam (qua Principe mi-
ſerabiliter, ad perniciem Eccleſiæ Chri-
ſti, abuſi ſunt Cardinalis & reliqui Epif-
copi Anglicani) ad XVII. Nouema-
bris, Anno Domini ſupra M.

D. LVIII. è uita

euocauit,

Historia

Svynbornus
de decretis in a
quiſitorum ſcri-
bendis *

Marie Regiæ
mors.

HISTORIA DE RESTI-
 TUTIONE PRAECLA-
 RORVM ORGANORVM DEI D.
 MARTINI BUCERI & PAULI
 Fagij temporibus restitutæ
 religionis in An-
 glia.

ANNO M. D. LX.

MARIAE DEMORTVAE
 succedit in Imperio ELI-
 ZABETHA soror, cui Prin-
 cipi similem ex longa secu-
 lorum memoria, replicatis Annalibus
 haud facilè inueneris, Religionem iam
 non modò afflictam & iussam solum
 uertere, sed exustam penè redactamq; in
 cineres, in lucem reuocauit. Quæ cum
 acceptis uiribus paulatim sese attolleret,
 fex illa Romanensium præstigiatorum cœ-
 pit statim colliquescere. Iterum ergo in-
 cipit ædificari templum Domini in An-
 glia, cuius structuram Sanaballite, & To-
 bia illi non solum tum impedierant, uas-
 tauerantq; sed & hodie (ut est astutissi-
 mus

Restituta reli-
 gio sub Eliza-
 betha regina.

mus calumniator Satan) multis modis, ne ad liquidum ueritas cernatur (quæ nisi ex professo continentibus obscura non est) saragunt. Istius operis dum diruta instaurantur, subit memoria uenerandi Patris & præceptoris quondam nostri D. Martini Buceri, qui cum Paulo Fagio superiorum temporum tam uio- lenta tempestate correpti, è statione quâ deſciebantur. Quos Reuerendiſſimi in Chriſto patres Mattheus Parkerus, nunc Cantuarienſis Archiepiſcopus, totius Angliæ Primas, qui antè in funere illius honorificentiffimè de eo prædicauerat, & Edmundus Grindallus Londinèſis Epifcopus, qui inter cæteros qui hoc officij illi præſtabant, pheretrum, quo ad ſepul- turam portabatur, humeris ſuſtinuit, & reliqui Clariffimi uiri, in quibus erat Gualterus Haddonus, Supplicum li- bellorum ad Sereniſſimam Reginam magiſter, qui funebrem demortuo Bu- cero ſemimortuus ipſe orationem habu- it, quum ad componendam religionem in Academia Cantabrigienſi, & alijs re-
gni

Reſtituti Buce-
rus & Fagius
per quos.

HISTORIA RESTITVT.

gni partibus, mandatum à Regia Maie-
state accepissent, loco suo reponendos
esse statuerunt.

*Litteræ pro re-
stituendis Bucero & Fagio.*

Ad hanc rem dant literas suas prædi-
cti Reuerendissimi Patres ad Procancel-
larium & ordines Academiae: gerebat
istum magistratum hoc quoque tempore
Andreas Pernus, qui de Buceri & Fagii
in integrum restitutione, ne uerbum qui-
dem audire libenter sustinuit. Perlectis
his literis rogatio proponitur Ordini-
bus, placeret ne illis, ut gradus & hono-
ris titulus, quæ olim Mart. Bucero & P.
Fagio publicis huius Academiae suffra-
gijs adempta erant, eisdem in integrum
restituerentur, & omnes actus cõtra eos
aut eorum doctrinam rescinderetur: cui
publicè assensum est ab ordinibus. Erat hoc
ad xxij. diem Iulij, Anno Do. M. D. LX.
Hoc etsi ad restitutionis ius sufficeret, ta-
men quoniam neque pro dignitate tan-
torum hominum, neque pro officio Aca-
demie satis esse uisum est, qui hanc cau-
sam procurabant, indicunt publicum or-
dinum cõuentum in æde D. Virginis ad
penultimum eius mensis diem. Vbi non
cum

eum ita multo ornatu & splendore (que
ueritas ambitiōse non quarit) sed cum
honesto decore ad conciliandos homi-
num animos, de Bucero & Fagio uerba
sunt. Orationem habuit Achvvorthus
publicus Academiae Orator, cuius uerba
ut ab ipso prolata sunt, ordine recēsebo.

ORATIO ACHVVOR-
THI IN RESTITV-
TIO-
NE D. MARTINI BVCERI,
& Pauli Fagij.

DE TANTI VIRI LAU-
dibus, cuius celebrandi gra-
tia hodiernus uester cœtus
atq; cōcurfus factus est, an de
temporum à quibus nuper uindicati su-
mus, uitij & calamitatibus mihi dicen-
dum sit, an de utroq; quoniam alterum
sine altero uix cōmemorari potest, igno-
ro. Quibus temporibus tantum doloris
& cruciatus sensistis, Fratres, ut repeti-
tis illis & ad nostram memoriam reuo-
catis, uereor ne nō tam iustū in nobis odi-
um ob iniurias acceptas struere, quā uete-
rem

Dubitat unde
exordium sum-
mas.

HISTORIA RESTITVT.

tem luctum, gemitumq; reuocare uideatur. Vt putidum autem & ineptum reprehendi officium meum necesse est, si eum qui ante oculos uestros in laude uixit, mea oratione magis illustrari possit putarem, quam sua uita & moribus ipse sit illustratus. Sed temporum iniuria, quę tam celebre, & omnium penę uocibus frequentatum nomen ex hominum memoria delere conata est, multum profuerit, adeo ut cum in uita omnia ei ad sempiternam gloriam splendida fuerint, tum post mortem nihil magnificētius, quam tam magnifico apparatu & cęremonijs tanti uiri memoriam lædere uoluisset, ne id quidem effecerit quod uoluit, perfecerit autę id quod uitare studuit. Mortui enim desiderium multis attulit, famam perennem & immortalem non sustulit, sed auxit potius atq; amplificauit.

Ita fit, ut qui de rebus ad Buceri laudem post mortem eius spectantibus dicere uelit, de temporum iniurijs, ex quibus magna laudis accessio adiecta ei est, reticere non possit. Sed uitam eius ita illustrauerunt non modo illustrissimorum
 uito

nitorum scripta Checi atq; Carri, & Cla-
 rissimi uiri D. Haddoni uox magna cum
 admiratione ex hoc loco edita, cum cor-
 pus eius humationi & sepulturæ trade-
 retur, tum funere peracto piæ & sanctissi-
 mæ conciones Reuerendissimi iam in
 Christo Patris Cantuarien. Archiepisco-
 pi, & D. Redmanni, quæ sine scriptis diu-
 tinius animis nostris propter earum di-
 gnitatem & excellentiam inhærent,
 quàm pleraq; quæ scripta sunt, & litera-
 rum monumentis mandata: uerum eti-
 am omnium ordinum eodem die in fu-
 nere ducendo celebritas: postridie uero
 singulorum qui Græcarum aut Latina-
 rum literarum facultate præditi erant in-
 dustria, quorum nemo fuit qui iustissimi
 sui mœtoris testes uersus aliquot huius
 templi parietibus non affixerit, ut neque
 tum quidē quicquam officij, quod mor-
 tuis & ex hac uita excedentibus debetur,
 prætermisum sit, uel nunc restare, quod
 ad sanctissimi & celeberrimi uiri memo-
 riam, uel ad æternitatem consecrandam
 pertineat, uideatur.

Vidimus tunc institutis eius floren-

X tem

Buceri uita a
 quibus uiris
 clariss. & illu-
 strata e

HISTORIA RESTITVT.

tem hanc Academiam, & affiduis eius
 quotidianisq; cōcionibus syncerę religio-
 nis nō modo ingeneratum, sed cōfirma-
 tum amorem: ad eo, ut cum hinc repente
 sublatus esset, uix quisquā foret, qui præ
 dolore præsentis uitę conditionem faci-
 le ferre possit, quin aut hinc in aliam uitę
 tam, unā cum Bucero migrare, & mor-
 tuum ad immortalitatem sequi: aut eum
 omnibus iam perfunctum uitę mole-
 stijs, iterū ad corporis uincula, è quibus
 excesserat, luctu, & gemitibus reuocare
 studeret: ne nos quasi in militiæ statio-
 ne sine duce relictos desereret, ipse eme-
 ritis stipendijs dimissus decederet, &
 castris exutus, ad æternam animorum
 quietem & tranquillitatem se conferret.
 Itaque tum aperte omnes indicarunt, &
 quā grauitè mortem eius ferrent, &
 quā difficulter mortui desiderium to-
 lerarēt, dū religionis ardor, quo eius do-
 ctрина incēsi fuimus, uigeret, et incredibi-
 le tanti uiri cupiditatē nobis relinqueret.

A morte Buce-
 ri religionis
 studium remis-
 sum.

Verum postq; uir pius in conspectu
 oculisq; uersari desijt, etiam religionis
 amor in flagrantissimis animis paula-
 tim

tim deferbuit: & ut postea tulerunt mi-
 sera illa quidem & nobis omnibus exi-
 tiosa tempora, non modo sensim ob-
 scurari cœpit, sed prorsus euauit, & in
 nihilum concidit. Iterum enim inci-
 dimus in Papisticæ disciplinæ pertur-
 bationem, restituti sunt ueteres Romane
 Curia ritus, non ornandæ, ut ipsi pu-
 tabant, sed uiolandæ & contaminan-
 dæ Christianæ religionis causa: mors
 ante oculos posita est his, qui in perce-
 pta Christiana doctrina perseverarent:
 in exilium acti, qui temporibus se accom-
 modare non poterant: his qui man-
 serunt aut dissimulare, aut se occultare
 & delitescere, aut tanquam Circaeo po-
 culo exhausto, non modo ab humana
 natura in ferinam, sed quod longè te-
 trius, & monstri similis est, à cœlesti
 ac diuina in dæmonum speciem con-
 uerti, ac mutari necesse erat. Atque hic
 quidem fuit communis totius Angliæ
 morbus.

Sed utinam illorum temporum uicia,
 quæ totam Rempub. occuparunt, singu-
 las eius partes saltem nō attigissent: quo-

HISTORIA RESTITVT.

rum nulla fuit quin præter *συμπάθειαν*,
 quam ex totius morbo & contagione
 percepit, non nihil etiam proprii dolo-
 ris & calamitatis habuerit. Atq; ut care-
 ras omittam, de quibus neq; hic est ad-
 dicendum constitutus locus, nec tem-
 pus patitur, ut aliqua dici possint, hoc
 musarum domicilium, quod Academi-
 am nominamus, satis locuples testis esse
 potest, quid de reliquorum corpore ex-
 istimare debeamus. Neq; enim dissimu-
 landum est (fratres) quod obscurari non
 potest. Fœdissimis temporibus obsecu-
 ti indignè cessimus, animos q; demisi-
 mus, qui aduersa hæc, ægestatem, exili-
 um, mortem ferre non potuimus: qui ne-
 que constantiam ex Philosophia, nec
 tolerantiam ex sacris Scripturis perce-
 ptam in moribus uita q; retinuimus: qui
 ad aliorum nutum & arbitrium cuncta
 gessimus. Itaq; quod Poeta, licet alio sen-
 su, luculenter dixerit, uerissimè tamen de
 nobis uaticinatus uideri potest: Tempo-
 ra mutantur, nos et mutamur in illis. Eie-
 ctis hinc & disturbatis nonnullis, qui
 christiane de Religione senserant, care-
 ri

Confessio or-
 dinum Acade-
 miæ Cantab.

ri qui remanserunt inhumanitatem eorum experti sunt, penes quos rerum hie gestarum auctoritas fuit, quanquam leuiori uerbo usus sum quam oportuit: non enim inhumanitas, sed potius immanitas & feritas censenda est ea, quæ cum omnia genera cruciatus & supplicij in uiuos consumpsisset, cum perseuerantibus uitam, cæteris opes, honores, ac magistratum gerendorum spem crudeliter ademisset, expleri tamen non poterat, quin maiori furore incensa & concitata in mortuos ipsos sæuere cœperit.

Itaq; cum singula genera flagitiorum singulis in locis perpetrata essent, nec ullū sceleris genus prætermisum, quod non alicubi factitatum sit, hoc erat Cantabrigiæ proprium, ut crudelitatem, que in uiuis cruciandis alijs in locis adhibita fuit, eam contra mortuos exerceret. Oxoniū Reuerendos patres, Cranmerum, Ridleium, & Latimerum clarissimos Euangelicæ lucis testes combussit: Londini item hæc duo Lumina petiere Rogerus & Bradfordus, in quibus difficile dictu est, orationis nè uis et facundia

Oxonij Cranmerus, Ridleius, & Latimerus: Londini Rogerus & Bradfordus combusti.

HISTORIA RESTITVT.

an vitæ sanctimonia maior enituerit. Infiniti alij, & in his & in alijs locis, propter veritatis testimonium ad cineres reducti sunt. Quæ enim ciuitas, non ditorum & ædificiorum, sed sanctorum corporum quasi incendio non flagrauit. Cantabrigia uerò, postquam iam uiuui non extarent, in quos acetbitatis suæ uirus euomeret, in mortuos dementer insaniuit. Mortui, quorum uitam reprehendere, quorum doctrinam refellere nemo potuit, adhibitis falsis & calumniantibus accusatoribus postulati, in ius cõtra diuina humanaq; iura uocati, damnati, sepulchris fractis & uiolatis extracta cadauera, & igne cremata sunt. Rem quidem incredibilem, nisi oculi fidem fecissent, ac inauditam. Sed huius sceleris indignitas percrebuit, omni sermone iactata, & per totum orbem Christianum sparsa ac disseminata est.

Beneficiorum
Buceri maxi-
morum, qualis
recompensatio.

Bucerus ingenij & doctrinæ celebritate notus, ab omnibus nostris penè expetitus, à pluribus autem sollicitatus atque accersitus, ut Cantabrigiensibus synce-

syncera Christianæ religionis dogmata
 traderet, senio confectus & fractis iam
 viribus suos reliquit, longinqui itineris
 molestiam non recusauit, navigationis
 periculum non perhorruit, his omni-
 bus propagationem Ecclesiæ Christia-
 næ antiquiorem putauit. Itaque uenit,
 aduentui ab omnibus gratulatum est:
 ita deinde uixit, ut non sua, sed nostra
 causa eum huc aduenisse constaret. Qui
 nec morbum ex itinere iactatione con-
 tractum profligaret, nec cum uires de-
 biles & labefactatæ essent, ualitudini
 suæ studeret: sed in nobis erudiendis
 immensam operam, et intollerabiles la-
 bores poneret. Et in hunc talem tan-
 tum que uirum, uinum quidem omnia
 humanitatis officij & obseruantie, motus
 tuum uerò horrenda crudelitatis exem-
 pla sunt edita. Quid est enim tam com-
 mune, quam tecta, & domicilia uiuis,
 mortuis uerò sepulchra concedere: aut
 quis eum omni hospicij officio fouen-
 dum & excipiendum censuerit, cui motus
 tuo Sepulchrum consecrandum non

HISTORIA RESTITVT.

duxerit: Cuius rursus est inconstantia, quem, honorificentissime concursu omnium laudis & uirtutis preconio sepelietis, huius deinde bustum monumentumque uiolare: mortuo, qui in laude semper uixerit, iniustam turpitudinis notam aspergere?

Hæc omnia Bucero contigerunt: cui uiuo summorum Principum & magnifice structæ ædes paterent, mortuo sepultura ius diuturnum esse non potuit. Qui cum ad sempiternam laudem humatus splendide, ad ignominiam postea contumeliosè combustus fuit. Quæ, quanquam mortuum non læserint (in cadaveribus enim doloris sensus non est, nec sanctorum fama ex aura populari & leuissimis hominum rumoribus, sed iusta censura & iudicio pendet) tamen summam crudelitatem redarguit, et inexplebile uindictæ cupiditatem in eis, qui tam atroci iniuria mortuos affecerint. Hos igitur, quos mortuos è sepulchris ereptos flammis commiserunt, si tam uixissent, omnium credo testis eiectionis, omnium societate exterminatos crudelissimis supplicij

cijs dilacerauissent: quanquam adue-
nas, quanquam peregrinos, quanquam
huc à nobis ex ea patria accitos, in qua
non modo nullum supplicij genus me-
tuendum eis fuit, sed contra honoribus
populariꝫq; fama illustres & conspicui
semper extiterunt.

At quanto humanior istis Gardine-
rus Episcopus, acerrimus tamen Papisti-
cæ disciplinæ uindex, qui in nostros nul-
lum crudelitatis genus prætermisit, ut
nascentem olim Euangelij lucem ferro
flammaq; extingueret: exteris tamen pe-
percit, quorum ius tam sanctum est, ut
nulla id unquam barbaries uiolarit. Is ce-
leberrimum uirum Petrum Martyrem
Oxonij docentem, cum iam in eius po-
testate esset, retinere ad supplicium no-
luit, qui ut audiui, decedenti commea-
tum præstitit: ut quod in nostris iustum
statuerit, id iniquum censuerit in peregri-
nis. Quem igitur ius diuinum cohibere à
nefaria suorum cæde non potuit, eum
ab exterorum occisione continuit ius
gentium, quod omnium barbarorum
feritatem leniuit, immanitatemq; miti-
gauit.

Gardineri Epi-
scopi Papistæ
humanitas.

HISTORIA RESTITVT.

gavit. In quo quidem maximus cernitur
 sensus humanitatis, quod in hospitem
 iure piè inuolareq; conseruando, barba-
 rissimę gentes semper consenserunt. Ete-
 nim homines hominib. accedere, quã-
 uis mari et regionib. distincti longeq; se-
 parati sunt, humanum est: sine quo nec
 cõmercium ullum, nec sensuum ingenio-
 rumq; cõmunicatio, quæ doctrinã pepe-
 rit, nec ulla societatis cõmoda constare
 diu possunt: uenientes repellere, locisq;
 nostris prohibere, inhumanum: cõmo-
 rantes autẽ, remq; familiarem permisso
 nostro habentes malè tractare, impium.
 Quocirca omnes omnium crudelitates
 ista longè superauit, quę ad exercendam
 tam inexplebilem sæuitiam, non modo
 hospites nostro rogatu & accersitu huc
 uocatos, sed effæta & putrida cadauera è
 sepulchris effossa ad supplicium rapuit,
 ut eam uindictę sitim, quam in uiuorum
 sanguine fundèdo nõ poterat, saltem in
 mortuorum ossibus cremandis satiaret.
 Hæ sunt (fratres) hæ sunt, inquam,
 iustæ causæ, quæ diuinam in nos ira-
 cundiam

cundiam uehementer cōcitarunt, quòd
 ad summā iniuriā mortuis faciendam
 propensi, ad eam autem delendam mi-
 mis lenti atq; tardi fuimus. Credo enim
 si mihi fas sit, quæ sentio, liberè dicere,
 (ignoscetis autem si quædam in calore
 & cōcitatione orationis effutiā temere)
 hunc ipsum locum, in què tam frequen-
 ter cōuenimus, nouo illo & inaudito sce-
 leris genere contaminatū, obstare nobis
 diuinam opem implorantibus: precesq;
 nostras ingratas esse, quas ad diuinū nu-
 men placandum nobisq; conciliandum
 effundimus. Abelis sanguis à Caino fu-
 sus uocem & clamorem edidit è terra,
 quæ eum absorpserat: horum quoq; ca-
 dauerum indigna cōbustio, à Deo opti-
 mo Maximo contra nos pœnas expos-
 cit, & clamat impuros esse tanti sceleris
 non modò authores, sed etiā ministros:
 uiolata loca, in quibus hæc perpetrata
 sunt: coinquinatū ipsum aërè quem spiri-
 tu haurimus, ut corporis morbis grauissi-
 m ap̄ tanto scelere supplicia luamus.

Circūspicite diligèter animis, fratres, et
 respicite

HISTORIA RESTITVT.

Diuisa uindi-
ca in Anglos a
Buceri obitu.

respicite in mala præterita omnia, orige-
nem à Buceri obitu hucusq; ductam ui-
debitis. Cum nos ad huc mœrentes, nec
dum post eius funeris dolorem recrea-
tos, primum exciperet sudoris morbus,
qui celeriter totam Angliam transiens,
& quasi percurrens magnam hominum
multitudinem deleuit atque consum-
psit: Nobilissimi deinde Regis Edoardi
mors immatura, cuius uita omnium opi-
nionem uirtute superauit, & immorta-
um expectationem accidit in ea ætate, in
qua nisi uis adhibeatur pauci intereunt:
Religionis conuersio, uel potius euer-
sio, et ad Papismum mutatio: exterorum
incurfio et dominatio, quorum sub iuga
ceruices nostræ penè redactæ sunt: im-
portuna Episcoporum in Christianos
sæuitia, quæ facinus illud patrauit, cuius
expiandi gratia hodierno die cōgregati
sumus. Ac mortuum quidem hæc, com-
bustum uero grauiora sequuta sunt: no-
uæ & Medicis ipsis incognitæ morborū
pestes et contagiones, à quibus singulo-
rum ualitudines afflictæ, aut planè ad
interi-

interitum conciderunt, aut ægré restituta sunt. Bella cruenta sinè uictorijs, ex quibus ad inimicos commoda, ad nos clades & grauissima detrimenta peruenerunt. Quæ indicant auersum à nobis Deum & iratum fuisse, nec precibus nostris aures adhibuisse, ne clamoribus gemituq; permoueri, sed expectare huc cœtum conuentumq; nostrum, ut funeribus uiolatis iusta restituantur: & sanctissimorum uitorum fama illæsa atq; integra posteritati commendetur.

Quamobrem respiscite tandem (fratres) qui propter temporum uarietatem ac inconstantiam suspensi adhuc animis & dubij fuistis, & alacres ac recti estote ad expianda mortuorū iura, quæ tanto cum flagitio nuper læsa & polluta fuerunt: non obsoletis illis & profligatis odoribus suffimentis, sed uera & non simulata animi pœnitentia et oratione, ut diuinum numen antea infestum, in reliquis nostris uotis magis propitiū & secundum habere possimus.

Cōclusio, cum
exhortatione
ad pœnitentiā.

Concio

HISTORIA RESTITVT.
CONCIO D. IACOBI
PYLKINTONI IN RE
STITVTIONE D. MARTINI
Bucerii & PAVLI
Fagij.

VM ACHVVORTHVVS
perorasset, D. Iac. Pylkintonus
in Theologia professor
Regius suggestum conscen-
dens, pro concione dicit super P salmum
centesimum undecimum, cuius initi-
um est: *Beatus uir, qui timet Dominum, &c. ubi*
probaturus memoriã iusti non periturã,
ac Bucerum beatum esse, et impios cum
hoc uiderint fremituros, sed frustra om-
nia tentaturos: ut uerũ sit illud, *Maledicã*
benedictionib. uestris, et benedicam ma-
ledictionib. uestris: Exorditur à sua perso-
na, se quidẽ, etsi satis uoluntariẽ proptẽ
que ad hoc negocium accederet, cũ pro-
pter ipsius rei dignitatem, tum etiã pro-
pter eorũ singulares quasdam uirtutes,
quos confessus ille spectaret: minimẽ ta-
men esse idoneũ, dixit, qui hanc causam
suscipere deberet. Multo enim æquius
fuisse,

fuisse, ut qui ante Bucerum iniuria affectus
 rat, is nunc præ cæteris damnum resarci-
 ret. Tam abesse, ut ipse illum sua uoce af-
 fixerit, ut utrumq; et illum et Fagiũ pro-
 pter singularem in omni propè doctrina-
 rum genere cognitionem humanissime
 complexus sit. Bucerum uerò propter
 amicitiam, quam habebat cum illo pau-
 lò familiarem, aliquanto plus dilexerit.
 Hanc ob causam, quanq; non satis con-
 ueniret, uti is eo tempore diceret, fecisse
 tamen hoc humanitatis et amicitia officium,
 ut deesse illis in isto negotio non
 potuerit.

Sic quasi præfatus, ingreditur ipsam
 causam, in qua grauius accusat Roma-
 nensium immanem illã & barbaricam
 sequitiam, qua in mortuos debacchari so-
 lent. Grauius quidem esse quàm ut fe-
 rendum sit tã crudeliter in uiuos scire:
 defunctis uerò tam impiè aliquem insul-
 tare, uix unquam esse auditum dicebat.
 Nisi quòd rationem istam anathemati-
 zandorum mortuorũ Roma profectam
 esse maxima ex parte affirmaret. Etsi
 Eutygium ita sensisse scriptis traditur
 ab

Accusatur gra-
 uiter Romanen-
 sium scuitia.

HISTORIA RESTITVT.

ab Euagrio permotum exemplo Iosia,
 qui sacerdotes Baalis occidit, eorumq;
 mortuorum ossa in ipsis altaribus exul-
 sit. Cum ante Eutychie tempore genus
 hoc supplicij ferè esset incognitum, neq;
 postea usurpatum à quoquam (quod
 audiuerat) usq; ad annos nongētos post
 Christum. Posterioribus temporibus,
 quæ quo longius aberant ab aureo illo
 Apostolorum seculo corruptiora erant,
 captum esse hoc genus sæuitiæ latius see-
 pere. Nam constare Stephanum sextum
 Pontificem Romanum, qui eum præ-
 cesserat in ea sede, Formosum sepulchro
 effodisse habituq; Pontificio spoliatum
 ueste seculari (ut uocant) sepelisse, abscis-
 sis & proiectis eius duobus digitis, qui-
 bus suo more consecrare & benedicere
 solebat, in Tyberim. Hanc uero illius ty-
 rannidem quam in Formosum exercue-
 rat, sex annis post in ipsum eundem For-
 mosum, Sergium tertium auxisse, effol-
 so enim post mortem eius corpore, & in
 Cathedra Pontificia collocato, caput
 amputari, dissectisq; à reliquo corpore
 tribus reliquis digitis, truncum in fluen-
 tem

Stephani VI.
 & Sergij III.
 in Formosum
 crudelitas.

tem Tyberim conijci curasse: quin & decreta etiam illius, quod à nemine antè eum diem factum esset, omnino abrogasse. Exercendæ tantæ immanitatis causam hanc esse (referente Nauclero) quod Formosus Stephano & Sergio, cum Pontificium honorem ambirent, aduersariis us extiterat. Pontifices ipsos hoc genere inauditæ crudelitatis, mutuò in se aliquandiu sæuissè, nunc autem in nostras ceruices, cum nondum ipsi satis in se experti essent, idem cõuertisse. Optandum quidem fuisse, ut quod ab ipsis cœperat, apud authores utiq; ipsos mansisset: neq; indè ad nos fuisset propagatũ. Sed sic esse mali ingenium, ut in exemplũ facillime transmittatur. Nam circa annum M. CCC. C. apud nos Ioan. Vviclesum eodem modo effossum, redactumq; in cineres in flumiũ, quod oppidũ, ubi sepultus erat præterlabitur, coniectum fuisse.

Id ipsum quoq; expertũ esse Gul. Treceum Glocestren. uirum genere clarum, quoniã testamento scripserat, se sola fide in Iesum Christum salutũ fore, neq; ad id egere opera cuiusq; alterius, siue in cœlo

Gulielmus Treceus Glocestrensis.

HISTORIA RESTITVT.

is esset, siue in terris et ppter ea Legatum
 in eā rē sicut oēs facere cōsueuerāt nullū
 reliquerat. Factū hoc fuit nostra memo-
 ria, ad xxiiij. annum Regni Henrici octa-
 ui. Et uerò cū sic in mortuos sēuērēt, quid
 de uiuis facere uellent, facilem esse conie-
 cturā aiebat. Multis nos exemplis nostro-
 rum hominū superioribus his annis ex-
 pertos esse. Et si paulo antiquiora malle-
 mus colligere, licere ex historia nostro-
 rū temporū insigniora dare. Sufficere ad
 eius rei demonstratiōnē ferinā illā Regis
 Galliaē lanienā, quā in Vvalden, ad Ca-
 brierā et uicina ei loca, duce Minerio cit-
 ca annū M. D. XV. exercuit: qua nihil on-
 tē legi posset crudeli⁹, ne à barbaris quis
 dē esse factū. Et tamē cū tā immaniter in
 istos et cōplures alios à multis sēuitū es-
 set, tā abesse ut Euāgelij lucē restinxerint,
 quā conabātur obruere, ut indies magis
 ac magis accreuerit. Atq; hoc quidē Caro-
 lum V. quo neq; orbis noster prudētiorē
 Principē, neq; Ecclesia Christi ferē grauiorē
 rē aduersariū habuit, facile animaduertit
 se. Et ppter ea cū haberet in sua potestate
 Lutherū mortuū, uiuos uerò Melanthonem,

Anno D. M.
 XXX.

Laniena Fran-
 cisci regis Gal-
 liae in Vvald.

nem, Pomeranum, & quosdam alios
 Euangelij præcones, nõ solũ nõ statuisse
 aliquid in eos grauius, nec sepulchra uo-
 lasse: sed tractatos humaniter dimississe,
 ne phibitos quidẽ eã doctrinã quã profi-
 rebãtur uulgo enũtiare. Hoc esse ingenũ
 Ecclesiæ Christi, ut quo magis in eã Tyrã-
 ni insultãt, eo magis augeatur et efflores-
 cat. Insigne quidẽ documentũ prouiden-
 tię uoluntatiq; diuinę in serendo Euãge-
 lio, fuisse aduentũ illũ Boëmorũ ad nos
 audiẽdi Vviclefi causa, de quo diximus,
 qui tũ publicẽ Oxonię legerat: et nostro-
 rum quoq; hominũ exorta persecutione
 ad ipsos Boemos profectiõnẽ. Sed mul-
 to tamẽ celebrius esse, qđ his nostris tẽpo-
 rib. cõtigisse uidimus. Hispanos oppri-
 mēdi Euãgelij causa in hoc regnũ accersi-
 tos, reuerfos domũ multas suę patrię par-
 tes eadẽ religiõis ueritate cui⁹ hostes erãt
 repleuisse. His exẽplis perspicuũ satis fie-
 ri, frustra moliri huius mũdi Principes il-
 lius euerfionẽ, quã diuina nũc clemẽtia,
 nõ in eas modo regiones quas diximus,
 sed in Galliam, Poloniam, & Scotiam,
 & reliquã penẽ omnem Europam dif-

NOTA pro-
 pria Ecclesię
 Christi quid.

HISTORIA RESTITVT.

feminauerit. Nam & Italiae quoque patres aliquas (quamuis Pontifici ipsi uicinas) iam dudum tamen ad agnitione diuine ueritatis propedere. Satis argumenti ab eius successu & incremento duci, ut doctrinam hanc diuinitus ad nos missam crederemus, nisi uoluntarie essemus caeci.

Quod si quis pluribus sibi persuaderi cuperet, licere illi oculum adhaerere in illam Pontificis & Caesaris coniunctis copijs in Boemos expeditionem, in qua Caesarem ipsum cum tanta indignitate repulsum ab exigua hostium manu fuisse, ut nusquam ferè maiorem ignominiam acceperit. Huius rei etiam maxime memorabile exemplum esse mortem Henrici Gallorum Regis, qui eo ipso die quo proposuerat Ecclesiam Christi affligere, & quosdam ex suis, quos habebat in uinculis, religionis causa flammis committere, quorum supplicio se quoque inter futurum promiserat, in medio triumpho, à subdito quodam suo hasta in caput defixa, ita uulneratus est, ut non ita multo post è uita emigrarit. Nec minus metuenda Dei iudicia domesticis exemplis compro-

comprobata esse. Quendam enim san-
ctorum Christi insignem carnificem ui-
uum putruisse, neque adhuc mortuum
tam ingratum, ut fertur toto corpore fœ-
torem exhalasse, nemo ut ad eum amico-
rum sine nausea posset accedere: alium
uero desperata ferè omni salute miserabi-
liter eiulasse: alium correptū furore, com-
plures quoq; alios, qui Ecclesiæ aduersa-
bantur, misere periisse. Certissima hæc ar-
gumenta diuinæ Maiest: in Ecclesiã qui-
dem benignitatis & tutelæ, in ipsos uero
Tyrānos indignationis & uindictę fuisse.

Is fuit Stepha-
nus Gardine-
rus Episcopus
Vintonensis.

Et quoniam de Boëmis mentionem
fecerat, appositissimum esse dicebat huic
negotio exemplum Ziscæ ipsorum du-
cis, qui cum esset illi moriendum, suum
cadauer excoriari iussit, & sua pelle tym-
panum militare obtegi curarent. Fore
enim ut ubi eius sonus ab hostibu audi-
retur, contra ipsos non possent consiste-
re. Simile consilium ipsum de Bucero
illis dare, ut quod oëmi de pelle Ziscæ,
id illi de argumentis & doctrina Buceri
uellent facere: simulatq; enim eius uo-
cem Pontificij audirent, eorum delicia

Ziscę ducis Bo-
emorum exem-
plum.

HISTORIA RESTITVT.

statim quidē occasura esse. Præterq̄ enim
 q̄d uim adhibeāt resistantib. nihil habe-
 re eorū doctrinā, q̄d ratione aliqua apud
 Sacras literas uel mediocriter intelligētes
 niti uideatur. Quę autem fiunt ab ipsis in
 eos, qui insanite cū illis non possunt, quę
 dam apertā uim, quędā ridiculā stultitiā
 sapere. Quid enim hoc primum, an non
 frivolum esse toto triennio Missam ce-
 lebratam in templis ubi quiescebant in
 Domino Bucerus & Fagius, nihil pepe-
 tisse offendiculi: statim uerò, ubi illis ui-
 sum est, piaculum esse, si ibidem audia-
 tur: Aut non minus tunc quoq̄ bonum
 esse quàm antea fuerat: Aut si tunc esset
 nefas eam celebrari eo loco, antea tē-
 poris culpā eò grauiorem esse, quo tum
 fuerat antiquior: Deinde illud quoque
 inane fuisse, Bucera & Fagium solos
 defodi sepulchro.

Fannius Præ-
 tor urbanus
 ofor papatus .

Quid enim: an hi tātū eā religionē quā
 heresim appellabāt amplexi sunt? Perspi-
 cū fuisse quo animo erga religionē Pon-
 tificiam fuerat is homo Prætorianus eius
 Oppidi, qui cū moreretur neq̄ campana-
 rum pulsus in illius anniuersario, ut uo-
 cant,

cant, neq; exequiarũ celebratẽ, neq; aliud quidq; eius generis nugarũ fieri madauit: sed potius adhiberi instrumẽta Musica, quæ præirent Maiori & urbis Senatui eius memoriã celebraturis: et sermonem ad populum quotannis haberi iubebat. Cõcionatori pro impesa opera certã pecunię summã testamẽto inscribens. Neq; uerò prætereundũ hoc loco ab illis fuisse Vvardũ illũ pictorẽ, licet obscurũ hominem, religionis tamẽ causa quã diligẽter sequutus est, nõ cõtẽnendũ. Neq; alios cõplures, quos certissimẽ cõstabat in ista tum partiũ studio fuisse, et in alijs cõmeterijs per Cãtabrigiã uel potius omne regnũ conuiescere, nec tamen Missas suas cõtaminasse. Quos aut oẽs quidẽ, quoniã idem senserãt, exhumãdos fuisse, aut oẽs cũ eadem religione potuisse dimitti: Nisi quid liceat, quid uerò nõ liceat id esset potestatis ipsorũ p suo arbitratu edicere. In condẽnatione uerò istorũ Buceri uidelicet & Fagij, nimia illos crudelitate, nimia ui uolos fuisse. Vt cunq; enim constaret de doctrina Buceri, de Fagio nihil habere ipsos de quo posset accu-

Vvardus pictor pius.

De Fagio quod accusarent nihil habuisse.

HISTORIA RESTITVT.

sari. Nihil illum scripsisse quod extabat, præter pauca quæ ex Hebræa aut Chaldaica lingua Latina fecerat. Post illius autem aduentum in hoc regnum, nec legisse, disputasse, aut concionatum fuisse, aut docuisse, & tam breui tempore reinteriisse, ut sanè nihil dum occasionis dederit, unde aduersarij accusationem in illum instituere possent, quem nunquam loquentem quicquam audissent.

Quod uerò Bucerum tam capitaliter oderint, propter probatas Ecclesiasticorum hominum nuptias, sine causa susceperat ab illis inimicitias, & hanc ipsorum meram esse calumniam. Habere enim illum præter cætera istius causæ præsidia, testimonium Pij secundi Papæ, qui alibi magnis de causis ablatas esse sacerdotibus suas uxores, sed maioribus restituendas fuisse dixit: Et edictum Cæsaris (Interim uocant) quo cauetur, ne qui ex ordine Ecclesiastico matrimonium contraxerunt, ab uxoribus separarentur. Atq; ab his ad Academiæ ordines conuersus, ingratitude eorum, quam erga hos homines

Academia reprehenditur in
gratitudinis.

homines ostenderant, paucis uerbis re-
prehendit. Nam si Dominus ossa regis
Edom effossa & exusta, hominis impij Amos ij, cap 3
licet, inulta non esse est passus (ut ait
Amos) certè piorum præconum suorum
iniuriam tam insignè impunè non feret.

Post etiam cum ueniret ad condemna-
tionem (quam diximus superiori actio-
ne à Perno Procancellario, eorum nomi-
ne pronuntiatam esse) paulò commotis-
or factus, admonet, quantum ipsorum
intererat, summâ adhibere cautionem,
quid de quoq; suffragijs suis ad honores
& gradus Academiae sumendos uel reij-
ciendos decernerent. Quod enim ab il-
lis auctoritatem sumeret apud reliquam
multitudinem, quæ propter opinionem
quam habebat de eorum doctrina, iudi-
cio, approbatione & scientia de illis be-
nè sentiret, præiudicij multum parere.
Fieri autem posse, si idoneis tantum ho-
minibus honores suos mandarent, &
indignos dimitterent, ut et Resp. ab illis
multum acciperet utilitatis & commo-
di, & præterea Deo quoque placerent.
Quod si minus curarent, & Rempub. il-

HISTORIA RESTITVT.

los grauissimè læuros esse, & infamiam quoq; sibi iustissimè quidem contracturos: præterquam quòd diuinã Maiestatem grauitè offenderent, cuius edictum de non dicendo falso testimonio hoc factu suo uiolarent.

Interim dum ille hæc & alia multa sic diceret ad populum, multi ex Academia ornandi ac defendendi Buceri causa, ueribus partim Latinis, partim Græcis & Anglicis, templi parietes & aditum ex utraq; parte sepeiebant: quibus animorum suorum erga utrumq; & Bucerum et Fagium, apertam significationem dabant. Finita demum concione, celebrantur publicæ preces, quibus cum gratias Deo inter cætera pro restituta tandem sincera ueraq; religione egissent, ab omnibus est discessum.

LITERAE ACADEMIAE CANTABRIGIENSIS, AD COMMISSARIOS REGIAE MAIESTATIS, IN CAUSIS religionis.

Reueⁿ

REVERENDISSIMO IN CHRISTO
patri ac Domino D. Matthæo Archiepiscopo Cantuar-
riensi, totius Angliæ primati, & reliquis sum-
mis Illustrissimæ Regine Com-
missarijs.

LIT ER AE VESTRAE DE
Bucero Sanctissimo homi-
ne, & planè diuino, dum ui-
xit, nunc autem beatissimo,
qui cum Deo ipso habitat, uehementer
gratæ acciderunt cuncto senatui nostro.
Id enim flagitauerunt à nobis, quod
summo studio, incredibili uoluntate, mi-
nifica frequentia, concursu, plausu, læti-
tia omnium perfectum est. Nam ut li-
teræ uestræ lectæ sunt, iniuriæ que à uo-
bis commemoratæ, quibus ille Vir ex-
cellens mortuus est uiolatus, omnes ad
eum honorandum inflammatis animis
statim exarsimus. Primūq; referebatur, ut
Bucerus Fagiusq; perditis illis & miseris
temporibus, quæ non ita pridem sunt
elapsa, improbè & sceleratè tractati, per
nos ea recuperarent, quæ tum nefarie illis
erepta fuerunt. Id omnes ordines appro-
barunt. Cōstitutus deinde dies quo, con-
cursus ad eos celebrandos fieret. Eo die
cuncta

HISTORIA RESTITVT.

cuncta se effudit Academia: desyderio
 talium uiroꝝ, domus omnes exinani
 tæ: aderat prætor oppidanus cum suis:
 magna undique confluebat multitudo.
 Cum omnium animi essent erecti expe-
 ctatione, habita mox oratio est ex supe-
 riore loco, quæ Buceri laudes, & Fagij,
 præstantes, que uirtutes, querelam etiam
 superioris temporis complexa est. Dein
 de subsequuta concio, qua diuinitus de-
 monstratum est, huiusmodi hominum,
 quales illi fuerunt, memoriã, nullis hu-
 manis uiribus, nullis opibus, nulla calli-
 ditate opprimi et extingui posse. Aditus
 templi circumfusus uersibus, quibus eo-
 rum uita omnis est expressa. O diem illũ
 præclarum & honorificum huic Acade-
 mię, quo tantorum hominum laudes li-
 bere prædicabãtur, quo doctrina Buceri
 sancta, sincera, pura, quæ plurimis eius
 scriptis cõsecrata extat, publicè declata
 est. Academia autẽ præstitit Bucero om-
 nia: nam et uiuũ coluit, et mortuum sum-
 mo officio prosequuta est, quũ publico
 luctu eius funus honestaret: legum deinceps

ceps et notatū, iā condecorauit ut potuit. Sed illius uiri existimatio lædi nō potest iniurijs: quo enim crudelius afflicta eius fama et uexata fuit, eo certè erit illustrior et cōmedatior hominū memorię sempiternę. Hoc in homine ornādo nihil prætermis-
sum est à nobis, eo die que uobis supra posuimus ante oculos, summum q̄ honore, qui à nobis proficisci posse uidebatur, excitati auctoritate uestra, per nos metipsoſ etiā paratissimi, illi debitū, nec satis magnum fuisse arbitrabamur. Sic enim & nostrę cupiditati eū illustrandi mortuū, à quo uiuo omnes getes acceperunt summa beneficia: & uestris præterea literis, in eam sententiā scriptis, fecimus satis. Deus amplitudinem uestram con-

seruet. Datum Cantabrigiæ,

è Senatu nostro, tertio

Nonas Augusti.

M. D. LV.

Vestri honoris cupientissimi,
Procancellarius, & reli-
quus noster Senatus.

ENCOMIASTICA
VARIA, CVM GRAECE
TVMLATINE CONSCRIPTA
in laudem restitutorum D.
Matt. Buceri, & Pauli
Fagij.

GVALTERI HADDONI LL. DOCTO
ris, & Reg. Maiest. à supplicibus libellis, In ex=
humationem et restitutionem ueneran=
di Patris, D. Martii: i Buceri.

ERgo tuos cineres effodit dira tyrannis?
Credidit & nullos esse Bucere Deos?
Non ita: sed Deus est summus uirtutis amator,
Et grauis admissi criminis ultor erit.
Frende Satan, iaculare minas, & concute dentes,
Nulla dies Christi ledere membra potest.
Tristia praeclari flagrabant busta Buceri,
Cum Satan igniuomo sparserat ore faces:
Sed Domini clemens extinxit dextera flammam,
Atq; nouo cineres fecit honore coli.
Sic pietas tandem uictrix super aethera scandit,
Subijcit & Christo colla superba Satan.

IN REDINTEGRATIO
NEM NOMINIS BUCERI IO=
annis Freri D. medicinae.

O uarias hominum mentes, ô tempora, mores
 Proteas ô plusquam mobilis aura leues.
 Vt populus deamat, quod mox capitaliter odit?
 Vt nil perpetuò nos retinemus idem?

Nam quem pro meritis prius hic super extulit astra,
 Vox eadem in stygias præcipit aquas.

Turpiter hæreseos damnauit sacra docentem,
 Nec nisi de Domini fœdere raptæ sui.

Mortuus accitur præconis uoce, rebellem
 Quòd non comparet, Iudicis ira probat.

Hoc nec contenta est hominum furiosa libido,
 Quin etiam effodiens putre cadauer humo,

Sæuiter iniecit flammis (miserabile uisu)
 Censuit & summè se coluisse Deum.

Hec ego crediderim manifesto numine gesta,
 Quo ueri & falsi regula certa forent.

Altera pars sæuit, patienter at altera suffert,
 Alterius scelus est, alteriusq; fides.

Vi cogunt, geniti qui sunt humanitus omnes:
 Se pius haud uinclis uerberibusq; negat.

Conseruata fides moriendo, religioni
 Incrementum addit, uictima grata Deo.

O scitu res digna? furor dum dirigit ictum,
 Errat, & ignorans in sua damna ruit.

Erroris uoluit tibi Bucer inurere famam:
 Sed sic maiori nomen honore uiuet.

ENCOMIASTIC CARM.

Carmina multa tuæ peragunt præconia laudis,
 Coniunctis studijs funere scripta tuo.
 Obruet hæc annis nunquam spatiosa uetustas:
 Hinc uitæ integritas eminet alma tuæ.

In eundem Gulielmi Dajj.

Et uita foelix, Bucere, & morte fuisti:
 Et coelum, gemina sorte beatus, habes.
 Quid uiuus poteris optare beatius unquam,
 Quàm uiua summum uoce docere Deum?
 Quid moriens? quàm (quod uiuus sepe ante petisti)
 Vita quod hæc docuit, morte docere tua?
 Scilicet hæc superas iusti sortitus ad oras:
 Ut meritò ex omni parte beatus eas.
 Quàm fortunatus, qui, ne quid tale uideres,
 Qualia sunt mortem damna sequuta tuam,
 Omnibus ereptus curis, coelestia scandis
 Sydera, supremas iussus adire domos.
 Sic ò sic iusti misero rapiuntur ab orbe,
 Ne uideat moestos turba beata dies.
 Credimus interea, communi lege perisse:
 Nec dextram æterni cernimus esse Dei.
 Verum age, quantumuis modico claudare sepulchro,
 Parua nequit nomen testa tenere tuum.
 Quantumuis ferro flammaq; ferociat orbis,
 Non perit exstructis gloria tanta rogis.

Maior agit Diuus, per quem, bis mortuus, auris
Emergis uiuus rursus ad aethereas.

Inunc, qui caelum ferri sine Numine dicis,
Noscere prudentem discite, Epicure, Deum.

Discite qui terras undis, qui tartara caelo
Miscetis, superi discite regna Dei.

Qui frigere facit flammam, ardere pruinas,
Quiq; etiam media uiuere morte facit.

Eiusdem in eundem.

Quae cecinit tristes morienti Musa querelas,
Nunc eadem uiuo carmina leta canit.

Sed quid adhuc uiuum dico? bis mortuus auris
Numquid adhuc uiuus uesceris aethereis?

Non equidem: nec fata sinunt, ut corpore uiuas:
Mens est, qua semper parte superstes eris.

Quod si post cineres mansisses uel leuis umbra:
Sensisset rapidos, uel leuis umbra, rogos,

Nempè manes non umbra leuis, nec subditus igni:
Verum Euangelij buccina clara Dei.

Sic uixisti, uiuesq; etiam Bucere superstes
Occasumq; ferent tempora nulla tuum.

Eiusdem in Bucerum & Fagium.

Bucero primas dedimus, tibi Paule secundas
En damus, Hebraeae gloria Paule scholae.

z

Hoc non

ENCOMIASTICA CARM.

Hoc uno inferior Bucero Paule fuisti,
 Quòd prior extremum cernis adesse diem.
 Verùm illo maior Bucero Paule fuisti,
 Quòd prior æterno es iussus adesse Deo.
 In reliquo similem duxistis tempore uitam,
 Ambo salutiferi buccina fida Dei.
 Ambo stelliferi sparsistis semina regni,
 Semina prouentu non caritura suo.
 Vnde utrumq; Deus magno dignatus honore,
 Vtrumq; ad superi transtulit astra poli.
 Et ne uestra queant communia fata putari,
 Qualia sunt, quæ nos, uulgus inane, ferunt.
 Mors postquam è uita solita uos lege tulisset,
 Restituit sacris ossa cremanda focis.
 Non ut confessi tantum, sed ut ultima passi
 Scandatis celsi sydera summa poli.
 Fœlices animæ, superas licet ijsitis ad oras,
 A nobis uestrum nomen abire nequit.
 Eximia semper uiuetis laude perennes,
 Quam canet Aonijs nostra Thaleia modis.

In eundem Antho. Girlingtoni.

Non uehemens animus, sed mens fera, ferrea, fœua,
 Extincti famam quæ uiolare studet:
 Per scelus impurum qui ledit iura sepulchri,
 Abijcit ille hominem, suscipit ille feram.

Inmanis

Humanis parcat non nunquam bellua stratis:
 Sternitur, atq; iacet: quò furibunde ruis?
 Sed non interiit, sensu tum morte perempto:
 Iustorum certè uita perennis erit.
 Non sibi natus erat, sibi gratum cedere uita:
 Mors sibi, sed reliquis, commoda uita dedit.
 Excellens inerat pietas, diuinâq; uirtus,
 Vita grauis, constans, casta, probata bonis.
 Mens eadem rebus, uarijs infracta ruinis,
 Non elata bonis, omnia ferre potens.
 Fuderat assiduè uiuens oracula sacra:
 Non sibi parcendum censuit esse seni.
 Iustus honos igitur uirtuti debita merces,
 Concio quem celebris leta hodierna dabit.

In eundem Alani Parr.

Flos manet Palmæ, neq; ledit æstus,
 Nec recedentis nocet umbra Solis,
 Quin suas affert sibi bruma gemmas
 Flore recentè

Iuste, sic coram Domino uirescens
 Fama florebit tua Palma Christi es,
 Seuiat, quantum uelit, improborum
 Turba cruenta.

Viuit, haud ultra moritur Bucerus:
 Viuit in Christo, licet impiorum

ENCOMIASTICA CARM.

Fex, sacros eius uiolare manes

Non dubitarit.

Mente cum Christo fruitur perenni

Luce, nec possunt tenebræ nocere.

Sint Deo grates, tenebras abegit,

Luce fruamur.

In eundem Thomæ Penny.

Laudibus ecce uiget Buceris fama superstes,
 Quam ferro & flammis, sceptro fulgente Maria,
 Depopulaturi, strinxerunt arma Papista.
 Ridiculis nimium flammis putrida ossa dederunt
 Corporis extincti: stimulat sic ira furentes.
 Tela tamen prohibente Deo iacit irrita liuor:
 Stat pectus nullis odij uiolabile telis.
 Authoremq; suum strauit retroacta sagitta.
 Mortuus est mundo, gemit hanc Academia mortē,
 Sed uiuit Christo, probat hanc Academia uitam.
 Innocuus uixit, docuit pia dogmata Christi,
 Confregit uiuens fulgentia cornua Papæ,
 Romanum triplici monstrum quod latrat hiatus
 Vertere terga (dei confisus numine) fecit.
 Vixit & inuictus, uitam uictusq; profudit:
 Semper in hac pugna uictis uictoria cadit.

Εἰς τὸν αὐτὸν τῶ Θωμᾶ
 Πεννίης.

Ω Καρ

Ω Καντα βριγιή ἐμ πάντι τῷ θεῷ ὁρῶσα
 νῦν, ὅτι συμπάσων αἰρέσεων εἶρααι.
 ἄβρει καὶ νόσι ὡς ἐλεήμων κύριε Ⓞ εἰς,
 ἐμ τῷ ἀφείναι σοῖ πλάσματα πάντ᾽ ἀσέβει.
 δόγμασιν ἀνθρώπων ἄλλοισιν ὅταν σεις ἄλυσαι
 εἰλικρινή χρις δώκε διδασκαλίαν.
 καὶ τὸν Βυκῆρον ταύτην κηρύξ' ἐκέλευσε
 γ' ἡμιηγορίας, ἐντε βιβλοῖσι μ' εἶασ.
 ἀλλὰ σὺ μὲν κείνην ἀσεβῆ ὡς αἰρεσιν εἶλεις,
 ἦν γε σαφῶς ἔγνωσ' ἐμμεναί θειοτάτην.
 ἐμὴν παντοκράτωρ σὲ θεὸς συνωπώλεσε πάμπαν
 μάκρομ πρὸς κρείττους ἀλλ' ἐφυλάξε χρόνος.
 εἰνησορ πόλι λάμπρα θεῶν, μηδ' ἠθέλ' ἀκροῖμ
 ἠλθίωμ Βυλῶν, ἀλλ' ὑπάκευε θεῷ.

Εἰς τὸν αὐτὸν τῷ Γνωργίῳ Βλείθῃ.

Βυκῆρον μὲν ζῶντα θεὸς παράδειγμα τίθει
 ἡμῖν φη ἀρετῆς πᾶσιν, τέλει δ' ἡ δὲ χολαίβεις
 αὐτὸν ἀφείλ' ἐκ γῆς, βίον ἀθάνατόν τε δίδωκε,
 ἡμ' ἡ διδασκαλίημ τε τροπὸς τε τοσῦτος ἐκείνος,
 οἷον ἐδίδωκε θεὸς θνητοῖς οὐ πώποτε πᾶσιν.
 ὡς τοῖνυν ἔτι ζῶν ἡμῖν καλὰ πολλὰ παρείχε,
 τίνομι (οὐ μὲν ἄλλῃς) λύγροι τὰ δίκαια θανόντε,
 ἢ κρὸς ῥωμαῖος μετὰ ταῦτα βούχων τε βιάζων,
 τὸν ταφῶν (ὡς ἀδίκως) αὐθροῖς γύμνωσε μ' ἀθῶν,
 μῶν οὐκ οἶδε θεὸς ταῦτ' ἔγνω κ' ἐκ ἀποτίσει

ENCOMIASTICA CARM.

τὸς ὕμνος Μωᾶβ τιμώρησ', οἱ κατέκασσαν
 ὄσσεα σαβρακάκκ' Ἰσχυμαίων βασιλῆσ',
 εἰ δὲ κακοῖς θεὸς ἐκδικῆ, ἀγαθῶν ἀμελίσει
 ἀλλ' ὄτω φανεροῦσ' δειτὸς αἵματοπότται,
 Βακίρ' τε πάλιν φημὴν παρὰ πᾶσι τελείωσαι,
 μάρτυρα καὶ χρίσθ, ἅμα ζῶντα θανόντα γινώσθ.

In eundem Guliel, Kingi.

Ecce, iterum pulsus oritur lux clara procellis,
 Aureus et medio ludit nunc Phœbus olympo:
 Tandem cesserunt meliori Regna sorori,
 Quo nihil esse potest nostro fœlicius orbi.
 Ergo age, pro tantis laudemus numina donis:
 Solennes gratis oneremus uocibus aras.
 Rursus sacra Dei resonant præconia, rursus
 Ecce Euangelium nostras peruenit ad aures.
 Quodq; magis mirum est, ruptis redi uina sepulchris
 Se tollunt patulas putrefacta cadauera ad auras.
 Quamquàm quid falso putrefacta cadauera dico?
 Ecce iterum tremuli cineres in corpora surgunt:
 Bucerus Fagiusq; iterum se uiuere dicunt.
 Donec enim audiri poterit uox illa salutis
 Nuntia perpetua, illorum quoq; nomina uiuent.
 Frustra ignes uestros struitis, frustra arma mouetis,
 Spes tantæ uestros metuunt nec tela, nec ignes:
 Quin tandem in ueras det sese Academia laudes

Bucerum,

Bucerum, Fagiumq; suos agnoscat Alumnos,
 Accipiatq; sinu placido, foueatq; receptos,
 Se Matrem ostendat, nimum fuit illa Nouerca.
 Et nunc summe Deus similem fac ducere uitam,
 Vt simul hæredes celso regnemus Olympo.

In eundem Edoardi Scoti.

Te, nisi communi prognatus lege fuisses,
 Indigne è nostro fata tulere sinu.
 Quippe tot ingenij cepisti à numine dotes,
 Dignus ut ingenio sis superesse tuo.
 Ergo si uix te tetricæ sine crimine Parcæ,
 Iusserunt lutea ponere corpus humo:
 Quam graue pondus habent sceleris, qui sancta sepulchro
 Non permiserunt membra iacere suo?
 Sed bene prospexit uobis qui sydera torquet:
 Inuidia auctori semper obesse solet.

In eundem Thomæ Bingi.

Occideras Bucere semel, semel orbe relicto
 Iussus es ad superos ipse uenire Deos.
 Et fugis è terris, corpus mortale relinquis:
 Corpus humo tegitur, mens petit astra Poli.
 Fleuimus, & merito (quis enim tunc flere negaret?)
 Signa sue mentis carmina quisq; dabat.

ENCOMIASTICA CARM.

Occideras iterum, cum dira & foeda Tyrannis
Non fuit tumulo membra iacere tuo.
Irruit in putridos artus, sensuq; carentes
Sæuijt in cineres turba cruenta tuos.
Tunc luxit miseram mœrens Academia cladem,
Et dedit inuitos Musa coacta modos.
Sed bene prouidit summi moderator Olympi,
Altera mors laus est, altera uita fuit.

Dialogus, Germani & Angli,
incerto authore.

Ger. Dic ubi Martini tumulus? An. Quid? fortè Buceri.

Ger. Hunc ipsum quero. A. quid dicā? prob pudor ingēs

Ger. Immanes illum foedarunt ecce Tyranni.

In cineres sæuire solent? quis nam author et actor?

Ang. Proditor en Patriæ Polus, quem Papa remisit
Author erat sceleris: demensq; Datarius actor.

Ger. Dic quibus adiuti? quid uestra Academia fecit?

Ang. Nulla fuit, miseranda fuit, spoliata Magistro,
Denudata bonis, indoctis plena Papislis.

Hic sceleratus erat Scotus, hic & Christopher dv

Vanus Vuatsonus, κέντς Colus, impia turba

Isti ductores fuerant. Tu putride lunge

Expertus flammam, debebas parcere flammæ.

Bardus Bullocus, stulti cognatus Afelli,

Atq; Papislarum turpis sentina malorum,

- Ger. Quos Antichristus donauit uertice raso.
 Hei mihi tu quæ monstra refers? nunc dicitur quando?
- Ang. Infandum est, hospes, memorare lugubria regna,
 Fœmina cum Papæ seruit Regina Tyranno,
 Exule cum Christo nutans Ecclesia tota
 Bestia cum sanctos urit spurcissima fratres,
 Innocuoq; gemens cum aspersa est sanguine terra,
 Cum mundus totus sentiret numina laesa.
- Ger. Quomodo, dic, factum est? An. quin risum cõtine, dicã.
 Templum suspensum, putrescens pixide monstrum
 Inde exportatum, tum sedes facta superba
 Occasum uersus (quid si non cernere cœlum
 Vellent, et meminisse Deum ista ulturũ aliquando)
 Tanquam Dij picti, seu cassi mente sedebant,
 Atq; peremptoria defunctum uoce citabant.
- Ger. Apparet? An. uah qui poterat? uix ossa manebant:
 Fusibus armati & gladijs pauca ossa cremabant.
- Ger. Quid porro sequitur? An. cæcũ monstrare furorem
 Hij: populus ridere horum stultissima facta.
 Fœlix culpa quidem, laus sic donata Bucero
 Duplex: laus Martine tibi iam contigit indẽ,
 Post mortem es fidei testis, sine sanguine Martyr:
 Quodq; futurus eras, uitam si fata dedissent,
 Hoc furor inmanis, crudelis, dirus, et atrox,
 Et scui in cineres tibi donant ecce Papista.
- Quiescit in pace Ecclesie.

ENCOMIASTICA CARM.

In eundem Thomæ Ieffrei.

In sanctos scuit mundus, ser a bella minatur.
 Nouit cum Christo uincere uera fides.
 Bella gerit mundus tecum diuine Bucere,
 Tu semper fidei numine tutus eras.
 Nobilis ô fidei doctor, Christiq; minister,
 Tu procul à mundo nunc super astra manes.

Τὸ αὐτὸ εἰς τὸν αὐτὸν.

Δείδειτε δυσμύεις, θεός ἐκδικος οἶδέ δικάζει·
 ἐκ δὲ κακῶν σώζει, οἶδέ τε τῶς ἁλίος.
 μήποτε βέκησῃ ἱομὴν ψευδολογῶν αὐδῶν
 ἔσαν ὁ αὐτοῦ ἔχει, καὶ φθὸν ὁ ἔπαται.

In eundem Thomæ Noki.

Quid premis extinctum feritas Romana Bucerum?
 Quid uomis in tantum, Roma, uenena uirum?
 Aethereum cuius uirtus excelsa theatrum
 Concutit, et uiui regia templa Dei.
 Audet eum sacro Roma exturbare sepulchro?
 Audet eum structis Roma cremare focis?
 Quem Deus elegit, rabies Papistica torfit,
 Quem rapuit uelox ignis, Olympus habet.

In eundem Ioan.

Tayleri.

Esse

Esse quid hoc dicam? Christus cui gaudia coeli

Largitur, seuus Papa negavit humum.

Regula sed uita fuerit si recta Buceri,

Putrida quid magni criminis ossa luunt?

Quod si praua fuit Buceri semita uita:

Cur uocat hunc clemens in sua tecta Deus?

Iustus at est Dominus, superi regnator Olympi,

Et iustus sanctos in sua templa trahit.

Arguit iniustos Dominus nimis ergo Papiſta:

Quicomedunt iusti corpus & ossa uiri.

In eundem Thomæ Prestoni.

Inspice Romulidum sanctissima dogmata patrum,

Quosq; tulit primos inclyta Roma duces:

Heroum turbas quot produxere Mycenæ?

Et quibus exultant Attica regna, uiros.

Græcula Mæoniam collaudant regna poëſine

Sola Demostheneos Attica regna sonos.

Roma triumphali donauit fronde Maronem,

Cedit, Io, Cicero lingua Latina tibi.

Nos aciem, ô ſocij, patiemur hebecere noſtram?

Ibit & in luctus funere merſus honor?

Tollite præcones, ſuccingite carmine muros,

Buceri multo carmine uiuat apex.

Vixit patricia plenus grauitate Senator,

Illi ſucceſſit gloria rara toge.

Plaudite

ENCOMIASTICA CARM.

Plaudite densato palmas clamore togati
Omnes, & uarios insinuate iocos.
Viuat honor rapti scrali morte Buceri,
Famaq; per nullos interitura dies.
Membraq; fatali miserè uiduata sepulchro
Ante tuos uiuant (Anglia clara) duces.

In eundem Hugonis Geruasij.

Stulte quid hostiles minitaris Papa secures?
Quidue ferox geminas uertis in arma manus?
Scis nos posse mori, uinci non posse probasti,
Dum cadimus, media uincere morte facis.
Vera solet damnis Ecclesia crescere: nam mors
Vnius multis uita fit atq; salus.
Prima morte parum, multo plus morte secunda
Cognita sunt populo nomina nostra Dei.
Quò magis accensis crescent incendia flammis,
Viuat eò nostrum nomen in orbe magis.

In eundem Thomæ Nandsi.

Si mihi quis dicat, uiuum consumere uiuos
Flammis, haud quidquam res nouitatis habet.
Corpora namq; uorax ussit centena Bonerus
Viuida dum uiuus spiritus ora habuit.
Mortua si dicas ussisse cadauera uiuos,
Auribus haud nostris fabularum foret.
Nanq;

Namq; Dido, Minos, Ptolomæus, & Hercules olim
 Mortua dicuntur membra dedisse rogis.
 At mihi cum dicis monumenta relinquere patres
 Defunctos, tumulum & deseruisse suum,
 Viuida ut igniuomis consumant corpora flammis,
 Quam dubius dubia uictito mente miser?
 Vera tamen res est, pius ecce per ambulat urbes
 Bucerus, facit et Fagius illud idem.
 Vindictam misera poscunt de gente supernam,
 Et poscunt meritis præmia digna malis.
 Illico Lethæas Papam iactabit in undas,
 Et iacit, & miserum uiuida flamma rapit.
 Illud conspiciens quæ turba Papistica mansit
 Protinus, o, cineres putrida & ossa petit.
 Diruit è tumulo ficto doctorculus ore
 Bis, bisq; hæreticos clamitat esse uiros.
 Curritur, inde parant flammis crepitantibus ignem,
 Putrida uah rigidis ignibus ossa cremant.
 Tum Deus omnipotens summo despexit olympo,
 Missus & à coelis ecce Bucerus adest.
 Protinus et spurcum ueniens deiecit in ignem
 Gardnerum, hunc sequitur Vuhitus alumnus ei.
 Quid multa? innumeri ad uestana palatia ditis
 Contendunt, nisi & his pœnituisse sat est.
 Discite uos igitur reliqui de hac gente Papistæ,
 Discite supremo concinuisse Deo.

Discite

ENCOMIASTICA CARM.

Discite dum placide ducatis stamina uitæ,
Indigni sceleris poenituisse citò.
Ecce Bucerus adest, facilis uenit ecce Bucerus,
Flectite, nam Christo poenituisse sat est.

In eundem Thomæ Latoni.

Non desistis adhuc laceratam tollere cristam
Gens toties multis exuperata modis?
Nunc desiste tamen, nunc herbam porrige tandem:
Cedere fac discas qui superare nequis.
Quæ tibi spes superest? agimus nos ecce triumphum
Et fruimur præda quæ tua nuper erat.
Redditus est nobis, olim priuatus honore
Fœnore cum multo quem periisse putas.
Optima pars eius iamdudum sydera uicit:
Etherea iamdudum nempe Bucerus habet.
Magna suæq; capit uirtutis præmia magnæ,
Præmia, quæ nullo sunt peritura die.
Nulla dies abolere potest, mihi crede, Buceri
Famam, quæ uiuet semper in ore uirum.
Nulli nunc hostes, ignis, nec funera terrent,
Fulmina nullius uel maledicta timet.
Et quæ defuncto superest, hæc uiua per orbem
Fama uolat nullis interitura malis.

In eundem Thomæ Hatcheri.

Germæ

Germanis Martine tuis, est nota Britannis,
 Omni nota solo fama Bucere tua.
 Te tua magnificis Germania laudibus effert,
 His dedit, et nunc dat terra Britanna pares.
 Omni nota solo, tua scripta Bucere leguntur,
 Que prohibent Dominum morte perire suum.

In eundem Richardi Bridgualteri.

O Deus omnipotens animis lux unica nostris,
 Magne Deus miseris una relicta salus:
 Qui mare, qui terras, liquidi qui sidera cœli,
 Struxisti proprio numine, sancte Deus,
 Qui tua supplicibus uenerantes nomina uotis
 Audis ætherea, mitis, ab arce Poli:
 Supplicis exaudi te uerba precantia serui,
 Aspice (summe Pater) quas tibi fundo preces.
 Aspice nos homines, quos obruit undiq; pestis:
 Pestis atrox Satanae, pestis acerba nimis.
 Aspice nos homines, quos diræ flamma gehennæ,
 Quos manet æterni numinis ira tui.
 Parce precor miseris errorum mole grauatis:
 Et scelerum pressis pondere parce precor.
 Da diuina Pater miserae solatia menti,
 Et da conspectum posse uidere tuum.
 O concede tui cœlestia lumina uerbi
 Cernere, da Christi lumina uera tui.

Nam sc̄a

ENCOMIASTICA CARM.

Nam satis in nostrum distenta est dextra cruorem,
 Si tibi sic uisum est, seuijt ira satis.
 Que nisi iam cesset, nisi te reuocante quiescat,
 Quis quæso ex tanta clade superstes erit?
 Nempe salutiferi priuant nos lumine uerbi,
 Et ruit in damnum nescia turba suum.
 Deinde diabolicas pro uera luce tenebras,
 Proq; cibo infundunt mille uenena modis.
 Dant lapidem pro pane, tuo pro deniq; Christo,
 Vnica qui nobis est uia, uita, salus,
 Dant nobis asinum Babylonica scepra ferentem,
 Qui clauos celsi iactat habere Poli.
 Dant monstrum, o cunctis quàm formidabile terris,
 Qui septena suo cornua fronte gerit.
 Dantq; meretricem Barionæ sede superbam
 Quæ Satanae cyathis inficit omne genus.
 Quæ truncos, altare, crucem, sua numina, Missam,
 Non dubitat Christi præposuisse neci.
 Deniq; dant, toto qui regnat in orbe, Tyrannum,
 Nulla cui dominum regna tulere parem.
 Qui sua regna armis defendit ab hoste cruentis,
 Iuraq; flammiferis sanguinolenta rogis.
 Qui Christi seruos Stygias detrudit ad undas,
 Sic etenim meritos nescia turba putat.
 Iste Prophetarum, Deus o supreme, tuorum
 Corpora sulphureis dat laceranda focis.

Nec fas

Nec satis est uiuos flammis ussisse nefandis :
 Sed furit in truncos fulmine Papa suo.
 Nam quod post quinos orbatum sensibus annos,
 Manserat effœta putre cadauer humo,
 Ad flammam rapiunt (sic iussit curia Papæ)
 Membra cremanda trahunt, diue Bucere, tua.
 Ossa trahit rigidos nimium crudelis ad ignes
 Papa feris natus, Papa leone satus.
 O deforme genus serpentum, ô secula dura,
 O nimis excelso monstra inimica Deo.
 Corpus quid meruit flamma crudeliter ustum ?
 An quia corpus erat, diue Bucere, tuum ?
 Siccine Papa soles sanctorum membra uirorum
 Vrere, queis durus parcere Turca solet ?
 Corpora concedit cæsum inferre sepulchris
 In mentes nostras Ethnicus arma ferens.
 Papa tamen, famulis Christi sæuisimus hostis,
 Seuit in extinctis, non satiandus, oues.
 Sic lupus iste uorax, ursus, leo, uipera, serpens,
 Seducit populum, Christe supreme, tuum.
 Sic terræ dominos, Satrapas, Regesq; Ducésq;
 Subdidit ad uiles hydra superba pedes.
 Cæsareumq; caput pedibus suppressit auaris,
 Subiecitq; suo colla tremenda iugo.
 Se seruum uocitans, solus Rex, atq; monarcha
 Vult esse, & Latia Cæsar in arce potens.

Papa cupit dici toto uenerabilis æuo,
 Alter & in terris expetit esse Deus.
 Quid? uult esse Deus? uel forte potentior illo,
 Quantumuis Satanas sit tibi, Papa, pater.
 O monstrum, ô uasqi teterrima bellua mundi,
 Qui Christi meritis detrahis ipse tibi.
 Hæc ne supreme Deus cernis? sic cernis inultus?
 An tua sacrilegus Papa trophæa feret?
 Huncine sanctorum patieris sanguine lectum
 Scuire in populum semper (inulte) tuum?
 Cum ferus incautum mactasset Cainus Abelem,
 Senserat admissio præmia digna suo.
 Iesabel in sanctos nimium bacchata Prophetas,
 Occubuit canibus dilacerata suis.
 Atq; tui Christi, domini (proh numina) nostri,
 Iusta in carnifices seuijt ira satis.
 Deniq; quæq; suum comitata est poena tyrannum,
 Hiccine Romanus rabula liber erit?
 Mortua Martini qui traxit membra Buceri
 Seuus ad ardentes dilanianda focos,
 Liber erit? non liber erit: nam iusta tonantis
 Ira manet iugulum Papa superbe tuum.
 Sic pater omnipotens iustus, iudexq; paterq;
 Iudicio hunc, illum mitis amore colis.
 Ignem nempè tuo compensas igne furentem
 Ensis & exhausti sanguinis ultor erit.

Deniq;

Deniq; quisq; sua merito iugulatur ab hasta,
 Sic sunt magnifici facta stupenda Dei.
 Nuper id expertus noster Vulcanius Heros
 Sensit uindictam, Christe supreme, tuam.
 Vltus enim Deus es crudeles fortiter hostes:
 Qui crucianda dabant corpora nostra rogis.
 Destructa est Babylon regalibus inclyta muris:
 Et redit ad cineres Roma superba suos.
 Extincta est proprijs meretrix infanda uenenis,
 Flammiifer atq; suo fulmine Papa perit.
 Exulat è nostro minitans sua sulphura regno,
 Libera Romano est Anglica terra iugo.
 Ruptaq; sunt latis Papalia iura triumphis
 Hæc fecit magni dextera magna Dei.
 Dextera magna Dei nostro persusa cruore
 Accessit nostris, sola medela, malis.
 Restituit ueri cœlestia lumina uerbi,
 Restituit Christi lumina uera sui.
 Reddidit antiquo Buceri membra trophæo,
 Mortua sulphureis membra cremata rogis.
 Sed non membra dedit: Quis enim collegit adusta?
 Sed quasi membra dedit (diue Bucere) tua.
 Ossa quasi antiquo tua sunt illata sepulchro,
 Et tanquam cineres continet urna tuos.
 Ossa cremauit enim rigidissima flamma Papalis,
 Et cineres rapidi præda Aquilonis erant.

ENCOMIASTICA CARM.

Et tamen haud totum consumpsit flamma Bucerum.
 Nec potuit talem perdere sola uirum.
 Membra minutatim sed edebant mortua uermes.
 Terra sinu extinctum dum premit arcta suo.
 Sic tria syncerum capiunt elementa Bucerum,
 Terra, & flamma uorax, ethereusq; locus.
 Terra tegit carnem, terrenis uermibus escam,
 Ossaq; sulphureis ignibus uista iacent.
 Deniq; mens (totus qua constat parte Bucerus)
 Viuit in Angelicis sanctificata choris.
 Ergo Deus qui sceptrā tenes sublimia coeli,
 Sub cuius pedibus subdita terra iacet:
 Da nobis animum penitus super omnia gratum,
 Da sancti memores numinis esse tui.
 Viuifica nobis ex uno mille Buceros,
 Qui pascant agnos (optime Christe) tuos.

In eundem Guliel. Vuichani.

O uanas hominum mentes, ô pectora caeca,
 Esse decet uasra sic te Cantabria mentis,
 Ut nostrae linquens ueteris praeconia laudis,
 Carminibus nigrum nunc detrudamur in orcum?
 Siccine te sacrum decuit uiolare sepulchrum?
 Et lacerum rigidos corpus demittere in ignem?
 Peruigilis nostri merces haec summa laboris?
 Sic satis enixè diuina uolumina uatum

Lecta scholis quondam ferro, flammaq; rependis?
 Ast moriens tua gemma uocor, Pastorq; fidelis
 Diuini uerbi, pure pia regula uite.
 Frendere sed postquam per regna Britannica coepit
 Turba Papistarum, rapidasq; accendere flammis,
 In medijs lucet tum gemma Britannica flammis:
 Tum nimis infœlix pastor, tum scismatis author,
 Hæresiarcha uocor, curuataq; semita uite.
 Nec solus plector, mecum sed putrida Pauli
 Ossa traho Fagij flammæ tradenda uoraci.
 Nec Cranmere pater, quæ te seruauit ab orco
 In Christo syncera fides, seruauit ab igne.
 Ridleyum scriptura rogo dedit esse cremandum,
 Siccine discipulis fas est nocuisse magistrum?
 Si quicquam annorum series ueneranda ualeret,
 Te tutata esset canens, Latimere, senectus.
 Ardua quem sanctæ delectet semita uite?
 Bradfordo nocet esse pium, nocet esse fidelens
 Diuini uerbi (uis heu insana) ministrum.
 In natos tenoræm decet hæc insania matrem?
 Crudelis mater, quæ (sacra ut pagina monstrat)
 Mollia præteneri partit et membra puelli,
 Terra sagittipotens, crudelis tu quoq; mater,
 Exclamat sanguis numerosæ prolis adusta.
 Pastores mactasse iuuat sic, Anglia, sanctos?
 Ah misera, illorum sancto te sagutine pascet

ENCOMIASTICA CARM.

Qui tibi diuini donarunt pabula uerbi?
 Quænam ingrata magis, quænam magis inuida tellus?
 Qui te per Christi fecerunt uiuere uerbum,
 Qui tua cum Christi iunxerunt corpore membra,
 Horum tu flammæ das membra cremanda uorari?
 Hæcine damnosi sunt iussa cruenta Papatus?
 Præ lachrymis nostra en tremulis uox faucibus hæret,
 Et querulam impediunt suspiria crebra loquelam.
 Anglia nunc tandem (quod te resipiscere cerno
 Et rursum amplecti lætissima nuncia Christi)
 En, ne cæde rogo, ferro ne cæde Papali:
 Fortiter at summo discas insistere Christo:
 Nam scælix quicumq; suis requiescit in ulmis.
 Ille Deus, Ionam monstri qui duxit ab aluo,
 Ille Papistarum confringet numine fastus:
 Ille tibi auxilium, cum flammifer ingruet hostis
 Adferet, ille tibi tribuet dextramq; fidemq;.
 Anglia nunc igitur longis erroribus acta,
 Te reducem fecisse Deum, persoluito grates.
 Nunc etenim Patrem, terramq; polumq; regentem,
 En tibi concessa est libertas uera precandi,
 Flammea ronulei restinxit spicula Papæ.
 O Deus alritonans, mundi melioris origo,
 Exaudi uoces ad te (Pater alme) precantum,
 Ipse tuæ sis quæso uicæ fidißimus index,
 Ne nos humanæ uitient fermenta loquela.

Sine

Sint procul à populo latij deliria Papæ.
 Diuino sancti radiemur lumine uerbi:
 Vt tua lux nostras abstergat clara tenebras,
 Nostra tuis radijs sic intima corda calefant:
 Vt perfecta tuæ noscamus fœdera legis.
 Hec pater exaudi pro Christi nomine uota,
 Omnia quem laudant omnes per secula gentes.

Eiusdem in eundem.

Laudem ne? an lachrymem tua tristia fata, Bucere?
 Nobis sunt sanè tristia, leta tibi.
 Te nobis lachrymo, fœlix Bucere, reuulsum:
 Gratulor annexum te tamen esse Deo.
 Funus idem unius letum est, & triste, Buceri,
 Ipsa tamen maius gaudia pondus habent.
 Non tibi, sed nobis moreris, Martine: beatus
 Qui moritur mundo, uiuat ut ille Deo.
 Fert bona syncere tua mors tibi præmia uitæ,
 Vox magis at nobis præmia uiua tulit.
 Fortunatus eras: nam ne mala nostra uideres,
 Rupta prius uitæ fila fuere tuæ.
 Est igitur lugere nefas tua fata Bucere,
 Tendis enim ad summi tecta beata Dei.

Eiusdem in Paulum Fagium.

Dulcibus ut Christi Fagius requiescat in ulnis,
 Sustulit è terris in sua tecta Deus,

ENCOMIASTICA CARM.

Papa, quia ut sanctus superas migravit ad oras,
 In terris tumulo non dedit esse locum.
 Flammea sed primam sequitur mors altera mortem,
 Quodq; erat in terris, id datur omne rogis.
 Morte sed ex gemina duplex en uita resurgit:
 Altera dat terris, altera adesse Deo.
 Mens agit in summis, licet usto corpore, coelis,
 Viuere nobiscum uiuida fama facit.
 Esse quid hoc dicam? certè est mirabile dictu,
 Interimunt unum, non duo fata, uirum.
 Aspera nonnullis uitam mors abstulit una,
 Nil Fugio mortis spicula bina nocent.
 Sic sanctis Dominus medijs dat uiuere flammis:
 Sic sancta iustus uiuet adusq; fide.

In eundem Rogeri Brounei.

Vna probum, reprobumq; manet mors certa sepulchro,
 Nec referet posito funere prætet uter.
 Hoc tamen intererit: reprobi post fata recedunt
 Nomina uisceribus contumulata suis.
 At cuiusq; probi remanent post funera laudes,
 Et solidæ duro stant adamante magis.
 Ille uel unius deletur pondere glebæ,
 Nulla nocet gleba huic, nulla fauilla rogi.
 Illum fama simul chara cum luce relinquit,
 Fama probò, uitæ, lucis & instar erit.

O quam

O quàm mille tulit Cantabria corpora lætho,
 Quorum posteritas nomina nulla tenet?
 En, tulit illa duos tantummodo, nempe Bucerum,
 Et Fagium, quorum uita quadrata fuit.
 Quos nunc, ut nuper, subitæ data corpora morti,
 Lugeat, in dubio est. Laudet an illa magis.
 Luget ut amissos, quales uix nostra tulerunt
 Tempora, uix quales secla priora uiros.
 Laudat ut eximios uitæ morumq; magistrōs,
 Ut quos sana fides, religioq; beat.
 Non gemit exustos. O fortia pectora bello
 En pugnam, cum sint puluis et ossa, mouent.
 At uiuis, Bucere, ferunt: sum uera loquutus,
 An tua cum Fagio cuncta cremata iacent?
 Viuitis, et fama uiuos uos fata reseruant,
 Perpetuoq; iubent, his superesse modis.

In eundem Roberti Sparchi.

Quis furor hic? cur arma tibi tua suggerit ira,
 Anglia? cur se uas parturit ira minas?
 Bilis cur doctos animos exulcerat atra?
 Quis tibi succensas suggerit arma faces?
 Insignes pietate uiros cur mittis in ignem?
 Quidq; iuuat rapidis ossa cremare rogis?
 Nil sentit, metuit nec uulnera dira, cadauer,
 Omnis ab exanguis corpore sensus abest.

ENCOMIASTICA CARM.

Quis furit in manes? ne crudelissimus hostis:
 Abstinet occisis ex lupus ipse feris.
 Hostis defuncto parcit, fera bestia parcit,
 Nec fera defunctis, nec negat hostis humum.
 Nos homines Christo nati, Christoq; dicati,
 Vincimus inmanes, heu, feritate lupos.
 Nostris tellurem, nostrisq; sepulchru negamus,¹
 Commissa o utinam non grauiora forent.
 Effodimus tumulos, laceramus mortua membra,
 Quam dedit extinctis terra, negamus humum.
 Cetera erant tellus, uix nunc dura ossa manebant,
 Dura damus rapidis ossa uoranda focis.
 Que Cantabrigiam tenuit dementia? quondam
 Altrix quæ studij, nunc inimica fuit.
 Demone quo tantum facinus permota patraſti?
 Pectoribus doctis tanta ne bilis inest?
 Illos, qui de te quondam pars magna fuerunt,
 Qui istos defunctos dilaniare potes?
 Exulat alma fides? sic sic ingrata rependis?
 Sic æqua es? meritis fors uenit ista bonis?
 Offusas oculis tenebras ut pellere possent,
 Insererent natis femina uera tuis.
 Hos nec iter longum uetuit, nec certa pericla,
 Nec metus inuenſi terruit oceani.
 Tu uerò requiem seſſis ingrata negaſti,
 Hancine mercedem soluis iniqua tuis?

Nec sic

Nec sic immitis tandem deferbuit ira,
 Non capit hæc ullum dira libido modum.
 Exuris libros, prohibes monumenta manere,
 Quæq; dabant lucem, luce carere iubes.
 Quæ uos o docti tenuit dementia? lucem
 Illatis tenebris quid prohibere iuuat?
 Ex imis plebem tenebris emergere nunquam
 Vultis? dux cæco cæcus, uterq; cadit.
 Quid dixi uultis? ualidis uos cogitis armis,
 Inuitos ferro cogitis, ense, facis:
 Nostra que ant nitidum ne cernere lumina solem,
 Qui nunc ostenso, lucet in orbe, die.
 At ui quid tandem, seua quid morte potestis?
 Ignem pro domino passus uterq; suo est.
 Auxistis laudes, auxistis præmia, quantum
 Vobis et uestris debet uterq; facis?
 Defunctis sobolem medio peperistis in igne,
 Fertilior damnis fit seges ista suis.
 Cur effossus eras Fagi? cur traditus igni?
 Cur euulsus eras sede, Bucere, tua?
 Quòd Christum puro docuistis pectore, soli
 A uobis Domino quòd tribuatur honor.
 Sacris scripturis animus quòd uester adhæsit,
 Quodq; iubebatis his adhibere fidem.
 Quòd gratis fieri nos saluos sanguine Christi
 Afferitis, soli cui tribuenda salus:
 Cui uia

ENCOMIASTICA CARM.

Cui uita est omnis sanctorum accepta ferenda,
Cum non sit nostro parta labore salus.
Sola fides saluos nos reddit sanguine Christi,
Hoc quia contendis, membra (Bucere) cremant.
Pontificis nugas quoniam explosistis: & illud,
Deponi, ut deceat, tam graue posse iugum.
Syncere Christi quod corpus cuiq; docetis
Sumendum uera saluificaq; fide.
Quod nota lingua scribi sacra dicta iubetis,
Arcentes nullum ne sacra scripta legat.
Supremum Papæ quod non donatis honorem,
Qui solium primum, qui loca prima petit.
Hinc uos effossi, uestra hinc uiduata sepulchro,
Hinc lacerant seuis putrida membra rogis.
Sed uos foelices & uita & morte fuistis,
Vtraq; uos seruos arguit esse Dei.
Eximias uestras laudes abolere uetustas,
Nulla nec illius Dæmonis ira potest.
Tollere conata est, sed frustra tollere tentat,
Numine filiolos auxiliante suos.
Ergo uester honor uiget, æternumq; uigebit,
Tempore nec tacito fama perire potest.
Excepti cælo, uestigia uestra manebunt,
Donec erunt rutilo sydera fixa polo.

Im eundem Iacobi Coli.

Anglia

Anglia, quæ quondam u. era sub lege tenebas,
 Lucis patronos, quo dominante furis?
 Busta (quis hoc credat) consumpta putredine scda
 Vastis mandabas dilananda rogis.
 Nec requiescis eò, donec monumenta reclamant,
 Oppressis natis, dira nouerca, tuis.
 Hic mercedis honos, operisue hæc meta fidelis,
 Qui tibi, sic merita, seruiet ullus erit?
 Gemma tibi quondam fuit ô Cantabria tellus,
 Bucerus, diues munere quippè Dei.
 Donec uita fuit, stabantq; in corpore uires,
 Florebat gentis spesq; decusq; tuæ.
 Hunc docti coluere patres, sanctusq; senatus,
 Authorem studijs præposuere suis.
 O dilecte Deo diuino numine plene,
 O fons iustitiæ, religionis amor.
 Fœlicem cursu cæperunt te astra peracto,
 Teq; Dei sanctis cœlica turba beat.
 Illic p̄ta quies, ibi curæ finis acerbæ,
 Celsaq; perpetuis perstrepat ethra metris.

In eundem Thomæ Teyzi.

Gens inimica Deo, furijs agitata, Buceri
 Condita terrena membra cremauit, humo.
 Fama per immensum cuius uolita uerat orbem,
 Cui sincera fides, religioq; fuit.

ENCOMIASTICA CARM.

Huius ego eximium (quoniam iam fama reuixit)
 Carmine quo possim, nomen ad astra feram.
 Vir fuit haud dubie iustus, diuinitus atq;
 Edoctus, populo dogmata sacra dedit.
 Non hominum ritus, non ille insomnia Papæ,
 Sed docuit Christi dicta sacra sequi.
 Plaudite uos igitur, quorum est uelut omnia Christus,
 Quod non Buceri fama sepulta iacet.

In eundem Rubini Shyrwoodi.

I to lætiferis gaudens plebs cincta coronis,
 N ullo lætitiæ depositura die.
 L audibus ad cœlos sacrum deserto Buceronum,
 A ãre sydereum uox petat acta Polum.
 V irtus florescit, toto lux orbe renidet,
 D at Christus populis aurea secla suis.
 E n quondam oppressi probitas uiget alma Buceri,
 M artini claret fama decusq; tui.
 B uceri suprema ferit laus culmina cœli,
 V ndiq; Martini laus generosa sonat.
 C rudelis tandem est rabies compressa ferarum,
 E t minus est solito plebs onerata iugo:
 R ectaq; nunc ratio populo ratione carenti
 I nditur, & uerus religionis amor.
 C haram igitur Christo gemmam fidumq; ministrum
 A mplexu foueas (terra Britannia) tuo.

Respi-

R espice uirtutis fontem, riuumq; fluentem,
 M artinum toto corde (Britanne) tuo.
 E xue sollicitæ demum suspiria mentis,
 N ecreddant solitos pectora mœsta sonos.
 R espue tristitiam, mentis pete limen ouantis,
 V t uigeat solito gemma Britanna loco.
 D ilue mœsticiam, uiget orbis gemma Bucerus,
 E xue tristitiam, gemmma Britanna uiget.

In eundem Nicolai Aylandi,

Ergò cadet prorsus Buceri gloria nostri?
 Atq; honor æthereos dignus adire Deos?
 Doctrinæ eximium specimen morietur? & eius
 Gloria lethæis mersa peribit aquis?
 Absit, & unda prius det flammæ, flamma det undas,
 Et mutant cursum flumina curua suum.
 Nam te sic pietas laudauit, gratia, uirtus,
 Laudarunt nomen cætera dona tuum.
 Ut non ulla dies, non ulla abolere uetustas
 Possit, & hoc nomen tollere ab orbe tuum.
 Nam quò fama magis mundo periisse uidetur,
 Hoc magis ad superos tollitur illa Deos.
 Nec tibi dedecoris tantum tuus ignis inussit,
 Nec tibi tam uitio cesserat illa dies:
 Ista dies quantum meriti tibi donat honoris,
 Quæ sonat in laudes carmine tota tuas.

Dignus

ENCOMIASTICA CARM.

Dignus eras : cuius reliquis sic fama præibat,
Vincitur ut claro nox tenebrosa die.
Publicares per te uiguit, doctrina refulsit,
Defensor uera religionis eras.
Ergo sepulturam potuit tibi turba negare ?
Et potuit structis ossa cremare rogis ?
Hæcine tantorum est merces Bucere laborum ?
Hæcine sunt factis præmia digna tuis ?
O duros homines, ô plusquàm ferrea corda,
O nimium plenas impietate feras.
At tibi defuncto nihil hæc tormenta nocebant,
Nil rogi accensus, nil tibi structa pyra.
Nam tua fama uiget totum cantata per orbem,
Quò magis ob sistunt, emicat illa magis.

In eundem Hugonis Blythi.

Excepit quondam patria tellure profectum
Anglica te gremio terra (Bucere) suo.
Teq; eadem tellus & amauit, & oderat olim.
Viuus eras hospes, mortuus hostis eras.
Nam simul lac fratris cesserunt regna forori,
Illa negauit humum, quam dedit ille tibi.
Et clausum (horresco referens) aperire sepulchrum
Ausâ est, & manes sollicitare tuos.
Write clamauit, crepitantibus urite flammis,
Inuisi nobis mortua membra senis.

Non

Non mors una uni satis est, mors altera uenit,
 Mutat & in cinerem, quod fuit ante lutum.
 O crudele scelus, quid in hospite Regia Princeps
 Scelus? quid sceleris putre cadauer habet?
 Desine crudelis, manes turbare silentes,
 Desine, nil meritò tale, nocere uiro.
 Sed meliora Deus (Deus æquus) tempora misit,
 Tempora dedecoris, tempora laudis habes.
 Nam modò crudeles passus post funera flammæ
 Viuis, & hac uita nobile nomen habes.
 Tu Bucere tua iam nunc uirtute beatus,
 Sydera pro terris, regia tecta petis.
 Cum pietate tua morum certauit honestas,
 Et doctrina pijs moribus æqua fuit.
 Doctrinæ tu lumen eras, uitæq; magister,
 Tu, tu, uel nullus, uiuere dignus eras.
 Tu Bucerus eras, quem uasti machina mundi
 Laudat, quem saluum terra Britanna uelit.
 Sole coloratos tua fama uagatur ad Indos,
 Atq; tuum sentit Roma superba decus.
 Deniq; nulla tuas nesciuit natio laudes,
 Deniq; terra tuo nomine plena fuit.
 Indeuitatis sed quod mors certa sagittis
 Percutiens te, te non sinit esse super.
 En pullas gerimus uestes, & corpora planctu
 Tandimus, & lachrymis immaduere genæ.

ENCOMIASTICA CARM.

En lachrymis omnes per moesta cadentibus ora
Deflemus structos (sata secunda) rogos.
Sed breuis ut longum claudat sententia carmen,
Hec uerba ex animo scripta putate meo.
Quicumq; ad nostros defleunt lumina uersus,
Vnanimi dicant uoce, Bucere uale.

Eiusdem in Paulum Fagium.

Carmen absolui, meritumq; magnas,
Laudibus paruis cecini Bucerum:
Dumq; desesse cupio Camæne
Ponere finem.

Paulus exactos Fagius labores
Inijcit Paulus Fagius remotis
Partibus terræ pietate notus,
Atq; superstes.

Quem, quod inimites rapuere Parca,
Lugeat Pontus, lachrymetq; tellus,
Atq; tu semper tumidos profunde
Anglia planctus.

Abrahami Hartuueli in eundem.

Interlocutores Academia, Bucerus,

Heu lachrymæ desunt oculis, et uerba palato,
Et iuuat abruptis exululare modis.

Acad. Quid querar, heu, tanta serie calcata malorum,
Vulnera, me miseram, non coitura dolent.
Sic ne repentinis agitur uita procellis?

Et ce=

Et celeri præceps cardine pulsa ruit?
 Sic ne mihi miserae duo pignora curia coeli
 Inuidit? matri pignora chara suae?
 Me miseram, binæ prolis quæ funera uidi,
 Fausta modò mater, nunc sine prole fleo.
 Te mea dicta petunt (ò mors seuisissima rerum)
 Que geris ultrici ferrea scepra manu.
 Tu patris & nati dulcissima foedera rumpis,
 Heu auidos nimium Styx habet ima deos.
 Cur non maternis securus Paulus in ulnis
 Vixit? in innocuos cur tua tela iacis?
 Quis te turbo sinu nostro, quæ tela fugarunt
 Bucere? amplexus digne subire meos.
 En quem quæris adest: adsum charissima mater, Buc.
 Adsum tristitiæ sola medela tuæ.
 Vnde hæc, ò fili, macies & squallida tabes? Acad.
 Vnde oro uultus pallida forma tui?
 Vera hæc est facies? an ludis imagine uana?
 Dic mihi, dic matri quem cupis? unde uenis?
 Cœlica me uestris misit pulsata querelis Buc.
 Turba, tuus lateat ne sine teste dolor.
 Elysus colitur mihi campus, & atria cœli,
 Semper ubi uerno flore superbit ager.
 Sed tua quid iustam lacerant conuicia mortem?
 Voce quid immuni fata cruenta uocas?
 Quid mors ista ferat, quid fata nouissima nescis,
 Quò magis occidis, me magis inde beas.

ENCOMIASTICA CARM.

Tum cum uita fugit carnis compage soluta,
 Tunc homo tunc primum desinit esse miser.
 Vita nihil nisi mors, mors est suauissima uita:
 Mors hæc fit uitæ fons & origo meæ.

Quid talem defles genitrix pulcherrima mortem?
 Illo, illo ex riuo cœlica uita fluit.

Acad. Verâ ne quæ narras? quàm sint uerissima uellem?

Si quoq; sunt, rebus gratulor ipsa tuis.

Sed flet adhuc animus maiori saucius ictu:

Altius hoc mea mens uulnere uulnus habet.

Ferrea uos postquam rapuit sententia fati,

Morsq; oculos telo clausit iniqua suo.

Non tibi sacra fides, pietas non profuit illi,

Heu nocuit pietas, obsuit alma fides.

An non uestra fides olim sine labe refulsit?

Punita est flamma uindice uestra fides.

Quid pietate fuit toto testatius orbi?

Spectata est rapidis hæc tamen ipsa rogis.

Buc. Hic uirtutis honos? merces hæc digna labore?

Proh dolor, hæc pietas præmia sæpe tulit.

Quid pietas ultra? quid uirtus proderit illi?

Quid ue fides? ipsa est pœna reperta fide.

O cœcas hominum mentes, ô pectora dura,

O ætas centum digna subire neces.

Est aliqua ingratos homines taxare uoluptas,

Hæc ego de uobis gaudia sola feram.

Sed

Sed quorsum furor hic? quin risus capto solutos?

Factaq; festiuis insequor ista iocis?

Sic ne in defunctum decuit seuire cadauer?

O etas centum digna subire neces.

Sic pelle in uacua decuit lassare lupatos?

O etas centum digna subire neces.

Sic fidei iusta mercedem lance rependis?

Profuit esse malos, & nocet esse pios?

Ast ego quin abeo? & funestas desero sedes?

Et repeto celeri coelica regna pede?

Siste pedem fili: quid deseris oscula matris?

Acad.

Hac cape, quæ fido pectore uerba loquor.

Seuo quid dicis populo? num dira precaris?

Dic mihi, quæ meritis præmia digna refers.

Non extincta solent incendia sumere uires,

Et mora dilatis maxima damna feret.

Buc.

Absit ut infaustum mea uox pandatur in omen,

Fausta precor, meritis & meliora suis.

Istam ne foueas mater dulcissima curam,

Pectore (si quid inest) excidat ira tuo.

Nil mihi quæ rapido gestat sub pectore uulpes,

Nil liuor nocuit, nil malefida cohors.

Claresco inuidia, nil ergo turba bilinguis,

Nil liuor nocuit, nil malefida cohors.

In eundem Ioannis Forcetti.

ENCOMIASTICA CARM.

Exue Musa situm longo sopita ueterno,
 Præcep̄s in lucem ne sine luceruas.
 Erige truncatum mortis feritate Bucerum,
 Vt fluat è latebris gloria multa suis.
 Vt sua funesto laus suffocata tumultu,
 Om̄ine iam tollat dexteriore caput.
 O igitur dubias, Academia, tolle querelas,
 Et sensu tanti uiuat imago senis.
 Aurea consilijs armatum Roma Catonem
 Extulit: & sanctos Attica turba Patres.
 Nostra situ torpens Academia muta quiescet?
 Defraudans tantum nobilitate senem.
 Vnanimes potius distendite carmine neruos;
 Venit enim studio fama, laboris apex.
 Ille feros uiuus toties exterruit hostes,
 ille tulit ueri dogmata sacra Dei.
 Ille cruoribibos uicit grauitate tyrannos
 Bucerus, patriæ gloria tanta suæ.
 Hic Christi pauit uerbi dulcedine sponsam,
 Præbuit & sacro pura alimenta gregi.
 Romæ sacrilegos damnans acerrimus usus,
 Sustulit è putri balsama grata fimo.
 Incipit inuisus Latio hinc primum esse tyranno,
 Illiusq; hæc est unica causa mali.
 Huus, ego expediam paucis, tristissima fata,
 Tristitia non illi, sed magè Papa tibi.

Horrescete

Horrescit, quamuis animus luctuq; refugit,
 Corporis et quamuis undiq; uena fricat.
 Ossa senis chari lacero nudata sepulchro,
 More cruentorum diripere canum.
 Quae sopita diu terra iacere theatro,
 Turpiter accensis imposuere focis.
 O hominum rabies caecis fuscata tenebris,
 O pietas tantis non benefida uiris.
 Vos tamen, o, longa mulctati strage, Britanni,
 Nuncia grati animi fundite uerba Deo.
 Quod postliminio reuirescens sana Bucerii
 Ipsius una etiam nunc pia scripta ferat.

In eundem Ioannis Neudegati.

Siue Martinum celebres Bucerum,
 Siue quis, Paulum Fagium decoris
 Laudibus tollat super alta celsi
 Sydera caeli.
 Fertilis nunquam deerit Camoena,
 Diues et nunquam deerit canenti
 Vena, Martini, Fagijq; ueras
 Carmine laudes.

Hic fuit uera pietate plenus,
 Ille suffultus bonitate patris,
 Vera praedixit populo Britannis

Dognata Christi.

B b 4

Hic sit

ENCOMIASTICA CARM.

Hic lupum à sacris stabulis abarcens,
Legit errantes ouium cateruas,
Et greges sparsos reuocans, ouile
Duxit in unum.

Alter, ignaros homines docebat.
Et uiam ad coeli patefecit oras,
Quòq; feralis fugiatur imæ

Pœna gehennæ.

Hos tamen Papæ famuli nefandi,
Qui sacrum semper sitiunt cruorem,
Sicut infandos homines canino

Dente remordent.

Dente, quid dixi, lacerant canino?
Immò, cum corpus foret in sepulchro,
Et lapis grandis tegetet facundi

Ossa Buceri.

Diruunt sacrum tumulum, suoq;
Mortuum corpus spoliant sepulchro,
Putridum, nec non rigidis cadauer

Ignibus urunt.

O scelus dirum, facinus nefandum,
Gentis ò sæuæ rabies cruenta,
O uirum nunquam satiata sancto

Turba cruore

Non fuit talis furibundus Hector,
Non fuit talis Phalaris tyrannus,

Non

Non fuit talis phrygium superbus
 Pyrrhus in hostem.

Hostium semper cineri pepercit
 Præpotens Hector, tumulo sacrato,
 Nec negat Pyrrhus Priamo profunde
 Viscera terre.

Sed dolor finem iubet hisce rebus
 Ponere infandis: igitur silebo.
 Attamen finem uideas oportet
 Lector eorum.

Nam Deus summo aspiciens Olympo,
 Sortis humanæ miseratus, illos
 Exiit regno, meritosq; maius
 Carcere clausit.

Ergo letari poterunt Britanni,
 Et Deo laudes resonare dignas,
 Pro pia nobis bene restituta
 Religione.

In eundem Ioan. Cramptoni:

Aspera diuinum rapuerunt fata Bucrum,
 Fama tamen celebris non peritura uiget.
 Splendida quippè fuit patriæ lucerna Britanniæ,
 Et docuit populum dogmata sacra Dei.
 Fagius alter erat ueræ pietatis alumnus,
 Cuius in æternum uiuida fama uiget.

B b s Nostra

ENCOMIASTICA CARM.

Nostra igitur resonent illorum carmina laudes:
 Quippe duces ueræ religionis erant.

In Buc, restitutū Rich. Kechini.

Morte fera raptis quondam fuit ignis honori,
 Nunc celebris famæ damna uerenda trahit.
 Quæ tua sensisset si sensus urna tulisset
 Non Bucere tuus corpore maior honos.
 Corpus iners sensus rabidos sentire dolores
 Qui potuit? gelidæ mortis ut umbra silens.
 Mens egressa foras, lustrum simul ante peregit
 Cum dijs cum superis, quàm rogos ossa uorat.
 Spectate ò superi mala quo dementia traxit
 Vesanum genus hoc demonis igne furens.
 Est animus tuto, sine sensu corpus, in illum
 Planè iuris habet cæca libido nihil.
 Sed si quid potuit, singulis tua senserat urna
 Urnula quæ flammis pertulit una tuas:
 Ignari faciunt, quæ nos quoq; fecimus ipsi
 Ardua Bucerus totus ad astra uolet.
 In cinerem corpus redigunt, celeresq; fauillas,
 Quæ in cælum recta corripuere uiam.
 Ignea uis auida est, et corpora putrida sursum
 Euocat, ad uolucrum membra pudica animam.
 Hoc signi dederant inimici chare salutis
 O Martine tuæ, sed pia uita magis.

Hectora raptabat Pelides sanguinolentus,
 Curru quadriugo nec fauet Andromachæ.
 Quid minus atroces fuerant quàm durus Achilles?
 Corpora cum stygio muta furore cremant.
 Quin etiam flammis acribus fera bella minantur,
 At quibus? infandum, Clotho caueo tibi.
 Namq; isti ingeminant excussa nare furores,
 Militibusq; tuis bella cruenta parant.
 Zoilus hic gelidas cum debacchatur in umbras,
 Ecquid erit stabilis styx (Rhadamante) tua?
 Hunc sibi proponit sphingem quem sanguine cassum
 Nouit, & impuro carmine rodit eum.
 Utq; aliquid grauius faciat, facit Hercules hydrantem
 Buceri manes, bella trophæa parans.
 Sic misera scabie pellem rosisse caninam,
 Sic didicit linguam contaminare bonam.
 Sic malè conuitijs seuit, laceratq; magistrum
 Inuersis studijs impia turba suum.
 Proq; salutari suasu conspergit aceto
 Lurida perfundens lingua aconita fera.
 Turpe est naturæ reuerendæ inuertere iura,
 Proq; pijs monitis probra nefanda iaci.
 Sed cœci glires titubant in relligione,
 Cum facibus firmant relligionis opes.
 Si te ergo exacues in causa relligionis
 Viuos allatres, parcius ure lares.

ENCOMIASTICA CARM.

Mortuus haud mordet, cur hunc insane laceſſis ?
 Atq; lares iugulas quos habet alta quies.
 Iuſta ſepulturae, tibi nos celebrauimus, iſti,
 Irrita fecerunt, inſcia turba Dei.
 Vt praefatus honor, ſic molliter offa cubarent
 Optatum eſt, uotis fors inimica fuit.
 Attamen ut dedimus tibi nos, Bucere colende,
 Sic damus, & dabimus patria iura patri.
 Nam mox ut uentis ualidis fortuna recurrit,
 Ecce tuis meritis muſica ferta damus.
 Et te clamamus foelicem, teq; beatum,
 Quem patribus ſanctis annumerare licet.
 Sic lex, ſic uates, ſic psalmographus uoluere,
 Sic Deus inuitat ſanctificare pios.
 Quis fuit inuentus munerofa in prole tuorum
 Papa pater, quem non uicerat iſte pater ?
 Dic mihi ſi poteris, quoties reuocabat alumnos
 Ille tuos, pugnam cum reuere ſequi:
 Horrifer ut nubes Boreas, ut clarus Apollo
 Mane fugat tenebras ex oriente die:
 Sic tu terrebas, & uiua uoce fugabas
 Magnanimos tibi quos oppoſuere duces.
 Sanguine ut hircino fregiſti adamantina corda,
 Sic uirtute Dei corda ſuperba uirum.
 At uelut inuicti pugiles quam ſepe triumphant,
 Et iactant ſolos ſe didiciſſe ſatis.

Vnum semper agunt, in uulgus spargere uoces
 Laudis amatores nocte dieq; student:
 Scilicet ut rerum doctrinarumq; bonarum
 Summa reducatur, quo cupiere modo.
 Ardua doctrinae tetigisseq; culmina fingunt
 Stipes, iners, caudex: Vandalus atq; Geta.
 Nonne omnes prae se contemnuunt ualde odiose?
 Sit quasi nemo alius doctus in orbe satis.
 Sunt fare, sunt flammis agiles (mibi crede) lanistae,
 Magnanimi ferro, fasce furente, fame.
 Sed quam docti sint diuina uolumina uobis
 Testentur sensim, quae bene lecta monent.
 Tantum desistant maledicere, tollere cristas,
 Fastidire alios, dicere uera uelint.
 Namq; hunc Bucerum non sola Britannia luget,
 Anglia non huius dogmata sola colit.
 Florentes populi Reges, Regumq; ministri
 Excipiunt ulnis et uenerantur opes.
 Conatus auxere pares, bonus ille Melanthon,
 Calvinus, Martyr. Musculus, innumeri.
 Quid referam plures, quos tempora prisca tulere?
 Qui Christum pura religione colunt.
 Nec nouus iste chorus, uolitans ut seminat error,
 Finibus aut medijs discrepuere uijs.
 Nam sacra consensu magno, studioq; frequentè
 Promulgant sacris, hymnidicisq; libris.
 Et tamen

ENCOMIASTICA CARM.

Et tamen in cunctis quibus est pia gloria Christi,
 Sanum iudicium perpetuumq; tenent.
 Ergo uerecundè consensus tam uenerandos
 Nunquam rescindes. Dum iuga montis aper &c.

In Bucerum restitutum
 Henrici Vvrighti.

Qui modò deflebam sublatum morte Bucerum,
 Et præceptorem lachrymis comitabar euntem,
 (Scilicet ignorans quantum mors illa malorum
 Tunc premeret, quantumq; boni, tristissima quamuis
 Ferret,) post didici superis miserantibus illum
 Cladibus ereptum, quas iam tum fundere in orbem
 Ingratum, & miseros Anglos diuina parabat
 Dextera: quarum & adhuc quoniam uestigia passim
 Extant, & memori nequeunt excedere mente,
 Narrando nolim uulnus refricare sopitum.
 Vnum immane scelus, stolidi impietate nefandum,
 Quo Papæ pecudes cum laruis pugnam ineuntes
 Martini manes uiolarunt ossa uerenda
 Effosso tumulo, mandantes ignibus: unum
 Hoc refero inuitus. nam quæ uesania postquam
 Nec uiuo poterant obsistere, nec pia scripta
 Quæ uiuunt & adhuc rationum uellere punctis,
 Grassari in cineres? Sed sic est cæca tyrannis,
 Sic furit impietas. Martinus uiuit in astris,

Et cœ-

Et cœlo fruitur, quò iam non fulmina Papæ,
 Non ignes penetrant, rumpantur ut ilia Papæ.
 Viuit & in terris, nam quas Academia pridem
 Bis ingrata notas audebat inurere fame,
 Sanior induxit, facti ueniamq; precatur.)

De obitu, fortuna ac restitutione D. Matt.

Buceri, Carmen Rodolphi Scymeri.

Postquam Bucerus Christum patefecerat orbi,
 Et procul in populos sparserat ore pio:
 Postquam Romanum iam debellauerat hostem,
 Atq; Antichristi dogmata diluerat:
 En pater omnipotens Bucerum accersit ab alto,
 Aduocat, & summum mandat obire diem.
 Precipit è uiuis superas euadere ad auras,
 Inter coelicolas sede locandus erat.
 Anglia flet meritò, meritò Germania fleuit:
 Ingens namq; decus, gloria magna cadit.
 Anglia maiorem Bucero non tulit unquam,
 Nunquam maiorem fouerat illa uirum.
 Sustulit & plures quamuis Germania doctos,
 At non maiorem sustulit illa uirum.
 Doctior an melior uix est ut noscere possis,
 Non plus doctrina quam pietate ualet.
 Quemq; iuuat summas Bucero dicere laudes,
 Nec semel aut iterum sit cecuisse satis.

Ducitur

ENCOMIASTICA CARM.

Ducitur in templum magna comitante caterua,
 Doctorumq; chorus flebilis insequitur.
 Fundunturq; preces, soluuntur iusta piorum:
 Ingenti fletu conditur in tumulo.
 Carmina sparguntur uolitantq; per aethera Musæ,
 Omnes mors mœstos iussit inire modos.
 Omnes collachrymant, plangunt iuuenesq; senesq;
 Omnes Bucerum uirq; puerq; cupit.
 Hec igitur tandem sententia hominumq; Deumq;
 Bucerus summos dignus adire Deos.
 Interea subitò succedunt plena periclis
 Tempora, (me miserum) tempora plena malis.
 Turba Antichristi furit, atq; profana per orbem
 Seuit in immensum, dogmata falsa ferens.
 Turpia pro ueris subeunt mendacia dictis,
 Nec ueneranda Dei uerba tenere licet.
 Protruditq; pijs, mendax, commenta uirorum,
 Proq; Dei uerbis somnia uana docet.
 Hæc pro more suo flammis ferroq; tuetur,
 Exilioq; pios, exitioq; premit.
 Non satis est uiuos totum uexasse per orbem,
 In tua sed nimium mortua membra ruunt.
 Corpora sanctorum & defossa cadauera terris
 Exerit in flammis, torret & igne graui.
 Nec iam terra satis furiunt in omina Diuum,
 Iudiciumq; tuum non metuere Deus.

Sed tentare nefas, olim ut cepere Gigantes
 Regnum captantes, Imperiumq; Iouis.
 Atq; ut deuicto leges imponere caelo
 Possent, nituntur scandere celsa poli.
 Sic uetus hic hostis cunctos ad praelia diuos
 Prouocat, in caelum cominus arma mouens.
 Increpat ore Deum, pestis: dextraq; coruscans
 Intentans flammam, fulmina dira iacit.
 Infestasq; pios iterum detrudere caelo,
 Aestuat, & sanctos turpiter hostis agit.
 Hinc quoq; Bucerum malè deturbauit iniquus,
 E caelo sanctum detrahit ille uirum.
 Defossam terris quamuis corpusq; sepultum est
 Extrahitur, tumulis effoditurq; suis.
 Iudiciumq; nouum Diuo parat impius hostis,
 In ius post mortem perfida turba uocat.
 Hereseosq; reum peragunt, & crimina multa
 Obijciunt surdo, congeminantq; uiro.
 Mortuus ecce pater flammis dānatur iniquis,
 Flammis Buceri mortua membra cadunt.
 Insultant uasto tumidi clamore Gigantes,
 Atq; animos tollunt in tua membra Deus.
 Infestiq; ruunt, nos nunquam affligere cessant,
 Et nostra quotidie, tela cruenta parant:
 Iudiciumq; tuum spernunt, & in impietate superbi
 Contemnunt summi numina sancta Dei.

ENCOMIASTICA CARM.

Sed pater omnipotens rerum cui summa potestas,
 Semper in extremis nouit adesse malis
 Et iam subridens prospexit ab æthere summo,
 Fraudes atq; dolos uidit, & insidias:
 Vidit & humano madefactam sanguine terram,
 Sanguine, quem sparsit sanguinolenta manus:
 Viderat & passim proiecta cadauera campis,
 Corpora nam ferro fusa iacere sinunt.
 Respicit omnipotens miseros, meminitq; piorum,
 Nec pessum prorsus cladibus ire sinit.
 Defenditq; suos tandem, causamq; tuetur,
 Præstat opem miseris, porrigit atq; manus.
 Eiecti redeunt, coit & pia turba bonorum,
 In patrias sedes usq; redire iuuat.
 Reddita pax miseris, redierunt tempora læta.
 Alma fides terris, religioq; redit.
 Accersitq; patres, causas cognoscere iussit:
 Et quæ damna suis turba maligna dedit.
 Et malè tractatam Buceri expendere causam:
 Causaq; flammæ querere quæ fuerat.
 Conueniunt igitur, Sanctorum turba coiuit,
 Excutiuntq; diu singula facta uiri.
 Nil reperire queunt, nisi quòd tua dogmata Christe
 Doctrinamq; piam fortiter edocuit.
 Nil nisi quòd Christum solum docuisset ubiq;
 Quodq; pio semper Christus in ore fuit.

C

Vixerat

Vixerat & Christo, Christus spes una salutis,
Quòd semper Christus uitaq; morsq; fuit.
Nunc igitur sanctiq; patres, sanctusq; senatus
Immutare parant impia iudicia.
Impia iura terunt, leges & sacra rescindunt,
Funditus extinguunt perfida concilia:
Restituunt cœlo, quod te donante recepit,
Rursum cœlesti sede locare student.
Irrita sic faciunt decreta iniusta malorum:
Consultò reddunt irrita iudicia.
Pontificum sic sancta fides pietasq; bonorum
Bucero sancto pristina iura dabant.
Quapropter cantate Deo mea carmina laudes,
Carmina uictori dic mea musa uiro.
Carmina Bucero iuuat hæc cecinisse beato,
Carmina iam sancto condere grata iuuat.
O utinam possẽmeritas tibi dicere laudes,
Atq; utinam tanto dicere digna uiro.

PIO AC ERVDITO
VIRO DN. CONRADO
HVBERTO, MINISTRO
uerbi Dei fidelissimo.
S. D.

Cc 2 Epi

EPISTOLA V.

LITERAS QVAS AD ME
 xv. die Martij, charissime in
 Chtisto frater dedisti, cura-
 uit Gulielmus Vvittinga-
 mus, qui penes uos aliquot diebus fuit,
 mihi reddi fideliter. Is uerò propter sua
 negotia non potuit ad nos uenire: sed
 Londini substitit. quod (si dicere debe-
 am ut res est) non mediocriter agrè se-
 ro: non tantum quòd illius præsentia &
 conuersatione destituar, quæ non mi-
 nus pia est, quàm iucunda: sed quia de re
 bus uestris quomodo habeant nil adhuc
 intelligere potui. Quàm uerò de nostra
 Republica, Ecclesia & Schola Argenti-
 nensi, de quò omnibus germanis Euange-
 licis, audiendi sim cupidus, modo non
 dicam: quoniam & tu fortasse uix crede-
 res, & ego prorsus non possem expone-
 re. Ista itaq; de causa præcipuè ad ductus,
 eum magno desiderio cupio redire Ox-
 onium. Interea de humanitate illi abs te
 exhibita, cum eam (ut certo scio) mei gra-
 tia bona ex parte præstiteris, maximas
 ago gratias. De uxore autem mea conti-
 gerunt

gerūt adeò lugubria et tristia, ut ea scribere mihi sit renouatio doloris, & (quę tua in me charitas est) ea cognoscere tibi dolorem afferent. Cùm diu quartana febris, atq; illa uehementi & duplici, diutius afflictata esset, ad Christum migravit: eiq; Deus tantam fidem, pietatem, fortitudinem atq; constantiam dedit in confessione ueritatis, usq; ad extremam horam, ut omnibus astantibus miraculo quodammodo fuerit. Ego uerò, tamen eius scelicitatem ipsi gratulor, me tamen hac arte sic inopinatò relictum ab ea, non possum non uehementer dolere. Illa sanè propter charitatem, quam erga pauperes magnam semper exhibuit, omnibus fermè ciuibus non uulgare sui reliquit desiderium: mihi uerò (ut magis indies sentio) desolationem uix tolerabilem. Atq; id inter cætera mihi fuit acerbius, quòd quattiduo ante obitū eius ipse febris tam acuta & uehementi laborare cœpi, ut ei postrema officia præstare non ualuerim. Decima quinta Februarij obdormiuit in Domino: ipse tamen diu postea morbosum diu exatus. nunc tandem gratia Dei

HISTORIA RESTITVT.

ualeo, quantum dimidiato licet. Quod ideo ad te scribo, ut mihi tuis precibus per Christum solidam consolationem impetres.

Remoram interpositam esse, quo minus D. Buceri patris nostri monumenta, ut constitutum erat, excudantur, moleste fero, & multo magis, quod acciderit obitu duorum talium uirorum (Dryan^o dri & Scelij) quorum utrumque dum uiueret, synceriter in Christo amauit. Sed Deus, qui & uitæ atque mortis est arbiter, qui sic fieri uoluit, nequaquam accusandus est: uerum orandus potius, ut his quos nobis libuit subtrahere, uicarios qui non sint eis deteriores, dignetur pro sua misericordia substituere. De scriptis D. Buceri plura non habeo quæ scribam, quam tibi haftenus significarim: ad regias quippe manus, ut nosti, peruenerunt: unde non est facile, si quid ibi fuerit (quod ignoro) uel scire uel recuperare. Liber ille de regno Christi non est plane alius, nisi is, de quo Scelium tibi renunciaffe scribis. Quæ uero de usuris hic reliquit, non multa sunt, et potius ad concertationem pertinet.

pertinet, quam aduersus quendam scio-
lum coactus est subire, quam aliquid no-
ui habeant, præter ea, quæ in excusis eius
Commentarijs luculenter habentur. Et
tamen qualiacunq; sint, cum opus habue-
ritis, pollicitus est R. D. Cantuariensis se
daturum. Vale in Domino, & me ut fa-
cis, in eodem ama: neq; interdum pigeat
de uestris rebus ad me scribere. Salutari
meo nomine cupio Dn. Bathodium, &
omnes nostros symmystas, præ cæte-
tis autem uxorem tuam. Oxo

nij 22. April. Anno

1553.

Tuus ex animo
Petrus Martyr.

HISTORIA DE EX-
HVMATIONE CATHA-
RINAE NVPER VXORIS DOCTIS-
simi Theologi D. Petri Martyris, ac eius-
dem ad honestam sepulturam re-
stitutione Oxonij facta iij.

Idus Ianuarij.

ANNO M. D. LXI.

Cc 4 Iaco:

IACOBVS CALFILI

lus Edmundo Grindallo, Episcopo
Londinensi dignissimo, salu-
tem in Domino sem-
piternam.

ITERIS, QVAS AD NOS
cum mandato dedistis, ua-
riè affecti sumus. Non enim
adeò iucundum fuit, (con-
uersis diuina bonitate rebus) in pia causa
non malam operam posuisse: quàm mo-
lestum, & prioris temporis iniquitatem
uidisse, & factorum omnium atrocita-
tem, memoria nostra repetisse. Quis
enim est, qui piorum illa tempestate gra-
ues, & non ferendas iniurias, moderatè
ferat? Quis nõ ad ipsam recordationem
illius tyrannicæ potestatis exhorreat?
Certè cum illud Antichristi nostri sæuū
interregnum, & infœlicem nostræ reip.
dominationem, animo & cogitatione
complector, & si ueterem dolorem re-
frico, tamen & ad habendas Deo gratia-
as impellor, & ad nos ipsos nunc de-
mum uerè beatos prædicandos. Nam
ut grauitas morbi facit, ut medicinam
magis

magis amemus: ita per amissionem uerbi diuini, miserabile uulnus inflictum, facit, ut curationem multò chariorem habeamus. In eo igitur toti esse debemus, ut bonis potius presentibus digni, quàm malis præteritis dolètes uideamur. Quo circa, ne obductam pijs animis cicatricem refricem, uniuersa, quæ toto ferè sexennio omni cum dicitate atq; immanitate facta sunt, prætereo. Tantum hoc attingam, quod & à me perscribi uis, & est nouissimè redintegratum.

Postquam igitur Cardinalis Polus, ita, uti meruerat, è sinibus patriæ eiectus, exteras nationes complures annos peragrauerat: regnante Maria, reginæ, Senatusq; consensu domum reuocatus est. Anno igitur Do. 1554. sic redijt, ut nihil aliud Roma, quàm immanem illius ciuitatis crudelitatem, & inexplebilem hominum innocentium cruoris sitim domum deportasse uideretur. Is in summa rerum potestate constitutus, certos quosdam homines, partim ob religionis, partim ob morū similitudinem,

Cc 5 sibi

HISTORIA RESTITVT.

sibi præcipuè charos & delectos Oxonia cum eo mandato misit: ut pontificia iura, & diplomata, quæ regis Edoardi sexti temporib. antiquata fuerant, restituerent, diligenterq; inquirerent, si qui essent, qui pontificias ceremonias neglexerent, & pro nihilo ducerent: si qui tales inuenirentur, apud quos uel leuissima huius rei suspicio hæreret, omnium statione abiecta, primo quoq; tempore eijciendos curarent.

Veniunt cum imperio & potestate Brokus Glocestriensis Episcopus, Nicolaus Ormonetus, quem uulgò Datarium appellabant, Robertus Morvvenus Collegij corporis Christi præses: Henricus Colus, & Vvrytus Doctores Iuris ciuilis. Erat in Broko literatura non vulgaris, eloquentia non contemnenda ingenium acutum, morum facilitas satis amabilis, si illorum temporum iniquitas, & malorum hominum consuetudo naturam eius non immutassent. Fuit in Ormoneto nihil notabile, præter arrogantiam intollerabilem, qua re tam mirificè excellebat, ut ne fingi quidem, aut cogita-

cogitari quicquam posset arrogantius. Fuit Colus eruditione ad suam opinionem eximia, ad aliorum uerò mediocri, natura tam insigniter morosa: ut nihil mirum, si nec sacra biblia, quæ combusserat, nec Christi factores, quos infestauerat, ei placere potuerint. Is nihil ægrius ferre potuit, quàm ut à quoquã uel ipse Cicero, uel Plato legeretur. Hoc cur fecerit planè nescimus, nisi ideo fortassis, quòd ingenioso illo suo paradoxo, (*Inscientiam & ignorantiam rerum, ueræ pietatis & religionis matrem esse*) nimium delectaretur. Fuit Morvvenus satis annosus pater, & parcus senex, ad rem tuendam paterfamilias bonus, ad doctrinæ & religionis controversias uindicandas iudex parùm aptus, acerrimus tamen uetustatis suæ defensor. Fuerunt, & sunt in Vvrito multa natura, & doctrinæ ornamenta: nec in illo homine quicquam desideres præter constantiam, quæ cum bonos omnes maxime decet, tum pastores præcipuè, quorum est, stabilem & certam, non errantem & uagantem de Religione habere sententiam.

Hi

HISTORIA RESTITVT.

Hi postquam satis diu pro libidine in complures fuerant perbacchati, & infinitum penè Bibliorum numerum, aliorumq; librorum Euangelij doctrinæ sensum apertè & salutariter explicantium, in unum publicum locum apud forum conuectum, cōcremauerant: eò tandem insanix deuenere, ut non in uiuos solum, sed in mortuos etiam & sepultos, crudelitatis uirus euomerent.

Fuerat Oxonij Edoardi temporibus, Petrus Martyr Vermilius Florentinus, Regius Theologiæ professor, uir ea docendi elegancia, disputandi subtilitate, comitate morum, totius deniq; uitæ innocentia: ut ingenio, doctrina, pietate complures ad Christi ouile aggregauerit, qui paulò antè in pontificio luto uolutantes à ueritate aberrauerant. Huius uxor Deum in primis timens, domi, forisq; cum æqualibus sobriè, modestèq; uiuens, Anno. M. D. LII. uitam cum morte cōmutauit: maximo certè hominum egentium dolore, quorum paupertatem facultatibus suis semper munificè subleuauerat. Quæ quàm pia mulier fuerit, quàm

quàm chara bonis omnibus, mœrore funeris indicatum est.

Hanc illi suspicantes eadem religione, qua uir, imbutam fuisse: huius rei ueritatem elicere cupientes, singulos quibuscum uel Petro, uel uxori familiaritatem aliquam intercessisse existimabant, coram se sisti iusserunt: ut si quid tale comperissent, non aliter quàm ornatissimi Buceri corpori Cantabrigiæ fecerant, huius quoq; defunctæ corpus Oxoniæ concremarent. Adducuntur omnes: adducti iureiurando obligantur, ut nihil simulent, aut occultent earum rerum de quibus interrogentur. De illius religione rogati, omnes ad unum responderunt, ob linguæ, qua utebatur, peregrinitatem se quidem nescire quamnam religionem profiteretur.

Itaq; spe sua frustrati, quòd nullis illam testibus hereseos cõuictam secundæ morti (qui papistarum est furor) subijcere potuerint, ad Cardinalem reuertuntur, referunt quid egerint, id est, quàm impudenter se gesserint, quàm multos è collegijs indicta causa detruserint, quàm sceleratè

HISTORIA RESTITVT.

leratè sacrosancta Biblia conbufferint,
deniq; quã diligenter omnia de Martyris
uxore perquisierint: nihil tamẽ reperisse,
cur ex iure corpus cremaretur. Cardina-
lis tamen ne sic quiescendum sibi existi-
mans, aut ipsa dogmata, quæ Petrus ali-
quando docuerat, satis unquam irrita fa-
cta conijciens, nisi de mortua uxoris ossa
ijsdem flammis absumerentur, quibus
ipsum uirum maiore multò cum uolu-
ptate flagrantem aspexisset: interiecto ali-
quo tẽporis in ueruallo, literas ad Mars-
hallum indignissimum Aedis Christi
Decanum scribit, ea percriptione: *vt, quo-
niam iuxta corpus sanctissimæ Fridesuidæ iacebat cor-
pus Catharinæ uxoris Petri Martyris, exhumari &
iactari faciat.*

Homini magis idoneo res committi
non potuit. Fuit enim uir & parum sobri-
us & furiosus: ita ut non uiuis solum, sed
sepultis etiam, & in terræ gremio iacenti-
bus ualde terribilis fuerit. Is ubi iam ad-
uesperauerat, ab immanibus suis poculis
aliquid temporis intermittens, baiulis et
combibonibus suis comitatus, ad tumu-
lum accedit, operas conuocari, instru-
menta

menta parari iubet. Vbi acies satis instrua-
ta sibi ad pugnam uidebatur: rem aggre-
ditur, corpus effodit, effossum baiuli cu-
iusdam humeris imponit, impositum
foras deferri, & in sterquilinio defodi iu-
bet. Atq; hæc fabula ab his impuris ho-
minibus sic acta est illis quidem tempo-
ribus, quibus impietas insulam Angliæ
sic occupauerat, ut quò quis turpior &
crudelior esset, eò uir melior & sanctior
haberetur.

At misericors pater, Deus opt. max.
qui suos ad tempus solet affligere, ne si
perpetuò rebus secundis, & ad uolunta-
tem fluentibus perfruerentur, sibi ipsi ni-
mis præfidentes, diuinam bonitatem ob-
liuiscerentur (est enim ea humana infir-
mitas, ut neq; res aduersas, neq; secundas
uix moderatè ferre queat) tandem assi-
duis piorum precibus cōmotus, seruos
suos è faucibus leonum, cædem & inte-
ritum quotidie anhelantium, eripuit. Sa-
cro sancti uerbi sui contemptores è digni-
tatis sede deturbauit, uas suum electum
Elizabetham, castissimam & ornatissi-
mam uirginem ad nostram Remp. piè,
prudenz

HISTORIA RESTITVT.

prudenterq; gubernandam excitauit.
 Hęc paucis diebus postquàm regnum
 inierat, uos, o grauissimi & ornatissimi
 uiri Matthæe Cantuariensis Archiepisco
 pe, Edmunde Londinensis, Richarde
 Goodricie (interponatur si lubet, & alij)
 quos ego singulos honoris causa nomi
 no, prudenter constituit, & eam dedit
 auctoritatem, ut causas ad cultum reli
 gionem que Dei spectantes cognoscere
 tis, omniaq; pro uestra prudentia agere
 tis, quæ ad Euangelij lucem stabilien
 dam, & Remp. à pontificia fece liberan
 dam pertinerent. Intelligentes igitur
 quàm indignis modis auidæ hæ & ra
 paces bestia, emortuum innocentis cor
 pus tractassent: certis aliquot nostrum
 qui Oxonij sumus, rei q; ueritatē cognos
 cere possemus, id negotium dedistis: ut
 hanc infamiæ notam eluendam, cor
 pusq; è fimo & stercore detractum, in ho
 nesto aliquo loco frequenti populo so
 lenniter sepeliendum curaremus.

Itaq; postquàm omnes ad nos con
 uocassemus, qui uel socij sceleris, uel ad
 ministri fuerunt, uel certioribus saltem
 iudicijs,

indicijs, honestum pij monumenti locum, turpemq; sceleratae violationis formam nouerunt: ad Fridesuidę tumulum adducimur, atque non longę ab eo loco, in parte templi septentrionali, sepulchrũ quod fuit, ostenditur. Corpus ipsum aliõ delatum, atque per certos indices locus, ubi depositum fuerat, indicatus. Venitue igitur ad Marshalli stabulum, & è putri fumo, nondum penitus absumpta carne, cadauer erutum. Inerant caluarię longiores pili, totumq; cerebrum. Ossibus nulla inter se membrorum compage nexis, adhærebat candens & absumpta caro. Sed ipsa, ita ut erant, in unum uas collecta, diligenter ab ædituis in eade sacra custodia mandamus, eõ usque, dum celebrioris festi oportunitas frequentiore spectaculo populum exhiberet.

Interea, dum pro officij mei ratione, omnia studiosę pararem, quę ad funus honestandum pertinere uiderentur: in abditissimo fani loco, fortę fortuna ossa quaedam subfusca, binis manticis sericis diligenter tecta & inuoluta reperi. Hęc eiusdem ædis hebetes & prisca Canonici, reli-

HISTORIA RESTITVT.

ci, religioſe aſſeruare, & in ſolemnioribus
 feſtis ſuper altare propalam, & in conſpe
 ctu omnium collocare ſolebant, ut mag
 na cum reuerentia & honore, ab imperi
 ta multitudine colerentur. Virginis enim
 illius Frideſvvyde fuiſſe uetus opinio eſt,
 quibus tantam uim & ſanctitatem ineſſe
 deliri ſenes, & homines Papiftarum præ
 ſtigijs infatuati exiſtimabant: ut templi
 ſtructurã penitus diſſolutum iri occlama
 rent, ſi loco mouerentur. Ego uerò nihil
 minus uiri boni eſſe exiſtimãſ, quàm odi
 oſam Papiftarum impietatem, & impor
 tunam crudelitatem imitari, nulla ratio
 ne uolui cõmittere, ut quicquam in ea in
 decorẽ & cõtumelioſe fieret. Rationem
 igitur excogitabam, qua & offa humani
 ter tractarentur, & omnis ſimul inepta ſu
 perſtitio tolleretur. Quocircã cum Petri
 Martyris uxoris offibus permixta & con
 fuſa, in ſuperiore ſani parte ad orientem
 ſpectãte, oratione prius ad populum ha
 bita, qua noſtri conſilij ratio oſtendere
 tur, in eodem monumento magna homi
 num celebritate, & frequentia, tertio Idus
 Janu, Anno M. D. LXI. ſepulta ſunt.

Poſtria

Postridie eius diei qui Dominicus fuit, (neque enim tot simul peragendis unicus dies sufficere iudicatus est) Rogeronus noster concionem ex suggestu piam quidem et eruditam ad populum habuit: in qua cum multa de communi hominum sorte dixisset: de frangendo penitus & sepeliendo furore carnis nostrę: de Christo ipso, qui sua morte uiam nobis ad uitam communiuit: tandem & aliorum clarissimorum hominum, quos uiuos nefaria Papistarum tyrannis ẽ medio sustulit: & huius etiam ornatissimę sceminae satis honorificam mentionem fecit, quam toto biennio mortuam, & sepulcrum crudeles ẽ tumulo detraxerunt. Ibi tum uulnus attingit, quod dolorem fecit, quanquam & causas attulit, cur minus quidem fecisse debuerit. Etenim honestę matrone uitam, tanquã exemplar ad imitandum: pessimorum hominum crudelitatem tanquam scopulos ad fugiendum proposuit, non ut redintegratione illius tyrannicę potestatis pia corda uulneraret: sed ut eadem potius accenderet ad Deum nostrum in summa laude,

HISTORIA COMBUST.

gloriaꝫ ponendum, suasꝫ omnes copias ad euerſionem illius ſcelerataꝫ potentiaꝫ conferendas.

At quod in oratione præcipuum eſſe debuit, ut cuius cauſa frequentes confluerant, eam ſuis laudibus adornaret: in eo moderatus fuit, ne aut immodicas laudes congerendo, deſiderium bonorum augetet, aut in ornanda uirtute nihil dicendo, boni uiri partes officiumꝫ negligeret. Quocirca ſic dixit, ut ipſam iniurioſius à pontificijs tractatam, famæ priſtinaꝫ reſtituerit, auditores ad pietatē multos inflammari: ad Romanæ ſedis authoritatem ſuperſtitionemꝫ tollendam ex omni genere plurimos excitari.

Sed ne ipſe etiam uel pietatis laudationem, uel amentiaꝫ uituperationem uideatur inſtituere: cum decretum fuerit exigui cuiuſdam negotij, & temporis acta perſcribere, finem faciam. Tacitus interim gratulantes hominum uoluntates, iudiciaꝫ prætereo, qui præclaram non uultu ſolum atꝫ præſentia: ſed uerſibus etiam ualuis affixis animi ſui ſignificationē deſiderant. Accipe igitur, præſul optime, noſtrum

strum in mortuã studium, quam uiuam
metitò semperq; suspeximus. Accipe uir-
tutis & pietatis tuę quaecunque monu-
mentum, cum & eam habeamus autho-
ritatem ut possis, eam sanctitatis & reli-
gionis curã ut uelis, Christi & eius Euan-
gelij promouendi causa non solum ui-
uentes præmijs afficere, sed defun-
ctos etiam, & spiritu caren-
tes, ab immani furioso-
rum hominũ iniu-
ria uindicare.

D d 3 DE

ENCOMIASTICA CARM.
DE CATHARINA PETRI

Martyris uxore quondam è templo tur-
piter eiecta, sed nunc in integrum resti-
tuta, Carmen.

I A. C A L.

VI uolet officio nostræ pietatis adesse,
Consilij nostri quàm bona causa, sciat.
Interrege Papa, subijt uiolenta luporum
Turba, pium domini depopulata gregè.

Mitrati subiere duces, subiere tyranni,
Cedibus implentes sanguinibusq; domos.
Nec satiare feros potuere calentia quondam
Corpora sanctorum tristibus usta rogis:
Ni tumultata diu penitusq; carentia sensu
Sedibus eijcerent frigida membra suis.
Sic ubi terra truces animos explere nequiuit,
Seuijt in laruas prodigiosa cohors.
Efferat uis hominum, quos nec ciuilis honestas,
Nec ratio flexit, nec pietatis opus.
Fœmina, quæ patrijs exul de finibus urbi
Grande decus nostræ, præsidiumq; tulit:
Fœmina, quæ clarum fidei cum Martyre sponso
Martyrium dederat, cum moritura foret:
Et tumulo discerpta suo, spoliata supremo
Nominis & fame prorsus honore suæ,
Pertulit

Pertulit infandæ penitus ludibria dextræ,
 Iacta sub obsceno tristior umbra loco.
 Scilicet, hoc ueri meruit professio cultus?
 Hæc pietas illa præmia luce tulit?
 Hos tulit euentus ter quinos mortuus annos,
 VViclefus: patriæ gloria prima suæ.
 Sensit & hos animos geminata morte Bucerus,
 Sensus in extinctis si tamen ullus inest.
 O fera uindictam sitientia pectora semper,
 Sanguine iustorum non satianda pio.
 Mitior Hectoreæ Pelides extitit umbræ,
 Quàm sanctis Domini turba Papalis erit.
 Improbus ex animem precio uendebat Achilles
 Hectora: nec fuerant bellica iura moræ.
 Bella licet non sint cum nostris ulla tyrannis:
 Bella Dei sanctis insidiosa mouent.
 Utq; minus præstent se in cassa cadauera sauos,
 Nec precibus flecti, nec pietate queunt.
 Ergò ea iure loco truculenta superbia cessit,
 Nec potuit, Christo uindice, stare diu.
 Nunc melior uotis miseros fortuna reuifit,
 Et pietas ueterem possidet alma locum.
 Ergo decus ueteris cape nunc Catharina sepulchri,
 Nunc pia, quod nostræ sit pietatis, habe.
 Vixisti sine labe mali, post funera labent
 Afferere mali, non sine labe tamen.

ENCOMIASTICA CARM

Nunc tibi, si qua fuit, labem deleuimus: illa
 Laude tui merita nominis omnis abit
 Officio crescit tibi laus cumulatior isto.
 Laus igitur, per quem possumus ista, Deo.

Io. Alb.

Est referenda mihi Papatus foeda tyrannis,
 Ergo precor ceptis annue Phœbe meis.
 Robore maius opus moueo, da robora ceptis,
 Ne quando insanem uim mea musa ferat.
 Foemina Martyr erat, quæ Petri Martyris uxor
 Viua fuit, moriens uermibus esca fuit.
 Illa fuit membrum Christi, eius membra refossa
 Stercore foedabant membra nephanda Papæ.
 Quam uos uestra diu mendacia stulta iuuabunt?
 O uos sacrificum gens, male sana cohors?
 Proh scelus, ah furia, sine stâque crimina uestra,
 Cur ruis in tenebras rafa caterua uolens?
 Diuinas tandem Domini cognoscito leges,
 Naturæ saltem iura tremenda cole.
 Ethnica gens cauit ueterum uiolare sepulchra,
 Cum tamen huic ratio sola magistra fuit.
 Romulus hinc adeo, Solon quoque, lege uetabant,
 Ne male quis uerbo mortua membra petat.
 Darius tumulum uiolare Semyrâmis ausus,
 Aurum non reperit, talia uerba legens.
 Ah mi=

Ah miser, ah nolles tumulos turbare latentes,
 Ni male suaderent ocia, uenter, opes.
 At uos Papicolæ Antichristi membra tyranni,
 Dario facitis crimina tetra magis.
 Darius miserè derisus perdidit aurum,
 Osibus effosis uos cumulat is opes.
 Hic delusus erat: sed uos eluditis omnes,
 Putrida dum nobis ossa colenda datis.
 At uos rafa cohors, Catharinæ Martyris ossa
 Stercore sedatis, non ueneranda datis.
 Dicite quid meruit? Quæ mortua crimina fecit?
 Si uiuens nocuit, mortua nil nocuit.
 Crimina sed fecit, non præbens thura Baali,
 (Dicitis) hæresios conscia uiua fuit.
 O felix Martyr, fato sublata secundo,
 Viua nocens, poenas mortua quæ dederas.
 Si quis cepisset te uiuam de grege raso,
 Nomine martyr eras, Martyr at usta fores.
 Se gerit egregiè Romanæ Cerberus urbis,
 Fulmine dum bruto membra sepulta petit.
 O Satanæ miles (rogo) diro gutture uirus
 Expue, dum nobis nil tua facta nocent.
 Mortua nil sentit Martyr, sed stercore foedo
 Polluitur, sterCUS non olet illa tamen.
 Sic gens rafa, quibus uenter Deus, ossa Buceris,
 VVicleuique rogo membra sepulta dabat.

ENCOMIASTICA CARM.

Non alia Henrici mansisset gloria manes,
 Si perdurasset robore Papa suo.
 Sed satis erratum, moniti resipiscite tandem
 Papigenæ, ualeat Cerberus ille triceps.
 Detrahatur scorto iam tandem larua dolosa:
 Vestra quidem mundo facta nefanda patent.
 Nil facitis certè, dum membra sepulta crematis,
 Stultitiæ uestræ lucida signa datis.
 Absurdus nugas, & somnia linquite uana,
 Effodere est atrox ossa sepulta scelus.
 Stercore defodimus quoq; nos hæc Martyris ossa,
 Non colimus, iusto sed damus illa loco.
 Ossaq; defoditis, sed uos includitis auro,
 Plebem cogentes oscula sacra dare.
 Ossa Fride suide, Mariæ lac, suppara, crines,
 Francisci brachas, calceolosq; datis.
 Ignibus & ferro, sacibus seuitis in omnes,
 Hæc nihil efficient, prædominante Deo.
 Stercore foedatur Martyr, de stercore tollens
 At Deus oppressos in sua regna trahit.
 Qui cum stelliferos habitat super æthera coelos,
 Hic etiam in terris hic sua regna tenet.
 Qui licet in coelo teneat sua regna, decusq;:
 In terris humiles non minus ipse uidet.
 Ille inopem foedo de stercore subleuat, idem
 Ex humili afflictum ducit ad alta loco.

De sancta

DE SANCTA FRIDESVVI
da, & Catharina Martyre.

IAC. CALFHILLVS.

Forte duæ recubant uno sub marmore nonnæ,
 Disparibus studijs, utraq; fixa tamen.
 Altera uirgo fuit (quod dicitur) altera nupta:
 Nupta uiro, claustris uirgo dicata fuit.
 Virginis in sacros usus seruata fuerunt
 Ossa, sed alterius iacta fuere foras.
 Nunc redeunt iterum monimenta nouissima nuptæ,
 Et cum uirgineis ossibus ossa cubant.
 Ergo quid his fiet? Num diuæ uirginis ossa
 De tumulo in sacrum sunt referenda locum?
 Ossa prophanatæ prodibunt illico nuptæ,
 Maior & hoc factæ gloria cædet eis.
 An iactanda loco nuptæ sunt ossa priori,
 Sordibus ut iaceant undique tecta suis?
 Ossibus (heu facinus) sanctis tum iniuria fiet,
 Et pariter cultu sunt caritura suo.
 Nodus utrinq; malus connectitur. Ergo facessant
 Hinc rabida impietas, inde superstitio.

IN RELIQUIAS S. FRIDESVVI
 da, & ossa Catharinae Martyris,
 Epigrammata eiusdem.

Ossa Fris

ENCOMIASTICA CAR M.

SSA Eride suuide sacro decorata triumpho
 Altari festis mota diebus erant. (pho,
 Et tumulo contra, Catharinae Martyris ossa,
 Turpiter in fœdum iacta fuere locum.
 Nunc utriusq; simul saxo sunt ossa sub uno,
 Par ambabus honos, & sine lite cubant.

Vixite nobiscum concordēs ergo Papistæ,
 Nunc cœunt pietas, atque superstitio.

O Pposito magnum nisi sistitur obice flumene
 Læue quidem tacitis labitur agmen aquis,
 Molis at obiectus, cum fluminis excitat iras:
 Allisis crispans fluctibus unda furit.
 Nec post illa, minas quas concipit irrita lenit:
 Obicis at tentat radere seu a moras.
 Læua fides, fictæq; diu sic numinis aræ,
 Duxerunt tacitum semisopita nefas.
 At leuibus postquam intentata pericula rebus:
 Se ciet in fluctus fluminis unda feros.
 Cassa sed indomitas ea fraus sese induit iras,
 Tantum uelle diu, ledere uelle fuit.
 At postquam longa languescens tabe peremptus
 Rex Edoardus erat, religionē pius:
 Iluuiēs populos urget decumana fideles,
 Non minus ac miserum prensat ouile lupus.

Exilium multi longum, longumque petessunt,
 Qui manet, huic tutum non fuit, esse domi.
 Namque reo, Roma reuocatus ab exule Polus,
 Se pro rege gerit proditor, Angligena.
 Natus idem assequitur, quod tentauere parentes,
 Viserat hic Papam, proditor unde prius.
 Tunc à secretis fermenti dicta sequuntur,
 Quilibet insulso pendet ab ore uiri.
 At Polus Colos, ut membra amplectitur arctè,
 Et Coli Polum, non minus usque colunt.
 Hi carnalitiij, putri cum carne globati,
 Heresis abradunt multa repagla suæ.
 Impetit hæc rabies reginæ cæca sororem,
 Hoc prudenter agit. Non caput ipsa petit.
 Sed Deus hanc diri subtraxit ab ore leonis:
 Ut premeret diri facta leonis ouans.
 Impetit eximios uerbi uesana Prophetas,
 Non ætas, sexus, conditione iuuat.
 Qui Christi retinet syncerè dogmata nostri,
 Sat fecisse ferunt, fune, uel igne perit.
 Non aufert Catharina Petri se Martyris uxor,
 Sit licet extremo corpore clausa rogo.
 Sed neque, qui fuerant præcones, parcat humatis.
 Lurida sed putri corpora tollit humo.
 Tollit humo, mandansque pyræ excommunicat ipsa,
 Cumque animis stygio mandat habenda cani.

ENCOMIASTICA CARM.

Barbariem, si numen eos saluos uelit esse:

Cur, si non pereunt, posse perire putat?

Aut, si qui pereunt (ut non periisse uidentur)

Cur factum, dempto foenore, iusa facii?

Αἰγίδις τῶ Λαυρεντίῳ.

Τίπτε παρὰ ἄφατε πτώμα νεκρῶς τυμβωρυχέοντες,
 μῶροι, ἁμαρτίνοοι, μαινόμενοι, ἄλογοι,
 εἰς νεκύωρ ὅσα πικραίνόμενοι ἄσεβῆτε,
 ὦ κακὰ θηρία, ὦ αἰμοβόροι τε κυνές,
 οὐ καλὸν ἦν ὦ Διὸς ἐβέλθε κτηρῶνι μιάνειν,
 πτωχοκόμους παλάμας, χραιοφιλῆ τε μέλη.
 ἄχυνται, ὅς θρέψῃ φιλοπτοχῶσα, βλέποντες
 τὸ σπῆρ ὑμετέρης ὑβριῶτα ἀδαλίης.
 ταῦτα μὲν ἀνθρώποις πάνυ ἱκελα θηρία μορφῆς,
 ψυχῆς ἀλ' ἀγρίων ἔθ' ὑπῆρχε λύκων.
 μῦνοι δ' ὠμοφάγων λύκοι τυμβωρυχοὶ εἰσὶν
 δεινῶ ἔϋτε λιμῶ εἰσι πιεζόμενοι,
 τοῖς τε λύκοις ἑτέροις γέλωρ ἰδ' εὐπορέσει,
 μνήματα τῶν νεκύωρ ὄν διορῶσαι ἔθος.
 πῶς ἄρα πῶν λύκων ὄν κ' εἰς ἀγριώπεροι οὔτοι,
 εἰς κόρον ὑβρίζων βυλόμενι γε νεκρῶν;
 σῶμα μὲν ὑβρίδῃ, ψυχὴ δ' ἄρ' ἀνδ' ἀτ' ὄβρις
 ἔθ' εἰκῶρ θείῃ δέξατο πῆμα κακόν.
 σὺ καθαράν ψυχὴν ὦ Κρισοφιλῆς Καθαρίην,
 οὐκ ἐδυνήθησαμ γ' ὀϊμάτα οἰεῦπανθῆν.

ἄλλο

ἀλλ' αὐτὴ καθαρά τῷ ὑψιμέδοντι παρέσκη,
 ταύτην οὐ μόλις ἐν βόθρῳ θ' ἔδ' ἐκοπῶν.
 ἢ δ' ἀμίαντος ἔβη ἐς ὑπέριστα δώματα, πλήρης
 γηθοσύνης, ρυτίδος σωματικῆς ἀμιγῆς.
 ἤματι ἐχατιῶντι, νεκρῶν ὅτ' ἀνάσσει ἔσαι,
 σῶμα κλέος μέλει πνεύματι ἰσοῦ ἔχει.
 ὡς θεὸς δώσει, ἡμεῖς δ' ἐν τῷ γὰρ μεταξύ,
 τῷ σῶ ἅψ' ἀδύλοισιν σῶματι μνήμα πρέπου.
 σοὶ θεὸν ναετᾶοντι κατ' οὐρανὸν ἀσεβόντα,
 ἔκ κρᾶδίνης χέομεν νόλεμῶς χάριτας.
 ὅς πτωχὸς ἐλεῶν ἅ γνησορέοντα διαμάσων,
 αὐτὴτα λαυτεύεις ἄξια τοῖσι θεοτοῖς.
 τοῖς τέκνοις ἢ δυσμενέων ἐπαρῆγονα χεῖρα
 δός, τὸς εὐσεβείας πάντοτε ρυόμεν θ'.

Κύριε σῶσον τὴν βασιλίδα.

Ἐκ πάντων λίτομαι δεινῶν βασιλίδα σαῶσαις
 ἡμετέρῃν, πάσῃσ' ἢ μέλει εὐσεβείας.

IN TERTIAM SEPULTV-
 ram Katherinæ Petri Martyris uxoris,
 carmen. Harbarti VVest.

Quae fuit à nobis prius hic inhumata sepulchro,
 Est tumulo nobis rursus humanda suo.
 Non quòd non satis est, cuius semel esse sepultū,
 Nec quòd non fuerat rite sepulta prius.

Sed

ENCOMIASTICA CARM.

Sed quòd ab impuris Satanae, Papaeq; ministris,
Iure sepulchrali despoliata fuit:
Sed quòd in insanem multoq; cadauere scedum
Ossa quiescentis iacta fuere locum.
Nam licet ad tempus Dominus sit passus inuri
Defunctae maculas, dedecorisq; notas:
Impunita tamen dimittere talia, uindex
Illius nunquam dextera, probra solet.
Quare, ut in autores iam tandem opprobria uertat,
Labibus aspersam laudibus ornat anum.

Eiusdem in eandem.

Membra sepulta prius, sunt rursus humata Papistis,
Nos & humo tegimus membra sepulta prius.
Cum Christi, Papae non conuenit ergò ministris?
Condere commune est, condita membra prius.
Sic cum Troiano est aliquid commune Neroni:
Sustulit hic matrem, sustulit ille patrem.

R. Marbeccus.

SECTA Papistarum quàm sit crudelis & audax,
Illorum planè facta nefanda docent.
Christicolis uiuis minitantur uincula, flammæ:
illis defunctis structa sepulchra negant.
Ossa, sacra quondam quæ terra tecta cubabant,
Stercore perturpi tecta fuere modo.

Ossa qui

Ossa quid offendant, in promptu causa uidetur:

Carnosis patribus nil sine carne placet.

Ergo remouerunt hæc ossa sed ossibus istis:

Seruant & sanctè deteriora colunt.

Hoc quoque cur faciant, in promptu causa uidetur:

Permultum ex illis utilitatis habent.

Ocrea, mucrones, calcaria, stercora, missæ,

Omnia pro questu relligiosa forent.

Talia sunt, populo quæ uendit turba Papalis,

Hæc tamen antiquo tempore facta uolunt.

Et quis non credat merces has esse uetustas?

Præ senio scetent: quis putet ergo nouas?

Eiusdem de eadem proiecta.

Femineum sexum Romani semper amarunt.

Proijciunt corpus cur muliebri foras?

Huic, quod tu quaris, facilis responsio danda,

Corpora nil curant mortua, uiua petunt.

Mortua non poterit, potuit nec uiua placere:

Mortua nil prodest, uiua pudica fuit.

Epitaphium in restitutionem

Petri Martyris uxoris.

G. Smythus.

Cum Romana lues nuper hypocrisis,

Cecasset populum, nec foret uspiam

E e In tota

ENCOMIASTICA CARM.

In tota pietas gente Britannica,
 Seuirentq; tui (Papa) satellites:
 Quod non tum facinus uidimus, et nefas,
 Spumanti patria sanguine martyrurum?
 Sed non maius erat carnificum scelus,
 Nec quod papicolas plenius indicet,
 Quam Papæ Domini sint similes sui:
 Quam quod turba pia non pia sceminam,
 Et quæ martyr erat, nuptaque Martyri,
 Effossam tumulo proijceret suo.
 At quid plus faceret pessima, millies
 Si leges rigidas iuræque frangeret?
 Si quando patriam perfida proderet?
 Quid posset grauius mortua perpeti?
 Nunc à papicolis dilacerarier,
 Qua non ulla fuit scemina sanctior.
 Proh quanta impietas? quale nefas fuit?
 Quis tam Mirmidonum miles erat ferus,
 Vt terra effoderet mortua corpora?
 At nunc ecce tamen repperit hanc nouus
 Romanus Phalaris pernitentem nouam?
 Sed dic, quid rabies, quid furor obsuit?
 Nil expers animæ senserat, et pia
 Nil tantum meruit: sic graue mortua
 Nil perpeffa fuit nec pia dedecus.

Cur ergo

Cur ergo exanimis turba cadaueris
 Sic in reliquias barbara seuijt?
 Nil flexit pietas? ferrea nil pudor,
 Nil uindicta dei, pectora terruit?

O proles rigidi sæua Lycaonis,
 Contemptrix superum, plenaq; sanguinis,
 Cedis sanguineæ stirps auidißima:
 Mansuescat feritas, nec furat amplius
 Strages tam miseras quæ dedit hactenus:
 Ac te nequitia nunc pudeat tuæ.

De restitutione nominis, & famæ
 Catharinæ Martyris.

I. Alsappus.

SI quis amor ueræ lucis sub pectore uestro,
 Depulsis tenebris hunc celebrate diem.
 Namq; uelut cæca nuper caligine mersi,
 Sectati tenebras, & malefacta sumus:
 Sic iterum exorto diuino lumine Verbi,
 Sit, patrare Dei lumine digna, labor.
 Turba furens facibus, ferroq; papistica quondam,
 Sustulit è medio, quod pietatis erat.
 Sanctorum rapidis commisit corpora flammis,
 Traxit & è tumulis ossa sepulta suis.
 Ut tamen impuro macularent omnia cultu,
 Quidlibet idôlis attribuere suis.

ENCOMIASTICA CARM.

Ossa, pilos, baculos, cineres, & uiscera, uestes,
 Futiliter populo proposuere diu.
 Quò magis in lucrum damnosum cedere possent,
 Quos sibi sacrilegi constituere Deos.
 Si quis amans recti, si religionis, & almæ
 Iustitiæ custos, ac probitatis erat:
 Hunc cita deuouit seuæ sententia morti,
 Perfugij misero nec locus ullus erat.
 At licet his fuerat iam dudum summa potestas,
 Fulmineo quodam nunc periire modo.
 Nunc uiget hæc iterum, quæ falso nomine quondam
 Hæretica à multis turba uocata fuit.
 Nunc Domini Verbo locus undiq; personat omnis,
 Nunc colitur uera simplicitate Deus.
 Et quia non minimum munus pietatis habetur,
 Vita defunctum tradere corpus humo:
 Non leuius censere bonum debemus, ademptam
 Iniuste famam restituisse pijs.
 Ergo Petri quondam fuerit cum Martyris uxor
 In sacra nostræ parte sepulta domus:
 Impuri quam quidam homines de uiscere terræ,
 Substractam scædo deposuere loco:
 Nunc homines sancti, nunc religionis amantes,
 Hanc tumulo & famæ restituere suæ.
 Quid potuit peius, quàm sic seuire proteruè
 In miseram, quæ sit lumine cassa suo?

Hæc

Hec sensus uitæq; expers, at (uita superstes
 Dum fuit) in sacra manserat usque fide.
 Quid potuit melius, quàm sanctam reddere terræ,
 Et dare iusta piæ manibus officia?
 Vos quicumq; sacram iam nunc inuisitis ædem,
 Hic peragunt ueræ dum pietatis opus:
 Auferte ex animis tenebrosi iura Papismi,
 Syncera colite & relligione Deum.

Ex collegio Mertonensi :

Hostis Euangelij, sathanæ Papista satelles,
 Vinea Iouis stygij patris imago tui.
 Quis furor indomitus cineres turbare sepultos
 Impulit, & tristi busta mouere manus?
 Non poteris Christi famulos terrere fideles,
 Sint licet obiectæ dire Tyranne faces.
 Non rictus metuit uirtus infracta leonis,
 Non potes hic quauis arte nocere leo.
 Dum clarum pugnas Catharinae extinguere nomen,
 Ecce opera facta est clarior illa tua.
 Nam quæ obscura diu latuit tellure sepulta,
 Nec quicquam præter triste cadauer erat:
 Tu facis ut uiuat celebris sermone piorum,
 Et capiant laudes pristina facta nouas.
 Plus lædendo iuuas, quàm si prodesse studeres.
 Impia conuellit sic tua uota Deus.

ENCOMIASTICA CARM.

Nam tibi nomen erit terris Catharina perenne,
 Famaque, quam nequeat tollere sera dies.
 Quam non uis, hostis non sex intensa cloacæ,
 Quam non crudelis ledere flamma ualet.

Rich. Mauric.

Hvc cita turba ruat, spectet pia funera fletu,
 Et decoret triplici membra sepulta rogo.
 Martyrio perfuncta suo, perfuncta furore
 Romulidum, lachrymis membra retorta riget.
 Et recolat rapidos iaculati fulminis æstus,
 Papali tumidas corde fremente minas.
 Quæis non terra ferax, non uastum sufficit æquor,
 Non hominum carnes putrida membra placent.
 O gens Romulidum ciuili pasta cruore,
 Christicolæ tepido sanguine plena gregis:
 Corpora tam grauido cur turbas mersa sopore?
 Cur fraudas tumulis ossa sepulta suis?
 Cur iacet hæc matrona suo fraudata sepulchro?
 Cur iacuit fædo stercore pressa prius?
 Quòd pia pestiferam Romanam spreuerat hydram,
 Et tumido constans quòd fuit hostis apro:
 Quòd spreuit simulachra, Dei pugnancia Verbo:
 Quòd spreuit fragiles (signa caduca) Deos:
 Umbratum cultum spumantis fulmina Papæ,
 Vaniloquas nugas, & sine fruge sonos:
 Quòd

Quòd fuerat Christi felici nupta ministro?
 Mortua martyrio foemina functa suo est.
 Non satis est rutilis torqueri uiscera flammis
 Viuida, uel mortis cuspide tacta mori?
 Non satis est teneros arrodi uermibus artus?
 Non satis est corpus luce carere sua?
 Mortua sulphureas ecquid persenserat iras?
 Mortua mutatos num dolet esse rogos?
 Stercoris immundos foetentis sensit odores?
 Aut patulae naris sensibus usa suae est?
 Nil potuit sentire mali tam triste cadauer:
 Vestra tamen non est mens scelerata minor.
 Inunc insanos (papistica turba) furorores
 Confer Christicolae (turba nephanda) gregi.
 Non hominum carnes torrent, non uiscera torquent,
 Non renecant laetho membra necata prius.
 Sed tumulo condunt, quae stercore mersa iacebant,
 Et figunt digno corpora digna thoro.
 Tu matrona iaces gelido commissa sopori,
 Ut iacet in medios agna sepulta lupos.

Roberti Rolli, Carmen
Sapphicum.

Charitas uasfris colitur Papistis,
 Charitas cunctis resonatq; uerbis,
 Ec 4 Charitas

ENCOMIASTICA CARM.

Charitas his est uel ubique plenis
Sanctula buccis.

Scilicet sancti hi Domini Prophetæ,
Nil agunt sancta sine charitate,
Pacis authores: studiumq; pacis
Laudibus ornant.

Ecce sed summis fluidæ labellis,
Dum natant uoces pietasq; paxq;
Sanguinem, flammam, rabiem, furorem
Nil nisi spirant.

Sancta tu testis Catharina Martyr
Huius es facti, modò pestilentes
Quam sepulchrali fruiet negabant,
Iure Papistæ.

Quid frui dico? putridum cadauer,
Conditum terra, tumultoq; clausum,
(Proh nephas) inter minimè ferenda
Stercora iactant.

Non quòd hæc sensit pia mater ullum
Imò nec possset patier dolorem:
Sed sua ut cunctis manifesta constet
Dira tyrannis.

Ito nunc seui truculenta Papæ
Turba, et ostenta studium quietis:
Charitas uestro pia sanctitasq;
Sessitet ore.

Eiusdem

Eiusdem cum Apostrophead

Catharinam Martyrem.

D Aueniam Catharina tui si in fine libellò
 Lentus eram uersus opposuisse meos.
 Sint licet extremi, non sunt (puto) prorsus inepti,
 Ut Papa perstringam uim scelerate tuam.
Qui per sacrilegos (proh turpia facta) ministros,
 Projicis in foedos membra sepulta locos.
Sed quibus heu parcat, si martyri parcere nolet:
 Nempe hæc, quam refero, scæmina martyr erat.
Nomine quæq; prius, nunc re Papa martyra fecit:
 Laus quoque ab effosso corpore maior adest.
Vive anima ô scælix, tantò scælicior, alto
 (Quò liquet in terris plura tulisse) polo.

ENCOMIASTICA CARM.
MONUMENTVM D:

MARTINI BVCERI THEOLOGI IN-
comparabilis. Authore
Iohanne Sapido.

Colloquuntur Viator & Religio.

- VI. *Que tu? RE. Relligio. V. qualis? R. que sola tot inter
Falsas cultorem sano beoq; meum.*
- VI. *Hic quid agis? R. tumultum Martini seruo Buceri.*
- VI. *Quid? caret hic patrij uir pietate soli?*
- RE. *Planè. V. cur? R. fuerat uix hoc studiosior ullus.
Et lingua & calamo me celebrare suo:
Non tulit has, inimica mihi gens, impia laudes:
Huc & in exilium compulit ire uirum.
A me non tamen abstinuit se, donec Olympo
Spiritus eius et hac corpus inesset humo.*
- VI. *Ergo, fuit quibus indignus Germanicus orbis,
Ossa fouet placido terra Britanna sinu?*
- RE. *Sic est. V. ergo carebit eo Germania? R. quin hunc
Verius in scriptis est habitura libris.
His me uiuus adhuc probat, atq; probabit ad usq;
Tempora supremo debita iudicio.*
- VI. *Sat teneo, ualeas, R. & tu. Sed crede ualebis
Aeternum, si me, fecit ut ille, coles.*

Biusdem in eundem exhu-
matum & crematum.

Qualem

Qualem te rediens uideo? nam non tibi uultus VI.

Hæc species, iter hac me faciente, fuit.

Dic quid habes, cuiusue rei te cura molestat?

Cura, parem cui uix attulit ulla dies.

RE.

Quæ? R. dicam, tamen haud modico moerore, Buceri VI.

Extractum rursus putre cadauer humo:

Atq; datum flammis simul in cineremq; redactum,

Hem quid ais? quæ uis hoc fuit ausa? R. rogas?

VI.

Impietas maleuada superstitionis amica,

Et nunquam rebus non inimica meis.

Non odio Papa in Papam tam sæuijt acri,

Hunc ubi de tumulto protulit ille foras.

Fertur & hic olim Rex eruta regia membra,

Non temere, in uastum præcipitasse mare.

Non ignoro, Calydonij patienter an agrè VI.

Pertulerint facinus tam graue, scire uelim.

Nescio: pars redit ad uomitum: pars mussat eorum: RE.

Externas sedes pars male tuta petit.

Quid speras? R. ex hoc orituros puluere mille, VI.

Qui me contendunt tollere laude pari.

Hoc faciat Pastor, qui, dum manet orbita Solis, VI.

Vult quibus uigilans semper adesse, Vale.

In eundem restitutū Matthiæ Hubneri.

Quem uideo? VI. quæ tu? si me non fallit imago, RE.

Ter nunc his ipsis es mihi uisa locis.

Salutè:

ENCOMIASTICA CARM.

Salve. RE. tu nobis etiam sis aduena saluus:
 Quid fers? VI. me primo querere pauca sine:
 Nuper eras tristis: non hæc tibi forma: nec ille
 Tum uultus: læta nunc mihi fronte places.

RE. Tristis eram merito. VI. cur nunc oblita doloris?
 Dic. RE. quod in antiquum sum reuocata locum
 Pontificis rabies cessauit, & impia Missa:
 Frigent Ausonij dogmata uana lupi.
 Meq; colunt sancta rursus pietate Britanni:
 Regina est, qualis Rex Edoardus erat.

VI. Grata mihi narras. RE. uellem superesse Bucerum,
 Viuus & his doctus Fagius esset agris.

RE. Recta mones: hi sunt quorum tu membra dolebas
 Effossa, & cineres corpora facta leues.

RE. Hos ipsos dolui. VI. fuit hæc insania magna:
 Ast ubi nunc nomen, nunc ubi fama manet
 Illius? tanta qui te pietate colebat,

RE. Quanta uix alius te coluisse queat.
 Vnquam grata fuit sancti si fama Buceri,
 Sydera dum claro fixa fuere Polo:
 Nunc est: an nescis quæ sunt his acta diebus?
 VI. Dic, properat fessos tingere Phæbus equos,

RE. Sceptra tulit paucos Romanus Episcopus annos
 His terris. VI. scio: sunt hæc mihi nota prius.

RE. Finibus interea fueram dum pulsa Britannis,
 Eruta sunt terris ossa sepulta suis.

Et data

Et data sunt flammis. VI. narras audita: tyrannis
Sæua fuit. R. E. finem cuncta tyrannis habet.

Qui meus hostis erat, sanctam cum corpore sanam
Credidit incensos tollere posse rogos.

Verum huc cum redeo precibus reuocata piorum,
Quæ sola pulsam me reuocare solent:

Fama redit sancti paulum sopita Buceri:

An posset tantum tollere flamma uirum?

Ecce uocat doctum mox Rector in urbe Senatum:

Et fiunt templis publica uota sacris.

Effundit passim se mox studiosa iuuentus,

Vt præceptorem laudet ametq; suum.

Romana uatum lingua linguaq; Pelasga

Vidisses multis carmina fixa locis.

Quisq; studet celebrare uiri cum funere uitam

Et meritas laudes dicere quisq; studet:

Hic dolet effossum: positum sed corpus in ignes

Ille dolet: cineres querit at iste suos.

Doctrinam hi laudant: alij sanctissima scripta,

Et quæ Germanus, quæq; Britannus habet.

Enumerant alij subiit quos ille labores,

Accensos quoties uiderit ipse rogos.

Vt taceam quanta fuerit pietate per omnes

Annos. V. constanti uir pietate fuit.

Hæc quoties cupijt sanctam peruertere mentem

Hostis? & à uera præcipitare fide?

Non po=

ENCOMIASTICA CAR M.

- Non potuere minæ: nec fulmina dira potentum:
Nec promissa grauem dona mouere uirum.
- VI. Splendidus ergo dies fuit hic, tum plenus honore,
Qui cecinit laudes docte Bucere tuas.
Et si talis eras, similem Germania nescit:
Nescit nunc similem terra Britanna uirum.
- RE. Flumina sicca prius, prius aut sine piscibus æquor:
Aut pascat rapidos Anglia uasta lupos:
Quam pereat sancti sanctissima fama Buceri:
Aut pereat sanctum nomen in orbe suum.
- VI. Cur fugis hinc? R. nox præcipitat. V. dic ducet in urbem
Que uia? cur non hac hospes in urbe manes?
- RE. Perge modo: Oxonium breuis hæc te ducet in urbem
Semitæ: V. nil mandas? ergo puella Vale.
- RE. Tuq; uale: Alsaticos uenies ubi saluus in agros
Narrato doctis hæc noua grata uiris.

FINIS.

EXCVSVM ARGENTINAE APVD PAV^{VS}
lum Machætopœum, sumptibus
Iohannis Oporini, Anno
M. D. LXI.

